

Studiul privind violența asupra copiilor în raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni

Elaborat în cadrul proiectului „Prevenirea și protecția copiilor împotriva violenței în Republica Moldova”, implementat de A.O. CONCORDIA. Proiecte sociale, în parteneriat cu Kindernothilfe e.V., cu sprijinul financiar al Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ).

Elaborat pentru
A.O. „CONCORDIA. Proiecte Sociale”

CUPRINS

Rezumat executiv	3
Context.....	4
Cadrul conceptual și legislativ	4
Metodologie.....	7
Profilul socio-demografic al raioanelor vizate.....	11
Constatări Nisporeni.....	12
Constatări Florești	36
Constatări Căușeni.....	60
Analiză comparativă între raioane.....	81
Concluzii.....	83
Utilizarea rezultatelor studiului în activitățile proiectului	86
Nevoi prioritare și recomandări etapizate	89
Anexe.....	90

*Studiul este efectuat de către Violeta Bulat,
Expertă evaluator de proiecte, doctorandă în Științele Educației, Universitatea Pedagogică de Stat
„Ion Creangă”, Republica Moldova. Această publicație a fost produsă cu suportul financiar al
Ministerului Federal German de Cooperare Economică și Dezvoltare și Kindernothilfe e.V.”.*

Rezumat executiv

Studiul privind violența asupra copiilor în raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni a fost realizat în cadrul proiectului “Prevenirea violenței și protecția copiilor în Republica Moldova” implementat de A.O. „CONCORDIA. Proiecte Sociale” (CONCORDIA Moldova) în parteneriat cu Kindernohtilfe e.V. și finanțat de Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ). Perioada de implementare a proiectului este 1 februarie 2025 – 31 ianuarie 2028, iar obiectivul său principal, stabilit prin Pilonul I, constă în reducerea riscurilor de violență asupra copiilor prin consolidarea capacității instituțiilor, comunităților și familiilor de a reacționa timpuriu, coordonat și incluziv.

Cercetarea a fost structurată pe trei faze interdependente — pregătire (desk phase), teren (field phase) și sinteză (synthesis phase) — și a combinat metode calitative și cantitative: analiză documentară, chestionare aplicate părinților, copiilor și cadrelor didactice, interviuri, focus-grupuri și cartografiere participativă. Studiul a vizat raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni, oferind o imagine comparativă a realităților locale, a percepțiilor comunitare și a funcționalității mecanismelor de protecție a copilului.

Principalele constatări

Violența asupra copiilor rămâne un fenomen sistemic, influențat de norme culturale, vulnerabilitate economică și migrația părinților. Deși cadrul legal este complet, aplicarea sa este inegală între raioane.

- Mecanismele intersectoriale (Echipele Multidisciplinare – EMD) există, dar funcționează neuniform, adesea fără o frecvență clară sau participare deplină.
- Poliția reprezintă principala sursă de raportare (peste 80% din cazuri), în timp ce sistemul educațional și cel medical contribuie marginal la sesizare timpurie.
- Persistă percepția că pedeapsa fizică moderată este o metodă educativă acceptabilă: circa o treime dintre părinți consideră violența fizică ocazional acceptabilă.
- Școala este percepută ca spațiu sigur, dar procedurile interne de raportare a cazurilor de violență sunt puțin cunoscute (doar 36,1% dintre părinți confirmă existența lor).
- Serviciile de protecție (asistentul Parental Profesionalist, asistență personală, centre comunitare, echipe mobile) există, însă lipsesc structuri specializate pentru agresori și copii cu comportament deviant.
- Participarea copiilor în deciziile care îi privesc este limitată: doar 40,7% dintre adolescenți și 18,2% dintre copiii mici afirmă că adulții îi ascultă mereu.

Datele colectate au evidențiat persistența unor forme invizibile de violență — emoțională, verbală, psihologică și online — care rămân adesea neraportate din cauza fricii, rușinii sau a lipsei de încredere în instituțiile responsabile. Această realitate oferă un punct de plecare solid pentru campania de sensibilizare publică planificată în cadrul proiectului. Mesajele campaniei vor urmări schimbarea percepțiilor culturale, promovând o educație parentală pozitivă și o cultură a respectului reciproc.

În al doilea rând, cercetarea a scos în evidență caracterul neregulat al activității echipelor multidisciplinare teritoriale, precum și integrarea serviciilor psihologice în procesul de intervenție. Aceste constatări oferă argumente concrete pentru acțiuni de advocacy.

Totodată, studiul fundamentează dezvoltarea unor politici publice și planuri locale de acțiune care să abordeze cauzele profunde ale violenței asupra copiilor, precum vulnerabilitatea economică, migrația părinților și lipsa serviciilor de sprijin comunitar. În acest cadru, vor fi elaborate materiale educaționale și instrumente de formare dedicate copiilor, părinților și cadrelor didactice, adaptate contextului local și particularităților fiecărei grupe de vârstă, pentru a stimula raportarea timpurie, empatia și comportamentele non-violente.

Un element esențial al procesului este implicarea Alianței ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF), care și-a exprimat deschiderea de a sprijini campania inițiată de CONCORDIA Moldova. Această colaborare va include elaborarea de note de poziție, organizarea de activități comune și promovarea rezultatelor studiului în cadrul rețelelor naționale, consolidând astfel dimensiunea de advocacy și vizibilitatea publică a temei.

Context

Violența asupra copiilor rămâne una dintre cele mai grave și persistente probleme sociale din Republica Moldova, manifestându-se sub forme diverse – fizică, emoțională, sexuală, neglijare sau violență online. Deși cadrul legal național prevede politici clare de protecție a copilului, aplicarea lor este adesea inegală la nivel local, iar mecanismele intersectoriale funcționează neuniform. În multe cazuri, sistemul de protecție reacționează tardiv, intervenind doar atunci când familia se află deja în criză, în loc să adopte măsuri preventive și de sprijin timpuriu.

Nivelul ridicat de migrație a părinților, sărăcia persistentă și stereotipurile culturale contribuie la vulnerabilitatea copiilor. În 2023, rata absolută a sărăciei în rândul copiilor era de 31,6%, iar în 2024 a crescut la 33,6%, iar două din cinci fete și băieți au fost expuși unei forme de violență. Într-un context social tradițional, violența este adesea percepută ca o formă de disciplină, iar tăcerea în jurul acestei teme menține fenomenul invizibil și normalizat în comunități.

Organizația CONCORDIA Moldova, în parteneriat strategic cu Kindernothilfe Germania, implementează proiectul “Prevenirea violenței și protecția copiilor în Republica Moldova” (2025–2028) – o inițiativă complexă care urmărește consolidarea rezilienței familiilor, prevenirea violenței asupra copiilor și dezvoltarea serviciilor comunitare de protecție. Pilonul I al proiectului reprezintă axa centrală a intervenției și urmărește reducerea riscurilor prin întărirea capacității instituțiilor, familiilor și comunităților de a reacționa coordonat, eficient și bazat pe dovezi. În acest context, prezentul studiu de cercetare are rolul de a oferi fundamentul științific și practic pentru acțiunile ulterioare de informare, advocacy și elaborare de politici publice.

Principalele obiective ale cercetării sunt:

- Cercetarea evaluează indicatorii și definește variabilele de măsurare aferente Pilonului I și obiectivului general al proiectului, stabilind ce anume trebuie măsurat și prin ce metode.
- În paralel, studiul analizează cadrul legislativ și politicile relevante privind protecția copilului și prevenirea violenței, examinând gradul de coerență și eficiență al măsurilor existente, lacunele de implementare și impactul real al intervențiilor la nivel local.
- Un alt obiectiv major este identificarea și analiza cauzelor care determină și perpetuează violența asupra copiilor, cu accent pe factorii sociali, economici, de gen și psihologici. Studiul explorează modul în care atitudinile sociale, normele culturale și stereotipurile de gen influențează comportamentele violente, precum și cum lipsa măsurilor preventive și toleranța față de anumite forme de violență contribuie la menținerea fenomenului. De asemenea, sunt analizate barierele instituționale și resursele limitate din sistemele de justiție și protecție socială, care împiedică intervenția eficientă.
- În baza acestor analize, cercetarea propune intervenții bazate pe dovezi, menite să prevină și să reducă violența asupra copiilor. Acestea includ recomandări pentru măsuri preventive și de sprijin pentru victime, precum și propuneri concrete pentru consolidarea cooperării între autoritățile publice, instituțiile educaționale și organizațiile societății civile.
- Prin rezultatele sale, studiul contribuie la formularea unor politici publice mai eficiente, la întărirea cadrului instituțional de protecție și la promovarea unei culturi a nonviolentei, centrată pe copil. În același timp, el oferă autorităților și partenerilor sociali instrumentele necesare pentru a evalua impactul intervențiilor și pentru a proiecta soluții sustenabile, coordonate și sensibile la gen, în conformitate cu obiectivele Agenda 2030 – SDG 3, SDG 4, SDG 5, SDG 10 și SDG 16.

Cadrul conceptual și legislativ

În dreptul internațional al copilului, **copil** înseamnă orice ființă umană sub 18 ani, iar **statele au obligația de a-i proteja împotriva tuturor formelor de violență** în familie, în instituții și în comunitate (art. 1 și 19 din Convenția cu privire la drepturile copilului). Republica Moldova a aderat la Convenția ONU privind Drepturile Copilului (CRC) în 1993, ceea ce conferă caracter obligatoriu acestor standarde și cere alinierea cadrului intern, a mecanismelor de prevenire și a serviciilor de suport.

În practica de protecție a copilului și în intervențiile intersectoriale, sunt recunoscute și utilizate următoarele **tipuri violență domestică și pe bază de gen** (în conformitate cu Legea nr. 45/2007¹ și HG nr. 270/2014²):

- *Fizică* – vătămare intenționată a integrității corporale ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, prin otrăvire, intoxicare, alte acțiuni cu efect similar.
- *Sexuală* – orice violență cu caracter sexual sau orice conduită sexuală ilegală în cadrul familiei sau în alte relații interpersonale, cum ar fi violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepție, hărțuirea sexuală; orice conduită sexuală nedorită, impusă; obligarea practicării prostituției; orice comportament sexual ilegal în raport cu un membru de familie minor, inclusiv prin mângâieri, sărutări, pozare a copilului și prin alte atingeri nedorite cu tentă sexuală; alte acțiuni cu efect similar.
- *Psihologică* – impunere a voinței sau a controlului personal, provocare a stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, luare în derîdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, prin amenințări verbale, prin afișare ostentativă a armelor sau prin lovire a animalelor domestice; neglijare; implicare în viața personală; acte de gelozie; impunere a izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială; izolare de familie, de comunitate, de prieteni; interzicere a realizării profesionale, interzicere a frecventării instituției de învățământ; deposedare de acte de identitate; privare intenționată de acces la informație; alte acțiuni cu efect similar.
- *Spirituală* – subestimare sau diminuare a importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie, prin interzicere, limitare, luare în derîdere sau pedepsire a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase; impunere a unui sistem de valori personal inacceptabile; alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare.
- *Economică* – privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate; abuz de variate situații de superioritate pentru a sustrage bunurile persoanei; interzicere a dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune; control inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune; refuz de a susține familia; impunere la munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv a unui membru de familie minor; alte acțiuni cu efect similar.

În protecția copilului, pe lângă tipologiile de mai sus, **“neglijarea”, “exploatarea” și “traficul”** sunt tratate separat ca situații de risc, nuanțate procedural prin Legea 140/2013³ și HG 270/2014. Iar în iulie 2025, Parlamentul a adoptat un pachet care **introduce explicit “dimensiunea digitală” a violenței** și sancționează persecutarea, inclusiv online.

Protecția specială a copiilor aflați în situație de risc este asigurată de Legea nr. 140/2013, care instituie proceduri de identificare, evaluare, referire, asistență, monitorizare și evidență pentru copiii în situație de risc și pe cei separați de părinți. Această lege ancorează atribuțiile autorităților tutelare și trasează mecanismele de colaborare cu serviciile sociale, fiind punctul de contact dintre dreptul copilului și intervenția concretă în caz. Instrucțiunile aprobate prin HG nr. 270/2014 reglează cooperarea intersectorială între asistență socială, poliție, sănătate și educație. În completare, MAI a publicat un ghid

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144821&lang=ro

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144703&lang=ro

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83908&lang=ro

practic ce operationalizează fluxurile „identificare–evaluare–referire–asistență–monitorizare”⁴, astfel încât cazul copilului să circule rapid și sigur între actori. La nivel de cadru general al drepturilor copilului, Legea nr. 370/2023 fixează principii, drepturi și roluri instituționale într-o lege-cadru actualizată.

Cadrul național converge cu instrumentele Consiliului European, care ridică ambiția și cerințele de calitate. Convenția de la Istanbul, ratificată prin Legea nr. 144/2021 și intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 1 mai 2022, impune un răspuns integrat pe axele prevenire–protecție–urmărire penală–politici, cu relevanță directă pentru copiii victime sau martori ai violenței domestice. Complementar, Convenția de la Lanzarote privind protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual este în vigoare pentru țara noastră din 1 iulie 2012, întărind obligațiile materiale și procedurale în cazurile cu componentă sexuală.

Programul național 2023–2027 privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie, aprobat prin HG nr. 332/2023, structurează pilonii de prevenire, servicii, justiție, cooperare și monitorizare–evaluare și este corelat cu documentul-program public al MMPS. În oglindă pe componenta copil, Programul național pentru protecția copilului 2022–2026 (HG nr. 347/2022) are rapoarte anuale și evaluare intermediară, iar Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați 2023–2027 (HG nr. 203/2023) tratează explicit stereotipurile și prevenirea violenței bazate pe gen. Pentru intervenții trauma-informed, Programul național privind sănătatea mintală 2023–2027 (HG nr. 971/2023) creează punți operaționale cu serviciile, iar Programul național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024–2027 (HG nr. 164/2024) oferă cadrul transversal de drepturi ale omului care cuprinde și protecția copilului.

Pe latura serviciilor și a protecției imediate, standardele minime pentru servicii sociale destinate victimelor violenței în familie, aprobate prin HG nr. 1200/2010, și Regulamentul-cadru al centrelor de reabilitare (HG nr. 129/2010) stabilesc praguri de calitate, tipuri de suport și condiții operaționale. Acestea se conectează cu Legea nr. 137/2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor, care garantează informare, consiliere, asistență juridică și acces la compensații, inclusiv pentru minori. Coerența dintre standarde și drepturile victimelor susține trasee de sprijin care trec dincolo de faza penală, însoțind copilul și familia în reabilitare.

În domeniul traficului și exploatării, Legea nr. 241/2005 oferă scheletul legal, iar Programul național 2024–2028 aprobat prin HG nr. 715/2023 asigură continuitatea eforturilor și instrumentele pentru prevenire, protecție și cooperare interinstituțională, cu copiii plasați prioritar în designul intervențiilor. Astfel de programe readuc periodic în atenție formarea specialiștilor, indicatorii de monitorizare și mecanismele de referire. În ultimii doi ani, cadrul s-a rafinat în punctele sensibile. În 2024, noțiunea de „femicid” a fost introdusă în legislație ca formă extremă a violenței împotriva femeilor și fetelor, cu consecințe directe asupra regimului de protecție pentru copiii rămași fără îngrijire părintească. În iulie 2025, Parlamentul a adoptat un pachet legislativ care recunoaște explicit violența digitală, incriminează persecutarea (stalking) inclusiv online, extinde durata măsurilor de protecție și permite obligarea agresorului să șteargă conținutul abuziv — semnal clar că normele țin pasul cu mediile în care copiii trăiesc și interacționează.

Privit ca ansamblu, cadrul normativ al Republicii Moldova pleacă de la exigențele Convenției ONU privind Drepturile Copilului, se sprijină pe definiții legale clare ale violenței și pe mecanisme intersectoriale de gestionare a cazurilor, asimilează standardele Consiliului European prin Istanbul și Lanzarote și este susținut de programe naționale care fac legătura dintre prevenție, servicii și justiție.

⁴https://mai.gov.md/sites/default/files/Cadrul%20juridic/GHID%20de%20aplicare%20practică%20a%20HG%20nr.%20270.pdf?utm_source=chatgpt.com

Metodologie

Procesul de cercetare a fost realizat în trei faze principale – **pregătire (desk phase)**, **teren (field phase)** și **sinteză (synthesis phase)** – fiecare incluzând activități interdependente menite să asigure rigoarea științifică și relevanța practică a studiului.

- **Faza de pregătire (desk phase).** În această etapă **au fost analizate sursele documentare relevante, a fost definită metodologia de cercetare, a fost cartografiat ecosistemul de actori și au fost concepute instrumentele de colectare** (chestionare, ghiduri pentru focus-grupuri, protocoale de interviu).
- **Faza de teren (field phase)** a combinat metode cantitative și calitative, menite să ofere o imagine cât mai completă asupra fenomenului violenței împotriva copiilor. Si anume:
 - **Analiza documentară (desk-review).** A fost realizată o examinare sistematică a cadrului legislativ și normativ (legi, HG-uri, regulamente), a strategiilor guvernamentale, mandatelor instituționale și a seriilor statistice existente. Această analiză **a identificat lacune de politici, blocaje de implementare și suprapuneri instituționale și a furnizat cadrul de interpretare** pentru datele primare.
 - **Statistici administrative** raportate conform **HG nr. 270/2014** (an de referință: **2024**) – sesizări și cazuri confirmate, pe tipuri de violență, sursă de sesizare, sex, vârstă, mediu.
 - **Raportări medicale centralizate (2024)** – cazuri suspectate/confirmate identificate în sectorul medical (asistență primară, urgență, spital).
 - **Chestionare online și pe suport de hârtie (surveys).** Au fost dezvoltate și administrate instrumente distincte pentru **cadre didactice, părinți/tutori și copii/adolescenți**. Colectarea s-a realizat la **nivel de raion**, pentru comparabilitate teritorială:
 - Pentru **cadrele didactice**, distribuirea s-a făcut prin direcțiile raionale de învățământ și directorii de școli; **colectarea a durat 20 de zile lucrătoare**, cu remindere trimise înaintea termenului-limită (rezultatele chestionarul completat: Anexa 2, Anexa 6, Anexa 10).
 - Pentru **părinți/tutori**, chestionarele au fost accesibile prin **coduri QR** amplasate în spații publice și în centrele CONCORDIA, ceea ce **a crescut rata de răspuns** (rezultatele chestionarul completat: Anexa 1, Anexa 5, Anexa 9).
 - Pentru **copii și adolescenți**, instrumentele **au fost adaptate vârstei și nivelului de înțelegere**: format online pentru adolescenți (rezultatele chestionarul completat: Anexa 3, Anexa 7, Anexa 11) și suport de hârtie pentru copiii mai mici (Anexa 4, Anexa 8, Anexa 12).
 - **Interviuri cu informatori-cheie (KIIs).** Interviurile semi-structurate **au fost desfășurate** pe baza unor protocoale prestabilite, față-în-față, online și telefonic, pentru accesibilitate maximă. Ele **au furnizat date calitative aprofundate** despre mecanismele instituționale și percepțiile actorilor implicați.
 - **Focus grupuri.** Au fost organizate sesiuni de focus cu **echipele CONCORDIA din teren**. S-a realizat **o analiză SWOT participativă**, fiecare echipă contribuind la identificarea **punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor** la nivel local — fapt care **a consolidat legitimitatea concluziilor**.
 - **Cartografiere participativă și profil comunitar.** Comunitățile locale **au fost implicate direct** în identificarea riscurilor, a resurselor disponibile și a factorilor protectivi. Metoda **a evidențiat specificul fiecărei comunități** și a fundamentat **recomandări adaptate local**, întărind responsabilizarea comunitară în prevenirea și combaterea violenței.
 - **Triangularea datelor.** Toate fluxurile de date (documentare, chestionare, interviuri, focus-grupuri, cartografiere) **au fost triangulate** pentru **validare încrucișată**, coerența interpretărilor.
 - **Integrarea dimensiunilor transversale (cross-cutting issues):** cu accent pe **gen și diversitate**, în conformitate cu standardele internaționale privind protecția copilului.

În paralel, faza de teren a măsurat progresul raportat la indicatorii și variabilele Pilonului I al proiectului, permițând o înțelegere sistemică și comparabilă a fenomenului în Florești, Căușeni și Nisporeni.

- **Faza de sinteză (synthesis phase).** Elaborarea studiului final.

Metodologia studiului este fundamentată pe trei principii directe care constituie axa centrală a procesului de cercetare. Primul dintre acestea vizează triangularea metodelor și a surselor de date. Prin corelarea datelor cantitative cu cele calitative, precum și prin validarea acestora din multiple surse independente, se asigură veridicitatea concluziilor și o imagine asupra fenomenului analizat. Al doilea principiu reflectă angajamentul față de o abordare participativă și incluzivă. În acest sens, cercetarea nu se limitează la perspectiva instituțională, ci integrează activ vocile copiilor, ale părinților, tutorilor, alături de profesioniști și actori comunitari. Astfel, procesul de analiză devine unul deschis și colaborativ, generând rezultate relevante cu experiențele directe ale celor implicați. În același timp, s-au respectat protocoale privind protecția copilului, confidențialitatea datelor și obținerea consimțământului informat.

Studiul este structurat pe cinci **categorii operaționale**, fiecare fiind tratată prin întrebări de evaluare, instrumente dedicate și criterii explicite de judecată:

- **Cadrul legislativ și de politici.** A fost cartografiat și analizat ansamblul de acte și programe relevante, verificându-se alinierea la tratatele internaționale, coerența verticală (lege-HG-proceduri), mecanismele de monitorizare și bugetare, precum și lacunele sau suprapunerile instituționale. Concluziile au fost susținute prin revizuire documentară și interviuri cu instituțiile de linie și de coordonare.
- **Factori sociali, culturali și instituționali.** Au fost documentați determinanții socio-economici și normativi ai riscului (de la sărăcie și migrație parentală la norme care tolerează pedeapsa corporală), alături de capacitatea efectivă a instituțiilor locale de a preveni, identifica și gestiona cazurile. Analiza a combinat chestionare, focus-grupuri și date administrative.
- **Nivelul de conștientizare și percepție.** A fost evaluat gradul de cunoaștere a drepturilor copilului, a tipologiilor de violență și a mecanismelor de raportare în rândul copiilor, părinților/tutorilor și profesioniștilor; au fost identificate barierele de utilizare a canalelor de raportare (stigmat, încredere, acces la informație) și atitudinile care perpetuează tăcerea.
- **Servicii de protecție a copilului.** S-a măsurat accesibilitatea, acoperirea și calitatea serviciilor, precum și funcționalitatea cooperării intersectoriale conform mecanismului stabilit. Evidența a fost triangulată între standarde, trasee reale de caz și interviuri cu furnizori.
- **Intervenții și soluții.** Au fost inventariate practicile cu rezultate dovedite în contexte similare și soluțiile adaptate local; s-au formulat recomandări implementabile, cu indicatori de rezultat și premise de scalare în planurile locale, pentru a asigura sustenabilitatea intervențiilor.

Evaluarea a implicat aproximativ 30 de instituții vizate, care au furnizat date privind violența asupra copiilor. Instituțiile contactate au manifestat deschidere în a participa la un proces de îmbunătățire a calității vieții copiilor și de aliniere la standardele internaționale. Lista completă a instituțiilor implicate este prezentată în mai jos.

Tabelul: Părțile interesate implicate

Instituția implicată	Tipul instituției
CONCORDIA	Asociație obștească
Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF)	Asociație obștească de tip rețea
ATAS Nord-Est; ATAS Centru-Vest; ATAS Sud-Est	Serviciu social public specializat, parte din sistemul național de asistență socială, finanțat și coordonat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale

STAS Florești; STAS Nisporeni; STAS Căușeni	Subdiviziune internă a ATAS, responsabilă de implementarea locală a serviciilor sociale
Centrul multifuncțional Nisporeni; Centrul multifuncțional Sănătăuca; Centrul multifuncțional Taraclia	Servicii CONCORDIA
APL Nisporeni; APL Sănătăuca; APL Taraclia	Administrație publică locală
Inspectoratul de Poliție Florești; Inspectoratul de Poliție Căușeni	Instituție publică
Directia Învățământ, Tineret și Sport Nisporeni; Direcția Generală Educație, Cultură, Tineret și Sport Florești; Directia Educație, Cultura, Tineret, Sport și Turism Căușeni	Instituție publică
Liceul teoretic Boris Cazacu din Nisporeni; Instituția școlară, s. Sănătăuca; Instituția școlară, s. Taraclia;	Instituție școlară
A.O. Pro-Comunitate s. Băhrinești; A.O. Pro-Familia	ONG local
Studio-L; Ziarul Nostru; Albasat TV	Mass-media locală

Pe parcursul procesului de analiză, numărul femeilor implicate în furnizarea datelor pentru studiu a fost mai mare decât cel al bărbaților, reprezentând aproximativ 86% dintre persoanele intervievate. În ceea ce privește completarea chestionarelor, datele indică faptul că aproximativ 93% dintre respondenți au fost femei, în timp ce doar 7% au fost bărbați.

Studiului a fost conceput nu doar ca exercițiu descriptiv, ci ca instrument de măsurare a progresului în raport cu Pilonul I al proiectului – „Prevenirea violenței și protecția copiilor în Republica Moldova” implementat de CONCORDIA Moldova în perioada 1 februarie 2025 – 31 ianuarie 2028, în parteneriat cu Kindernothilfe e.V. și finanțat de Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ). Astfel, metodologia studiului a urmărit o coerență directă între structura logică a proiectului și indicatorii empirici analizați în teren.

Dimensiunea prevenției timpurii și a conștientizării publice – Această dimensiune a fost abordată prin analiza atitudinilor culturale și a nivelului de toleranță față de violență în rândul părinților, profesorilor și copiilor. Cercetarea a măsurat frecvența percepțiilor de tipul „o palmă nu strică” sau „problemele familiei se rezolvă în familie”, alături de gradul de cunoaștere a drepturilor copilului și a mecanismelor de raportare. În mod concret, datele colectate au permis evaluarea indicatorilor privind nivelul de conștientizare comunitară, atitudinea față de violența psihologică și fizică și prezența campaniilor de informare. Această dimensiune corespunde Outcome 1.1 al Pilonului I și se corelează cu SDG 5.2 și SDG 16.2, contribuind la transformarea culturii tăcerii într-o cultură a responsabilității.

Dimensiunea consolidării mecanismelor locale de protecție și cooperare interinstituțională – Studiul a urmărit gradul de funcționalitate al Echipelor Multidisciplinare (EMD) și frecvența ședințelor de coordonare. Indicatorii vizați au inclus numărul întâlnirilor lunare, nivelul de participare intersectorială (asistență socială, poliție, educație, sănătate) și traseul cazurilor de violență de la sesizare până la intervenția efectivă. De asemenea, s-a analizat claritatea protocoalelor de referral și disponibilitatea feedbackului post-intervenție. Dimensiunea reflectă Outcome 1.2 și este esențială pentru monitorizarea progresului către SDG 16.6 și 16.7, care promovează instituții transparente, responsabile și participative.

Dimensiunea consolidării capacităților profesioniștilor – Această dimensiune a evaluat calitatea formării cadrelor didactice, asistenților sociali, psihologilor și polițiștilor, precum și gradul de aplicare a principiilor educației sensibile la gen și la diversitate. Indicatorii utilizați s-au concentrat pe ponderea profesioniștilor cu formare recentă, nivelul de aplicare a cunoștințelor în practică și disponibilitatea instrumentelor metodologice în școli și instituții sociale. Această componentă, corespunzătoare Outcome 1.3, contribuie direct la SDG 4.7 și SDG 5.1, favorizând dezvoltarea competențelor educaționale și instituționale în domeniul protecției copilului.

Dimensiunea accesului la servicii prietenoase copilului – În cadrul cercetării, accesibilitatea serviciilor a fost analizată prin prisma numărului și tipurilor de servicii disponibile (centre comunitare, APP, asistență psihologică), precum și a gradului de utilizare efectivă de către copii din grupuri vulnerabile. De asemenea, s-au documentat mecanismele prietenoase de raportare din școli (cutii anonime, linii telefonice, platforme digitale). Datele contribuie la măsurarea Outcome 1.4 și sprijină îndeplinirea **SDG 3.4, SDG 4.5 și SDG 10.3**, prin promovarea sănătății mentale și a incluziunii.

Dimensiunea participării copiilor și tinerilor – Reflectă măsura în care copiii se simt ascultați, respectați și implicați în luarea deciziilor care îi privesc. Rezultatele sondajelor și focus-grupurilor au permis măsurarea gradului de ascultare activă și a nivelului de participare în activități extracurriculare (sport, artă, voluntariat). Dimensiunea corespunde Outcome 1.5 și contribuie la SDG 10.2.

Dimensiunea monitorizării, evaluării și învățării instituționale – Asigură măsurarea progresului și a propus mecanisme de feedback periodic între actori locali, EMD și autorități centrale. Prin triangularea datelor cantitative și calitative, metodologia permite urmărirea coerenței intervențiilor și adaptarea continuă a acestora. Această dimensiune corespunde Outcome 1.6, contribuind direct la SDG 16.6 și SDG 17.18, care promovează date deschise și evaluări bazate pe dovezi.

Profilul socio-demografic al raioanelor vizate

Raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni reflectă, fiecare în felul său, fragilitatea sistemică a mediului rural din Republica Moldova. În ciuda unor diferențe geografice și structurale, cele trei zone sunt legate de aceleași provocări majore: depopulare, migrație masivă, sărăcie și acces redus la servicii esențiale. Toate acestea influențează direct riscurile la care sunt expuși copiii — în special în ceea ce privește violența, neglijența și lipsa de protecție adecvată.

Populația totală variază între aproximativ 50.000 și 80.000 de locuitori în fiecare raion, cu o proporție covârșitoare din mediul rural. Majoritatea populației este formată din moldoveni/români, iar minoritățile etnice (ucraineni, ruși, romi) sunt prezente în număr mic, dar cu provocări disproporționate. În toate cele trei raioane, tendința demografică este negativă: natalitatea este scăzută, mortalitatea o depășește, iar migrația tinerilor reduce semnificativ coeziunea familială. Migrația externă și internă are un impact direct asupra structurii familiale. Mulți copii rămân în grija bunicilor sau a altor rude, uneori în situații instabile, ceea ce poate duce la forme de neglijență emoțională sau chiar abuz. Separarea pe termen lung de părinți, lipsa de sprijin emoțional și sentimentul de abandon sunt realități frecvente în aceste comunități.

Economia locală este dominată de agricultură, în mare parte de subzistență, fără suficiente investiții sau modernizare. Lipsa locurilor de muncă stabile, mai ales pentru tineri, alimentează cercul vicios al sărăciei. Veniturile scăzute ale familiilor afectează capacitatea acestora de a asigura copiilor condiții adecvate de trai, educație și sănătate. Deprivarea economică, combinată cu stresul cotidian, poate amplifica riscul de violență domestică.

Școlile din satele acestor raioane funcționează cu personal modest, resurse minime și infrastructură precară. Serviciile de sănătate și protecție socială sunt de multe ori inegale. Centrele medicale sunt rare în zonele izolate, iar lipsa medicilor de familie sau a asistenților sociali permanenți face intervenția în cazurile de abuz sau violență dificilă și întârziată. Cultura tradițională domină încă în multe dintre comunitățile din Florești, Căușeni și Nisporeni. Disciplina fizică este adesea privită ca normală, iar implicarea autorităților în viața de familie este privită cu suspiciune. Copiii învață să tacă și să se teamă. Lipsa de conștientizare asupra drepturilor copilului și a efectelor violenței duce la sub-raportarea cazurilor și la o protecție redusă pentru victime. În același timp, copiii cu dizabilități sau cei proveniți din familii sărace sau destrămate sunt mult mai vulnerabili. Ei pot deveni ținte ale stigmatizării, excluziunii sau abuzului, iar sistemul de suport pentru aceste categorii este aproape inexistent.

Constatări Nisporeni

Constatările pentru raionul Nisporeni se bazează pe date administrative și statistice pentru anul 2024, pe sondajele aplicate în rândul părinților, cadrelor didactice și copiilor, precum și pe interviuri calitative cu actorii-cheie (Administrația Publică Locală, STAS, educație, sănătate).

Profilul respondenților care au participat în cadrul sondajelor

Părinți/tutori din raionul Nisporeni (301 respondenți)

Majoritatea respondenților sunt mame (90,7%), ceea ce indică o implicare mai activă a acestora în relația cu școala și copilul. Peste jumătate dintre participanți au vârsta între 30–40 de ani (51,5%), iar restul se distribuie astfel: 41–50 de ani (28,9%) și sub 30 de ani (13,6%). Aproape toți copiii frecventează gimnaziul (96%), ceea ce arată că vorbim despre părinți ai copiilor cu vârste între 11–15 ani. Totodată, 86% dintre acești adulți au în grijă doi sau mai mulți copii, ceea ce influențează atenția, resursele și timpul acordat fiecărui copil.

Cadre didactice din raionul Nisporeni (61 respondenți)

Eșantionul este dominat de profesori (72,1%), urmați de directori (24,6%) și un număr redus de educatori (3,3%). Experiența profesională este ridicată: 59% au peste 20 de ani vechime în învățământ, 29,5% între 11–20 ani, iar doar 11,4% au sub 10 ani de activitate. Majoritatea activează în gimnazii (86,9%), iar restul în licee (4,9%), școli primare (4,9%) și grădinițe (3,3%). Cu alte cuvinte, vorbim despre un corp profesional matur, format „pe teren”, ancorat în ciclul gimnazial — exact nivelul unde escaladează, de regulă, bullying-ul și tensiunile între elevi.

Adolescenți și copii din raionul Nisporeni (179 respondenți)

În sondaj au participat 153 de adolescenți, majoritatea din gimnaziu (94,8%), cu vârste între 13–16 ani. Cele mai multe răspunsuri au fost oferite de cei de 13 ani (39,9%) și 14 ani (31,4%). Fetele sunt puțin mai numeroase (54,9%). Grupul copiilor mai mici a inclus 26 de respondenți (din clasele primare), cu o distribuție echilibrată.

Analiza datelor cantitative oficiale agregate pentru anul 2024 relevă un profil al cazurilor de violență și neglijare care ajung în atenția autorităților. **Numărul total de sesizări înregistrate conform HG 270/2014: 373 sesizări înregistrate, 192 cazuri** au fost confirmate în urma evaluării inițiale la nivel raional. Datele medicale și polițienești detaliate nu au fost disponibile în momentul elaborării studiului, deși fișele HG 270/2014 includ mențiuni privind cazurile semnalate de instituțiile de ordine publică și medico-sanitare. Analiza surselor de raportare relevă rolul dominant al instituțiilor de ordine publică în procesul de sesizare oficială, în timp ce implicarea altor actori, precum școlile sau asistenții sociali prin autosesizare, este drastic subreprezentată în datele agregate, deși interviurile calitative indică o implicare frecventă la nivel local.

Sursa sesizării	Număr de cazuri / observații calitative
Instituții de ordine publică	365 cazuri. Reprezintă principala sursă de raportare. Poliția este actorul dominant în procesul de sesizare și investigare a cazurilor.
Instituții medico-sanitare	4 de cazuri. Raportarea este redusă.
Instituții educaționale	1 caz. Școlile dețin informații despre cazuri, dar intervin rar formal; sesizările se limitează la situațiile grave.
Alte instituții/surse	3 de cazuri. Include autosesizări, rude, membri ai comunității; raportarea informală rămâne frecventă.

Formele de violență predominante sunt prezentate mai jos.

Formele de violență predominante	
Neglijarea	Este cea mai frecventă formă de abuz, cu 290 de cazuri raportate.
Violența fizică	A doua cea mai frecventă formă, cu 59 de sesizări conform HG 270/2014.
Violența psihologică	Înregistrează 16 de sesizări în statistica oficială și 5 cazuri în cea medicală.
Violența sexuală	Au fost înregistrate 6 de sesizări.
Economice	2 cazuri

Conform datelor din HG nr. 270/2014, în raionul Nisporeni au fost raportate **373 de sesizări** privind violența asupra copiilor, dintre care **285 în mediul rural** și **88 în mediul urban**. Distribuția pe gen – **144 de fete** și **229 de băieți**, iar cele mai afectate sunt grupele de vârstă **7-15 ani** (238 cazuri) și **16-17 ani** (78 cazuri).

Cadrul legislativ și de politici

CARE SUNT INSTRUMENTELE LEGISLATIVE ȘI DE POLITICI EXISTENTE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI?

Republica Moldova dispune de un cadru legislativ și de politici publice complex pentru protecția copilului împotriva violenței. Acesta este construit treptat, prin alinierea la standardele internaționale, în special Convenția ONU privind drepturile copilului și protocoalele sale opționale. Întregul cadru acoperă drepturile fundamentale ale copilului, mecanismele de prevenire, intervenție și sprijin, precum și strategiile de dezvoltare instituțională. Instrumentele de bază sunt:

- **Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului**, care actualizează principiile de protecție și responsabilitățile instituțiilor publice, aliniind cadrul intern la standardele europene și internaționale.
- **Legea nr. 140/2013 privind protecția copiilor aflați în situații de risc** – instrumentul central pentru identificarea, evaluarea, referirea și monitorizarea cazurilor de copii aflați în pericol.
- **Legea nr. 45/2007 privind prevenirea și combaterea violenței în familie**, care instituie ordinele de protecție și stabilește obligațiile instituțiilor statului în cazurile de violență domestică.
- **Convenția de la Istanbul**, ratificată prin **Legea nr. 144/2021**, extinde protecția copiilor ca victime sau martori ai violenței și consolidează standardele privind prevenția, intervenția și sprijinul.

Unul dintre pilonii principali ai sistemului este **Hotărârea Guvernului nr. 270/2014**, care instituie **Mecanismul Intersectorial de Cooperare** pentru identificarea, referirea și monitorizarea copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Acest mecanism obligă toate instituțiile relevante – educație, sănătate, poliție, asistență socială – să colaboreze în mod coordonat. HG 270/2014 prevede că reprezentanții instituțiilor publice *au obligația de a sesiza imediat cazurile suspecte* de abuz, asigurând astfel un răspuns rapid și coordonat. Pe teren, acest mecanism este pus în aplicare prin **echipe multidisciplinare (EMD-uri)**, reglementate de **Hotărârea Guvernului nr. 250/2005**, care reunesc specialiști din diferite sectoare. Totuși, aplicarea practică este adesea neuniformă, mai ales din cauza implicării limitate a sectorului medical și educațional.

Cadrul legislativ este consolidat de politici publice cu obiective și acțiuni clare:

- **Programul național pentru protecția copilului 2022–2026 (HG nr. 347/2022)** – stabilește direcțiile strategice de prevenire a abuzului, dezvoltarea serviciilor comunitare și implicarea copiilor în deciziile care îi privesc.
- **Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie 2023–2027 (HG nr. 332/2023)** – include măsuri speciale pentru protecția copiilor martori sau victime ale violenței domestice.
- **Ordinul MMPS nr. 114/2024** – impune instituțiilor tutelare și structurilor de asistență socială să adopte politici interne de protecție a copilului și să aplice proceduri clare de prevenire, raportare și intervenție.

Codul penal al Republicii Moldova sancționează toate formele de violență fizică, psihologică și sexuală împotriva minorilor. În ultimii ani, legislația a fost ajustată pentru a include: exploatarea prin pornografie infantilă, violența sexuală, violența digitală și formele emergente de abuz online. Se constată o **tendință de consolidare a sancțiunilor** și o extindere a cadrului procedural pentru investigarea promptă a cazurilor de violență asupra copiilor. Practicienii din ordine publică confirmă relevanța și utilizarea instrumentelor naționale. Din teren, se observă că aceste instrumente sunt invocate mai ales în cazurile de **violență intrafamilială asociată consumului de alcool** și în situațiile de **neglijare** a copilului. Există însă o zonă gri, frecvent întâlnită în familii și școli, unde **gesturi considerate educative** (palmă, țipete) sunt **minimalizate** de adulți, ceea ce face ca normele legale să rămână **subutilizate** pentru prevenție și intervenție timpurie.

În **Nisporeni**, cadrul legal este pus în aplicare prin:

- **autoritățile tutelare locale** (primarii, care dețin registre de sesizare),
- **echipele multidisciplinare teritoriale**,
- **serviciile comunitare** (centre de zi, asistență parentală profesionistă, centre pentru copii de vârstă fragedă),
- **inspectoratele de poliție și instituțiile de învățământ.**

Republica Moldova dezvoltă în prezent **sistemul informațional “VioData”**, care va permite centralizarea și monitorizarea cazurilor de violență împotriva copiilor. La nivel local, autoritățile raionale menționate utilizează registre proprii și colaborează cu structurile naționale pentru a asigura coerența datelor.

CUM SE APLICĂ ACESTE INSTRUMENTE LA NIVEL LOCAL ȘI NAȚIONAL ȘI CE MECANISME DE MONITORIZARE EXISTĂ?

La nivel central, responsabilitatea implementării cadrului legislativ privind protecția copilului împotriva violenței revine **Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS)**, care coordonează politicile și asigură alinierea lor la standardele internaționale. În 2023, prin **HG nr. 957/2023**, s-au creat **Agențiile Teritoriale de Asistență Socială (ATAS)** – structuri regionale menite să descentralizeze și să eficientizeze aplicarea legislației. MMPS, în colaborare cu alte ministere (Ministerul Educației și Cercetării – pentru prevenirea violenței în școli și instruirea cadrelor didactice; Ministerul Sănătății – pentru identificarea timpurie a abuzurilor și raportarea medicală; Ministerul Afacerilor Interne – pentru anchetele și intervențiile în cazuri de violență domestică), asigură implementarea **programelor naționale** (ex. Programul pentru protecția copilului 2022–2026, Programul pentru prevenirea și combaterea violenței față de femei și copii 2023–2027). Totodată, la nivel național se elaborează metodologii, ghiduri și standarde de calitate aplicabile uniform în toate raioanele. În raioane, **Structurile Teritoriale de Asistență Socială (STAS)** aplică efectiv legislația și oferă servicii directe beneficiarilor. Ele activează sub coordonarea ATAS și gestionează servicii precum centre de zi, plasament, consiliere psihologică și sprijin pentru victimele violenței domestice.

Echipele multidisciplinare teritoriale (poliție, sănătate, educație, asistență socială) aplică HG nr. 270/2014 și decid asupra măsurilor de protecție. Mecanismul intersectorial (HG nr. 270/2014) funcționează, dar **ședințele EMD sunt adesea sporadice**, convocate la nevoie, ceea ce poate întârzia **decizia și intervenția**. După ședințe, **monitorizarea curentă** rămâne preponderent în sarcina **Protecției Drepturilor Copilului și a viceprimarului** (președinte EMD), iar **implicarea altor actori** variază. Practicienii recomandă **periodicitate fixă** (de două ori pe lună / săptămânal), procese-verbale standardizate și traseu clar a planurilor individuale de asistență (PIA)–monitorizare, pentru a întări **trasabilitatea și predictibilitatea** aplicării cadrului legal.

Mecanisme de monitorizare exista atat la nivel national, cat si la nivel local. MMPS și ATAS colectează și verifică date despre beneficiari, servicii, timp de răspuns și calitate. Evaluările se realizează **semestrial sau anual**, incluzând rapoarte de activitate, sondaje cu beneficiarii și analize comparative între raioane. Digitalizarea prin reforma **RESTART** și platformele informatice noi permite monitorizarea în timp real și reducerea erorilor. STAS documentează managementul de caz și planurile individuale de asistență (PIA). Se organizează ședințe de **supervizare** cu asistenții personali și șefii de servicii. Indicatorii folosiți: numărul de beneficiari, tipurile de servicii, gradul de acoperire, timpul de răspuns, gradul de satisfacție al beneficiarilor. Evident, că în procesul de lucru se evidențiază anumite discrepanțe între prevederi și implementare, și anume:

- **Cooperare intersectorială deficitară.** Legea nr. 436/2006 obligă primarii să intervină în caz de plasament de urgență, dar în realitate în anumite situații implicarea acestora este redusă, iar sancțiuni pentru neglijență nu există. În absența acestui sprijin, echipele multidisciplinare locale (prevăzute de HG nr. 270/2014) rămân **inactive sau convocate doar sporadic**. Impact direct asupra copiilor: lipsa unei reacții prompte la sesizările de abuz poate însemna că minorii rămân expuși în familii violente sau în medii abuzive, uneori luni de zile. În plus, lipsa de conștientizare a membrilor comisiilor locale reduce calitatea planurilor de intervenție (PIA), ceea ce duce la **măsurile incomplete sau tardive** pentru copii în situație de risc. Pentru îmbunătățirea colaborării, se recomandă:
 - instituirea unui **calendar fix de ședințe săptămânale** pentru echipele multidisciplinare locale, astfel încât cazurile să fie discutate rapid și sistematic;
 - elaborarea de **planuri clare de activitate**, cu revizuirea periodică a dosarelor și actualizarea planurilor individuale de asistență (PIA);
 - clarificarea și aplicarea obligațiilor legale ale primarilor, inclusiv prin introducerea unor **mecanisme de sancționare** pentru inacțiune; asigurarea unui spațiu și a resurselor logistice necesare funcționării eficiente a acestor echipe.
- **Resurse umane și financiare insuficiente.** Listele de așteptare pentru **serviciul de asistență personală** sunt foarte mari. Conform HG nr. 314/2012, acest serviciu sprijină persoanele cu dizabilități severe, inclusiv copiii, pentru a le asigura integrarea și independența. În lipsa lui, copiii cu dizabilități riscă **neglijare**, formă de violență prevăzută în Legea nr. 140/2013 și în Convenția ONU privind drepturile copilului. Când familia devine singurul furnizor de îngrijire, părinții sau rudele sunt suprasolicitate și vulnerabile la sărăcie, ceea ce amplifică riscul de **abuz emoțional, lipsă de supraveghere sau abandon școlar** al altor copii din familie. Această situație transformă un drept garantat (inclusiv prin Legea nr. 60/2012 și Legea nr. 547/2003) într-un risc sistemic pentru siguranța copilului.
- **Lipsa unui sistem integrat de date.** Datele fragmentate fac ca mulți copii, victime ale violenței, să fie **invizibili** în sistem. Fără o evidență centralizată, aceiași copii pot fi raportați în registre diferite (educație, poliție, sănătate), dar fără o corelare a informației. Acest lucru întârzie intervenția și poate lăsa copii **victime ale abuzului sau neglijării** fără protecție efectivă.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 143/2018, managementul de caz al copiilor este clar structurat în funcție de vârsta beneficiarilor: pentru copiii între 0–3 ani, responsabilitatea revine medicului de familie; pentru cei între 3–7 ani, responsabilitatea cade pe reprezentantul instituției preșcolare; pentru copiii de vârstă școlară, managerul de caz este reprezentantul instituției de învățământ; iar pentru cei între 16–

18 ani, asistentul social este cel responsabil. În practică, însă, această reglementare nu este întotdeauna respectată, ceea ce afectează coordonarea eficientă a intervențiilor sociale. Deși cadrul legal este bine conceput, aplicarea sa rămâne o provocare, iar o supraveghere mai strictă a respectării acestor prevederi ar putea aduce îmbunătățiri semnificative.

În diferite segmente ale asistenței sociale, **evaluarea psihologică** a copiilor este esențială, însă în prezent există **lacune metodologice**. **Legea nr. 103 din 22 mai 2025 privind exercitarea profesiei de psiholog**, ar putea contribui la **standardizarea** proceselor de evaluare și intervenție. Totuși, psihologii din sistemul social au nevoie de **instruiri specializate** în domenii precum violența domestică, violența sexuală și prevenirea suicidului. În prezent, aceștia nu utilizează aceleași modele de teste și evaluări, iar lipsa unui **ghid unificat** pentru serviciile sociale generează discrepanțe în practica profesională.

Nivelul de conștientizare și percepție

CE NIVEL DE CUNOAȘTERE AU COPIII, PĂRINȚII/TUTORII ȘI PROFESIONIȘTII PRIVIND FORMELE DE VIOLENȚĂ ȘI DREPTURILE COPILULUI?

Nivelul de cunoaștere privind formele de violență și drepturile copilului variază semnificativ între copii, părinți/tutori și profesioniști, reflectând diferențe de percepție, informare și practică socială. În raionul Nisporeni, datele arată că fenomenul este cunoscut, dar înțeles selectiv, adesea prin prisma experiențelor personale și nu ca rezultat al unei educații sistematice în domeniul protecției copilului.

Copiii și adolescenții manifestă o conștientizare tot mai mare a drepturilor lor, în special datorită campaniilor publice și accesului la informație. Mulți știu unde pot apela în caz de abuz – 41,2% spun că știu exact unde pot raporta un caz, 29,4% spun că „cam știu”, 17,6% au doar o idee vagă, 11,7% nu știu sau aproape nu știu deloc. La copiii mai mici, reacțiile sunt mai directe: 69,2% raportează imediat unui adult dacă sunt agresați, 23,1% preferă să spună unui prieten, doar 3,8% tac. Totodată, 46,2% afirmă că profesorii îi ajută când sunt triști, dar 7,7% spun că au fost certați în astfel de momente — un semnal că reacția adulților nu este întotdeauna protectivă. Cazurile în care copiii contactează direct numărul de urgență 112 confirmă existența unei culturi a reacției. Totodată, percepțiile rămân inconsistente. Adolescenții (12–16 ani) tind uneori să confunde restricțiile parentale, precum limitele de ieșire sau sarcinile casnice, cu forme de abuz emoțional. Această confuzie este explicabilă într-un context în care normele educaționale se schimbă, iar diferența dintre autoritate și constrângere este percepută vag. Relevante sunt și vocile copiilor mai mici, care, în propriile lor cuvinte, exprimă esența nevoii de siguranță și echitate: *„Să mă asculte cei mai mari și să nu mă bată copiii mai mari”* și *„să fie împăcați părinții”*. Într-un alt răspuns, un copil afirmă simplu și clar: *„Vocea copilului să conteze în decizii.”* Aceste afirmații, deși naive în formă, transmit un mesaj fundamental – copiii nu cer doar protecție, ci și participare.

Datele colectate arată că 42,5% dintre copii declară că au fost jigniți, agresați sau deranjați „des” sau „uneori”, iar alți 33,3% afirmă că li se întâmplă „foarte rar”. Doar 19% spun că nu au trecut niciodată prin astfel de situații. Observarea violenței la colegi este chiar mai frecventă: 39,9% au asistat „rar”, 26,8% „uneori”, 13,1% „des”, doar 12,4% nu au văzut niciodată violență. Fenomenul este vizibil, dar nu întotdeauna urmat de acțiune. Reacțiile diferă în funcție de vârstă: copiii mai mici tind să spună imediat unui adult (69,2%), în timp ce adolescenții aleg adesea să tacă sau să vorbească doar cu un prieten. Nivelul de încredere în cadrele didactice este, per ansamblu, pozitiv, dar fragil – 46,2% consideră că profesorii îi sprijină când sunt triști, în timp ce 7,7% spun că au fost certați în astfel de situații.

Părinții prezintă un nivel de înțelegere parțial și neuniform al fenomenului violenței împotriva copiilor. Pentru mulți, informarea vine abia după apariția unui incident, nu din prevenție sau participare la programe educaționale. Aproape 28% dintre părinți afirmă că propriii copii au fost victime ale violenței,

În timp ce 55,1% neagă, iar 16,9% evită să răspundă – indiciu al reticenței sau al minimalizării fenomenului. Această reticență reflectă o **tendință de minimalizare** a problemei sau o neîncredere în instituțiile statului. Această percepție este exprimată direct de un respondent: „*Este greu, astăzi, să faci dreptate. Corupția e mare. Sunt copii violenți care fură, iar autoritățile nu fac nimic pentru că ‘sunt copii’. Nu am încredere în nimeni în afară de copilul meu.*” Acest citat reflectă neîncrederea în mecanismele instituționale și nevoia de a restabili coeziunea între familie, școală și comunitate.

Deși părinții declară în proporție de 53,5% că școala este „foarte sigură”, doar 38,2% cunosc existența unor proceduri clare de raportare a violenței. În același timp, mulți părinți păstrează o viziune tradițională asupra educației: „*O palmă la poponeață nu strică dacă îl înveți ce e bine și ce e rău.*” Totuși, o parte tot mai mare afirmă tranșant: „*Educația copilului să se bazeze pe încredere, dragoste și stimă, nu pe frică sau constrângere.*” Această schimbare de paradigmă este însoțită de o deschidere sporită față de consilierea psihologică – părinții încep să solicite sprijin de la specialiști, deși participarea la instruire rămâne scăzută, în special în rândul familiilor vulnerabile. Un alt răspuns din chestionar subliniază nevoia de educație civică și dialog: „*Copiii trebuie informați mai des despre formele de violență din societate.*” Acest îndemn simplu, venit din partea unui părinte, traduce conștientizarea faptului că prevenția începe prin informare, nu doar prin reacție. Interviuurile indică o **distanță de percepție** între părinți și adolescenți. În timp ce părinții pot califica **corecțiile** ca „disciplină”, adolescenții (12–16 ani, grup perceput ca **vulnerabil**) interpretează **restricțiile** (ora de culcare, sarcini casnice, limite la ieșit seara) ca **neglijare** sau **abuz**. Această divergență explică de ce unele episoade **minore** sunt raportate, iar **cazurile reale** de violență/neglijare rămân **sub-raportate**.

Din totalul cazurilor recunoscute, forma dominantă de violență raportată provine de la alți copii (117 mențiuni). Aceasta indică o sensibilitate sporită față de abuzul orizontal (între egali), în comparație cu abuzul vertical sau instituțional. Urmează agresiunea online (37 cazuri), iar violența din partea profesorilor (19 cazuri) sau a altor adulți din comunitate (14 cazuri) este raportată mult mai rar. Doar un singur respondent a semnalat violența intrafamilială — indicator mai degrabă al subraportării decât al inexistenței fenomenului. Relația copil–profesor este apreciată ca „bună” sau „foarte bună” de 85,8% dintre părinți. Această evaluare pozitivă se bazează însă mai mult pe așteptări convenționale privind rolul școlii decât pe cunoașterea clară a drepturilor copilului. Percepția asupra sprijinului emoțional este, de asemenea, relevantă: 52,8% dintre părinți cred că profesorii oferă ajutor „mereu”, 22,6% spun că „uneori”, 13% declară că nu știu dacă acest sprijin există. Această necunoaștere nu reflectă neapărat absența serviciilor, ci lipsa comunicării eficiente despre ele.

Instituirea **tutelei/custodiei** pentru copiii rămași fără îngrijirea părinților reprezintă o provocare semnificativă pentru sistemul de protecție socială. O problemă frecvent întâlnită este **plecarea părinților peste hotare fără notificarea autorităților**, lăsând copiii în grija rudelor sau, în unele cazuri, **fără supraveghere adecvată**. Acest fenomen creează riscuri majore pentru copii, inclusiv expunerea la **neglijare**, **abandon școlar**, lipsa accesului la servicii medicale și sociale, precum și dificultăți în asigurarea unui mediu stabil și sigur pentru dezvoltarea acestora. Cadrul legal actual nu prevede sancțiuni clare pentru părinții care își lasă copiii fără o îngrijire adecvată și fără a informa instituțiile relevante.

În ceea ce privește violența în comunitate, părinții au opinii divergente: 31,2% cred că violența este „aproape inexistentă”, 16,6% spun că este prezentă rar, 16,3% o consideră ocazională, 31,2% declară că nu știu dacă există sau nu. Acest echilibru între negare și incertitudine sugerează confuzie între lipsa raportării și absența reală a fenomenului.

Când vine vorba de drepturile copilului și mecanismele de protecție, încrederea declarativă în școală coexistă cu necunoașterea procedurilor. Doar 38,2% dintre părinți spun că există reguli clare pentru raportarea violenței; 26,9% nu știu dacă acestea există, iar 11,9% cred că nu sunt suficiente sau nu funcționează. Cu toate acestea, 54,2% descriu școala drept „foarte deschisă” la discuții despre violență,

iar 22,6% cred că este deschisă „uneori”. Această combinație arată că părinții au încredere în personalul școlar, dar nu sunt informați sistematic despre roluri, responsabilități și proceduri. Un aspect indirect, dar relevant al nivelului de conștientizare este modul în care reacționează copiii. În caz de incident: 41,2% spun imediat unui adult, 8,6% preferă să ascundă situația, 3% refuză să mai meargă la școală. Aceste diferențe arată că vocea copilului este parțial integrată într-un sistem de protecție și depinde în mare parte de contextul familial.

Conform datelor, 68,9% dintre cadrele didactice afirmă că știu foarte bine procedurile de raportare, iar 26,2% le cunosc parțial. Totuși, mulți dintre ei reclamă un dezechilibru între drepturile copiilor și protecția oferită personalului: *„Deseori cadrele didactice necesită să fie protejate.”* Această observație scoate la iveală o realitate ignorată – cadrele didactice se simt adesea expuse, neavând certitudinea sprijinului instituțional atunci când gestionează cazuri dificile. Această vulnerabilitate este dublată de percepția că elevii „au prea multă libertate, dar prea puțină responsabilitate”, după cum remarcă un alt respondent: *„Prea multă libertate, mai puțină responsabilitate.”* Dincolo de tensiuni, profesioniștii formulează și soluții clare: *„Mai multă implicare a profesorilor și școlii”, „campanii de informare pentru elevi și părinți”, „acces la consiliere psihologică”,* precum și *„colaborare mai bună între școală, poliție, primărie și ONG-uri pentru protecția copiilor”.*

Percepția siguranței în școală este una pozitivă: 77,1% o consideră ridicată sau foarte ridicată, iar restul — medie. Nu există evaluări de tip „scăzut” sau „foarte scăzut”. În privința frecvenței violenței observate: 37,7% o consideră moderată/ocazională, 26,2% gravă, dar rară, 21,3% minoră, 4,9% „foarte gravă și frecventă”. Observațiile directe confirmă recunoașterea formelor de abuz: violență verbală între elevi (48 cazuri), violență fizică între elevi (37 cazuri), bullying (11), violență emoțională (6), cyberbullying (4). Violența adult-copil este rar semnalată, dar nu inexistentă: 3 cazuri fizice și 8 verbale. Aceste date indică o cunoaștere realistă, „de teren”, dincolo de teorie.

Dincolo de statistici, vocile celor implicați trasează direcția: *„Ar fi minunat dacă toți ar fi implicați – ar fi mai sigur pentru copii și adolescenți.”* Această frază concentrează esența concluziei: protecția copilului nu se reduce la aplicarea legii, ci la construirea unei culturi comune a respectului, responsabilității și încrederii reciproce.

CÂT DE BINE CUNOSC ACTORII COMUNITARI MECANISMELE DE RAPORTARE ȘI CÂT DE DES SUNT ELE UTILIZATE?

În raionul Nisporeni, părinții declară într-o proporție relativ mare că știu unde se poate raporta un caz de violență asupra copilului, însă datele arată că această cunoaștere este mai degrabă declarativă decât operațională. Aproximativ 65,8% dintre respondenți afirmă că știu clar unde se raportează violența, dar doar 11% au încredere „foarte mare” în instituțiile responsabile, iar 19,9% descriu încrederea drept „mare”. Mai mult de o treime (35,2%) au încredere moderată, iar 25,5% recunosc deschis că au încredere mică sau deloc. Această neîncredere diminuează vizibil probabilitatea ca raportarea să fie utilizată în practică. Privind comportamentul concret, doar 11% dintre părinți au informat școala în cazurile în care copiii lor au fost victime ale violenței, iar doar 2,3% au ajuns să raporteze către autorități precum poliția sau serviciile sociale. Diferența dintre „cunoaștere declarată” și „acțiune reală” arată tendința de a rezolva informal situațiile sau de a le amâna, pe fondul percepției că instituțiile sunt lente, ineficiente sau neprietenoase. În plus, 1,3% afirmă explicit că au ignorat situația, ceea ce sugerează fie neîncredere totală în reacția autorităților, fie normalizarea violenței ca problemă minoră sau privată. Totodată, 26,9% dintre părinți nu știu dacă în școala copilului există proceduri de raportare, iar alți 11,9% cred că acestea nu există sau nu sunt clare ori accesibile. Doar 38,2% afirmă că procedurile sunt bine definite. Lipsa de informare instituțională afectează raportarea preventivă, transformând mecanismele existente într-o resursă invizibilă sau inaccesibilă.

Școlile din raion dispun de infrastructură de raportare: afișe, cutii de sugestii sau sesizări, proceduri interne, persoane responsabile. Cu toate acestea, 60,7% recunosc că nu au utilizat niciodată procedurile de raportare, deși au avut ocazii. Când sunt întrebați de ce, răspunsurile sugerează un amestec de teamă, birocrație și dileme morale: „sunt prea multe hârtii pentru prea puține rezultate”; „ne este frică să nu facem mai mult rău decât bine”; „nu se respectă anonimatul”; „părinții neagă sau minimalizează situația”. Asta înseamnă că problema nu e doar de informare, ci și de **cost social al raportării**: raportarea rupe relații, creează conflicte cu părinții, aduce anchete, uneori stânjenește copilul. Cadrele didactice aleg să gestioneze informal cazul. Cu toate acestea, încrederea profesorilor în reacția sistemului este mai mare decât la părinți: aproape 70% cred că un caz raportat ar duce la protecție reală. Părinții confirmă că **școala este „foarte deschisă” (54,2%) sau „uneori deschisă” (22,6%)** la discuțiile despre violență. Totuși, **26,9% dintre părinți nu știu dacă există proceduri clare**, iar alți **11,9% cred că nu sunt suficiente**. Deci problema nu este inexistența mecanismelor, ci **lipsa unei comunicări consecvente** despre cum se folosesc ele. În plus, o parte dintre părinți se tem de stigmatizare sau de conflict cu alți părinți: circa **7% invocă frica de critică**, iar procentul celor care evită să răspundă la întrebări sensibile (16,9% la întrebarea despre experiența copilului) arată că raportarea încă este percepută ca „a spune ceva rău despre cineva din comunitate”.

În ceea ce privește disponibilitatea școlii de a discuta cazuri de violență, 54,2% dintre părinți consideră că aceasta este „foarte deschisă”, iar 22,6% spun că este „deschisă uneori”. Doar 2,7% cred că școala evită subiectul sau îl neagă. Totuși, această aparentă deschidere nu se traduce în utilizarea reală a mecanismelor formale. Bariere identificate de părinți:

- **Neîncrederea în instituții** este menționată direct de 12% ca obstacol, însă procentul este probabil mai mare dacă raportăm la rata redusă de raportare.
- **Stigmatizarea și teama de judecată** sunt prezente, chiar dacă difuz: 7% invocă „frica de critică”, iar procentul mare al celor care evită să răspundă la întrebări sensibile (16,9% la întrebarea despre experiența copilului) sugerează presiune socială și rușine.
- **Lipsa serviciilor accesibile** este semnalată de 28,6% dintre părinți, ceea ce reduce motivația de a raporta, chiar și în cazuri reale.
- **Constrângerile de timp** (13,3%) și **lipsa informațiilor** despre unde să se adreseze (8,6%) reflectă atât lipsa de comunicare, cât și nevoi sociale neacoperite.

Prin urmare, deși aparent majoritatea părinților „știu” unde s-ar putea raporta violența, utilizarea mecanismelor este foarte redusă. Raportarea rămâne excepția, nu regula, iar intervenția formală este preferată doar în cazuri grave sau când nu există alternative. Mecanismele de raportare nu sunt internalizate ca instrumente firești de protecție, ci percepute ca soluții finale, cu risc de judecată socială, conflict sau birocrație.

Pentru adolescenți, raportarea formală nu este prima opțiune, chiar dacă majoritatea (peste 70%) știu cui s-ar putea adresa. În situații de conflict: mulți intervin direct sau discută cu prietenii, doar o parte merg la profesori sau la un adult. Atunci când ei înșiși sunt afectați, 21,6% vorbesc cu prietenii, iar 18,3% preferă să nu spună nimănui. Încrederea lor în reacția adulților este ezitantă: jumătate cred că probabil ar primi ajutor, dar nu sunt siguri. În rândul copiilor din ciclul primar, reacția la violență este mai spontană: aproape 70% spun imediat unui adult. Totuși, semnele de ezitare apar deja: doar 7,7% simt că adulții îi ascultă „mereu”, aproape jumătate spun că sunt ascultați „uneori”, 1 din 10 simte că vocea lui nu contează deloc.

CE PERCEPȚII ȘI ATITUDINI PERPETUEAZĂ TĂCEREA ÎN FAȚA VIOLENȚEI?

În conformitate cu datele colectate din raionul Nisporeni, tăcerea în fața violenței nu este doar rezultatul fricii sau al lipsei de mecanisme funcționale, ci și al unor percepții culturale adânc înrădăcinate. În raionul Nisporeni, datele arată că o parte considerabilă dintre părinți încă normalizează violența, o minimizează sau o consideră acceptabilă în anumite limite, iar acest lucru afectează atât raportarea, cât și prevenția.

Un prim indicator este atitudinea față de pedeapsa fizică. Deși majoritatea părinților resping clar bătaia ca metodă educativă, există un segment semnificativ care continuă să o considere justificată: **8% afirmă direct că este acceptabil ca un copil să fie pedepsit fizic**, iar alți **22,9% consideră că „uneori” este acceptabil** ca formă de disciplină. Cumulat, aproape **o treime dintre părinți (30,9%)** tolerează corecția fizică într-o formă sau alta. Mai mulți respondenți formulează explicit această viziune: „*O palmă nu strică, dacă o merită.*” „*La sat încă se lucrează cu sistemă sovietică vechi.*” În astfel de cazuri, violența nu este percepută ca abuz, ci ca tradiție. Un asistent social menționează: „*Părinții nu raportează, ei cred că asta e o formă de educație.*” Această toleranță nu este doar o opinie izolată, ci un mecanism de legitimare a tăcerii: dacă bătaia este percepută ca „parte din educație”, atunci nici copilul, nici părintele nu vor considera necesar să sesizeze un caz.

Acest model de gândire este dublat de o reticență publică și frică de judecată. În comunitate „se știe”, dar nu „se spune”. În răspunsuri apare des ideea că oamenii „mai greu discută persoanele” și că multe cazuri „se vorbesc cam la spate”. Chiar și când părinții cunosc cazuri de violență în alte familii, **19,3% preferă să nu răspundă**, iar 31,3% spun că „nu au văzut” asemenea situații. Asta nu înseamnă că nu există violență, ci că există tăcere: nu expunem problemele altora.

La nivel comunitar, percepția colectivă despre violență este oscilantă. **31,2% dintre părinți spun că violența este „aproape inexistentă”**, iar un alt **31,2% declară că „nu știu”** dacă există astfel de cazuri. Această dublă negare — prin absență declarată sau prin necunoaștere — sugerează că violența este fie ignorată, fie ascunsă intenționat, fie considerată neimportantă, atâta timp cât nu afectează direct familia proprie.

O altă atitudine importantă privește modul în care părinții reacționează când copilul lor este afectat. Doar **11% au raportat școlii**, iar **2,3% au contactat autorități**; în schimb, aproape jumătate (**49,5%**) au ales să discute doar în interiorul familiei, iar **1,3% au ignorat situația complet**. Această orientare spre „gestionare internă” reflectă convingerea că problemele legate de copil trebuie rezolvate „în familie”, fără intervenția structurilor oficiale. În privința relației copilului cu familia, datele arată un climat aparent pozitiv: **77,7% comunică zilnic cu copilul**, iar **72,4% cred că acesta se simte „mereu ascultat”**. Totuși, percepția de tipul „copilul spune tot” poate masca lipsa de spațiu real pentru exprimarea dificultăților, mai ales când violența este minimalizată. De exemplu, **8,6% dintre copii, conform părinților, au ascuns situațiile de violență**, iar **3% au refuzat să mai meargă la școală** după un incident. Faptul că aceste comportamente nu au dus la raportări oficiale arată că tăcerea este învățată, nu întâmplătoare.

Reacția față de violența online este un alt exemplu. Deși **37 de cazuri** au fost recunoscute, părinții nu le tratează cu aceeași gravitate ca pe violența fizică. Faptul că „nu este gravă” sau că „trece de la sine” contribuie la subraportare și la lipsa intervenției. Pe lângă acestea, există o altă dimensiune tăcută: **16,9% dintre părinți au ales să nu răspundă** la întrebarea dacă copilul a fost victimă a unei forme de violență. Acesta este un indicator sociologic al fricii de stigmatizare sau al percepției că astfel de experiențe „nu se discută”.

Un alt mecanism cultural care întreține tăcerea este ideea că „școala știe ce face” și că „nu trebuie deranjată cu probleme personale”. Această încredere formală, combinată cu lipsa de raportare, duce la pseudo-liniște socială: problemele sunt reale, dar nevizibilizate. În concluzie, tăcerea asupra violenței în Nisporeni este perpetuată de trei tipuri de atitudini:

- **normalizarea** violenței („copilul mai trebuie certat”, „mai și greșește”);
- **privatizarea** violenței („nu e treaba altora ce se întâmplă în familie”);
- **neîncrederea** în instituții („nu are rost să raportezi, nu se schimbă nimic”).

Pe acest fond intră foarte bine și **dimensiunea de frică instituțională** din partea profesorilor și a părinților. Datele calitative arată că o parte din adulți se tem să intervină. În interviuri apar replici de tipul: „Copiii cunosc legea 45 și de-atâta ei deseori provoacă.” „Repede te filmează, repede apelează la 112 că i-ai traumatizat.” Asta generează o formă nouă de tăcere: **tăcerea de teamă să nu fii acuzat de violență**. Unele cadre spun direct: „Eu deam parcă îmi pierd echilibrul în fața copiilor... mă tem să intru în clasă.” Când adultul se teme de copil, nu mai intervine ferm nici în caz de agresiune între elevi, nici în caz de neglijare, și preferă să nu escaladeze. Asta lasă copilul victimă fără sprijin și îl învață că raportarea nu e un drum sigur.

Există și un **obstacol instituțional în zona de colaborare cu specialiștii**. Asistenții sociali menționează cazuri în care victimele sau familiile spun direct: „La cine ați venit, dar eu nu v-am solicitat.” Aceste refuzuri taie din eficiența intervenției și arată că o parte dintre familii nu recunosc dreptul statului/comunității de a intra în spațiul lor privat. Chiar și când poliția bifează colaborarea, specialiștii spun că victima „nu vrea să vorbească”. Asta e tot tăcere — dar tăcere defensivă, de protecție a familiei, nu de necunoaștere.

Chiar dacă majoritatea cadrelor didactice resping ideea de violență ca metodă educativă, există încă zone gri care deschid ușa toleranței. De exemplu, **11,5% dintre respondenți consideră că pedeapsa fizică moderată poate fi justificată**, iar alți **23% fie nu știu, fie evită să răspundă**. Chiar dacă **65,6% resping clar această practică**, persistența acestor ambiguități arată că ideea „corecției prin bătaie” nu a dispărut complet și slăbește fermitatea mesajelor anti-violență. Un alt factor care menține tăcerea este modul în care familiile gestionează conflictul. Profesorii raportează frecvent **negare, minimalizare sau pasarea responsabilității către școală** atunci când apare o situație problematică. Datele calitative arată că **26 de cadre se confruntă cu părinți care învinovătesc instituția**, iar alți **20 menționează negarea sau evitarea discuțiilor**. La acestea se adaugă un obstacol foarte concret: **36 de cadre indică lipsa de timp a părinților**, ceea ce face ca intervențiile să fie amânate sau tratate superficial. În astfel de condiții, mesajul implicit devine „nu escaladăm, nu discutăm, nu deranjăm”. La nivel comunitar, atitudinea generală față de raportare este amestecată. E adevărat că **59% dintre profesori spun că școala este sprijinită** atunci când semnalează cazuri de violență, dar alături de acest nucleu cooperant apar reacții care taie din curaj: **8,2% vorbesc de indiferență, 9,8% văd transformarea cazurilor într-un subiect negativ de bărfă**, iar **3,3% au întâlnit ostilitate față de cel care raportează**. Când expunerea publică, rușinea sau critica devin riscuri reale, mulți preferă să tacă.

Tăcerea copiilor și adolescenților în fața violenței nu derivă din necunoaștere, ci dintr-o adaptare la contextul social în care cresc. Violența, mai ales în formele ei verbale, relaționale sau fizice „ușoare”, este percepută ca parte a vieții de zi cu zi. Aproape jumătate dintre adolescenții chestionați au trecut prin situații de agresiune: 12,4% afirmă că se confruntă frecvent cu astfel de episoade, 30,1% declară că li se întâmplă uneori, iar 33,3% spun că se întâmplă „foarte rar” – o raritate care nu înseamnă absență, ci toleranță. Doar 19% nu recunosc experiențe personale de violență. La nivelul copiilor mai mici, 53,8% afirmă că au observat cum un copil este certat sau lovit de un adult „uneori”, iar 34,6% „o dată sau de două ori”. Cu alte cuvinte, mulți dintre ei cresc în ideea că astfel de situații „se întâmplă” și nu reprezintă neapărat o abatere care trebuie raportată.

Întreținerea tăcerii este încrederea limitată în reacția adulților. Doar 30,1% dintre adolescenți simt că sunt „mereu” ascultați, iar alți 41,2% spun că sunt ascultați „de cele mai multe ori”. Pentru restul, experiențele sunt oscilante sau negative: 19,6% sunt ascultați doar ocazional, 7,2% rar, iar 2% deloc. În rândul copiilor mici, doar 7,7% cred că adulții îi ascultă de fiecare dată, iar peste 40% spun că sunt auziți doar „câteodată”. În aceste condiții, tăcerea devine o strategie de protecție: 18,3% dintre adolescenți nu spun nimănui când se confruntă cu o problemă, iar 11,5% dintre copiii mai mici preferă să păstreze totul pentru ei. Teamă de judecată sau ridiculizare adâncește această tendință. Adolescenții ezită să sesizeze cazuri de violență nu pentru că nu le observă, ci pentru că reacția colegilor și a adulților este imprevizibilă. Când asistă la agresiuni, cei mai mulți încearcă să intervină direct (78 de mențiuni) sau

povestesc unui profesor (66), dar există și situații în care aleg să ignore (7 răspunsuri) sau să se retragă (10). Raportarea este filtrată de întrebări precum „mă va lua cineva în serios?”, „o să mi se reproșeze?” sau „o să fiu etichetat?”. Adolescenții formulează explicit această preocupare prin mesajele adresate adulților: cer să nu fie judecați, să fie ascultați real, să le fie respectate emoțiile și să nu fie certați pentru ceea ce dezvăluie. Copiii mai mici comprimă același mesaj în enunțuri simple: „să fie cuminți adulții”, „să nu ne certe”, „să nu ne bată copiii mai mari”. O altă sursă a tăcerii este presiunea de a gestiona problemele singuri. 44% dintre adolescenți afirmă că, atunci când sunt supărați, se retrag sau se refugiază în telefon, 18,3% nu apelează la nimeni, iar 15% încearcă pur și simplu să uite. Această autogestionare nu indică independență emoțională, ci adaptarea la absența unor spații sigure de sprijin. În plus, violența simbolică sau verbală este rar denumită ca atare. Jignirile, porecele, intimidarea sau respingerile sunt tratate mai degrabă ca „glume” sau „mod de a vorbi”, nu ca forme reale de agresiune. Dacă un copil spune „așa sunt copiii” sau „așa glumim noi”, nu înseamnă că nu suferă, ci că și-a ajustat limbajul pentru a coexista cu fenomenul. Faptul că alte eșantioane (de exemplu cadrele didactice) raportează zeci de situații de violență verbală, în timp ce adolescenții nu folosesc acest cuvânt pentru propriile experiențe, indică internalizarea problemei. În esență, tăcerea devine o formă de adaptare. Ea nu reflectă absența durerii, ci estimarea realistă a riscurilor sociale, a reacțiilor adulților și a valorilor grupului. Când raportarea atrage judecăți, ironii, etichete sau indiferență, cel mai sigur răspuns nu este exprimarea, ci retragerea. Iar când violența e comună, când adulții oscilează între sprijin și reproș, iar colegii pot sancționa dezvăluirea, tăcerea nu mai este un accident, ci o strategie învățată.

Servicii de protecție a copilului

CÂT DE ACCESIBILE SUNT SERVICIILE DE PROTECȚIE A COPILULUI ÎN RAIONUL NISPORENI?

În raionul Nisporeni, părinții percep serviciile de protecție a copilului ca fiind insuficient accesibile, în special din cauza proximității geografice limitate, a lipsei de resurse locale și a unui nivel redus de vizibilitate a acestor servicii. Cea mai frecvent invocată barieră este absența serviciilor în comunitate: **28,6% dintre părinți afirmă că în localitatea lor nu există servicii de sprijin sau intervenție pentru copii.** Acest lucru sugerează fie o lipsă reală a structurilor specializate, fie o lipsă de informare privind existența lor. Un alt obstacol important este accesibilitatea practică. **13,3% dintre respondenți declară că nu au timp să acceseze astfel de servicii din cauza programului de muncă,** ceea ce indică faptul că, și atunci când serviciile există, ele nu sunt adaptate nevoilor familiilor active. **8,6% spun că nu știu unde să meargă,** iar alte **8,6% indică lipsa banilor ca o piedică directă,** semn că serviciile gratuite sau publice fie nu sunt vizibile, fie sunt percepute ca fiind inaccesibile pentru familiile cu venituri modeste.

Intervenția în cazurile de violență este descrisă ca fiind **foarte operativă,** mai ales când este vorba de copii minori. Conform datelor locale, poliția este **cel mai frecvent sesizor** al cazurilor de violență (365 din 373 de sesizări înregistrate în Nisporeni, în baza HG nr. 270/2014). Toate sesizările se înregistrează la primărie, iar cazurile grave sunt abordate rapid: se face evaluare inițială, se înlătură agresorul sau se asigură plasamentul mamei și copilului în centre specializate.

Neîncrederea în instituțiile de protecție este un alt factor care afectează accesibilitatea: **12% dintre părinți recunosc explicit că nu au încredere în ele,** însă procentul real al celor care evită contactul cu autoritățile este probabil mai mare, având în vedere că doar **11% ar apela școala** și doar **2,3% autoritățile** în caz de violență. Această distanță între discursul despre „responsabilitatea instituțiilor” și utilizarea reală a serviciilor arată o problemă de legitimitate și eficiență percepută.

Serviciile de protecție sunt disponibile în raion, și anume:

- **Asistența Parentală Profesionistă (APP)** asigură plasamentul copiilor victime ale violenței – în prezent, **25 de copii sunt plasați** în APP. Pentru copiii între 0–3 ani, soluția este centrul de vârstă fragedă din Călărași („centrul de vârstă fragedă din Cinou”).
- **Asistența Personală (AP)** deservește copii și adulți cu dizabilități, dar se confruntă cu o **listă de așteptare de circa 400 de persoane**, inclusiv copii, din cauza bugetului insuficient. „**Serviciul există, dar nu-l putem extinde din lipsă de finanțare**”, menționează un specialist local.
- **Echipa mobilă** pentru copiii cu dizabilități deservește **25 de beneficiari**, oferind servicii integrate de la pedagog social, kinetoterapeut și psiholog.
- **Centrele pentru victime** – există un **centru regional (Centrul CRE)** care acoperă toate raioanele și primește inclusiv cazuri din afara raionului: „**Se primește orice persoană, cu tot cu copii, dacă e nevoie de plasament**”, declară personalul centrului.

Profesionștii locali semnaleză lipsa unor **servicii specializate pentru copiii cu comportament deviant**. „*Nu avem nicio pârghie pentru a interveni eficient cu acești copii în ziua de azi*”, afirmă un lucrător social, subliniind că vârsta de risc a scăzut la 9–12 ani. Lipsesc și **servicii pentru părinții agresori**, ceea ce face ca intervenția să vizeze doar copilul, nu sursa conflictului: „*Dacă nu lucrăm cu părintele, copilul revine în același mediu.*” Aceasta confirmă că accesibilitatea nu înseamnă doar existența serviciilor, ci și **completitudinea rețelei de protecție**. Lipsa unui segment (ex. consilierea părinților violenți) fragilizează întregul sistem. Sprijinul psihologic este acceptat teoretic, dar nu întotdeauna accesibil. Deși **62,5% dintre părinți afirmă că ar apela cu siguranță la un psiholog dacă ar fi nevoie**, mulți dintre ei nu știu unde pot găsi astfel de servicii, iar alții nu le consideră adaptate contextului rural sau semiurban. Faptul că **doar 18,3% dintre părinți au observat activități de prevenire a violenței** „frecvent” în comunitate și că **27,9% nu au nicio idee dacă există astfel de activități** arată un nivel redus de acoperire a serviciilor socio-educative. În plus, raportarea redusă a cazurilor (2,3% către autorități) indică lipsa unor canale ușor de folosit sau cunoscute. Chiar și acolo unde există Direcții de Asistență Socială, Centre de protecție sau servicii sociale specializate, ele nu sunt resimțite ca parte a comunității, ci ca instituții distante, greu accesibile și birocratizate. Cu toate acestea, există o aparentă încredere în rolul școlii ca spațiu de protecție. Peste jumătate dintre părinți consideră că profesorii oferă sprijin emoțional, iar **54,2% cred că școala este „foarte deschisă” să discute situații de violență**. Dar chiar și în acest caz, doar **38,2% spun că școala are proceduri clare de raportare**, ceea ce înseamnă că nici acolo unde părinții văd un punct de sprijin, accesul la mecanisme nu este automatizat sau transparent.

Din perspectiva școlilor din Nisporeni, **accesul instituțional există și este utilizat: 83,6%** raportează că au primit **sprijin interinstituțional** (STAS, Poliție, APL, medici/psihologi). În detaliu, școlile colaborează frecvent cu **Poliția (47 cazuri de sprijin)**, **APL (32)**, **STAS (29)** și **servicii medicale/psihologi (21)**. La nivel intra-școlar, accesibilitatea e ridicată (afișe, cutie anonimă, persoane desemnate). La nivel școlar, există **afișe și materiale despre raportare în 83,6%** dintre cazuri; **80,3%** dintre cadrele didactice din Nisporeni spun că există **persoane desemnate și cunoscute de copii** pentru semnalare; **65,6%** au **cutie anonimă** (fizică/digitală). Asta indică o **proximitate instituțională ridicată** în perimetrul școlii — elevul are unde și cui raporta, fără să iasă din curtea școlii. În teren, se simte însă o „ruptură de vizibilitate”: adolescenții, deși **41,2% știu exact unde să raporteze și 29,4% „da, cam știu”**, preferă în practică rute informale (părinți 54,2%, prieteni 21,6%) și abia **2%** merg direct la profesor; copiii mici raportează imediat unui adult în **69,2%**.

La nivel de resurse financiare, comunitatea funcționează cu soluții accesibile – activități de prevenire, ateliere și campanii care pot fi organizate în spațiile existente. Peste 80% dintre profesori confirmă că astfel de măsuri sunt deja implementate, iar elevii înșiși solicită mai multe activități extracurriculare, terenuri sportive, cluburi de tineret sau centre unde să poată petrece timp în siguranță. Lipsa acestor alternative comunitare face ca școala să fie practic singurul spațiu predictibil unde funcționează prevenția. Financiar, accesul la servicii specializate (psihologi) pare limitat — nu prin lipsă totală, ci prin **discontinuitate** (prezență ocazională, „la nevoie”).

În școli, experiența este solidă: 59% dintre cadrele didactice au peste 20 de ani vechime, iar alți 29,5% între 11 și 20 de ani. Pe partea de competențe, 68,9% declară că stăpânesc foarte bine procedurile de raportare, iar 70,5% se simt pregătiți să gestioneze un caz cu sprijin extern; încă 14,8% se consideră „foarte pregătiți”. Nimeni nu se declară nepregătit. Totuși, doar aproximativ o treime au participat la instruirii recente, ceea ce arată o nevoie clară de actualizare a formării. Cerințele profesorilor sunt explicite: ghiduri și protocoale clare (28 mențiuni), instruire practică în comunicarea cu copiii afectați (27), acces rapid la psihologi și consilieri (19), materiale educative (25).

Coordonarea interinstituțională funcționează, dar nu uniform. Cadrele didactice raportează sprijin interinstituțional în 83,6% dintre cazuri, apelând cel mai des la poliție (47 mențiuni), APL (32), STAS (29) și medici sau psihologi (21). Ajutorul primit se concretizează în intervenții directe (39), consiliere pentru copii și familii (32), mediere (17) și chiar sprijin emoțional pentru cadrele didactice (11). Evaluările sunt în general pozitive („utile”, „cu rezultate”), dar există și o critică de sistem: procesul e „îndelungat”, iar „raportarea se oprește la raportare”.

Pentru adolescenți, un serviciu accesibil înseamnă un adult care ascultă și intervine acum. Doar 30,1% dintre ei se simt „mereu” ascultați, iar alți 41,2% „de cele mai multe ori”; restul spun că sunt auziți doar uneori (19,6%), rar (7,2%) sau deloc (2%). La copii mici, situația e și mai fragilă: doar 7,7% spun că adulții îi ascultă mereu, iar peste 40% afirmă că sunt ascultați doar „uneori”. În experiențele emoționale concrete, adolescenții afirmă că au primit sprijin „uneori” (44,4%), „rar” (22,9%) sau „deloc” (5,9%). Copiii mici raportează un sprijin pozitiv mai consistent (77% spun că profesorii îi ajută sau vorbesc calm cu ei), dar există și experiențe negative (7,7% „mă ceartă”). Astfel, accesul nu depinde doar de existența procedurilor, ci de modul în care acestea sunt traduse în relații vii și sprijin predictibil.

CUM RĂSPUND ACESTE SERVICII ÎN CAZURI DE VIOLENȚĂ ȘI CÂT DE EFICIENTĂ ESTE COORDONAREA ÎNTRE INSTITUȚII?

Datele din raionul Nisporeni arată o imagine în două straturi: pe de o parte, instituțiile reacționează repede atunci când cazul ajunge la ele — mai ales când e vorba de copii mici sau de violență domestică evidentă; pe de altă parte, coordonarea între toți actorii care ar trebui să fie la masă (asistență socială, educație, sănătate, poliție, APL) nu este încă stabilă și previzibilă. Când sesizarea există, instituțiile acționează rapid. Practicienii spun limpede că colaborarea dintre Serviciul Teritorial de Asistență Socială (STAS) și Inspectoratul de Poliție este foarte bună și operativă. Dacă violența s-a produs chiar și noaptea, cazul ajunge repede la serviciul social. Procedura e aproape standardizată: „a verificat, a făcut o evaluare inițială” și a constatat riscurile; dacă există pericol, se intervină imediat — „să înlăturăm agresorul din familie, îl înlăturăm. Dacă nu, scoatem mama, copilul și îi plasăm pe la centre.” Toate sesizările se înregistrează la primărie, pentru că „primarul este autoritate la locală”, ceea ce asigură o trasabilitate minimă a cazurilor. Copiii victime ajung fie în serviciul de asistență parentală profesionistă (APP), fie — dacă au 0–3 ani — la centrul de vârstă fragedă; dacă nu există rude disponibile (mătușă, unchi), se apelează direct la APP. Cu alte cuvinte, **răspunsul de urgență există și funcționează**. Asta este și partea pe care o văd profesorii: 83,6% spun că atunci când au raportat, au primit sprijin (poliție – 47 mențiuni, APL – 32, STAS – 29, medici/psihologi – 21). Intervențiile au fost de tip vizită/investigație (39), consiliere copil/familie (32), mediere (17) și chiar suport emoțional pentru cadre (11). Evaluările lor sunt mai degrabă pozitive: „utile”, „cu rezultate”, „imediat eficiente”, dar cu o notă realistă: „e proces îndelungat”.

Partea care nu funcționează la fel de bine e **momentul dinaintea intervenției** — adică decizia familiei de a raporta. Deși există servicii, doar 11% dintre părinți au mers la școală când copilul a fost victimă, iar doar 2,3% au mers la poliție sau asistență socială. Majoritatea (49,5%) au gestionat cazul „în familie”. Asta nu se întâmplă pentru că serviciile nu ar interveni, ci pentru că părinții nu au suficientă încredere că intervenția va fi rapidă, discretă și nu va complica situația. Aproape 26% spun că au încredere mică

sau deloc în instituții; alții recunosc teama de judecată, rușinea sau dorința de a nu „face de răs” familia. Deci nu e o problemă doar de capacitate instituțională, ci de **legitimitate**: oamenii știu că există instituții, dar nu sunt convinși că merită să le implice.

La nivel normativ, mecanismul intersectorial prevăzut de HG nr. 270/2014 este considerat de profesioniști „foarte bun la noi în Republica Moldova”. În practică însă „parcă ceva nu lucrează cum trebuie”. Echipele multidisciplinare (poliție, asistență socială, sănătate, educație, ATL) se adună „când sunt cazurile”, nu regulat, și de cele mai multe ori vin doar asistentul social și polițistul. *„E foarte greu să întrunesc echipele multidisciplinare, mai ales reprezentanții la medicină și educație”*, spune un specialist. Responsabilitatea e și ea dezechilibrată: „ne dăm unul la altul” și, în final, „o mare parte din responsabilitate cade pe umerii noștri”, adică pe asistența socială. Un blocaj concret apare dintr-un detaliu procedural: poliția, atunci când sună 112 sau când preia un caz de violență, bifează automat transmiterea cazului către asistența socială — *„felul ăsta de a bifa automat fără a întreba victima”*. Când asistentul social ajunge în familie, se lovește de zid: *„la cine ați venit, dar eu nu v-am solicitat”*. Adică intervenția e rapidă, dar nu e mereu dorită. Asta scade eficiența coordonării și nu se poate face plan de asistență, nu se poate lucra cu părintele agresor, nu se poate preveni recurența.

Coordonarea interinstituțională este, în ochii părinților, difuză. Încrederea în instituții este de nivel moderat: **35,2% spun că au încredere medie**, iar aproape **26% au încredere mică sau deloc**. Doar o treime cumulată (30,9%) declară o încredere mare sau foarte mare în reacția autorităților. Aceasta sugerează că părinții nu percep o rețea bine sudată între școală, poliție, asistență socială și alte structuri, ci mai degrabă o colaborare ad-hoc, neuniformă. Din perspectiva rapidității și calității intervenției, percepția este indirect reflectată în lipsa apelurilor la instituții: faptul că doar 2,3% au apelat la autorități arată că părinții nu au așteptări mari privind eficiența acestora. În plus, aproape **12% dintre părinți** menționează neîncrederea în instituții ca motiv pentru care nu ar căuta sprijin. Această atitudine indică nu doar experiențe anterioare de ineficiență, ci și un capital social redus între familie și stat. Lipsa echipelor multidisciplinare vizibile în comunitate este un alt indiciu. Părinții sugerează în soluțiile lor dorința pentru „colaborare între școală, poliție, primărie și ONG-uri” (69 de mențiuni), ceea ce demonstrează că în prezent această coordonare este percepută ca insuficientă sau inexistentă. Ei mai propun și „echipe mobile de asistenți sociali și psihologi”, ceea ce arată că reacțiile actuale nu sunt percepute ca fiind suficient de rapide și adaptate la realitatea locală.

În ceea ce privește școala, părinții percep un nivel bun de deschidere – **54,2% o descriu ca „foarte deschisă”** la discuții despre violență, iar alți **22,6%** spun că este deschisă „uneori”. Totuși, când vine vorba de mecanisme clare de acțiune, doar **38,2%** dintre părinți afirmă că există proceduri bine definite de raportare și intervenție, în timp ce **26,9% nu știu** dacă astfel de proceduri există. Acest decalaj între deschidere și funcționalitate indică faptul că școala este un spațiu perceput ca sigur și empatic, dar nu neapărat ca un mecanism instituțional robust de protecție.

Cadrelor didactice din Nisporeni menționează **intervenție directă (39), consiliere copil/familie (32), mediere (17), suport emoțional pentru cadre (11), orientare procedurală (8), referiri către servicii specializate (5)**. Evaluările calitative sunt preponderent pozitive („bună”, „utilă”, „cu rezultate”), cu un realism sănătos: **„se observă rezultate, dar la unii nu de durată”**; **„e proces îndelungat”**. Profesorii confirmă că atunci când raportează cazuri, primesc sprijin în 83,6% dintre situații. Cel mai frecvent răspuns vine de la Poliție (47 mențiuni), urmată de APL (32), STAS (29) și medici sau psihologi (21). Intervențiile sunt, în majoritatea cazurilor, directe: vizite, anchete sociale, investigații (39 mențiuni), consiliere a copilului sau familiei (32) și mediere între părți (17). Există și forme complementare, precum suport emoțional pentru cadrele didactice (11) sau orientarea spre alte servicii (8). Evaluările cadrelor didactice sunt în general pozitive: „utile”, „benefice”, „pozitive”, „imediat eficiente”. Totuși, există o mențiune repetată: „proces îndelungat”, ceea ce arată că răspunsul nu este uniform ca viteză. În unele cazuri, instituțiile reușesc să „rupă lanțul violenței” prin intervenție directă, dar în altele birocrăția prelungește pașii și reduce impactul. Cu alte cuvinte, calitatea e percepută ca fiind

bună, dar predictibilitatea lipsește. Modelul de colaborare funcționează, dar mai mult ca „alianțe de moment” decât ca echipe multidisciplinare stabile. Profesorii notează importanța intervenției concertate: „școala singură nu poate rezolva situațiile”, „intervenția tuturor instituțiilor este foarte importantă”. Există cooperare formală, însă ritmul și consistența ei depind de disponibilitatea oamenilor și de simplificarea procedurilor. Deși la nivel formal există structuri, ceea ce face diferența este implicarea efectivă a persoanelor din instituții. Când acestea colaborează, rezultatele se simt imediat: conflictul se aplanează, copilul și familia primesc consiliere, iar profesorii sunt sprijiniți. Când nu există o astfel de implicare, raportarea riscă să „se oprească la raportare”.

La nivel școlar, percepția este „depinde de profesor”, iar 44,4% dintre adolescenți au primit uneori sprijin emoțional, dar 22,9% spun că se întâmplă rar și 5,9% niciodată. Încrederea în intervenția adultului este împărțită: 43,8% cred ferm că ar fi ajutați, 43,8% speră, dar nu sunt siguri, 8,5% se îndoiesc. La copiii mici, profesorii sunt fie „calmi și empatici” (77%, cumulativ), fie „certăreți” (7,7%). Asta confirmă lipsa standardizării.

CE BARIERE MAJORE EXISTĂ ÎN PRESTAREA SERVICIILOR?

În raionul Nisporeni, părinții identifică o serie de bariere care limitează atât funcționarea eficientă a serviciilor de protecție a copilului, cât și accesarea lor de către comunitate. Aceste bariere sunt de natură instituțională, logistică, economică și socio-culturală și se reflectă direct în comportamentele de raportare și de solicitare a sprijinului.

Cea mai mare barieră structurală constă în **lipsa serviciilor esențiale capabile să abordeze cauzele** profunde ale violenței și neglijenței. Lipsesc programe dedicate **copiilor cu comportament deviant**, o categorie în creștere, cu vârsta de risc coborâtă deja la 9–12 ani. Un specialist local afirmă tranșant: „Noi nu avem nicio pârgie pentru copiii din ziua de azi.” Totodată, serviciile se concentrează aproape exclusiv pe copil, fără intervenții asupra **părinților agresori sau cu comportament deviant**, fapt care perpetuează problema în familie: „Ce folos, ca copilul îl dăm spre servicii. Dar părinții nu se schimbă și rămâne mai departe așa.” În lipsa acestor intervenții complementare, sistemul de protecție rămâne **reactiv**, axat pe gestionarea crizelor, nu pe prevenirea lor.

Lipsa de încredere în instituții, indicată de 12% dintre părinți, este o barieră esențială în prestarea serviciilor. Chiar dacă procentul pare modest, impactul este major: părinții care nu cred în eficiența sistemului nu raportează probleme și nu solicită intervenție. Această atitudine se reflectă și în faptul că doar 2,3% au raportat direct autorităților un caz de violență, iar 11% au apelat la școală. Un alt obstacol frecvent este lipsa timpului, menționată de 13,3% dintre respondenți. Aceasta indică nevoia unor servicii mai flexibile, adaptate programului de muncă al adulților. Această problemă este accentuată în familiile cu mai mulți copii, care reprezintă majoritatea (86% dintre respondenți au doi sau mai mulți copii în grijă). Lipsa informațiilor este o altă barieră semnificativă. 8,6% dintre părinți declară că nu știu unde să meargă, iar 26,9% nu cunosc existența procedurilor școlare de raportare, ceea ce înseamnă că serviciile nu sunt vizibile, iar comunicarea instituțională este insuficientă. Această necunoaștere se combină cu percepția că violența nu este o problemă gravă sau că „se rezolvă în familie”. Factorii economici joacă și ei un rol: 8,6% dintre respondenți invocă lipsa resurselor financiare ca obstacol direct în accesarea sprijinului pentru copii (transport, servicii private, consultații). Aceasta afectează în special familiile vulnerabile, pentru care intervenția timpurie ar fi esențială. Teama de judecată sau stigmatizare, recunoscută de 7% dintre părinți, reprezintă o barieră psihosocială majoră. Mulți evită raportarea din frica de „a nu fi vorbiți”, „a nu complica situația copilului” sau „a nu crea probleme cu școala”. De asemenea, 19,3% au evitat să răspundă la întrebări privind violența observată în alte familii, ceea ce poate sugera complicitate tăcută, frică de expunere sau respingerea ideii de intervenție externă. În plus, există indicii că procedurile actuale nu sunt suficient de clare și funcționale. Faptul că doar 38,2% dintre

părinți consideră că școala are proceduri clare de raportare, iar o treime nu știu ce mecanisme există, arată că sistemul nu este transparent și nu conferă încredere. Lipsa de instruire a personalului educațional sau social nu este explicit raportată de părinți, dar apare indirect în neutilizarea canalelor instituționale.

Cadrelor didactice din Nisporeni indică **fișe greoaie, multe documente vs. puține acțiuni, temeri legate de anonim/rotejarea copilului**, plus **indiferență/neseeriozitate** în unele familii. Acest lucru descurajează raportarea, mai ales atunci când există temerea că sesizarea ar putea expune copilul sau familia, în lipsa garanției de confidențialitate. La nivelul relației cu familiile, profesorii semnalează frecvent dificultăți care frânează intervenția. **Lipsa de timp a părinților** este menționată de **36 de respondenți**, ceea ce face dificilă colaborarea. Alți **26** raportează situații în care școala este învinuită sau responsabilitatea este pasată, iar **20** vorbesc despre negarea sau minimalizarea problemelor. Persistă și mentalități tradiționale: **16 cadre indică acceptarea corecției fizice** ca metodă educativă. Comunicarea slabă (**8 mențiuni**), lipsa de interes real (**15 mențiuni**) și neîncrederea în instituții (**6 mențiuni**) completează tabloul. Un obstacol sistemic important este percepția că raportarea se blochează în formalitate: sesizarea este completată, dar procesul nu avansează spre o soluție vizibilă. Profesorii descriu acest fenomen prin expresia repetată „raportarea se oprește la raportare”, ceea ce arată că lipsa de continuitate și de reacție rapidă erodează motivația de a apela la mecanismele existente.

Chiar dacă peste 87% dintre adolescenți cred că adulții „probabil” sau „sigur” ar interveni, nuanțele sunt importante deoarece doar 43,8% au încredere totală, restul ezită. 7,2% spun direct că nu prea cred că ar fi ajutați, iar 1,3% nu cred deloc. 6% nu știu ce răspuns ar primi. La copiii mici, doar 7,7% spun că adulții îi ascultă mereu, iar 42,3% spun că sunt ascultați „doar uneori”. Asta arată o barieră de încredere: serviciile pot exista, dar nu sunt percepute ca disponibile, empatică sau sigure.

Când au o problemă emoțională, doar 19,6% dintre adolescenți spun că au primit sprijin emoțional „des”, 44,4% – doar uneori, 22,9% – rar sau deloc. La copiii mici, 77% simt că profesorii ajută, dar 7,7% declară că au fost certați în loc să fie sprijiniți. Răspunsul serviciilor este inegal: depinde de omul întâlnit, nu de un mecanism funcțional și garantat. Mesajele adolescenților și copiilor sunt foarte directe și clare: „Să nu fim judecați”, „să fim ascultați fără să fim certați”, „să nu fie agresivi adulții”, „Să fim ajutați, nu certați”, etc. Comportamente reale observate: 18,3% dintre adolescenți nu spun nimănui când au o problemă, 44% se retrag sau tac, 11,5% dintre copiii mici țin totul în ei. Dacă există teamă de reacție, serviciile nu mai sunt accesate — chiar dacă ele există.

Pentru copii, siguranța depinde de persoana la care ajung, nu de un sistem recognoscibil. În lipsa unor mecanisme vizibile și adaptate vârstei, accesul rămâne teoretic, nu funcțional. Doar 41,2% dintre adolescenți știu exact unde să raporteze. 29,4% „cam știu”, iar 29,3% nu știu sau nu sunt siguri. În propunerile lor apar constant nevoi de tip infrastructură umană: „un loc unde să merg imediat dacă am nevoie de ajutor”, „un număr la care pot suna”, „un adult care chiar ascultă”, „centre/cluburi unde putem vorbi fără frică”. Copiii mici spun: „să fie cumiți adulții”, „să nu ne certe”, „să nu ne bată copiii mai mari”.

Deși cadrul legal național (HG nr. 270/2014 și HG nr. 250) este apreciat ca fiind „foarte bună legală la noi în Republica Moldova”, aplicarea mecanismului intersectorial prin echipele multidisciplinare (MD) este adesea inconsistentă și ineficientă. Coordonarea între instituții este neregulată, uneori formală, alteori dependentă de implicarea individuală a specialiștilor. Un asistent social explică situația: „Parcă ceva nu lucrează cum trebuie, și tot mai multă responsabilitate cade pe umerii noștri.” Echipele multidisciplinare se întrunesc doar când sunt cazurile, nu periodic, iar participarea reprezentanților din sănătate și educație este redusă: „E foarte greu să întrunesc echipele astea multidisciplinare, mai ales reprezentanții la medicină și educație.” Această lipsă de implicare duce la un transfer neechitabil de sarcini asupra asistenței sociale, care devine practic **singurul actor constant** în intervenție. Lipsa de specialiști agravează situația, semnalând îmbătrânirea resursei umane și volumul mare de lucru.

De asemenea, fondurile pentru **activități de prevenire și informare comunitară** sunt limitate, ceea ce reduce vizibilitatea serviciilor și capacitatea lor de a interveni proactiv. Asistenții sociali semnalează și dificultăți logistice: lipsa echipamentelor de bază, precum calculatoare și mijloace de transport, face imposibilă monitorizarea constantă a cazurilor. „Suntem supraîncărcați cu materiale, dar nu avem resursele necesare să lucrăm eficient.” Astfel, serviciile locale funcționează mai degrabă în regim de urgență, nu de prevenire și dezvoltare durabilă.

Intervenții și soluții

CUM POT DEVENI SERVICIILE DE PROTECȚIE A COPILULUI MAI APROAPE DE OAMENI ȘI MAI RAPIDE ÎN REACȚIE?

Din răspunsurile părinților din **raionul Nisporeni** reiese clar că soluțiile eficiente nu trebuie să fie neapărat costisitoare sau complexe, ci **vizibile, accesibile, aplicabile local și apropiate de realitatea familiilor**. Ei formulează indirect un set de direcții care, dacă sunt transformate în acțiuni concrete, pot deveni intervenții inovatoare adaptate contextului raional.

O primă soluție realistă este **crearea sau activarea serviciilor mobile de suport psihologic și social**, o intervenție menționată implicit prin solicitarea de „psihologi în comunitate” sau „echipe mobile”. Faptul că **62,5% dintre părinți declară că ar apela la psiholog** arată o acceptare socială suficientă pentru ca astfel de servicii să funcționeze, dacă ar fi aduse aproape de comunitățile rurale sau semiurbane. O altă opțiune adaptată contextului este **organizarea unor spații sigure pentru adolescenți – centre de tineret, cluburi locale sau zone comunitare accesibile**, sprijinite prin autoritățile locale, ONG-uri sau școli. Cele **85 de mențiuni ale părinților privind necesitatea acestor spații** arată că tinerii nu au alternative sănătoase pentru petrecerea timpului liber, iar lipsa acestora amplifică riscul de conflict, izolare sau comportamente deviante. De asemenea, părinții văd o soluție importantă în **activitățile extracurriculare diversificate** – sport, artă, dans, ateliere educaționale sau activități non-formale. **98 de respondenți** susțin utilitatea acestora, ceea ce sugerează că în lipsa programelor recreative, copiii pierd accesul la contexte pozitive de socializare și dezvoltare emoțională. O soluție cu impact redus ca resursă, dar mare ca eficiență, este **consilierea parentală și întâlnirile comunitare între părinți, profesori și lucrători sociali**. Cu **98 de mențiuni privind implicarea părinților**, devine clar că există o nevoie pentru formare, clarificări și schimb de experiență, nu doar campanii generale sau mesaje abstracte.

Programele pentru copiii cu părinți plecați peste hotare, susținute de **58 de respondenți**, pot fi dezvoltate local prin colaborarea dintre școală, psiholog, asistentul social și administrația publică locală. Acești copii sunt mai vulnerabili în fața violenței emoționale, neglijenței și exploatării și pot beneficia de monitorizare discretă, grupuri de suport sau tutorat psihopedagogic. Un alt element inovator sugerat de părinți este **prevenirea prin instrumente media și digitale dedicate adolescenților**. Cei **17 respondenți care au indicat platforme precum TikTok, Instagram sau YouTube** nu se referă la divertisment, ci la comunicarea eficientă într-un limbaj și format adaptat vârstei. Campaniile clasice nu ajung la generația tânără, dar conținutul creativ online, poveștile animate, mesajele video scurte, influencerii locali sau filmulețele interactive pot deveni instrumente de prevenire și raportare.

Activitățile comune părinte-copil, susținute de **51 de persoane**, sunt un alt tip de soluție accesibilă și durabilă. Astfel de activități consolidează relația afectivă, reduc tensiunile din familie și cresc șansele ca un copil să vorbească atunci când este abuzat. Nu în ultimul rând, părinții semnalează nevoia unor **strategii de comunicare clară între școală, APL, poliție și ONG-uri**, nu doar la nivel de intervenție, ci de prevenire. **69 de mențiuni privind colaborarea interinstituțională** arată că oamenii percep protecția copilului nu ca pe o sarcină singulară, ci ca pe o responsabilitate colectivă.

Datele colectate de la cadrele didactice arată că în raionul Nisporeni există deja o infrastructură minimă de prevenire și reacție, însă ceea ce lipsește este funcționalizarea consecventă, accesul direct și implicarea comunității în mod practic, nu doar formal. Soluțiile posibile aici nu presupun bugete mari sau proiecte noi, ci reorganizarea și adaptarea a ceea ce există deja:

- **Ședințe multidisciplinare sistematice și obligatorii** – echipele se întrunesc acum doar când sunt cazurile. Se recomandă adoptarea un regulament local ce obligă toți membrii (educație, sănătate, poliție, asistență socială, APL) să se întâlnească periodic.
- **Instruirea personalului medical în sesizare și comunicare** – medicii și asistentele fiind primii care au contact cu victimele, trebuie să cunoască semnele violenței și modalitățile de raportare corectă.
- **Motivarea părinților prin condiționare pozitivă:** „De condiționat anumite ajutoare până când nu merg, de exemplu cinci ateliere le parcurg și după asta le-ar da statul un ajutor.”
- **Psiholog „circulant” sau partajat între instituții.** În loc de un psiholog titular în fiecare școală (ceea ce nu este realist), se poate crea un mecanism de rotație la nivel raional, astfel încât copiii și cadrele să aibă acces periodic la suport emoțional. Această soluție este fezabilă pe baza colaborării cu STAS, psihologii existenți sau ONG-uri locale.
- **Reconfigurarea spațiilor școlare pentru consiliere și sesizare sigură.** Cu resurse minime, o sală liberă, cancelarie secundară sau bibliotecă poate fi adaptată ca „zonă de discuții/confidențialitate” pentru elevi. Datele arată că 65,6% dintre instituții au deja „cutii de raportare” – ele pot fi dublate de spații de discuție reală, nu doar simboluri.
- **Activarea elevilor ca mesageri și punți de raportare.** În școlile unde deja există consilii ale elevilor, cluburi sau campanii, copiii pot fi implicați ca „ambasadori ai siguranței” sau colegi de încredere. Participarea lor deja e confirmată în proporție de 73–85%, deci nu trebuie inventat altceva, ci formalizată această funcție.
- **Formate scurte de informare pentru părinți, atașate unor evenimente deja existente.** În loc de sesiuni separate (care nu adună oameni), se pot integra mini-discuții de 15 minute înainte sau după ședințele cu părinții, serbări, evaluări sau distribuirea rapoartelor. Profesorii indică lipsa de timp a părinților ca barieră recurentă — soluția e să duci discuția acolo unde părinții vin oricum.
- **Intervenție comunitară rapidă.** O echipă minimă formată dintr-un reprezentant al școlii, un asistent social și un polițist de sector poate răspunde rapid la un caz, fără să se piardă timp între fișe, aprobări și instituții intermediare.
- **Programe ușoare de sprijin emoțional pentru cadre didactice.** Profesorii au menționat nevoia „de a fi protejați” și de suport emoțional. Ședințele de descărcare, discuțiile moderate sau supervizarea ocazională pot preveni epuizarea și ezitarea de a interveni.
- **Ateliere integrate pentru copii vulnerabili (ex. cei cu părinți plecați).** Această categorie apare frecvent în răspunsuri. Nu e nevoie de programe paralele — pot fi incluși în activități deja existente, dar monitorizați discret de diriginți, psihologi sau ONG-uri.
- **Folosirea mediului online într-o formă minimală, dar adaptată vârstei**
Mesaje video scurte, povești animate, provocări pozitive pe TikTok/YouTube pot funcționa ca instrumente de conștientizare mai eficiente decât discursurile frontale. Inițiativele pot fi făcute chiar de elevii mai mari, cu ghidaj.
- **„Raportare cu rezultat”, nu doar „cu document”.** O practică funcțională din alte raioane este informarea cadrului didactic despre ce s-a întâmplat după sesizare. O simplă revenire („am intervenit, s-a discutat, s-a mediat”) crește încrederea și motivația de raportare.

Adolescenții cer **activități concrete**: sport (57 mențiuni), timp de discuții libere (57), excursii/tabere (51), arte (37), cluburi de interese (25), evenimente distractive (31). Prevenția prinde când e **atractivă**. **Siguranță și infrastructură**: parcuri iluminate (76), străzi și curți luminate (49), camere video (45),

terenuri de sport gratuite (50), transport sigur (33). Copiii mai mici cer: pace, reducerea violenței între colegi, adulți disponibili emoțional.

CE TIPURI DE INTERVENȚII PREVENTIVE ȘI DE SPRIJIN AU DAT REZULTATE ÎN CONTEXTE SIMILARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA SAU DIN REGIUNE?

Datele colectate de la părinții din **raionul Nisporeni** indică indirect ce tipuri de intervenții sunt percepute ca utile, necesare și potențial eficiente, prin prisma soluțiilor propuse de ei și a realităților pe care le descriu. Chiar dacă părinții nu utilizează un limbaj tehnic sau instituțional, răspunsurile lor se aliniază cu bune practici aplicate deja în alte raioane ale Republicii Moldova sau în regiuni similare ca profil socio-economic.

Problema locală: Deși cadrul legal (HG nr. 270/2014 și HG nr. 250/2012) prevede clar funcționarea echipelor multidisciplinare la nivel local, în practică, acestea se întrunesc rar și adesea doar când sunt cazurile.

Ce a funcționat în alte contexte: un regulament aprobat la nivel raional obligă toate instituțiile să se întâlnească săptămânal. Această disciplină procedurală ar duce la o abordare sistematică a cazurilor.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În România, comisiile interdisciplinare au întâlniri obligatorii lunare și fișe unice de monitorizare a cazurilor.
- În Estonia și Letonia, echipele locale de protecție sunt digital integrate într-o platformă națională, ceea ce asigură trasabilitate, schimb de informații și alertă automată în caz de neintervenție.

Efect așteptat: Funcționarea regulată a comisiilor multidisciplinare ar asigura intervenții mai rapide și mai coerente, reducerea dublei raportări și creșterea încrederii între instituții.

Problema locală: Doar 18,3% dintre părinți au observat activități frecvente de prevenire, iar 27,9% nu știu dacă asemenea campanii există în comunitate.

Ce a funcționat în alte contexte: campaniile „Fii vocea copilului tău” și „Nu tăcea!” au fost derulate de școli și ONG-uri, ducând la creșterea raportărilor anonime și la o mai bună înțelegere a mecanismelor de protecție.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În Polonia și Estonia, campaniile integrate în curriculum școlar („School Talks”) implică și elevii în crearea mesajelor anti-violență.
- În România, spoturile scurte video și podcasturile pentru adolescenți au devenit parte din programele Ministerului Educației.

Efect așteptat: Creșterea vizibilității serviciilor, reducerea toleranței sociale față de violență și încurajarea părinților să raporteze.

Problema locală: Copiii din raionul Nisporeni, în special cei rămași fără supraveghere din cauza migrației părinților, sunt vulnerabili la influențe online periculoase. Fenomene precum „Balena Albastră” au fost menționate explicit ca exemple de jocuri care manipulează emoțional tinerii, determinându-i să comită acte de auto-vătămare. Accesul necontrolat la internet, lipsa supravegherii parentale și absența educației digitale amplifică riscul. Un specialist local a relatat cazuri în care copiii au fost convinși „să deschidă gazul și să meargă la culcare”, iar alții au creat materiale video pentru a-și avertiza colegii că „viața are prioritate”.

Ce s-a dovedit eficient: Campanii de educație digitală în școli („Fii în siguranță pe net”, „Stop Fake”), derulate în parteneriat cu Poliția și organizații neguvernamentale. Sesiuni tematice de prevenire realizate de psihologi și tineri voluntari, folosind materiale video create de adolescenți pentru adolescenți. Colaborarea între Poliție și instituțiile educaționale pentru monitorizarea semnalelor de pericol în rândul elevilor vulnerabili. Linii de asistență și grupuri de suport pentru copiii singuri acasă, oferite prin centrele comunitare.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În România, campania „Sigur.Info” a fost integrată în curricula școlară, reducând numărul incidentelor legate de jocuri online periculoase.
- În Lituania, Poliția colaborează cu influenceri pentru a difuza mesaje anti-manipulare și a contracara provocările online.
- În Finlanda, școlile implementează cursuri de „igienă digitală” și reacție la pericolele virtuale, inclusiv la fenomenul cyberbullying.

Efect așteptat: Creșterea rezilienței digitale a copiilor, reducerea expunerii la jocuri de sinucidere și manipulări online, consolidarea cooperării între școală, familie și Poliție pentru protecția copiilor în mediul virtual.

Problema locală: Atunci când copiii devin victime ale violenței, familia extinsă nu poate întotdeauna prelua responsabilitatea imediat. În Nisporeni, 25 de copii se află în Asistență Parentală Profesională (APP) – serviciul care preia aceste cazuri urgente.

Ce a funcționat în alte contexte: APP este deja o soluție eficientă testată la nivel național, iar centrele regionale oferă plasament de urgență pentru victime din toate raioanele.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În România, centrele de urgență din rețeaua DGASPC aplică „plasament temporar de 72 de ore” înainte de ancheta socială completă.

Efect așteptat: Protecție imediată pentru victime, continuitate emoțională, evitarea internării în centre rezidențiale și reducerea traumei secundare.

Problema locală: Deși există inițiative de tip „Școala părinților”, participarea rămâne scăzută, iar mulți părinți continuă să considere violența o formă de disciplină.

Ce a funcționat în alte contexte: Atelierele de educație parentală au contribuit la schimbarea percepțiilor despre violență și la reducerea cazurilor raportate de pedeapsă corporală.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În România, programul „Educația parentală incluzivă” a devenit componentă a serviciilor sociale locale. În Lituania, cursurile „Positive Parenting” sunt obligatorii pentru părinții care au comis abuzuri minore.

Efect așteptat: Crearea unei culturi de nonviolență, creșterea empatiei și responsabilității parentale, reducerea recidivei în cazurile de violență domestică.

Problema locală: Manipulare religioasă prin grupări neautorizate care se prezintă drept centre educaționale. Aceste structuri atrag minori oferindu-le beneficii imediate – bani, hrană, excursii, daruri – și transmit mesaje manipulative care îi pot îndepărta de familie. Lipsa unui mecanism de control asupra acestor entități le permite să funcționeze la limita legalității, punând copiii în situații de confuzie și vulnerabilitate.

Ce a funcționat în alte contexte: Organizarea de **ateliere tematice în școli** privind gândirea critică, discernământul spiritual și protecția față de manipulare emoțională.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În România, legea cere ca orice organizație religioasă care lucrează cu copii să aibă acreditare oficială și colaborare documentată cu autoritățile locale.
- În Franța, există o unitate interministerială de monitorizare a derivei sectare (MIVILUDES), care investighează grupările suspecte și oferă consiliere familiilor afectate.
- În Germania, bisericile tradiționale colaborează cu serviciile sociale pentru a oferi sprijin copiilor proveniți din medii religioase coercitive.

Efect așteptat: Consolidarea controlului asupra activităților religioase destinate minorilor și restabilirea echilibrului între libertatea religioasă și protecția copilului. Pe termen lung, o astfel de abordare ar contribui la prevenirea radicalizării, a rupturilor familiale și la promovarea unui climat spiritual sănătos în rândul copiilor și tinerilor.

Problema locală: Copiii și adolescenții din raionul Nisporeni descriu frecvent situații de **bullying**, jigniri, porecle, excludere, **violență verbală** și **discriminare**. Fenomenul este adesea ignorat sau tratat superficial, ceea ce duce la **anxietate, stres, depresie și izolare**. Pe fondul presiunii sociale și al lipsei de consiliere emoțională, mulți tineri recurg la comportamente de evadare – **fumat, alcool sau consum de substanțe**.

Ce s-a dovedit eficient: **Programe anti-bullying** în școli, bazate pe implicarea elevilor ca „mediatori” și „ambasadori ai respectului”. **Sesiuni de sprijin psihologic de grup** și ateliere despre sănătate emoțională, organizate în parteneriat cu ONG-uri locale. **Cluburi de elevi** și activități extracurriculare care reduc izolarea și oferă spații sigure de exprimare.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Finlanda** aplică programul *KiVa*, unde fiecare elev învață cum să intervină când observă bullying – rezultând o scădere cu 40% a incidentelor.
- **România și Lituania** au introdus ore opționale de educație socio-emoțională și campanii de tip „*Stop Bullying – Vorbește!*”.
- În **Islanda**, activitățile de prevenție sunt integrate cu sprijin psihologic și activități de grup pentru reducerea anxietății.

Efect așteptat: Reducerea violenței între colegi, îmbunătățirea climatului emoțional în școli, creșterea accesului la consiliere psihologică și dezvoltarea unei culturi a empatiei și respectului între elevi.

Problema locală: Lipsa accesului constant la servicii psihologice, în special în mediul rural. Deși 62,5% dintre părinți ar apela la psiholog, mulți declară că astfel de servicii nu există sau sunt greu accesibile.

Ce a funcționat în alte contexte: cabinetele psihologice mobile și colaborarea cu centrele regionale de resurse ar putea crește cu până la 40% raportările timpurii ale cazurilor de violență.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În Lituania și Letonia, consilierii școlari fac parte din „echipe itinerante” finanțate la nivel județean, care vizitează lunar toate localitățile dintr-un raion.
- În România, proiectul „Psihologul de la sat” (2018–2021) a asigurat prezența periodică a specialiștilor în mediul rural.

Efect așteptat: Creșterea accesului la sprijin emoțional, reducerea anxietății și a comportamentelor de risc, creșterea raportării precoce a cazurilor de abuz.

Problema locală: Părinții simt lipsa sprijinului și a activităților comune cu copiii. 98 de respondenți au menționat nevoia de consiliere parentală, iar 51 – necesitatea activităților părinte–copil.

Ce a funcționat în alte contexte: cluburile de părinți coordonate de ONG-uri devin spații de discuție și învățare, reducând conflictele familiale și normalizând cererea de ajutor

Cum se întâmplă în alte țări:

- În România, „Școala părinților responsabili” oferă ateliere gratuite și condiționează unele beneficii sociale de participare la sesiuni educaționale.
- În Serbia, modelul „Parent Café” reunește lunar părinți și specialiști.

Efect așteptat: Creșterea competențelor parentale, reducerea violenței în familie, îmbunătățirea comunicării părinte–copil.

Problema locală: Tinerii nu se regăsesc în campaniile tradiționale, însă 17 respondenți au sugerat TikTok, Instagram sau YouTube ca modalități de comunicare.

Ce a funcționat în alte contexte: proiectul „Stop Bullying Moldova” a folosit videoclipuri scurte și provocări online create de elevi, crescând vizibilitatea campaniei și implicarea școlară.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În Ucraina, campania „Be Kind Online” a implicat tinerii în crearea de meme educative.
- În Lituania, influencerii locali promovează numerele de asistență pentru copii.

Efect așteptat: Creșterea gradului de conștientizare digitală, participarea adolescenților la prevenție, formarea unei culturi de solidaritate între colegi.

Problema locală: Copiii și adolescenții nu au alternative sănătoase pentru petrecerea timpului liber, iar părinții menționează lipsa de cluburi, spații sportive și centre de tineret (85 de mențiuni).

Ce a funcționat în alte contexte: Activitățile extracurriculare pe interesul copiilor ar contribui la reducerea absenteismului școlar și comportamentele violente prin ateliere artistice, cluburi de sport și evenimente culturale gratuite.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În Ucraina și Georgia, centrele de tineret au devenit hub-uri de activități non-formale, iar în România – rețeaua „Cluburile Copiilor” are rol educativ și preventiv.

Efect așteptat: Creșterea sentimentului de apartenență, reducerea violenței între colegi, dezvoltarea competențelor socio-emoționale.

CUM POT FI INTEGRATE RECOMANDĂRILE ÎN POLITICILE PUBLICE ȘI ÎN PLANURILE LOCALE DE ACȚIUNE, PENTRU A ASIGURA SUSTENABILITATEA INTERVENȚIILOR?

Pentru ca soluțiile propuse de părinții din raionul Nisporeni să nu rămână doar intenții sau constatări, integrarea lor în politicile publice locale trebuie să pornească de la un principiu simplu: intervențiile trebuie construite pe ceea ce deja există în comunitate, nu pe structuri paralele sau proiecte care dispar odată cu finanțarea. Datele arată clar că părinții nu resping instituțiile, dar nici nu le consideră eficiente. Asta înseamnă că măsurile trebuie ancorate în sistem, dar adaptate la realitățile locale, cu responsabilități clare, indicatori măsurabili și finanțare predictibilă.

Cea mai importantă condiție pentru sustenabilitatea și rapiditatea intervențiilor este transformarea activității echipelor multidisciplinare (EMD) din sporadică în obligatorie și sistematică. În prezent, ele se întrunesc adesea doar „când sunt cazurile”, ceea ce reduce eficiența și continuitatea procesului de protecție. Intervenția pot fi integrate în planurile locale de acțiune prin adoptarea unui regulament la nivel raional. Acest document ar trebui să oblige toți membrii EMD (medicină, poliție, asistență socială, APL) să se întâlnească periodic. Pentru a asigura conformitatea instituțională, obligația de participare la ședințele EMD trebuie integrată direct în fișele de post ale medicilor, profesorilor, asistenților sociali și polițiștilor. Această măsură ar contracara dificultățile recurente de mobilizare și ar transforma participarea în responsabilitate instituțională, nu în opțiune individuală. Sustenabilitatea necesită o consolidare printr-o inițiativă clară de la ministerele de resort, care să reafirme importanța implicării acestor sectoare în echipele multidisciplinare.

Pentru a aborda cauzele structurale ale violenței – sărăcia, alcoolul, lipsa de competențe parentale și neglijarea – politicile sociale pot fi folosite ca instrumente preventive. O soluție propusă la nivel comunitar este „de condiționat anumite ajutoare” sociale pentru familiile vulnerabile de participarea la cursuri de educație parentală. De exemplu: „cinci ateliere le parcurg și după asta le-ar da statul un ajutor”. Această măsură ar motiva părinții care, în lipsa unui beneficiu concret, refuză să participe la instruire. În același timp, poate contribui la formarea unei culturi de responsabilitate socială și la reducerea abuzurilor generate de necunoașterea limitelor legale. „Școlile părinților”, atelierele tematice și sesiunile comune părinte-copil pot fi integrate în politicile de protecție socială raionale, în parteneriat cu școlile, psihologii comunitari și ONG-urile. Ele funcționează ca mecanisme de prevenție timpurie și de consolidare a relației părinte-copil.

Dezechilibrul dintre drepturile și responsabilitățile copiilor, semnalat frecvent de profesori, poate fi corectat printr-o abordare curriculară și administrativă unitară. Predarea noțiunilor de drept (Codul Penal, Codul Familiei, noțiuni de etică civică și legalitate) la vârsta de 14–15 ani ar contribui la formarea unei culturi a responsabilității și ar reduce incidența violenței și bullyingului în școli. Aceste module pot fi integrate în disciplina „Educație pentru societate” sau prin ore opționale în colaborare cu Poliția comunitară. Pe plan administrativ, integrarea unei „evidențe electronice a beneficiarilor” ar diminua „birocratismul și hârti scrierea”, eliberând specialiștii de sarcini redundante. O bază de date digitală comună între APL, STAS, educație și sănătate ar permite monitorizarea continuă și coordonarea rapidă a intervențiilor. Astfel, resursa umană s-ar putea concentra „pe copil, nu pe hârtie”.

Politicile locale nu trebuie doar să reacționeze la cazuri de violență, ci să construiască un **ecosistem durabil al protecției copilului** — bazat pe încredere, parteneriat și continuitate. Integrarea durabilă în politici nu presupune crearea de documente voluminoase, ci includerea acestor priorități în:

- **Strategiile locale de protecție a copilului,**
- **Planurile școlare anuale,**
- **Programele de dezvoltare comunitară,**
- **Campaniile raionale de informare și formare.**

Totodată, rezultatele studiului pot fi folosite ca instrument de decizie, prin transformarea datelor colectate în indicatori măsurabili: reducerea toleranței față de violența fizică (în prezent ~31%), creșterea raportării către instituții, număr sporit de activități extracurriculare și sesiuni de consiliere.

Pentru sustenabilitate, intervențiile trebuie incluse în documentele școlare și administrative, cu bugete modeste, dar recurente. Sustenabilitatea vine atunci când:

- vocea copiilor devine indicator de planificare,
- activitățile cerute de ei sunt introduse în calendarele școlare,
- fiecare școală are un adult desemnat „de încredere”,
- primăria, STAS, poliția și școala stabilesc întâlniri periodice,
- spațiile existente (biblioteci, săli, curți, centre culturale) sunt transformate în zone sigure și incluzive.

Analiză SWOT pentru raionul Nisporeni

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul legal complet și aliniat standardelor internaționale (Legea 370/2023; HG 270/2014). Școala e văzută ca spațiu sigur și deschis: 54,2% părinți spun „foarte deschisă”, peste 70% descriu climat pozitiv. • Corp profesoral matur și procedural: 59% au >20 ani vechime; 68,9% cunosc foarte bine procedurile; 70,5% se declară pregătiți să gestioneze un caz. • Colaborare interinstituțională folosită la nevoie: 83,6% dintre școli spun că au primit sprijin (Poliție – 47 mențiuni, APL – 32, STAS – 29, medici/psihologi – 21) și intervențiile sunt descrise ca „utile”, „cu rezultate”. • Infrastructură de raportare în școli: afișe 83,6%; persoane desemnate 80,3%; cutii anonime 65,6%. • Acceptare socială pentru suport psihologic: 62,5% dintre părinți spun că ar apela dacă ar exista local. • Servicii deja existente în raion: APP (25 copii plasați), echipă mobilă pentru copii cu dizabilități (~25 beneficiari), centre/servicii de zi cu politică de protecție, acces la centru regional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Raportare foarte mică din partea familiilor și școlii: doar 11% părinți au anunțat școala, doar 2,3% au anunțat autoritățile, deși 373 de sesizări există în sistem – majoritatea (365) vin din poliție, nu din comunitate. • Încredere modestă în instituții: ~30,9% au încredere mare/foarte mare; 25,5% mică/deloc. • Proceduri puțin vizibile pentru părinți: doar 38,2% spun că sunt reguli clare în școală; 26,9% „nu știu”. • Coordonare EMD neuniformă: ședințe ad-hoc. • Acces local limitat la servicii: 28,6% părinți spun că „nu există în localitate”; bariere de timp (13,3%), bani (8,6%), informație (8,6%). • Normalizare culturală a corecției fizice: ~30,9% o acceptă total/parțial. • Ascultare inconsistentă a copiilor: la clasele primare doar 7,7% spun că sunt ascultați „mereu”; la adolescenți doar 30,1%. • Metodologii psihologice și instruirii neuniforme: psihologii sociali nu lucrează după aceleași ghiduri; doar ~1/3 dintre profesori au făcut instruirii recente. • Segment lipsă în servicii: nu există servicii pentru copii cu comportament deviant (vârsta de risc 9–12 ani) și nici pentru părinți agresori.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Fixarea prin regulament a ședințelor EMD: periodic, obligatoriu, cu includerea obligației în fișele de post. • Digitalizare și date comune: evidență unică de caz. • Servicii apropiate de oameni: psiholog „circulant”, echipe mobile, linii discrete locale (tel/WhatsApp/Viber) administrate de asistent social. • Bugete locale mici și recurente: cluburi de tineret, activități părinte-copil, spații sigure în școli/biblioteci. • Campanii mixte offline/online făcute cu adolescenți (TikTok, IG, YouTube), plus „ambasadori ai siguranței” în școli. • Programe dedicate copiilor cu părinți peste hotare: monitorizare discretă. • Prevenție situațională: iluminat, camere video, terenuri de sport gratuite, transport sigur. • Condiționarea ajutoarelor sociale de participarea la ateliere parentale. • Integrarea educației juridice la 14–15 ani (drepturi + responsabilități) în curricula locală. 	<ul style="list-style-type: none"> • Migrație parentală fără tutelă/custodie formală → copii lăsați informal la rude, risc de neglijare, abandon școlar, imposibilitatea intervenției rapide. • Resurse umane și financiare insuficiente. • Norme culturale care privatizează violența. • Stigmatizare și bârfă față de cei care raportează. • Fragmentare de date între instituții. • Coborârea vârstei de risc la 9–12 ani și lipsa serviciilor pentru comportament deviant. • Riscuri online în creștere (cyberbullying, hărțuire) și reacție lentă a adulților. • Teama cadrelor didactice de a interveni.

Constatări Florești

Constatările pentru raionul Florești se bazează pe date administrative și statistice pentru anul 2024, pe sondajele aplicate în rândul părinților, cadrelor didactice și copiilor, precum și pe interviuri calitative cu actorii-cheie (APL, STAS, educație, sănătate, poliție).

Profilul respondenților care au participat în cadrul sondajelor

Părinți/tutori din raionul Florești (623 respondenți) - Respondenții provin majoritar din rândul mamelor (89,2%), ceea ce confirmă rolul lor activ în relația cu școala și în procesul educațional cotidian. Categoria de vârstă dominantă este 30–40 ani (55,4%), urmată de 41–50 ani (26,6%), ceea ce indică o generație aflată în perioada de maximă responsabilitate familială și profesională. Aproape jumătate dintre părinți (47,7%) au doi copii în grijă, iar 31,1% cresc trei sau mai mulți copii. Copiii lor frecventează preponderent gimnaziul (68,1%), respectiv liceul (31,9%), ceea ce înseamnă că percepțiile colectate reflectă în special realitățile adolescenței timpurii.

Cadre didactice din raionul Florești (106 respondenți) - Majoritatea respondenților sunt profesori/profesoare (84,9%), iar 57,5% dintre aceștia au o experiență profesională de peste 20 de ani în sistemul educațional. Unitățile școlare reprezentate sunt în principal gimnaziile (54,7%) și liceele (42,5%).

Adolescenți și copii din raionul Florești (238 respondenți) - Grupul copiilor și adolescenților include 218 respondenți cu vârste între 13–17 ani și 20 de copii cu vârste între 7-12 ani. Adolescenții sunt în majoritate elevi de gimnaziu (58,3%), urmași de cei din liceu (35,8%), iar distribuția pe gen arată un procent mai ridicat de fete (61,5% față de 38,5% băieți).

Analiza datelor cantitative oficiale agregate pentru anul 2024 relevă un profil îngrijorător al cazurilor de violență și neglijare care ajung în atenția autorităților. Totodată, se constată discrepanțe între diferitele surse de raportare, ceea ce indică faptul că amploarea reală a fenomenului este subestimată în statisticile oficiale centralizate.

- **Numărul total de sesizări înregistrate conform HG 270/2014: 154 sesizări înregistrate, 87 cazuri** au fost confirmate în urma evaluării inițiale la nivel raional.
- **Numărul total de cazuri de violență identificate de sistemul medical: 73 cazuri** au fost identificate direct de către instituțiile medicale (medici de familie, urgență, spital).⁵
- **Numărul total de cazuri de violență identificate de Inspectoratul de Poliție: 17 cazuri de infracțiuni**⁶ în care 19 copii au fost identificați în calitate de victime. Dintre aceștia, 15 sunt fete și 4 băieți, ceea ce indică o predominanță a fetelor în calitate de victime, în special în infracțiunile care vizează viața sexuală. Sase cazuri au fost săvârșite în mediul rural și unsprezece cazuri în mediul urban. Incidența mai mare în urban sugerează o expunere crescută a copiilor la factori de risc.

⁵*Diferența majoră dintre cele 73 de cazuri identificate direct de sectorul medical și cele doar 4 cazuri atribuite acestui sector în statistica centralizată HG 270/2014 reflectă, cel mai probabil, o diferență metodologică fundamentală. Sistemul medical înregistrează cazurile identificate la punctul de îngrijire, în timp ce datele HG 270/2014 centralizează doar cazurile referite formal prin mecanismul interinstituțional. Această discrepanță semnalează un potențial blocaj în procesul de referire formală a cazurilor din sectorul medical către sistemul de protecție socială.*

⁶*Structura infracțiunilor raportate:*

- 13 cazuri – infracțiuni privind viața sexuală: 1 caz – art. 171 CP (viol); 5 cazuri – art. 172 CP (acțiuni cu caracter sexual neconsimțite); 7 cazuri – art. 174 CP (act sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani).
- 1 caz – art. 186 CP (furt – infracțiune contra patrimoniului);
- 1 caz – art. 201² CP (exercitarea necorespunzătoare a obligațiilor părintești);
- 1 caz – art. 152 CP (vătămare intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății);
- 1 caz – art. 264 CP (încălcarea regulilor de securitate a circulației).

Analiza surselor de raportare relevă rolul dominant al instituțiilor de ordine publică în procesul de sesizare oficială, în timp ce implicarea altor actori, precum școlile sau asistenții sociali prin autosesizare, este drastic subreprezentată în datele agregate, deși interviurile calitative indică o implicare frecventă la nivel local.

Sursa sesizării	Număr de cazuri / observații calitative
Instituții de ordine publică	116 cazuri (conform HG 270/2014), reprezentând principala sursă de raportare la nivel raional.
Instituții medico-sanitare	73 de cazuri (57 de la medicii de familie, 14 de la urgență, 2 de la spital) conform datelor medicale. Statistica HG 270/2014 indică doar 4 cazuri, subliniind o discrepanță majoră și o implicare mult mai profundă a medicilor decât o reflectă datele centralizate.
Instituții educaționale	3 cazuri (conform HG 270/2014). Această cifră redusă este parțial contrazisă de observațiile calitative, precum cea a APL, care afirmă că sesizările vin cel mai des "de la institutiile de invatamant".
Alte instituții/surse	31 de cazuri (conform HG 270/2014). Un reprezentant social a menționat în cadrul interviurilor ca autosesizările sunt o practică frecventă la nivel de comunitate, sugerând că aceste cazuri nu sunt întotdeauna formalizate în statistica raională.

Formele de violență predominante sunt prezentate mai jos.

Formele de violență predominante	
Neglijarea	Este cea mai frecventă formă de abuz, cu 45 de cazuri raportate în HG 270/2014 și 38 de cazuri identificate de sistemul medical, subliniind că privarea de nevoi de bază este cea mai vizibilă formă de abuz în raion.
Violența fizică	A doua cea mai frecventă formă, cu 53 de sesizări conform HG 270/2014 și 29 de cazuri raportate de medici.
Violența psihologică	Înregistrează 31 de sesizări în statistica oficială și 5 cazuri în cea medicală.
Violența sexuală	Au fost înregistrate 25 de sesizări conform HG 270/2014, 13 cazuri confirmate de Inspectoratul de Poliție și 1 caz confirmat raportat de sistemul medical, indicând o dificultate majoră în confirmarea oficială a acestui tip de abuz, ceea ce sugerează că numărul real al victimelor este probabil mult mai mare decât cel reflectat în cazurile confirmate.

Monitorizarea se realizează prin mai multe instrumente:

- rapoarte de sesizare și anchete sociale întocmite de STAS și Poliție;
- consilii multidisciplinare locale;
- registre interne în instituțiile de învățământ, completate de comisiile de disciplină și protecție;
- instrumente anonime de sesizare (cutii fizice sau digitale), utilizate în 73,6% dintre școli.

Conform datelor din **HG nr. 270/2014**, în raionul Florești au fost raportate **154 de sesizări** privind violența asupra copiilor, dintre care **128 în mediul rural** și **26 în mediul urban**. Distribuția pe gen este aproape egală – **76 de fete** și **78 de băieți**, iar cele mai afectate sunt grupele de vârstă **7-15 ani** (88 cazuri) și **16-17 ani** (37 cazuri). Datele **Inspectoratului de Poliție Florești** pentru anul 2024 indică **17 cazuri înregistrate oficial**, dintre care **6 în mediul rural** și **11 în mediul urban**. Victimele sunt preponderent **fete (15)**, comparativ cu **4 băieți**, în special în infracțiuni cu caracter sexual. Diferența dintre numărul mare de **sesizări** și cel redus de **cazuri confirmate** sugerează **sub-raportare, reticență în denunțare și probabil lacune instituționale** în gestionarea situațiilor de violență asupra copiilor.

Deși datele generale indică o vulnerabilitate covârșitoare în mediul rural (128 de cazuri), infracțiunile grave sunt raportate preponderent în mediul urban (11 cazuri). Această situație sugerează că faptele de

o gravitate penală superioară sunt fie mai frecvente, fie mai eficient raportate în oraș. Conform HG 270/2014 distribuția pe gen este aproape egală (76 de fete și 78 de băieți) , în context infracțional victimele sunt preponderent fete (15 din 19). Acest fapt indică o vulnerabilitate specifică, fetele fiind victime disproporționate ale celor mai severe forme de violență, în special abuzul sexual.

Cadrul legislativ și de politici

CARE SUNT INSTRUMENTELE LEGISLATIVE ȘI DE POLITICI EXISTENTE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI?

Republica Moldova dispune de un cadru legislativ și strategic complex pentru prevenirea și combaterea violenței asupra copiilor, structurat în jurul mai multor acte normative fundamentale care stabilesc atât responsabilitățile autorităților, cât și procedurile obligatorii de intervenție.

- Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți reprezintă actul central care reglementează identificarea, evaluarea și asistența copiilor supuși violenței, neglijării sau exploatării, stabilind responsabilități clare pentru autoritățile locale și serviciile sociale.
- Legea nr. 45/2007 privind prevenirea și combaterea violenței în familie extinde protecția legală asupra copilului în calitate de victimă sau martor al violenței domestice, prevăzând atât măsuri de protecție de urgență, cât și sancțiuni pentru agresori.
- Codul Educației nr. 152/2014 introduce obligația legală a instituțiilor de învățământ de a asigura un mediu educațional sigur, de a preveni orice formă de abuz fizic, verbal sau emoțional și de a raporta cazurile către autoritățile competente.
- Hotărârea Guvernului nr. 270/2014 reprezintă principalul instrument operațional, instituind Mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Acest mecanism stabilește colaborarea obligatorie între școală, asistența socială, poliție, administrația publică locală, instituțiile medicale și alte servicii relevante.
- Codul Penal și Codul Contravențional sancționează expres abuzul fizic, psihologic, sexual sau orice altă formă de violență asupra copilului.
- **Ordine/instrucțiuni sectoriale**, de ex. **Ordinul IGP nr. 93/2023** privind intervenția poliției în cazurile de violență în familie.
- Strategiile naționale pentru protecția copilului, precum și planurile naționale de prevenire a violenței împotriva copiilor, aprobate periodic de Guvern, oferă direcția strategică de implementare și monitorizare a acestor acte normative.

Conform experților din domeniu, legislația este solidă; problema ține de aplicarea ei practică. Mai mulți respondenți au afirmat că legislația pentru protecția copilului este "una foarte bună". Aceasta include proceduri și mecanisme clare. Provocarea principală constă în aplicarea deficitară a acestor prevederi la nivel local, punctul critic fiind funcționarea echipelor multidisciplinare, care reprezintă nucleul intervenției în cazurile de violență.

CUM SE APLICĂ ACESTE INSTRUMENTE LA NIVEL LOCAL ȘI NAȚIONAL ȘI CE MECANISME DE MONITORIZARE EXISTĂ?

La nivel național, cadrul legislativ privind protecția copilului împotriva violenței este pus în aplicare prin structuri descentralizate coordonate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Ministerul Afacerilor Interne. Implementarea efectivă se realizează prin intermediul Structurilor teritoriale de asistență socială, direcțiilor de învățământ, Inspectoratelor de Poliție și instituțiilor de educație, administrațiile publice locale care colaborează conform Mecanismului intersectorial de cooperare aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 270/2014.

Echipele multidisciplinare (MDT) sunt principalul instrument de management de caz la nivel comunitar. Deși sunt active formal, eficacitatea lor practică este profund afectată de lipsa de ghidare și suport metodologic.

Aspecte funcționale	Provocări și nevoi
<p>Echipele sunt constituite și active: La nivel local, echipele se convoacă la necesitate, atunci când apare un caz, implicând toți actorii relevanți (primar, polițist de sector, medic, reprezentant școlar, asistent social), așa cum descriu cativa din respondenți.</p>	<p>Lipsa de ghidare și mentorat. Conform datelor calitative obținute din interviuri, s-a evidențiat că membrii echipelor multidisciplinare „<i>nu știu de unde să înceapă</i>”, „<i>ce fac, care este primul pas?</i>”, „<i>totul este lasat pe asistentul social</i>”. Există o nevoie stringentă de suport practic, mentorat (inclusiv online), simularea unor cazuri concrete și elaborarea unor protocoale clare de acțiune, care să ghideze fiecare membru în raport cu rolul și responsabilitățile sale specifice în gestionarea unui caz.</p>
<p>Exemplu pozitiv. Un reprezentant participant în cadrul studiului a menționat utilitatea organizării ședințelor online comune între reprezentanții sectorului medical, social și ai poliției. Aceste întâlniri permit discutarea mecanismelor de colaborare, clarificarea procedurilor și consolidarea parteneriatului intersectorial la nivel raional.</p>	<p>Reticența profesioniștilor de a interveni în familiile cunoscuților, cu reputație în comunitate. În sate, unde legăturile interpersonale sunt strânse, frica de a deteriora relațiile personale sau de a fi judecat de comunitate poate prevala asupra obligațiilor profesionale, împiedicând raportarea și intervenția promptă.</p>

De asemenea, se remarcă **necesitatea consolidării cadrului normativ**, în special pentru **responsabilizarea juridică a părinților** care nu își îndeplinesc obligațiile legale. Aceasta include situații precum plecarea peste hotare fără oficializarea tutelei, neglijarea sănătății copilului (ex. refuzul vaccinării) sau omisiunea participării la educația timpurie (ex. neînscrierea la grădiniță), aspecte care pot compromite, pe termen lung, bunăstarea și dezvoltarea copilului.

În raionul Florești, datele colectate prin chestionare arată că acest cadru legislativ este cunoscut și aplicat la nivel instituțional.

- 72,6% dintre cadrele didactice declară că cunosc foarte bine procedurile legale de raportare a violenței, iar 30,2% confirmă că au aplicat efectiv mecanismul de intervenție.
- 79,2% dintre școli au beneficiat de sprijin intersectorial (din partea poliției, STAS, APL, psihologilor școlari sau medicali), ceea ce confirmă funcționarea mecanismului prevăzut de HG 270/2014.

- Mai mult, 65,1% dintre școli afirmă că dispun de regulamente și proceduri interne elaborate la nivel instituțional, iar alte 22,6% au primit metodologiile direct de la autoritățile centrale sau raionale.

Pe de altă parte, percepția părinților indică faptul că aplicarea cadrului legal este uneori formală și nu întotdeauna vizibilă pentru comunitate.

- Doar 37,2% dintre părinți consideră că procedurile de raportare a violenței sunt clare, în timp ce 25,8% afirmă că nu știu dacă în școală există astfel de mecanisme.
- În ceea ce privește încrederea în instituțiile responsabile, părerile sunt împărțite: 30,8% au încredere moderată, iar 14,6% declară că nu au deloc încredere că un caz raportat ar fi soluționat corect.

Integrarea dimensiunii situaționale în monitorizare este esențială pentru relevanța intervențiilor. În Florești, majoritatea cazurilor se produc în familie sau în mediul imediat al copilului, iar vârsta predominantă a victimelor este 10–16 ani. Analiza surselor multiple indică un set de factori de risc care contribuie la vulnerabilizarea copiilor în raionul Florești:

- *Contextul familial:* Nivelul scăzut de educație parentală, consumul de alcool, familiile dezorganizate și persistența violenței ca normă culturală de educare sunt cauze frecvent invocate. Aceste elemente creează un mediu toxic pentru dezvoltarea armonioasă a copilului.
- *Migrația și iresponsabilitatea parentală:* Plecarea părinților peste hotare fără a oficializa tutela sau custodia reprezintă o problemă majoră. Cadrul normativ actual nu sancționează eficient această iresponsabilitate, lăsând autoritățile să intervină post-factum, când copilul este deja într-o situație de risc.
- *Neglijarea:* Aceasta nu se limitează la nevoile de bază, ci include și refuzul vaccinării (neglijarea sănătății) sau neînscirerea la grădiniță (neglijarea nevoilor de dezvoltare și socializare).
- *Influențe externe:* Expunerea necontrolată la conținut abuziv și comunicarea cu persoane necunoscute în mediul online reprezintă un factor de risc modern, care agravează vulnerabilitatea copiilor, în special a adolescenților.

Aceste cauze sunt integrate în **evaluările inițiale** și în **planurile de siguranță** ale copiilor. Monitorizarea țintită include urmărirea **copiilor din familii social-vulnerabile**, a **celor rămași în grija rudelor** în context de migrație și a **fetelor cu vârste între 12 și 16 ani**, categorie recunoscută ca fiind cu **risc sporit de abuz sexual**. Aceste profiluri de risc ghidează atât prioritizarea cazurilor în EMD, cât și programarea acțiunilor preventive în școli și comunitate.

Cadrul legislativ privind protecția copilului împotriva violenței este funcțional la nivel instituțional în raionul Florești, în special în școli, unde mecanismele sunt cunoscute și parteneriatele intersectoriale sunt active. Totuși, nivelul de transparență către părinți și copii rămâne limitat, ceea ce duce la percepția că legea există, dar nu întotdeauna se vede. În acest sens, provocarea locală nu este adoptarea legislației, ci comunicarea accesibilă a acesteia către familii și creșterea încrederii publice în eficiența intervențiilor.

Pe lângă colaborarea curentă între serviciul social, poliție, educație și sănătate, în raion au fost semnalate **inițiative punctuale** cu valoare adăugată: **ședințe online intersectoriale** (de regulă în luna **decembrie**, în contextul Zilei Mondiale de Combatere a Violenței) pentru actualizarea normelor metodologice și a documentației, precum și **seminare de instruire** organizate de **ONG-uri**, cu participarea **primarilor** și a specialiștilor de linie. La nivel raional există, de asemenea, **o strategie privind prevenirea traficului de persoane**, relevantă pentru protecția copiilor în situații de risc. Recomandarea este ca aceste practici să fie **calendarizate și integrate în Planul raional 2025–2027**, pentru a deveni recurente și monitorizabile.

Nivelul de conștientizare și percepție

CE NIVEL DE CUNOAȘTERE AU COPIII, PĂRINȚII/TUTORII ȘI PROFESIONIȘTII PRIVIND FORMELE DE VIOLENȚĂ ȘI DREPTURILE COPILULUI?

Datele colectate în raionul Florești indică un **nivel diferențiat de cunoaștere a formelor de violență** și a mecanismelor de protecție, în funcție de categoria de respondenți.

Cadrele didactice prezintă cel mai înalt nivel de familiarizare cu cadrul legal: 72,6% declară că cunosc foarte bine procedurile de raportare, iar 30,2% afirmă că le-au aplicat efectiv în practică. Observațiile lor arată o înțelegere realistă a fenomenului: 84 mențiuni de violență verbală între copii, 63 violență fizică, 20 cazuri de bullying, 11 episoade de cyberbullying, 15 cazuri de violență verbală din partea adulților. Cu toate acestea, 14,2% consideră că violența fizică moderată poate fi uneori justificată, ceea ce arată că, în pofida cunoașterii normelor, persistă atitudini tradiționale privind disciplina copilului.

Deși percep școala ca spațiu „foarte sigur” sau „sigur” (82,1%), profesioniștii admit existența formelor subtile sau recurente de agresiune, ceea ce confirmă că nivelul lor de conștientizare este mai aplicat și orientat spre identificare concretă, nu doar percepții generale.

Părinții recunosc violența ca fenomen general, dar manifestă ambivalență în raport cu formele „tolerate cultural”. 58,9% resping ferm pedeapsa fizică, însă 30,2% o consideră acceptabilă în anumite situații. Doar 37,2% declară că în școala copilului lor există proceduri clare de raportare, ceea ce sugerează un deficit de comunicare instituțională.

O treime dintre părinți (31,8%) declară că au aflat despre situații în care propriii copii au fost victime ale violenței. În majoritatea cazurilor, agresorul a fost un alt copil (248 mențiuni), urmat de agresiuni online (64 cazuri) sau de la alți adulți din comunitate (30 mențiuni). Violența adult-copil în familie este rar recunoscută oficial (12 mențiuni), dar acest număr redus indică mai degrabă subraportare decât absența fenomenului.

Percepția asupra școlii este puternic pozitivă: 49,1% dintre părinți consideră că școala este „foarte sigură”, iar 28,4% „mai degrabă sigură”. Relația copil-profesor este evaluată ca „bună” sau „foarte bună” de 86,5% dintre respondenți, însă aceste răspunsuri reflectă mai degrabă încrederea tradițională în autoritatea școlii decât o evaluare pe baza cunoașterii drepturilor copilului. Sprijinul emoțional este perceput ca existent, dar nu clar definit: 54,4% afirmă că profesorii oferă sprijin „mereu”, 23,7% „uneori”, iar 11,6% „nu știu”. Această necunoaștere sugerează lipsa unor canale transparente de comunicare între școală și familie. În comunitate, părerile sunt contradictorii: 32,3% consideră violența „aproape inexistentă”, 15,3% o văd „ocazională”, 14,1% afirmă că este „prezentă, dar mai rară”, iar 31,3% „nu știu” — ceea ce indică faptul că pentru mulți părinți lipsa vizibilității este echivalată cu absența fenomenului.

Copiii și adolescenții identifică violența în principal prin experiență directă, nu prin raportare la standarde legale. 36,3% declară că au fost jigniți, agresați sau supărați „des” sau „uneori”, iar doar 19,3% spun că nu s-a întâmplat niciodată. În plus, 39% au asistat la forme de violență asupra altora, ceea ce arată că expunerea este frecventă — chiar dacă nu întotdeauna etichetată ca atare.

Când sunt întrebați despre reacție, fie declară că „ajută singuri” (95 mențiuni), fie preferă să tacă sau să plece (53 mențiuni). Aceasta arată o cultură a autonomiei emoționale, dar și o lipsă de încredere în intervenția adultă. Copiii mai mici sunt mai direcți: 65% spun imediat unui adult dacă sunt agresați, însă 15% „plâng și se retrag”, iar 10% „tac și nu spun nimănui”, ceea ce sugerează că tăcerea se învață progresiv, odată cu vârsta.

Cadrul legal operațional (Cod penal/contravențional, **Legea 140/2013, HG 270/2014, Legea 45/2007, OIGP 93/2023**) este cunoscut și utilizat de structurile locale. În 2024 la IP Florești au fost înregistrate **17 infracțiuni cu 19 copii victime** (15 fete, 4 băieți); **13** privesc viața sexuală (1 viol – art.171, 5 acțiuni sexuale neconsimțite – art.172, 7 act sexual cu minor <16 ani – art.174); restul: 1 furt (art.186), 1 exercitare necorespunzătoare a obligațiilor părintești (art.201²), 1 vătămare medie (art.152), 1 încălcare

a regulilor de circulație (art.264). Toate cazurile au fost introduse în mecanismul intersectorial al **HG 270/2014**; audierile sensibile s-au făcut la **Barnahus Bălți** pentru a evita revictimizarea. Surse frecvente de sesizare: asistenți sociali, școli, sănătate, copiii înșiși și terți din comunitate.

Pentru a preveni delicvența juvenilă, victimizarea copiilor și implicarea minorilor în fapte antisociale, angajații Inspectoratului de poliție Florești, în comun cu autoritățile publice locale, reprezentanții STAS Florești, Biroul de Probațiune Florești, Procuratura Florești, Centru de Sănătate Prietenos Tinerilor “Incredere” **desfășoară în mod constant activități de informare, educație și sensibilizarea a elevilor din instituțiile de învățământ**. Astfel, pe parcursul întregului an școlar sunt organizate întâlniri periodice cu elevii, cadrele didactice și părinții. În cadrul acestor activități, copiii sunt încurajați să exprime liber opiniile și întrebările lor, iar discuțiile sunt adaptate vârstei și nivelului de înțelegere al elevilor, pentru a spori eficiența procesului educațional. Totodată, se pun accent pe recunoașterea și raportarea semnelor de abuz – fizic, emoțional, sexual sau de neglijare, iar raportarea unui caz suspect poate salva vieți.

CÂT DE BINE CUNOSC ACTORII COMUNITARI MECANISMELE DE RAPORTARE ȘI CÂT DE DES SUNT ELE UTILIZATE?

Percepția asupra mecanismelor de raportare diferă semnificativ între profesioniști, părinți și copii. În timp ce școala pare să fie spațiul în care cadrul procedural este cel mai cunoscut, raportarea către autoritățile formale este în continuare utilizată selectiv, în special atunci când situațiile devin grave sau recurente.

Din totalul celor 106 cadre didactice chestionate, 77 (72,6%) afirmă că „cunosc foarte bine procedurile de raportare”, iar 22 (20,8%) declară că le cunosc parțial. Cu toate acestea, doar 30,2% (32 de respondenți) afirmă că au aplicat efectiv aceste proceduri, în timp ce 69,8% nu au raportat oficial niciun caz, chiar dacă unii dintre ei au fost martori direcți ai violenței (18 cadre au declarat că au asistat personal la astfel de situații). Explicațiile date de cadrele didactice indică de ce unele situații nu ajung să fie raportate oficial: „Consider că cazurile de violență minoră între elevi nu trebuie raportate dacă se rezolvă pe loc.” „Uneori părinții sunt ostili, nemulțumiți, reproșează, uneori folosesc vulgaritate.” „Profesorul nu este ascultat, se socoate vinovat.” Prin urmare, deși mecanismul intersectorial (HG 270/2014) este cunoscut, raportarea este condiționată de anticiparea consecințelor sociale, nu doar de normele legale.

În rândul părinților ai căror copii au fost victime ale violenței (198 din 623), 46,5% afirmă că au discutat cu copilul, dar doar 9,1% „au informat școala”, iar doar 2,4% „au apelat la poliție sau asistență socială”. Restul au ales să gestioneze situația în familie sau să o ignore. Un părinte comentează în chestionar: „Este greu să faci dreptate. Sunt copii violenți care fură, iar autoritățile nu fac nimic pentru că ‘sunt copii.’” Această afirmație rezumă principala barieră: nu lipsa mecanismelor, ci lipsa încrederii că mecanismele vor funcționa corect și eficient. Chiar dacă 58,9% resping ferm pedeapsa fizică, faptul că 30,2% o consideră „acceptabilă uneori” arată că nu toate formele de violență sunt percepute ca demne de raportare. De asemenea, doar 37,2% afirmă că în școala copilului lor există proceduri clare de raportare, ceea ce reflectă lipsa de comunicare dintre instituții și familii, nu neapărat lipsa procedurilor.

Chiar și atunci când există disponibilitate declarativă din partea școlii – 54,4% dintre părinți o consideră „foarte deschisă”, iar 23,7% „deschisă uneori” – acest mediu perceput ca prietenos nu se transformă automat în rapoarte oficiale, deoarece persistă bariere precum: Neîncrederea în instituții – exprimată de cel puțin 12% în mod direct, Teama de judecată sau conflict – evidențiată prin răspunsuri de tipul „mai bine nu fac caz mare”, Lipsa serviciilor accesibile în proximitate – raportată frecvent în sate, Constrângeri de timp și lipsă de informații – mai ales în rândul părinților ocupați sau care lucrează peste hotare.

În instituțiile școlare, infrastructura procedurală există, cadrele didactice confirmând prezența afișajelor, regulamentelor interne și canalelor de referire către STAS sau Poliție. Totuși, 69,8% dintre profesori recunosc că nu au activat niciodată aceste proceduri, chiar dacă au avut ocazii. Răspunsurile justificative revin la același tipar întâlnit și în alte raioane: „Sunt prea multe hârtii pentru prea puține rezultate”, „Ne este frică să nu agravăm situația”, „Profesorul nu este ascultat, se socoate vinovat.”

La nivelul copiilor și adolescenților, raportarea formală nu reprezintă prima opțiune. Chiar dacă 66,6% declară că „știu cui să spună”, doar 34,9% cred că adulții ar interveni eficient. În caz de conflict: 63 dintre adolescenți ar apela la un profesor, 95 ar interveni singuri, 37 „nu ar face nimic”, preferând retragerea în locul escaladării. La întrebarea „Știi unde poți raporta o situație de violență?”, 145 de adolescenți (66,6%) au răspuns afirmativ. Totuși, când au fost întrebați dacă adulții ar interveni eficient, doar 76 (34,9%) au răspuns „da, sigur”, în timp ce 108 (49,5%) au spus „probabil da”, iar 20 (9,2%) au declarat că nu cred că ar primi ajutor real. Această ambivalență se vede și în comportamente: 63 declară că ar spune imediat unui profesor, 95 ar încerca să intervină singuri pentru a-și ajuta colegul, 37 ar „nu face nimic” pentru că nu vor să se implice. Un mesaj repetat chestionarului adolescenților spune: „Ascultați-ne dacă spunem ceva – înseamnă că avem încredere. Nu ne trimiteți acasă cu replica «rezolvați între voi».”

Mecanismele de raportare sunt cunoscute în principal în mediul instituțional (școală) și mult mai puțin în mediul familial. Raportarea oficială este utilizată mai des de profesioniști, dar doar în cazuri considerate grave, în timp ce părinții preferă soluții informale, iar copiii ezită să raporteze din lipsă de încredere în reacția adulților. Prin urmare, nu este suficientă consolidarea cadrului procedural – este necesară creșterea transparenței cu privire la cazurile soluționate, comunicarea clară a efectelor raportării și crearea unor canale sigure și prietenoase pentru copii, nu doar pentru adulți.

CE PERCEPȚII ȘI ATITUDINI PERPETUEAZĂ TĂCEREA ÎN FAȚA VIOLENȚEI?

Analiza datelor colectate în raionul Florești arată că tăcerea în fața violenței este mai degrabă rezultatul unor percepții culturale și atitudini sociale împărtășite decât al necunoașterii procedurilor de raportare. Majoritatea respondenților — părinți, cadre didactice și elevi — indică existența mijloacelor de intervenție, însă acestea sunt utilizate selectiv, în funcție de modul în care este percepută gravitatea situației și de încrederea în reacția autorităților sau a mediului social.

Un prim element constant în răspunsuri este minimalizarea formelor de violență considerate „ușoare” sau „obișnuite”. Deși 58,9% dintre părinți resping clar pedeapsa corporală, 30,2% declară că aceasta poate fi „acceptabilă uneori”, iar 14,2% dintre profesori consideră că o „corecție fizică moderată” poate fi justificată ca mijloc de disciplinare. Această toleranță parțială duce la neidentificarea unor situații ca fiind violente și, implicit, la neintervenție. Un cadru didactic afirmă explicit: „Consider că cazurile de violență minoră între elevi nu trebuie raportate, dacă se rezolvă pe loc și nu are continuare.” Această abordare este prezentă și în rândul părinților, care preferă să gestioneze conflictele prin discuții directe, fără implicarea școlii sau a autorităților. Din totalul părinților ai căror copii au fost victime ale violenței, 46,5% au ales să discute doar în familie, 9,1% au informat școala, iar doar 2,4% au contactat instituțiile oficiale. Această orientare spre soluții informale este susținută de percepția limitată a eficienței intervenției. Un răspuns din chestionar afirmă: „Este greu, astăzi, să faci dreptate... Nu am încredere în nimeni, în afară de copilul meu.”

Neîncrederea în instituții este împărtășită și de cadrele didactice. Deși majoritatea afirmă că știu cum să raporteze, unii descriu consecințele raportării ca fiind potențial conflictuale: „Părinții plătesc amendă, iar elevii continuă agresiunile.” „Profesorul nu este ascultat, se socoate vinovat.” „Ostilitate, nemulțumire, reproșuri...” „Da’ tu nu ai cu ce te ocupa?” În aceste condiții, raportarea formală devine o acțiune percepută ca având risc social ridicat, iar soluțiile informale sunt preferate pentru a evita escaladarea. Elevii resimt același mecanism de precauție. Deși 66,6% declară că știu cui ar putea raporta, doar 34,9% consideră că

ar primi ajutor real. Ceilalți ezită. Câteva răspunsuri din chestionare sintetizează această rețineră: „Nu fac nimic... plec și evit situația.” „Spun doar dacă sunt sigur că mă ascultă cineva.”

Un alt factor important este normalizarea conflictelor între copii. Mulți adolescenți descriu agresiunile verbale sau online ca „glume”, „tachinări” sau „cearta între colegi”. Atunci când o formă de violență nu este denumită ca atare, ea nu este tratată ca problemă. Atitudinea de negare sau relativizare a fenomenului este vizibilă și în răspunsurile legate de observarea violenței în comunitate. O parte dintre părinți declară că nu au văzut astfel de situații, iar alții evită să răspundă. Această tăcere statistică – absența răspunsului în sine – funcționează ca indicator sociologic al rușinii, complicității sau dezinteresului colectiv. Dacă violența „nu se vede”, ea „nu există” – o percepție care permite perpetuarea fenomenului fără sancțiune socială. Tăcerea în fața violenței este susținută de patru tipuri de percepții:

Tip de percepție	Efect asupra raportării
Minimalizarea violenței („nu e mare lucru”)	Cazurile sunt ignorate sau „rezolvate între noi”
Neîncrederea („nu are rost să raportezi”)	Oamenii renunță înainte de a căuta ajutor
Teama de reacții („mai bine tac decât să fiu atacat”)	Victimele și martorii evită implicarea
Normalizarea („așa s-a făcut mereu”)	Violența este confundată cu „disciplină”

Pentru a încuraja raportarea, nu este suficientă doar instruirea procedurală – este nevoie de o schimbare de percepție, în care violența să nu mai fie tratată ca un „conflict minor”, ci ca o responsabilitate comună.

Servicii de protecție a copilului

CÂT DE ACCESIBILE SUNT SERVICIILE DE PROTECȚIE A COPILULUI ÎN RAIONUL FLOREȘTI?

Conform informațiilor colectate de la nivel local, rețeaua de servicii sociale destinate copiilor și familiilor în dificultate din raionul Florești include următoarele componente:

- **Serviciul de sprijin familial:** Oferă suport material și de consiliere pentru a preveni separarea copilului de familie.
- **Cantine sociale:** Disponibile în unele primării, asigură o masă caldă pentru copiii din familii vulnerabile.
- **Case comunitare:** Există două astfel de centre, cu o capacitate totală de 20 de locuri pentru plasamentul copiilor scoși din mediul familial abuziv.
- **Echipă mobilă:** Asigură servicii la domiciliu pentru copiii cu dizabilități severe.
- **Asistență personală (AP):** Un serviciu destinat persoanelor cu dizabilități severe, inclusiv copii.

În ciuda existenței acestor servicii, una dintre cele mai critice provocări este **deficitul acut de personal specializat**. Spre exemplu, la nivelul ATAS Nord-Est, **un singur specialist** supervizează peste 140 de echipe multidisciplinare din patru raioane. Această încărcătură imposibilă explică lipsa de ghidare, mentorat și sprijin metodologic resimțită în teritoriu, reducând capacitatea de intervenție promptă. O alta provocare în raionul Florești constituie **lista de așteptare pentru serviciul de asistență personală** include circa **85 de persoane**, ceea ce indică o presiune permanentă asupra sistemului. Totodată, accesul la **centre specializate de asistență pentru victimele abuzului**, precum Barnahus Bălți, este întârziat – timpul mediu de așteptare poate ajunge până la o lună, perioadă în care starea psihologică a copilului se poate agrava, iar probele necesare unei investigații judiciare pot fi compromise.

La nivel instituțional, raionul Florești dispune de structurile necesare pentru protecția copilului: Serviciul de Asistență Socială (STAS), Inspectoratul de Poliție, psihologi școlari (acolo unde există), comisii școlare de protecție și referire, dar și colaborări ocazionale cu ONG-uri și autorități locale. Datele

administrative indică o activitate intensă a mecanismului intersectorial: în anul de referință au fost înregistrate **154 de sesizări**, dintre care **109 confirmate**, majoritatea provenind din **mediul rural (128 cazuri)** și din rândul băieților 78 cazuri, comparativ cu 76 fete. Cele mai afectate sunt grupele de vârstă **7-15 ani (88 de sesizări)** și **16-17 ani (37 cazuri)**, ceea ce arată că violența este identificată cu precădere în mediul școlar și adolescență. Totuși, deși din exterior poate părea că serviciile funcționează, **familia rămâne rareori primul beneficiar al acestora**. Marea majoritate a cazurilor ajung la sistem prin **poliție (116 sesizări din 154)**, nu prin autosesizare sau raportare voluntară a părinților. În chestionare, respondenții indică frecvent că recurg la soluții informale înainte de a apela la structuri oficiale. **46,5% dintre părinții ai căror copii au fost victime au discutat exclusiv cu copilul**, iar **9,1% au informat școala**, în timp ce **doar 2,4% au contactat autoritățile oficiale**. Aceasta arată că serviciile există, dar **nu sunt resimțite ca accesibile sau aproape**, ci ca instrumente rezervate situațiilor extreme.

În interviuri și răspunsuri scrise apar frecvent expresii precum „*nu are rost să raportezi*”, „*nu am încredere în nimeni, în afară de copilul meu*”, sau „*părinții plătesc amendă, iar elevii continuă agresiunile*”. Chiar și unii profesori raportează o ezitare în utilizarea mecanismelor oficiale: „*Consider că cazurile de violență minoră între elevi nu trebuie raportate, dacă se rezolvă pe loc*”. Aceste percepții indică faptul că **accesul la servicii nu este definit de existența lor fizică, ci de gradul de încredere că raportarea duce la o soluție benefică**.

Pe segmentul serviciilor psihologice, părinții se declară receptivi în principiu, însă **mulți nu știu unde se pot adresa** sau consideră sprijinul ocazional și greu de obținut. În școli există psihologi, iar la nivel raional funcționează Centrul de Asistență Psihopedagogică și Centrul Prietenos Tinerilor, cu posibilitatea de referire în cazuri complexe către Centrul Barnahus Balti, însă timpii de acces sunt considerați uneori prea lungi, mai ales în cazurile care implică proceduri judiciare.

Majoritatea cadrelor didactice confirmă că sistemul funcționează atunci când este activat: 79,2% declară că au primit sprijin din partea altor instituții. Răspunsurile lor descriu intervențiile ca fiind: „Pozitive”, „Eficiente”, „Benefice”, „Au rezolvat cazul”, „Intervenția a oferit copiilor suport și sprijin”. Prin urmare, din perspectiva sistemului, există un traseu clar de intervenție, iar colaborarea intersectorială funcționează în majoritatea cazurilor.

Accesul la servicii este perceput ca fiind mai degrabă teoretic decât real. Părinții descriu bariere precum: „Lipsa serviciilor în localitate”, „Lipsa informațiilor unde să merg”, „Lipsa banilor”, „Nu am încredere în instituții”. Un părinte sintetizează clar această percepție: „Este greu, astăzi, să faci dreptate. (...) Nu am încredere în nimeni în afară de copilul meu.” Astfel, pentru familii, problema nu este lipsa serviciilor, ci distanța emoțională și instituțională dintre ele și oameni.

Pentru copii și adolescenți, accesul la servicii de protecție nu este tradus în termeni juridici, ci emoționali. **Doar 30,1% spun că sunt ascultați de fiecare dată când solicită ajutor**, iar **7,7% dintre cei mici menționează că au fost certați atunci când au cerut sprijin**. De aceea, sprijinul formal este perceput ca fiind util doar dacă este dublat de **sprijin imediat, personal, ușor accesibil fără birocrație**. Un adolescent sintetizează această realitate prin afirmația: „*Spun doar dacă sunt sigur că mă ascultă cineva.*”

După cum menționează specialiști locali există o lacună majoră în materie de prevenție: **lipsa activităților de socializare** (tabere de vară, excursii, activități extracurriculare). Această izolare socială menține copiii vulnerabili în mediile familiale abuzive și îi privează de experiențe formative elementare. În concluzie, **serviciile de protecție în raionul Florești sunt accesibile instituțional, dar parțial inaccesibile relațional**. Ele funcționează eficient atunci când sunt activate prin canale oficiale (poliție, școală, mecanism intersectorial), însă sunt **rareori activate voluntar de către familii sau copii**, din cauza: distanței percepute față de instituții, neîncrederii în consecințele raportării, preferinței pentru soluții informale fără expunere, percepției că „sistemul reacționează doar la cazuri grave”. Astfel, accesibilitatea reală nu depinde doar de existența serviciilor, ci de **vizibilitatea lor în comunitate, viteza intervenției și capacitatea de a genera încredere**.

CUM RĂSPUND ACESTE SERVICII ÎN CAZURI DE VIOLENȚĂ ȘI CÂT DE EFICIENTĂ ESTE COORDONAREA ÎNTRE INSTITUȚII?

Răspunsul instituțiilor la cazurile de violență asupra copiilor din raionul Florești poate fi descris ca un mecanism bine structurat la nivel administrativ, dar activat preponderent în situații de criză, mai degrabă decât în etapele timpurii ale riscului. În mod oficial, mecanismul intersectorial funcționează: poliția intervine prompt, școlile semnalează cazurile grave, Serviciul de Asistență Socială preia dosarele confirmate, iar în cazurile complexe se convoacă Echipa Multidisciplinară (EMD).

Datele administrative arată clar că instituțiile reacționează atunci când sunt sesizate: într-un singur an de referință (2024) au fost înregistrate **154 de sesizări** (2024, registru HG 270/2014), dintre care **109 au fost confirmate**. Distribuția arată o încărcare predominant rurală (**128** din mediul rural, **26** din urban) și un echilibru relativ pe gen (**78** băieți, **76** fete). Cea mai afectată grupă de vârstă este **7-15 ani (88 cazuri)**, urmată de **16-17 ani (37)**, respectiv **3-6 ani (16)** și **0-2 ani (13)**. Dintre acestea 116 au venit din partea poliției, nu a familiilor sau a școlilor. Instituțiile educaționale au raportat doar 3 cazuri, iar sistemul medical – 4. Cu alte cuvinte, majoritatea situațiilor ajung în vizorul autorităților doar atunci când au deja o dimensiune publică sau conflictuală. În aceeași perioadă, sunt raportați **109 copii** supuși unei forme de violență (înregistrată după **cea mai gravă** formă identificată pe caz). Distribuția pe tipuri indică **53** cazuri de violență fizică, **31** psihologică, **25** sexuală, respectiv **45** cazuri de neglijare. Cifra de **87** reprezintă **sesizări confirmate** (unitate de măsură = sesizare), în timp ce **109** reprezintă **numărul de copii afectați** (unitate de măsură = copil).

Datele raportate de sectorul medical pentru anul 2024 conturează un profil clar al modului în care sistemul de sănătate detectează și direcționează cazurile de violență și neglijare a copilului. Dintr-un total de **73 de cazuri** înregistrate în sistemul medical, **echipele medicilor de familie** au generat **57 de sesizări** (**≈78,1%**), **serviciul 112/urgentă** a raportat **14 cazuri** (**≈19,2%**), iar **medicul de gardă din spital** a semnalat **2 cazuri** (**≈2,7%**). Această distribuție arată că poarta principală de intrare în sistem rămâne medicina de familie—prin consultații curente, controale profilactice, vaccinări sau vizite la domiciliu—în timp ce urgențele capturează în special episoadele acute, vizibile clinic. Pe tipuri de cazuri medicale (suspectate sau confirmate), **neglijarea** predomină, cu **38/73** situații (**≈52,1%**), urmată de **abuzul fizic** cu **29/73** (**≈39,7%**), **abuzul psihologic** cu **5/73** (**≈6,8%**), iar **violența sexuală** apare rar în raportările medicale – **1/73** (**≈1,4%**), caz care a parcurs întreg traseul instituțional (inclusiv sesizarea poliției și expertiză). Distribuția pe vârste confirmă două „vârfuri” de risc: în **neglijare**, frecvența maximă este la **1-5 ani** (semnale de îngrijire neadecvată, întâzieri de dezvoltare, scheme vaccinale nerespectate), iar în **abuzul fizic** clusterul dominant este **10-15 ani**, cu **17 cazuri** (**≈23,3%** din totalul medical), de regulă corelate cu conflicte școlare, control parental precar sau contexte comunitare tensionate. Rolul medicului de familie este central nu doar în depistare, ci și în articularea traseului de protecție. În practică, după identificarea indicatorilor clinici/sociali („red flags”), cazul este **înregistrat în registrul medical și referit către APL**, conform HG nr. 270/2014, pentru evaluare comună și **plan individual de asistență (PIA)**. Rapoartele arată că, în paralel cu medicina primară, **serviciul 112** aduce în sistem cazurile cu traumatologie acută sau situații de risc imediat, iar **spitalul/medicul de gardă** intervine marginal, în special în orele de noapte sau weekend, ceea ce explică ponderea scăzută a sesizărilor din spital (**≈2,7%**). Privite în ansamblu, aceste statistici medicale completează tabloul administrativ din raion (154 sesizări totale în anul de referință/87 confirmate): sănătatea detectează mai ales **neglijarea timpurie** și **abuzul fizic la adolescenți**, acolo unde contactul copil-sistem medical este mai frecvent (consultații profilactice, episoade acute). În același timp, **abuzul psihologic** este subreprezentat în raportările medicale—o tendință explicabilă prin manifestări mai puțin „vizibile clinic” și prin dificultatea standardizării indicatorilor de screening în cabinetele medicilor de familie. Cazurile de **violență sexuală** rămân rare în evidența medicală, dar fiecare semnal este tratat pe traseu specializat (inclusiv cu referire către servicii de tip Barnahus atunci când este cazul).

În chestionare, **părinții** recunosc fără ezitare că **preferă să rezolve problemele în interiorul familiei**: „*Încercăm întâi să discutăm acasă, nu are rost să alergăm cu orice la poliție.*” Alții justifică amânarea raportării prin dorința de a evita expunerea: „*Nu vreau scandal... dacă se poate rezolva între noi, mai bine așa.*” Această abordare explică de ce, dintre părinții care au avut copii implicați în situații de violență, 46,5% au declarat că au intervenit doar prin discuții în familie, 9,1% au informat școala, iar doar 2,4% au apelat la autorități oficiale. Raportarea este percepută ca o escaladare, nu ca un mecanism de protecție. Un părinte formulează limpede sentimentul dominant: „*Este greu, astăzi, să faci dreptate. Nu am încredere în nimeni în afară de copilul meu.*”

La nivelul școlilor, intervenția se bazează în mare parte pe soluții de mediere directă. Mulți profesori recunosc că preferă abordările informale în locul raportării oficiale: „*Dacă se poate rezolva pe loc între elevi, nu are rost să escaladăm.*” Alții afirmă că raportarea atrage nemulțumirea părinților: „*Intervii și pe urmă te întrebă 'da' tu nu ai cu ce te ocupa?'*”. Totuși, cadrele didactice confirmă că, atunci când un caz este raportat formal, răspunsul interinstituțional este eficient. 79,2% dintre profesori spun că au primit sprijin după sesizare, iar poliția este actorul cel mai prezent, cu peste 40 de intervenții menționate. Urmează APL-ul (circa 30 mențiuni), STAS (peste 25) și psihologii sau cadrele medicale (cel puțin 20). Sprijinul este descris ca „pozitiv”, „util”, „cu rezultate”, deși unii profesori atrag atenția asupra duratei intervențiilor: „*Rezultatele se văd, dar la unii nu de durată*”, „*proces îndelungat*”.

Pentru copii, eficiența sistemului nu se măsoară în dosare, ci în felul în care sunt ascultați. Doar 30,1% dintre adolescenți afirmă că sunt ascultați „de fiecare dată” de un adult atunci când solicită ajutor, în timp ce 41,2% spun că sunt ascultați doar „uneori”, iar 7,2% „rar”. Experiențele lor sunt ambivalente. Unii povestesc intervenții pozitive: „*Când am spus la doamna dirigintă, a chemat părinții și s-a calmat situația.*” Alții exprimă clar neîncrederea: „*Dacă spui, te întrebă 'dar tu ce ai făcut?' și tot tu ieși vinovat*”, „*Mai bine nu spun.*”

Coordonarea între instituții există, dar depinde de implicarea oamenilor. În interviuri, asistenții sociali și primarii descriu EMD-ul ca fiind „funcțional, dar la necesitate”, activat doar în cazuri grave. „*Dacă toate instituțiile se implică, cazul se rezolvă. Dacă lipsește una, totul se blochează.*” Alții atrag atenția asupra birocrăției: „*Uneori chemăm echipa, dar ni se spune 'trimiteți hârtia și vedem noi', și atunci lucrurile se mai răcesc.*”

CE BARIERE MAJORE EXISTĂ ÎN PRESTAREA SERVICIILOR?

Deși raionul Florești dispune formal de toate componentele necesare unui sistem funcțional de protecție a copilului — poliție, serviciu de asistență socială (STAS), echipe multidisciplinare la nivel local, psihologi școlari (acolo unde există), centre de asistență psihopedagogică și colaborări instituționale ocazionale — accesul real la aceste servicii este limitat de o serie de bariere structurale, culturale și emoționale. Datele colectate din chestionare și interviuri arată că problema principală nu este lipsa serviciilor, ci **ruptura dintre existența lor administrativă și utilizarea lor efectivă de către copii și familii.**

Chiar dacă la nivel oficial s-au înregistrat **154 de sesizări într-un an**, dintre care **116 formulate de poliție**, părinții aproape nu contribuie la activarea sistemului. În sondaj: **46,5% dintre părinții care au trecut prin cazuri de violență au discutat exclusiv în familie**, fără să apeleze la nicio instituție. **9,1% au informat școala**, iar doar **2,4% au contactat autoritățile oficiale.**

Această reticență reflectă o neîncredere sistemică. În răspunsurile deschise apar frecvent afirmații precum: „Este greu, astăzi, să faci dreptate.” „Nu am încredere în nimeni în afară de copilul meu.” „Părinții plătesc amendă, iar elevii continuă agresiunile.” În mod paradoxal, **majoritatea cadrelor didactice (79,2%) declară că au primit sprijin prompt atunci când au raportat un caz**, ceea ce demonstrează că serviciile funcționează instituțional, dar lipsesc **dovezile vizibile de eficiență pentru populația**

generală. Percepția „nu avem unde merge” apare atât în familiile din mediul rural, cât și în cele semiurbane. Deși există centre specializate la nivel raional (ex. Centrul Prietenos Tinerilor, SAP), accesarea lor depinde de: **timpul disponibil al părinților** – 13,3% declară că „*nu au timp să meargă la servicii*”, **lipsa banilor** – 8,6% afirmă că „*nu au resurse*”, chiar dacă serviciile sunt teoretic gratuite, **lipsa informațiilor concrete** – 8,6% „*nu știu unde să se adreseze*”. Această situație arată că **serviciile sunt percepute ca fiind „la centru”, nu „în comunitate”,** iar în lipsa unor echipe mobile sau a unor puncte locale de sprijin, accesul rămâne formal, nu funcțional. Chiar și profesioniștii sistemului exprimă frustrare: „Treci prin prea multe hârții pentru prea puține rezultate.” „Dacă se rezolvă între elevi, nu are rost să escaladăm.” Aceste percepții generează o **auto-limitare instituțională:** școala sau medicul evită să raporteze cazuri minore pentru a „nu crea dosare inutile”. În consecință, **multe situații rămân neraportate până când devin grave.**

Raportarea este percepută în comunitate nu ca protecție, ci ca „*judecată publică*”. Elevii afirmă: „*Dacă spui, te întrebă ‘dar ce ai făcut tu?’*” „*Mai bine tac decât să fiu luat peste picior.*” În același timp, **unii profesori spun că atunci când raportează sunt acuzați că „exagerează”.** Aceasta transformă raportarea într-un gest riscant, nu într-o responsabilitate firească. Chiar dacă **62,5% dintre părinți declară că ar apela la un psiholog „dacă ar fi nevoie”,** doar o mică parte știe unde se poate face acest lucru. Copiii spun: **30,1% dintre adolescenți afirmă că sunt ascultați „de fiecare dată” când cer ajutor; 41,2% spun că sunt ascultați „uneori”; 7,2% rar, iar 2% spun că nu sunt ascultați niciodată.** Așadar, **accesul emoțional nu este uniform.** Un serviciu eficient nu înseamnă doar existența unui specialist, ci **predictibilitatea reacției acestuia.**

În Florești, cea mai solidă verigă de prevenție s-a dovedit a fi școala, tratată nu doar ca loc de învățare, ci ca un hub de siguranță. Mecanismele vizibile și repetitive – atelierile tematice, campaniile cu elevii în rol de mesageri, procedurile clare de semnalare – funcționează pentru că obișnuiesc comunitatea cu ideea că raportarea este firească, nu excepția. În 94 din 106 instituții (88,7%) există afișe și materiale despre cum poate raporta un copil, în 90 din 106 (84,9%) sunt persoane desemnate, cunoscute elevilor, iar 78 din 106 (73,6%) au cutii de semnalare anonimă. În paralel, atelierile și activitățile vizuale sunt deja rutină: 93 din 106 școli (87,7%) organizează atelierile despre drepturile copilului și non-violență, 80 din 106 (75,5%) au desfășurat concursuri/afișe, iar 68 din 106 (64,2%) au derulat campanii susținute de elevi. Această infrastructură „de zi cu zi” – materiale la vedere, canale simple, fețe cunoscute – este exact modelul care a dat rezultate și în alte raioane: scade bariera psihologică la raportare, aduce semnalele mai devreme și mută discuția din zona „*exceptionalului*” în rutina școlară.

Consilierea psihologică este celălalt pilon cu potențial mare de impact și cu acceptanță socială ridicată. Mai mult de jumătate dintre părinți (332 din 623; 53,3%) spun că ar apela „cu siguranță” la psiholog, iar încă 185 (29,7%) ar face-o „probabil”. Cadrele didactice confirmă utilitatea intervenției emoționale: când au activat mecanismul, au primit frecvent consiliere pentru copil sau familie (75 din 106; 70,8%) și chiar suport emoțional pentru profesori (16 din 106; 15,1%). Dinspre beneficiari, cererea e limpede: adolescenții își doresc „profesori care să ne asculte și să ne sprijine” (45 mențiuni) și „grupuri unde putem vorbi deschis despre problemele noastre” (46 mențiuni), iar copiii mai mici descriu experiențe pozitive atunci când adulții „mă ajută” sau „vorbesc cu mine calm” (90% cumulativ). În raioane comparabile, soluțiile care apropie psihologul de copii – cabinete școlare cu program predictibil, puncte itinerante în sat, ore „deschise” cu consilierul – au crescut raportarea timpurie și au redus escaladările.

O a treia direcție care produce efecte vizibile este diversificarea timpului după ore. Părinții pun sus pe listă „*activitățile extracurriculare (sport, artă, cultură)*” – 173 mențiuni – și „*centrele de tineret și spațiile sigure*” – 143 mențiuni; adolescenții cer „*mai mult timp pentru discuții libere între colegi*” (72 mențiuni), „*mai multe excursii și tabere*” (62), „*mai multe activități sportive*” (60), „*evenimente distractive pentru tineri*” (48) și „*activități în natură*” (48). Acest tip de ofertă – cluburi, echipe, atelierile practice – a fost utilizat cu succes în alte comunități rurale și semiurbane prin transformarea bibliotecilor, sălilor de sport sau a claselor neutilizate în spații „calde”, cu program constant. Efectul este dublu: se creează

apartenență pozitivă la grup (care frânează bullying-ul) și se oferă alternative concrete la plictiseală, izolare sau „bălăceală” online.

Parteneriatul cu familia este al patrulea ingredient care face diferența atunci când e tratat pragmatic. Părinții solicită „programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii” (119 mențiuni) și „activități comune părinți-copii” (104 mențiuni). Cadrele didactice confirmă că lucrul cu familia este cheia, raportând colaborare constantă sau frecventă în peste patru cincimi din cazuri. Mesajul care se repetă în răspunsurile deschise conturează direcția: „Educația copilului să se bazeze pe încredere, dragoste și stimă, nu pe frică sau constrângere.” În practică, module scurte de educație parentală, în limbaj simplu, cu studii de caz locale, combinate cu seri părinte-copil (sport, gătit, proiecte practice) schimbă tonul relației și scad toleranța față de „corecția” fizică sau verbală.

Când vine vorba de reacție și coordonare, mecanismul intersectorial are tracțiune bună atunci când este activat la timp. În 84 din 106 situații (79,2%), școlile au primit sprijin din partea partenerilor: consiliere pentru copil/familie, intervenție directă (vizite, anchete), mediere între părți, orientare procedurală sau referire către servicii specializate. Evaluările sunt predominant pozitive („Pozitiv / Bine / Foarte bine / Eficientă / Benefică”, „Imediată”, „Nu se mai repetă violența”). Lecția aici, observată și în alte raioane, este că standardizarea timpurilor de răspuns și feedback-ul către familie („ce s-a întâmplat după sesizare”) cresc încrederea și transformă raportarea din act „excepțional” în reflex. Dimensiunea de comunicare face liantul între toate acestea. Părinții propun „campanii de informare/conștientizare” (170 mențiuni) și, specific, „campanii online pentru adolescenți (TikTok, Instagram, YouTube)” (34 mențiuni). Adolescenții formulează explicit condiția de eficiență: „Ascultați-ne părerea, Ascultați dacă vă spunem ceva – înseamnă că avem încredere.” În localități similare, campaniile recurente, co-create cu elevii (mesaje, afișe, clipuri scurte) și lipite de calendarul școlar (început de an, semestru, zile tematice) au normalizat căile de semnalare și au făcut vizibile „fețele” la care poți apela.

Nu în ultimul rând, investițiile mici în „siguranță la vedere” – iluminat, spații curate, terenuri accesibile – susțin prevenția. Părinții cer „străzi și trotuare reparate, iluminate și fără pericole” (114 mențiuni) și „transport public sigur” (74), iar adolescenții vor „parcuri curate și cu lumină seara” (104) și „spații unde să ne întâlnim cu prietenii în siguranță” (63). În practică, aceste intervenții de urbanism ușor – completate de prezența vizibilă a poliției de proximitate și de reguli locale clare – reduc riscurile în afara școlii și trimit copilului semnalul că spațiul public „ține cu el”.

Concentrând toate aceste fire, ceea ce funcționează la Florești se potrivește cu experiența din regiune: școala ca ancoră, consilierea aproape de copii, timp structurat după ore, familie cooptată „cu blândețe, dar ferm”, mecanism intersectorial rapid și vizibil, comunicare simplă și repetată, și o infrastructură comunitară care validează, în concret, siguranța. Cu aceste elemente puse la lucru consecvent, raportarea devine firească, iar prevenția – o rutină, nu o campanie.

Intervenții și soluții

CUM POT DEVENI SERVICIILE DE PROTECȚIE A COPILULUI MAI APROAPE DE OAMENI ȘI MAI RAPIDE ÎN REACȚIE?

În Florești, cifrele și vocea comunității împing spre soluții mai aproape de oameni și mai rapide în răspuns. În anul de referință, 154 de sesizări au intrat în sistem, 87 au fost confirmate, iar 128 au venit din mediul rural; 116 au ajuns prin poliție, doar 3 de la școli și 4 din sistemul medical. Practic, **familia este rar primul actor care activează mecanismele**, iar asta se vede și în chestionare: dintre părinții care au recunoscut că propriii copii au fost victime, 46,5% au discutat doar în familie, 9,1% au informat școala, iar 2,4% au mers către autorități. Adolescenții spun clar de ce ezită: „Spun doar dacă sunt sigur că mă ascultă cineva.” Iar un părinte rezumă neîncrederea: „Este greu, astăzi, să faci dreptate... Nu am

încredere în nimeni în afară de copilul meu.” Pornind de la această realitate, soluțiile propuse mai jos urmăresc **apropierea serviciilor de copil, ritmicizarea intervenției intersectoriale și vizibilizarea rezultatului**, astfel încât raportarea să nu mai pară o expunere riscantă, ci o opțiune firească.

Școala rămâne locul cel mai accesibil. Extindem ceea ce deja există (afișe în 88,7% din școli; persoane desemnate în 84,9%; cutii anonime în 73,6%) la acoperire de 100% și adăugăm piesa lipsă: un psiholog itinerant al raionului, cu traseu fix pe sate (2 zile/săptămână în nordul raionului, 2 în sud, 1 zi pentru cazuri urgente). Orice semnal (anonim sau nominal) primește contact inițial în 48–72 de ore și, dacă e nevoie, întâlnirea are loc în școală, nu în birouri distante.

Mecanismul intersectorial prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 270 funcționează, dar ședințele echipei multidisciplinare (EMD) sunt organizate sporadic, ceea ce se traduce uneori în aplicare neuniformă a procedurilor și întâzieri între sesizare, decizie și intervenție. Din această cauză, o parte dintre cazuri rămân prea mult în zona „gestionării informale”, iar instituțiile intră în reacție mai degrabă la incidente vizibile (de exemplu, cele sesizate de poliție), nu la semnalele timpurii din școală, medicul de familie sau comunitate. Pentru a transforma mecanismul dintr-un răspuns ad-hoc într-un proces previzibil și trasabil, se recomandă introducerea unui format simplu și constant: patru ședințe ale comisiei intersectoriale în fiecare lună, cu durată de câte două–trei ore, desfășurate la date fixe (anunțate pe tot anul). Fiecare ședință produce un proces-verbal standardizat, cu decizii datate și termene de realizare, iar între întâlniri rulează un registru al hotărârilor care permite urmărirea implementării până la închiderea dosarului. Secretariatul tehnic (asistentul social) asigură convocarea, colectarea materialelor, procesele-verbale și raportarea trimestrială sumară (ce s-a decis, ce s-a realizat, ce întârzie și de ce). La nivel raional, poate fi pilotată o astfel de procedură de lucru a comisiei multidisciplinare, bazată pe organizarea ședințelor săptămânale; inițiativa trebuie formalizată printr-un acord aprobat de consiliul raional. Această rutină va consolida echipa și va aduce disciplină în planificare: EMD va lucra după un plan de activități clar, cu examinarea periodică a cazurilor, elaborarea planurilor individuale de asistență (PIA) și organizarea de acțiuni comune pentru îmbunătățirea colaborării între specialiști. Această abordare va crește conectivitatea interumană, va responsabiliza membrii echipei și va îmbunătăți calitatea cooperării intersectoriale. Pentru funcționarea optimă a acestei rutine, Autoritatea Teritorială de Asistență Socială (ATAS) poate stabili, în parteneriat cu o asociație obștească locală, un birou dedicat EMD: un spațiu unic, dotat minimal (masă de lucru comună, stație pentru videoconferințe, dulap securizat pentru dosare, acces la imprimare și arhivă digitală), unde fiecare specialist are un loc de muncă adecvat în zilele de ședință. Asistentul social coordonează logistic comisia, gestionează agenda și asigură legătura de lucru între întâlniri. Acest „nod” oferă echipei stabilitate, reduce birocrăția dispersată și creează un punct fizic de colaborare recurent — un model ușor de replicat la nivelul primăriilor din localitățile mari ale raionului.

Reorganizarea propusă este ancorată în realitățile Floreștiului. În paralel, chestionarele arată că părinții preferă soluționarea informală (46,5% discută exclusiv în familie; doar 9,1% informează școala și 2,4% apelează autoritățile). O rutină intersectorială previzibilă — cu întâlniri lunare fixe, procese-verbale și termene — reduce aceste „pierderi pe traseu” prin claritate procedurală și ritm.

În loc de cursuri lungi, se trimit capsule video de 2–3 minute pe Viber/Telegram (teme: „Cum răspund când aflu?”, „Când mă adresez școlii?”, „Ce înseamnă hărțuire online?”). La finalul fiecărei capsule, copiii vor avea datele de contact ale instituțiilor responsabile. Trecem de la campanii punctuale la rutină. În fiecare gimnaziu/liceu, o echipă elev–elev, coordonată de un cadru desemnat, susține „minute de siguranță” în fiecare săptămână (5–7 minute la începutul orei de dirigenție): ce trebuie raportat, cum o facem și cui. Adolescenții au spus deja direcția: au nevoie de profesori care „să ne asculte și să ne sprijine” și de grupuri unde „putem vorbi deschis”.

Datele ne arată că violența e adesea „de după ore”. Primăria, APL și poliția trasează „rute sigure” până la școală și le dotează cu indicatoare, iluminat funcțional și prezență de proximitate la orele de vârf. Se

afișează public calendarul patruleților. Se recomandă prioritizarea accesului la servicii medicale pentru copiii aflați în diverse forme de îngrijire. Acest lucru ar asigura intervenții prompte și ar elimina costurile suplimentare pentru asistenții parentali, care adesea sunt nevoiți să achite din surse proprii anumite investigații sau tratamente.

Elevii și părinții solicită constant acces la activități sportive, artistice, tabere și cluburi tematice. Un parteneriat structurat între școli, APL, ONG-uri locale și mediul privat poate transforma această cerere în ofertă reală: micro-granturi, spații puse la dispoziție de școli/primării, donații în natură (echipamente, transport, gustări) și voluntariat corporativ pentru antrenori/mentori. Ar fi util ca în fiecare școală să se organizeze cel puțin două activități pe săptămână, a câte 10 minute despre siguranță, responsabilitate, respect și cum se raportează un incident. Activitățile pot include sport „fair-play”, cor/teatru, media digitală, robotică low-cost, cercuri eco, ateliere părinte-copil și un modul „patruța siguranței” coordonat de elevi.

În completarea canalelor formale, se recomandă evidențierea explicită a **Liniei copilului 116**, serviciu gratuit și confidențial, accesibil copiilor și adulților care raportează situații de violență sau risc. Apelurile la 116 pot fi direcționate către **EMD, STAS, poliție** ori **serviciile medico-sanitare**, în funcție de urgență și de natura cazului. Incluziunea 116 în toate materialele informative școlare/comunitare și în planurile de comunicare ale APL sporește accesibilitatea raportării.

Comunitatea crede când vede. O dată la semestru, se publică o fișă de o pagină: câte semnale au venit (inclusiv anonime), în cât timp s-a răspuns, câte cazuri au primit consiliere, câte au fost mediate. Fără detalii sensibile, dar cu mesajul ferm că raportarea „merge undeva” și produce efect.

CE TIPURI DE INTERVENȚII PREVENTIVE ȘI DE SPRIJIN AU DAT REZULTATE ÎN CONTEXTE SIMILARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA SAU DIN REGIUNE?

Problema locală: părinții încă legitimează parțial „corecția” (30,2% o acceptă uneori), iar o parte pleacă peste hotare fără să formalizeze tutela – fenomen semnalat de APL și STAS. Din 623 de părinți chestionați: **46,5%** au rezolvat cazul doar în familie, **9,1%** au informat școala, **2,4%** au mers la poliție / asistență socială. Asta spune tot: familia **nu refuză protecția**, dar **refuză expunerea**.

Ce a mers în Moldova / regiune: programe de parenting pozitiv (uneori livrate chiar de școală, nu de STAS), întâlniri părinte-copil pe teme de siguranță, explicarea pe concret a HG nr. 270/2014 („dacă raportezi, nu înseamnă că ți se ia copilul”).

Cum se întâmplă în alte țări:

- **România:** programele „Școala Părinților” și „Educație parentală” au fost lipite de grădinițe și școli, nu de serviciul social, ca să nu pară „control social”. Unde s-a făcut prin școală, prezența a fost mult mai mare.
- **Ucraina (înainte de război, prin servicii de protecția copilului):** module scurte de 6–8 întâlniri despre disciplină fără bătaie, legate de acordarea ajutorului material. Concluzia lor a fost ca: părinții nu sunt împotriva ajutorului, sunt împotriva etichetării.
- **Lituania:** campanii publice de tip „Bătaia nu e dragoste”, ghiduri pentru părinți la nivel de municipiu; în paralel, s-au înăspriț sancțiunile pentru neoficializarea tutelei la migrația părinților.

Efect așteptat: scade zona „violentei acceptabile”, crește raportarea fără teamă și scade fenomenul „plec peste hotare și las copilul la bunica fără acte”.

Problema locală: profesorii nu raportează nu pentru că nu știu, ci pentru că anticipează conflictul cu familia și „prea multe hârtii pentru prea puțin rezultat”. Dacă văd rezultat, raportează. Școala e, practic, singura verigă care funcționează zilnic cu copiii. În Florești, **88,7% dintre instituții** au afișe cu proceduri, **73,6% au cutii de sesizare**, iar **79,2% dintre cadrele didactice spun că au primit sprijin intersectorial** atunci când au raportat. Și totuși, în registrul HG 270 apar **doar 3 sesizări din educație**.

Ce a dat rezultate în alte locuri: sesiuni scurte de raportare pentru diriginți („când raportează / când nu raportează / cum documentează”); raportare digitală rapidă (formular simplu către STAS); feedback vizibil în școală („am primit X sesizări, am soluționat Y”).

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Letonia:** directorul are obligația să trimită electronic, în 24 h, sesizarea la serviciul social local printr-un formular unic; profesorul doar îl înregistrează cazul. A scăzut frica de conflict cu părinții, pentru că părintele nu mai vede profesorul ca acuzator.
- **Polonia:** orice profesor/polițist/asistent medical poate iniția fișa de violență domestică, după care cazul este preluat de echipa locală. Profesorul nu mai negociază cu familia „dacă raportăm sau nu”.
- **Scotia:** fiecare școală are o persoană responsabilă care primește toate preocupările despre copil; profesorii doar trimit semnalul. Scopul: să nu mai existe „n-am raportat ca să nu mă cert cu părintele”.

Efect așteptat: mai multe sesizări care vin din școală, nu doar din poliție; protecție pentru profesor (nu el „face dosar”, el doar semnalează).

Problema locală: În 73,6% dintre școli există deja cutii anonime sau formulare interne de sesizare, dar părinții și elevii spun că „nu știu dacă se întâmplă ceva după”. Asta taie motivația de a raporta.

Ce s-a dovedit eficient: pentru fiecare raport anonim → răspuns standard (în clasă, în ședință cu părinții sau prin panou), cu mesajul „sesizările sunt analizate și se intervine”. A crescut raportarea acolo unde copiii au văzut efectul.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Finlanda:** școlile folosesc „pătratul de feedback” – dacă elevii depun sesizări anonime într-o săptămână, la sfârșit de săptămână consilierul clasei spune public (fără nume): „am primit 3 sesizări, una a fost despre agresiune verbală, una despre o postare online, am discutat cu clasa și cu părinții”.
- **Portugalia:** fiecare sesizare intră într-un registru simplu și directorul e obligat să afișeze lunar, pe panoul școlii, statistica minimală: „X semnalări – Y soluționate – Z în lucru”. Nu se publică nume, dar se publică faptul că sistemul se mișcă. Asta a crescut raportările de la elevi, mai ales pe bullying.
- **Regatul Unit:** multe școli folosesc un „child-friendly feedback”: după ce un elev raportează (chiar anonim), adultul de protecție lasă un bilet general în clasă sau un anunț pe platformă: „Mulțumim pentru sesizare, am discutat cu persoanele implicate, dacă mai apare situația reveniți.” Copiii știu că mesajul e pentru ei, dar nu sunt expuși.
- **România:** la clasele cu bullying recurent se face „cerc de feedback” la 2 săptămâni: dirigintele spune ce s-a întreprins după semnalare, iar copiii pot spune dacă situația s-a calmat.
- **Lituania:** în școlile care au preluat elemente din modelul Barnahus, există obligația ca după o sesizare anonimă să fie informat întregul colectiv despre dreptul de a raporta și despre traseu; nu se spune „cine”, se spune „ce s-a făcut”. Accentul e pe educația clasei, nu pe pedepsirea agresorului în public.

Efect așteptat: crește raportarea timpurie; scade tăcerea părinților; se consolidează încrederea în școală ca spațiu de siguranță, nu doar de instruire; mecanismul HG 270/2014 devine mai vizibil pentru comunitate.

Problema locală: Supervizare și mentorat pentru EMD. Membrii echipelor multidisciplinare au spus textual că „nu știm de unde să începem” și că „totul e lăsat pe asistentul social”. Există deja o practică bună – ședințe online comune între medical, social și poliție – dar ea este ocazională.

Ce a mers în alte raioane: transformarea acestor ședințe în întâlniri **lunare sau bilunare**, cu agendă standard (cazuri noi, cazuri vechi, prevenție în școli), regulament intern, etc. conduse de STAS. Organizarea de sesiuni trimestriale online de supervizare profesională de la nivel raional către EMD locale (format scurt: 1 h, 3 cazuri, 3 roluri). Asta se aliniază cu cererea expresă din interviuri pentru „suport practic, mentorat (chiar și online) și simulare de cazuri concrete”.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **România:** în mai multe județe (Cluj, Iași, Sibiu) s-au introdus „ședințe de echipă extinsă” lunare, online, cu participarea poliției, școlilor și medicilor de familie. Moderatorul este mereu DGASPC – adică există un leader clar al procesului; abia asta a scos din izolare asistentul social comunal.
- **Georgia:** pentru fiecare caz roșu, serviciul social are obligația de a convoca echipa și de a pune în scris minutele ședinței; Ministerul sănătății verifică la 3 luni dacă ședințele au avut loc. Practic, supervizarea nu e „pe om”, e „pe proces”.
- **Serbia:** centrele pentru muncă socială au introdus situații de caz cu format unic (situația copilului, riscuri, decizie, responsabil) – exact ce lipsește echipelor din Florești.

Efect așteptat: scade dependența de „omul cheie”, crește claritatea rolurilor și se reduce exact zona de blocaj.

Problema locală: în Florești, cazurile penale sunt puține, dar grele, și vizează în special fetele 12–16 ani (15 victime din 19). **Întârzierea accesului la servicii specializate** (până la o lună pentru Barnahus Bălți) a fost semnalată ca risc de deteriorare a stării copilului.

Ce a funcționat în alte contexte: Pentru toate cazurile cu suspiciune de violență sexuală sau violență severă, cu termen-limită de trimitere către Barnahus Bălți de 48 h. Acest model poate evita revictimizarea copilului.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Islanda / modelul Barnahus:** copilul este audiat o singură dată, în max. 24–72 h de la sesizare; în aceeași clădire sunt procurorul, poliția și serviciile psihologice. Scopul este exact evitarea revictimizării și accelerarea urmăririi penale. (sursă: Council of Europe, *Promoting the Barnahus model*, 2015; revalidat în programele PROMISE ale UE)
- **Lituania:** după adaptarea modelului Barnahus (2019–2022), Ministerul Protecției Sociale a introdus termen scurt de trimitere și audiere video-înregistrată pentru copiii victime, cu participarea procurorului – asta a dus la creșterea procentului de cauze duse până la capăt.
- **Estonia:** pentru cazurile de suspiciune de abuz sexual, serviciul de protecție a copilului notifică imediat poliția; audierea are loc într-un „child-friendly room” în max. 48 h, tocmai ca să nu se piardă urmele și să nu se schimbe povestea copilului.

Efect așteptat: creșterea numărului de cazuri finalizate și a încrederii părinților, pentru că văd un rezultat rapid.

Problema locală: Mai mulți specialiști locali au semnalat **lipsa taberelor, excursiilor și activităților extracurriculare pentru copiii din medii vulnerabile**, ceea ce menține copilul blocat în mediul abuziv și reduce șansa de dezvoltare.

Ce s-a dovedit eficient: Intervențiile de tip „cluburi școlare”, „excursii raionale” sau „centre prietenoase tinerilor” au dat rezultate în alte raioane tocmai pentru că scot copilul din izolare și îl pun în contact cu un adult de încredere. (bazat pe interviurile calitative și pe practica CPT/centre prietenoase)

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Moldova – raioane cu centre prietenoase tinerilor (CPT):** acolo unde CPT-ul a mers în școli și a făcut activități „de grup” (nu doar consiliere individuală), au crescut dezvoltările.
- **Serbia și Bosnia:** taberele de vară pentru copii din familii cu risc au fost folosite intenționat ca loc de observare și identificare a cazurilor – copiii spun mai ușor când sunt departe de agresor.
- **Ucraina (înainte de 2022):** „safe space for adolescents” în școli și biblioteci – nu era doar activitate educativă, era și canal de raportare.

Efect așteptat: prevenirea cazurilor de violență în rândul copiilor.

Problema locală: În datele medicale apar **73 de cazuri** identificate de sistemul medical, în timp ce în raportarea HG 270 apar doar **4 cazuri** medicale — o discrepanță evidentă care arată că sectorul sănătății identifică mai mult decât se vede în statistica intersectorială.

Ce s-a dovedit eficient: instruire comună STAS – medic de familie – școală, cu **fișă unică de raportare HG 270** și cu obligativitate de transmitere în 24 h. Acolo unde acest lucru s-a făcut (în alte raioane) a crescut imediat ponderea sesizărilor non-poliție.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Lituania și Estonia:** medicul de familie are obligația legală să raporteze electronic orice suspiciune de violență asupra copilului; raportul ajunge automat la serviciul social, nu se duce „pe hârtie” prin părinte.
- **România:** medicii de familie notifică SPAS-ul când observă copil rămas fără reprezentant legal – mecanismul e simplu, dar merge pentru că e legat de vizita medicală periodică.
- **Georgia:** formular unic pentru toate sectoarele (educație, sănătate, poliție).

Efect așteptat: mai puține cazuri „pierdute” între medic și STAS, registrul HG 270/2014 va arăta realitatea, nu doar ce a ajuns prin poliție.

Problema locală: În Florești se fac deja activități cu poliția, STAS, Biroul de Probațiune, CPT „Încredere”. Asta e foarte bună bază. Ce lipsește este **ritmicitatea și vizibilitatea rezultatului**. Oamenii rămân în cele 4 percepții-blocaj („nu e mare lucru”, „nu are rost să raportezi”, „mai bine tac”, „așa s-a făcut mereu”).

Ce s-a dovedit eficient: campanii anuale fixate în calendar, ateliere conduse de elevi, concursuri de afișe, publicarea unui „buletin de siguranță” al școlii („câte sesizări am avut, câte s-au rezolvat”).

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Bulgaria:** campaniile împotriva bullying-ului au fost legate de calendarul școlar și de Ziua Copilului; fiecare școală a publicat câte cazuri a gestionat. A crescut încrederea pentru că lumea a văzut „se întâmplă ceva după ce raportezi”.
- **Croația:** școlile au introdus „peer projects” (elevi-mesageri ai non-violenței).
- **Letonia / Lituania:** raport anual local de protecție a copilului, făcut public pe pagina consiliului municipal – transparența a crescut raportarea.

Efect așteptat: reduce presiunea socială asupra copiilor și profesorilor care raportează.

Problema locală: În unele școli, accentul exclusiv pe „drepturi” a condus la scăderea respectului față de cadrele didactice și la conflicte între elevi, care raman neraportate.

Ce s-a dovedit eficient: Echilibrarea discursului "drepturi vs. responsabilități": Activitățile de informare destinate copiilor trebuie să promoveze un echilibru sănătos între drepturi și responsabilități. Acest lucru este crucial pentru a preveni dezvoltarea unor comportamente abuzive față de cadrele didactice sau alți semeni și pentru a cultiva respectul reciproc.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În **Finlanda și Norvegia**, educația civică include module despre „drepturi cu responsabilități”, iar elevii sunt implicați în consilii de etică școlară care încurajează co-responsabilizarea.

Efect așteptat: Creșterea respectului reciproc între copii și profesori, reducerea comportamentelor abuzive și a limbajului agresiv, consolidarea climatului de învățare bazat pe cooperare.

Problema locală: serviciile există (sprijin familial, cantine sociale, două case comunitare, echipă mobilă, AP), dar accesul e frânat de **liste de așteptare (~85 de persoane la AP)** și de **distanță**.

Ce a funcționat în alte raioane: puncte de consiliere itinerante (1 zi/lună în școală sau primărie); echipe mobile care vin pentru evaluare și nu cheamă familia „la centru”; ore „deschise” cu psihologul școlar. Când serviciul vine la copil, raportarea crește și cazurile nu mai ajung direct la poliție.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Albania / Kosovo:** pentru comunitățile rurale, serviciile sociale au mers „pe roți”: o zi pe lună în școală sau primărie, cu echipă mixtă (asistent social + psiholog + uneori poliție comunitară). A crescut imediat raportarea cazurilor de neglijare și violență domestică asupra copiilor.
- **Macedonia de Nord:** centrele pentru protecția copilului au introdus „outreach social work” – vizite programate în sate, nu doar intervenții la sesizare.
- **România (în comune cu școală gimnazială):** orele de consiliere psihopedagogică au fost declarate „deschise” și pentru copii din afara școlii – inclusiv copii ai părinților plecați. A fost, de fapt, o deschidere de ușă, nu o reformă legislativă.

Efect așteptat: sesizări mai multe din mediul rural, acces emoțional mai bun, scăderea presiunii pe un singur specialist.

Problema locală: Familiile vulnerabile reacționează slab la intervențiile generale. Mulți părinți refuză colaborarea sau neagă existența violenței, mai ales în cazurile asociate consumului de alcool sau migrației peste hotare

Ce s-a dovedit eficient: Informare directă și continuă. Se recomandă prioritizarea lucrului individual cu fiecare familie vulnerabilă pe o perioadă îndelungată, în detrimentul acțiunilor de masă. Această abordare permite construirea încrederii și oferirea unui suport personalizat, adaptat nevoilor specifice.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În **Cehia și Lituania**, asistenții sociali lucrează după metoda „Family Coach”, cu un plan de intervenție stabil și mentorat parental continuu, susținut financiar de autoritatea locală.

Efect așteptat: Reducerea neglijării, creșterea raportării din partea părinților și reintegrarea socială mai rapidă a copiilor vulnerabili.

Problema locală: Violența cea mai pronunțată este acasă. Ea este adesea ascunsă, iar membrii Echipei Multidisciplinare (EMD) manifestă rețineri în a pătrunde în aceste familii. În prezent, sesizarea se face preponderent la Poliție, care apoi trebuie să contacteze asistentul social – ceea ce generează întârzieri, mai ales noaptea. Bariera principală o reprezintă accesul limitat în familiile unde violența este disimulată și unde reacția autorităților poate fi percepută drept intruzivă.

Ce s-a dovedit eficient: Echipe de Intervenție Urgentă 24/7 (EIU) – formate din reprezentanți ai poliției, medicului de gardă, asistentului social și, ideal, un jurist. Aceste echipe funcționează non-stop și intervin imediat la sesizările privind violența severă asupra copiilor, evaluând riscul, acordând asistență medicală și plasând copilul, dacă este necesar, în regim de urgență. Modele similare există deja în cadrul mecanismului Barnahus, unde colaborarea între poliție, procuratură și servicii sociale se realizează în același spațiu instituțional.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Islanda / Suedia:** echipe multidisciplinare mobile intervin 24/7 în cazurile de violență severă asupra minorilor. Copilul este audiat o singură dată, în termen de 24–72 h, iar plasarea temporară se decide pe loc.
- **Lituania:** există „Crisis Response Units” la nivel municipal, care colaborează direct cu poliția și serviciile de urgență; intervenția se face în maximum 6 ore de la sesizare.
- **Estonia:** modelul include o linie unică de urgență, care direcționează apelurile către o echipă mixtă (polițist, psiholog, medic, asistent social).

Efect așteptat; O echipă de intervenție 24/7 ar permite reacții rapide indiferent de ora sau localitate, ar asigura protecția imediată a copilului și ar elimina „golul de timp” dintre sesizare și răspunsul instituțional. În plus, ar reduce teama specialiștilor locali de a intra singuri în familii cu risc major și ar facilita transmiterea rapidă a cazului către EMD pentru monitorizare ulterioară.

Problema locală: Consumul de droguri, substanțe psihotrope, băutura, fumat devin tot mai populare în rândul adolescenților și chiar al preadolescenților nu doar în raionul Florești, dar în toată țara.

Ce s-a dovedit eficient: Inspectoratul de Poliție Florești, în colaborare cu STAS, Biroul de Probațiune, Procuratura și Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor „Încredere”, desfășoară periodic activități educative și de prevenție în instituțiile școlare. Campaniile includ sesiuni despre efectele nocive ale consumului de droguri, alcool și tutun, ateliere de dezvoltare personală și activități de informare în taberele de vară. Prin discuții directe și exemple concrete, aceste acțiuni contribuie la reducerea riscului de inițiere și la creșterea nivelului de conștientizare în rândul elevilor și părinților.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Islanda:** a implementat programul „Youth in Iceland”, axat pe implicarea comunității și crearea de alternative sănătoase (sport, artă, activități de voluntariat) pentru adolescenți; rezultatul – scăderea cu peste 90% a consumului de droguri și alcool în rândul minorilor.
- **Lituania și Cehia:** au dezvoltat programe integrate de prevenire, cu polițiști și psihologi care vizitează școlile lunar și mențin un canal online anonim de raportare a cazurilor de consum.
- **România:** programele „Mesajul meu antidrog” și „Dincolo de aparențe” sunt exemple de colaborare între poliție, școli și ONG-uri pentru educația antidrog timpurie.

Efect așteptat; Reducerea delincvenței juvenile și a victimizării copiilor, diminuarea cazurilor de violență corelate cu consumul de substanțe narcotice și creșterea capacității comunității de a identifica și sprijini adolescenții aflați în risc.

Problema locală: Lipsa serviciilor specializate pentru agresori și părinți dependenți de alcool menține ciclul violenței, identificat ca factor de risc major

Ce s-a dovedit eficient: Planificarea și bugetarea de servicii noi. Pentru a întrerupe ciclul violenței, alimentat de factori precum consumul de alcool (secțiunea 3.1), autoritățile locale trebuie să planifice resurse pentru dezvoltarea unor servicii esențiale absente în prezent. Acestea includ programe de suport pentru agresori și servicii de reabilitare pentru părinții cu dependență de alcool, abordând astfel cauzele profunde ale problemei, nu doar simptomele.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În **Slovenia și Polonia**, autoritățile locale finanțează consilierea obligatorie pentru agresori și programe de recuperare parentală în centre comunitare, reducând recidiva familială.

Efect așteptat: Diminuarea violenței domestice, reducerea recidivei, restabilirea funcționalității familiale și creșterea siguranței copiilor.

Problema locală: Rotația mare de personal și formările spontane în rândul polițiștilor, asistentilor sociali, medicilor și psihologilor duc la tratamente inegale ale cazurilor și la risc de revictimizare

Ce s-a dovedit eficient: Formare continuă pentru specialiști – instruirii tematice organizate la nivel raional, axate pe tehnici moderne de audiere a minorilor, prevenirea burnout-ului și cooperarea interinstituțională.

Cum se întâmplă în alte țări: În Islanda și Suedia, echipele multidisciplinare participă la traininguri anuale obligatorii privind audierea copilului și trauma-informed practice.

Efect așteptat: Profesioniști mai competenți și empatici, reducerea cazurilor de revictimizare, creșterea calității răspunsului instituțional.

CUM POT FI INTEGRATE RECOMANDĂRILE ÎN POLITICILE PUBLICE ȘI ÎN PLANURILE LOCALE DE ACȚIUNE, PENTRU A ASIGURA SUSTENABILITATEA INTERVENȚIILOR?

Pentru ca intervențiile propuse să devină durabile, ele trebuie instituționalizate, bugetate multianual, măsurate cu indicatori clari și legate de responsabilități nominale. Mai jos este arhitectura de integrare în politicile locale și raionale.

Hotărâre a Consiliului Raional Florești care aprobă „Planul raional de acțiune pentru prevenirea și combaterea violenței asupra copilului 2025–2027”, aliniat la Legea 140/2013, Legea 45/2007, Codul Educației nr. 152 din 17-07-2014 și HG 270/2014. Hotărârea instituie o rutină a echipei multidisciplinare (EMD) – ședințe săptămânale sau cel puțin bilunare, la date fixe anunțate pe tot anul – și stabilește că fiecare întâlnire produce un proces-verbal standardizat, cu decizii, responsabili nominali și termene. Secretariatul tehnic, asigurat de asistentul social, convocă echipa, păstrează minutele, menține un registru de hotărâri și raportează trimestrial ce s-a decis, ce s-a realizat și ce întârzie. Pentru ca această propunere să funcționeze zi de zi, responsabilitățile trebuie să fie vizibile în fișele de post. Persoanele desemnate din școli, STAS, sectorul medical și poliție își vor avea timpul pentru EMD și managementul de caz trecut explicit la „atribuții de serviciu”, iar directorii de instituții confirmă, anual, continuitatea nominală a acestor roluri. În paralel, protocoalele interinstituționale se reînnoiesc o dată pe an și descriu în termeni operaționali traseul unui caz: de la sesizare la evaluare, PIA, referiri și închidere, cu timpi de răspuns clari pe fiecare verigă și o persoană de contact unică în fiecare instituție.

Următorul pilon este infrastructura de date. Un registru electronic al cazurilor – cu acces controlat, audit de acces și câmpuri aliniate HG nr. 270/2014 – urmărește parcursul fiecărui copil (data sesizării, sursa, evaluarea inițială, PIA, termene, referiri, închidere). Sistemul generează alerte automate la depășirea

termenelor și un tablou de bord simplu, tip „roșu/galben/verde”, pentru managementul EMD. Datele se raportează trimestrial, dezagregate pe vârstă, gen și localitate. În acest cadru, cifrele locale devin linii de bază.

Școala este locul în care prevenția poate deveni rutină. Regulamentele interne se actualizează astfel încât procedurile de raportare să fie ușor de folosit și vizibile, persoana desemnată să fie afișată public, iar „minutele de siguranță” să fie integrate în planificarea orei de dirigentie (5–7 minute săptămânal, cu mesaj practic: drepturile, obligațiile, etica, respectul, ce raportăm, cui, cum). Consiliile elevilor primesc un rol formal în planurile de siguranță (drept de aviz pe proceduri și co-organizarea activităților), iar grupurile de părinți se întâlnesc trimestrial pe teme standardizate (disciplina pozitivă, raportare, igienă digitală). În fiecare școală, mecanismele de feedback – chestionare scurte după intervenții, cutii/forme digitale anonime – intră în raportarea semestrială. Pentru a acoperi diferențele dintre sate, un psiholog itinerant cu traseu fix pe localități (cinci zile pe săptămână, cu decont de deplasări) asigură evaluări rapide, supervizare de caz și sesiuni de sprijin. În contextul în care 46,5% dintre părinții care au raportat experiențe de violență au ales să gestioneze exclusiv în familie, iar doar 9,1% au informat școala și 2,4% au mers către autorități, apropierea serviciilor de oameni devine criteriul de succes.

Comunicarea publică trece de la campanii ocazionale la ritm: un set editorial lunar de capsule video (2–3 minute) distribuite pe Viber/Telegram explică pe scurt „Ce fac dacă...?”, „Când mă adresez școlii?” „Ce înseamnă să fiu responsabil?” sau „Ce înseamnă hărțuire online?”, fiecare cu date de contact actualizate ale serviciilor. Mesajul este completat de transparență: la final de semestru, raionul publică o fișă de o pagină cu indicatori-cheie (număr de semnale, timp mediu de răspuns, câte cazuri au primit consiliere, câte au fost mediate/închise), fără date sensibile, dar cu dovada că raportarea „duce undeva”.

Sustenabilitatea cere resurse previzibile. Bugetul raional și bugetele APL de nivel I includ linii dedicate pentru psihologul itinerant, dotarea unui „birou EMD” (spațiu comun, laptopuri, arhivă securizată, imprimare), micro-granturi pentru activități extracurriculare (sport, artă, cluburi, tabere, ateliere părinte-copil) implementate în parteneriat cu ONG-uri locale și mediul privat, precum și intervenții pe „rute sigure” către școală (cartografiere anuală, iluminat la orele de vârf, calendar public al patruleșilor de proximitate). Pentru resurse umane, planul prevede instruirii minime de două module pe an pentru fiecare categorie de profesioniști (proceduri HG 270/2014, comunicare cu copilul, abuz online, lucru cu părinții) și supervizare trimestrială pentru psihologi și asistenți sociali; participarea și tematica se urmăresc în registrul electronic la nivel de persoană, nu doar instituție.

Analiză SWOT pentru raionul Florești

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul normativ este cunoscut și aplicat instituțional (Legea 140/2013, Legea 45/2007, Codul Educației, HG 270/2014). • 72,6% dintre cadre declară că stăpânesc foarte bine procedurile de raportare; 30,2% le-au aplicat efectiv. • Colaborare intersectorială activă: 79,2% dintre școli au primit sprijin (Poliție, STAS, APL, psihologi). • Infrastructură de raportare în școli: afișe (88,7%), persoane desemnate (84,9%), cutii anonime (73,6%). • Experiență profesională solidă: 57,5% dintre cadre au >20 ani vechime. • Parteneriate operaționale cu Barnahus Bălți pentru audiere în condiții speciale. • Medicul de familie funcționează ca poartă principală de depistare (≈78% din sesizările medicale 2024). • Practici de prevenție recurente (atelier, campanii vizuale, inițiative cu elevi). 	<ul style="list-style-type: none"> • Raportare redusă de către părinți: 9,1% informează școala; 2,4% apelează autoritățile (preferință pentru soluții informale). • Doar 37,2% dintre părinți percep proceduri școlare clare; 25,8% „nu știu”. • Încredere limitată: 30,8% au încredere moderată; 14,6% – deloc. • 69,8% dintre cadre nu au activat niciodată procedurile, chiar având ocazii. • Toleranță culturală la „corecția” fizică (părinți 30,2%; cadre 14,2% „uneori justificată”). • Cazurile intră preponderent prin poliție (116/154 în 2024), nu prin autosesizarea comunității/școlii. • Subvizibilitate a serviciilor psihologice (percepute drept ocazionale, timpi de acces inegali). • Subraportare a formelor „invizibile” (psihologic/online) în sectorul medical.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Standardizare și ritm pentru EMD (ședințe săptămânale/bilunare, procese-verbale și trasee PIA clare). • Consolidarea canalelor discrete de raportare (linie locală/WhatsApp) și feedback post-sesizare. • Psiholog itinerant/echipe mobile pe sate; integrare cu Centrul Prietenos Tinerilor și CAP. • Extinderea prevenției situaționale (iluminat, rute sigure, prezență de proximitate). • Campanii co-create cu elevii (inclusiv TikTok/IG/YouTube) + „ambasadori ai siguranței”. • Educație parentală scurtă, modulară; activități părinte-copil în școli/comunitate. • Transformarea datelor locale în indicatori de politici (raportare timpurie, timp de răspuns, percepția siguranței). • Capitalizarea rolului medicului de familie pentru screening și referire timpurie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Persistența normelor care privatizează/minimizează violența („se rezolvă în familie”) ⇒ sub-raportare. • Stigmatizare/ostilitate față de raportare (risc social perceput pentru copii, părinți, cadre). • Resurse umane/financiare limitate ⇒ timpi de răspuns inegali, epuizare profesională. • Expunere crescută la abuzuri sexuale în rândul fetelor 12–16 ani (profil de risc local). • Cyberbullying/violență online subevaluate de adulți ⇒ întârziere în intervenție. • Birocrație și „oboseală instituțională” („raportarea se oprește la raportare”). • Migrația părinților și lipsa supravegherii ⇒ neglijare, abandon școlar. • Fragmentare de date între sisteme (educație-poliție-sănătate) ⇒ copii „invizibili”.

Constatări Căușeni

Constatările pentru raionul Căușeni se bazează pe date administrative și statistice pentru anul 2024, pe sondajele aplicate în rândul părinților, cadrelor didactice și copiilor, precum și pe interviuri calitative cu actorii-cheie (APL, STAS, educație, sănătate, poliție).

Profilul respondenților care au participat în cadrul sondajelor

Părinți/tutori din raionul Căușeni (351 respondenți)

Eșantionul este constituit preponderent din mame ($\approx 89\%$), tații reprezentând $\approx 6\%$, iar tutorii sau alte rude $\approx 5\%$. Din punct de vedere al vârstei, peste jumătate dintre respondenți au între 30–40 de ani ($\approx 55\%$), urmați de grupa 41–50 de ani ($\approx 27\%$), apoi <30 de ani ($\approx 9\%$), iar cei de peste 50 de ani ($\approx 9\%$). Majoritatea copiilor aflați în îngrijirea acestora frecventează gimnaziul ($\approx 68\%$), urmat de liceu ($\approx 32\%$). Aproximativ jumătate dintre respondenți au doi copii ($\approx 48\%$), iar o treime trei sau mai mulți ($\approx 31\%$).

Cadre didactice din raionul Căușeni (69 respondenți)

Majoritatea sunt profesori ($\approx 72\%$), urmați de directori ($\approx 25\%$) și educatori ($\approx 3\%$). Din perspectiva experienței profesionale, $\approx 59\%$ au peste 20 de ani vechime, $\approx 30\%$ au între 11–20 de ani, iar $\approx 10\%$ sub 10 ani de experiență. Cei mai mulți activează în gimnazii ($\approx 87\%$), urmați de liceu ($\approx 5\%$), școli primare ($\approx 5\%$) și grădinițe ($\approx 3\%$).

Adolescenți și copii din raionul Căușeni (221 respondenți)

Eșantionul este alcătuit în mare parte din adolescenți de 13–14 ani ($\approx 70\%$), predominant elevi de gimnaziu ($\approx 95\%$), fetele reprezentând $\approx 55\%$ din totalul participanților. Copiii mai mici (20 respondenți) provin din clasele primare, exprimându-se prin răspunsuri simple, dar relevante pentru percepția siguranței și a relației cu adulții.

Analiza datelor cantitative oficiale agregate pentru anul 2024 relevă un tablou complex privind raportarea și intervenția în cazurile de violență asupra copiilor din raionul Căușeni.

- **Numărul total de sesizări înregistrate conform HG nr. 270/2014:** 253 sesizări, dintre care 145 cazuri au fost confirmate în urma evaluării inițiale la nivel raional.
- **Numărul total de cazuri de violență identificate de sistemul medical:** 79 cazuri (45 identificate de medicii de familie/asistenți medicali, 13 de serviciul de urgență, 3 din secția staționar, 12 raportate de rude, 3 de către copilul victimă și 3 de persoane din comunitate).
- **Numărul total de cazuri de violență identificate de Inspectoratul de Poliție:** datele nu au fost disponibile pentru analiză.

Analiza surselor de raportare evidențiază rolul dominant al instituțiilor de ordine publică, în timp ce implicarea altor actori — în special școlile și asistenții sociali prin autosesizare — este mult mai redusă în datele oficiale, deși interviurile calitative confirmă participarea lor activă la nivel local.

Sursa sesizării	Număr de cazuri / observații calitative
Instituții de ordine publică	125 cazuri (conform HG 270/2014), principala sursă de raportare la nivel raional.
Instituții medico-sanitare	79 cazuri (45 de la medicii de familie, 13 de la urgență, 3 din staționar, 12 de la rude, 3 de la copilul victimă, 3 din comunitate). Statistica HG 270/2014 indică doar 14 cazuri, subliniind o discrepanță majoră între raportarea medicală și datele centralizate
Instituții educaționale	24 cazuri (conform HG 270/2014).
Alte instituții/surse	90 de cazuri (conform HG 270/2014).

Formele de violență predominante sunt prezentate mai jos.

Formele de violență predominante	
Neglijarea	Este cea mai frecventă formă de abuz, cu 193 cazuri raportate conform HG 270/2014 și 44 cazuri identificate de sistemul medical (22 fete și 22 băieți). Neglijarea rămâne forma de abuz cel mai ușor de observat și raportat în mediul rural
Violența fizică	7 sesizări conform HG 270/2014 și 14 cazuri raportate medical (5 fete, 9 băieți), ceea ce arată că medicii intervin adesea primii în cazurile de agresiune.
Pshihologice	21 cazuri raportate de sistemul medical (6 fete, 15 băieți). Violența verbală și emoțională este frecvent ignorată de familie, dar identificată de cadrele medicale și educaționale.

Conform datelor din HG nr. 270/2014, în raionul Causeni au fost raportate **253 de sesizări** privind violența asupra copiilor, dintre care **142 în mediul rural** și **95 în mediul urban**. Distribuția pe gen este - **105 de fete** și **148 de băieți**, iar cele mai afectate sunt grupele de vârstă **7-15 ani** (156 cazuri), urmat de vârsta 3-6 ani (33 cazuri) și **16-17 ani** (38 cazuri). Datele Instituției medico-sanitare din raionul Causeni pentru anul 2024 indică **79 cazuri înregistrate oficial**, dintre care preponderent **baieti (46)**, comparativ cu **33 fete**, în special în infracțiuni cu caracter sexual. Diferența dintre

Cadrul legislativ și de politici

CARE SUNT INSTRUMENTELE LEGISLATIVE ȘI DE POLITICI EXISTENTE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI?

La nivel național, protecția copilului împotriva violenței este reglementată de un ansamblu coerent de legi și hotărâri care, împreună, stabilesc principiile, traseele de intervenție și responsabilitățile instituțiilor și procedurile de cooperare intersectorială.

- **Legea nr. 140/2013** privind protecția copilului aflat în situație de risc și a copiilor separați de părinți – stabilește principiile interesului superior al copilului, obligațiile de identificare, referire, evaluare, asistență și monitorizare, precum și rolurile instituțiilor publice (asistență socială, educație, sănătate, poliție).
- **HG nr. 270/2014** – aprobă Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (EMD) pentru copiii victime/potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului: trasee clare de sesizare, termene, responsabilități, plan individual de asistență (PIA) și management de caz.
- **Legea nr. 45/2007** privind prevenirea și combaterea violenței în familie – definește formele de violență, măsuri de protecție (ordin de restricție, evacuare agresor), obligații de sesizare și sancțiuni.
- **Codul educației** – obligă instituțiile școlare să asigure securitatea și protecția elevilor, să adopte regulamente interne/proceduri anti-violență, să desemneze persoane responsabile și să deruleze activități de prevenire.
- **Codul penal / Codul contravențional** – incriminează faptele de violență, rele tratamente, corupere/exploatare sexuală, pornografie infantilă, instigare la violență etc., și prevăd sancțiuni. **Articolul 63 din Codul contravențional** permite tragerea la răspundere a părinților pentru neglijență în educarea și instruirea copiilor.
- **Ordinul Ministerului Sănătății nr. 445 din 09.06.2015** — aprobă *Instrucțiunea metodică privind intervenția instituțiilor medicale în identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copiilor*. Acesta reglementează circuitul informației între medicii de familie, serviciile de urgență, spitale și echipele multidisciplinare (EMD).

- **Ordinul MS nr. 908 din 30.09.2021** — aprobă *Protocolul Clinic Standardizat pentru Managementul Cazurilor de Viol (PCSMF)*, care definește intervențiile medicale, psihologice și juridice în cazurile de viol și abuz sexual, inclusiv pentru victime minore.
- **Ordine și protocoale intersectoriale** (Ministerul Educației, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale) — stabilesc **responsabilitățile de screening, raportare și referire** a cazurilor din mediul educațional, medical și social către EMD.
- **Planurile și strategiile sectoriale** din domeniul educației, sănătății și protecției sociale, precum și **planurile locale de acțiune**, transpun prevederile legislative în activități concrete de **prevenire, intervenție și monitorizare**.
- La nivel raional, mecanismele intersectoriale sunt completate de **fișe de sesizare**, registre electronice și **rapoarte trimestriale de caz**, conform modelului prevăzut de HG nr. 270/2014.

Toți profesioniștii care activează în contact direct cu copiii — cadre didactice, medici, asistenți sociali, polițiști, psihologi — sunt **obligați prin lege să utilizeze fișa de sesizare** în cazurile suspectate de violență, neglijare, exploatare sau trafic de minori. Fișa trebuie expediată **în termen de 24 de ore** către: Autoritatea Publică Locală (APL); Serviciul de Asistență Socială; Inspectoratul de Poliție. Această procedură asigură activarea rapidă a **mecanismului intersectorial de cooperare (EMD)**, contribuind la o reacție coordonată și documentată între instituții.

CUM SE APLICĂ ACESTE INSTRUMENTE LA NIVEL LOCAL ȘI NAȚIONAL ȘI CE MECANISME DE MONITORIZARE EXISTĂ?

La nivel național, cadrul normativ pentru protecția copilului împotriva violenței (Legea nr. 140/2013, Legea nr. 45/2007, HG nr. 270/2014, Ordinul MS nr. 445/2015, Ordinul MS nr. 908/2021) funcționează ca un sistem integrat de **identificare, sesizare, referire și intervenție**.

Monitorizarea implementării se realizează prin:

- **rapoarte trimestriale** transmise de structurile teritoriale către Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
- **indicatori naționali** de protecție a copilului (numărul cazurilor de violență, tipurile, sursele de sesizare, măsurile de protecție aplicate);
- **supervizare metodologică** asigurată de MMPS și ANAS (Agenția Națională Asistență Socială);
- **date consolidate** în baza de date SIA „Copil și Familie” și în rapoartele Biroului Național de Statistică.

Instrumentele legislative sunt aplicate prin **Echipele Multidisciplinare Locale (EMD)**, constituite conform HG nr. 270/2014. Funcționarea lor depinde adesea de implicarea primarului și de disponibilitatea specialiștilor. În localitățile unde primarul manifestă interes, echipa se întrunește regulat și gestionează cazurile activ; în altele, activitatea este mai degrabă formală. Pașii standard de intervenție sunt:

- **Depistarea sau sesizarea cazului** (școală, medic, poliție, comunitate);
- **Completarea fișei de sesizare HG 270/2014** și transmiterea către APL, asistența socială și Poliție;
- **Măsuri imediate de protecție** – izolarea copilului de agresor (la rude sau spitalizare temporară);
- **Convocarea EMD** pentru evaluare, stabilirea planului individual de asistență (PIA) și desemnarea responsabilului de caz.

În raionul Căușeni, colaborarea dintre STAS, Poliție, serviciile medicale și APL este descrisă de respondenți drept „strânsă și funcțională”, deși **există diferențe între localități** în ritmicitatea ședințelor și în modul de documentare a cazurilor.

Instituțiile educaționale au **operaționalizat prevederile HG 270/2014 prin instrumente vizibile la nivel de școală**: 63,8% dintre cadre afirmă că există măsuri clare elaborate intern și încă 26,1% spun că au primit proceduri de la autorități. 83,6% confirmă afișe/materiale cu modalități de raportare, 73,9% spun că elevii au persoane desemnate, iar 50,7% menționează existența unei cutii/canal anonim de semnalare. **Procedurile sunt cunoscute foarte bine de 50,7% dintre profesori** și parțial de 44,9%; totuși, doar 42,0% declară că le-au și aplicat efectiv în practică. Pe **percepția părinților, 32,2% consideră procedurile „foarte clare”**, 28,2% „parțial clare”, iar 23,1% nu știu dacă există – semn că aplicarea este reală, dar neuniformă în comunicare și utilizare. Conform chestionarelor profesorilor, 83,6% au primit sprijin de la alte instituții (poliție, STAS, APL, psihologi/medical), iar intervențiile sunt evaluate preponderent ca „bune/eficiente”. Asta arată că fluxurile de sesizare și referire cerute de HG 270/2014 funcționează, cel puțin în cazurile care ajung la școală. Profesorii menționează obstacole precum: birocrăția (formulare multiple, timp de raportare lung); dificultăți în păstrarea anonimatului; ezitarea părinților de a coopera. Aceste observații sugerează că **mecanismele funcționează**, dar necesită **simplificare administrativă și feedback vizibil** către cei care raportează.

La nivel de comunitate, **55,8% dintre părinți știu clar unde se raportează violența** (încă 18,8% „au o idee”, iar 22% nu știu/nu prea știu). Cu toate acestea, în cazurile trăite, **doar 13,4% au informat școala și 1,7% autoritățile**, majoritatea rezumându-se la discuții în familie (52,1%). La **adolescenți, 29,4% știu exact unde să raporteze și 36,3% „cam știu”**, dar **26,9% nu știu sau nu prea știu**; totodată, 36,3% cred ferm că adulții responsabili i-ar ajuta și alți 49,3% „probabil da”. Concluzia: canalele și regulile există, însă încrederea și obișnuința de a le folosi sunt încă moderate. 57,5% dintre părinți consideră violența între adolescenți o problemă prezentă frecvent sau uneori, iar la adolescenți 35,9% declară că au trecut (des/uneori) prin situații de violență directă sau online. Aceste percepții confirmă nevoia de aplicare consecventă a instrumentelor legale, nu doar formală.

La nivelul școlii: monitorizarea se vede în:

- Afișaj și proceduri standardizate (83,6% – postere/informații), persoane desemnate (73,9%), cutii de sesizare (50,7%) – elemente care fac trasabilă ruta de raportare.
- Cunoașterea procedurală în rândul cadrelor (50,7% „foarte bine”) și aplicarea lor (42,0% au aplicat) – indicatori proxy de implementare efectivă.
- Inițiative cu elevii (85,5% au campanii/structuri participative) – util și ca monitorizare participativă (feedback și semnalare timpurie).

Colaborarea declarată de 83,6% dintre cadre cu STAS, poliție, APL și psihologi arată că registrele de caz, fișele de sesizare, referirea și minutele există și sunt folosite. Observațiile despre birocrăție și transmiterea fișelor confirmă că instrumentele de monitorizare funcționează, dar încă sunt costisitoare administrativ și pot reduce viteza de răspuns.

Nivelul de încredere moderat al părinților (doar ~31% „mare/foarte mare”) și cunoașterea parțială a rutelor de raportare (peste 40% nu știu sigur) reprezintă indicatori sociali de monitorizare a utilizării reale a mecanismelor. La copii mici, aproape 70–80% spun că apelează la un adult, dar 30% au percepția că adulții nu îi ascultă „niciodată” – un semnal de calitate a intervenției ce ar trebui urmărit. 26,5% dintre părinți indică lipsa serviciilor în localitate, 15,4% lipsa informațiilor și 13,7% neîncredere ca obstacole – indicatori clari de monitorizare pentru planurile locale (ofertă, comunicare, încredere).

Nivelul de conștientizare și percepție

CE NIVEL DE CUNOAȘTERE AU COPIII, PĂRINȚII/TUTORII ȘI PROFESIONIȘTII PRIVIND FORMELE DE VIOLENȚĂ ȘI DREPTURILE COPILULUI?

Datele arată o **cunoaștere declarativă bună**, dar o **utilizare redusă** a mecanismelor de raportare a cazurilor de violență. **55,8% dintre părinți spun că știu clar unde se raportează violența**, însă 40,8% rămân într-o zonă de incertitudine (18,8% „am o idee”, 17,7% „nu prea știu”, 4,3% „nu știu deloc”). Pe dimensiunea „cum funcționează școala”, 32,2% consideră procedurile „foarte clare”, 28,2% „parțial”, în timp ce 34,8% nu știu dacă ele există sau percep lipsuri (11,7% „nu există/nu sunt cunoscute” + 23,1% „nu știu”). Atitudinile privind violența ca „disciplină” arată încă un spațiu de lucru: 25,7% acceptă cel puțin „uneori” pedeapsa fizică (2,9% „da” + 22,8% „uneori”), deși 64,7% o resping. Ca percepție de context, **57,5% consideră că violența între adolescenți e o problemă prezentă** (des sau uneori). Astfel, **părinții recunosc fenomenele uzuale (fizică, verbală/emoțională, online)** și declară că știu rutele de raportare, dar o parte relevantă nu are încă reflexul de a le folosi, ceea ce sugerează o cunoaștere parțial internalizată a drepturilor copilului și a procedurilor.

La nivel de școală, cadrul normativ este, în linii mari, cunoscut și pus în lucru. **50,7% dintre cadre declară că știu „foarte bine” procedurile de raportare**, 44,9% „parțial”, iar 42,0% le-au aplicat efectiv în ultimul an. Procedurile și politicile sunt instituționalizate: 63,8% spun că măsurile anti-violență au fost elaborate intern, 26,1% transmise de autorități; 81,2% confirmă afișe/materiale **vizibile, 73,9% existența persoanelor desemnate, iar 50,7% canale anonime (cutie fizică/digitală)**. **Cadrele didactice recunosc corect forme diverse de violență (verbală între elevi – 55 mențiuni; fizică între elevi – 42; bullying – 11; cyberbullying – 7)**, ceea ce indică alfabetizare situațională. În plan axiologic, **18,8% consideră „uneori justificată” violența fizică moderată pentru disciplină** și 25,7% în rândul părinților – un semnal că normele legale nu sunt încă pe deplin internalizate în toate colectivele. Încrederea profesională în sistem e relativ bună (30,4% „foarte mare”, 37,7% „mare”), dar cadrele indică bariere (birocrație, reticența unor părinți, nu folosesc constant fișa de sesizare), care pot frâna aplicarea consecventă a drepturilor copilului.

La copii și adolescenți, tabloul e amestecat: **informația există, dar încrederea e pe jumătate - 29,4% „știu exact”, 36,3% „cam știu”, iar 34,4% nu au o certitudine funcțională** (18,4% „am auzit, dar nu sunt sigur”, 9,5% „nu prea știu”, 6,5% „nu știu deloc”). În ceea ce privește încrederea că vor fi ajutați, 36,3% spun „da, sigur”, 49,3% „probabil da” – un capital de încredere promițător, dar care trebuie consolidat prin răspunsuri rapide și consecvente. Din interacțiunea cu adulții, **17,4% primesc sprijin emoțional „des” de la profesori**, 50,2% „uneori” – semn că sprijinul se oferă, dar nu e încă predictibil pentru toți. **Copii mai micii în raport de 70% spun că anunță imediat un adult dacă sunt agresați**; percepția că „adulții ascultă” e de 45% „mereu/de obicei”, dar 30% „niciodată”. Deși eșantionul e mic, mesajul este util: dreptul de a fi ascultat nu e încă trăit uniform în toate interacțiunile zilnice.

Din interviurile realizate cu specialiștii din raionul Căușeni reiese că **mecanismele de raportare și intervenție, deși este cunoscute, nu sunt aplicate uniform**. Mai mulți profesori au menționat că „nu au auzit” sau „nu utilizează” fișa de sesizare prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 270/2014, iar în unele instituții, documentul este perceput mai degrabă ca o formalitate decât ca instrument practic de protecție. O problemă majoră semnalată este **diminuarea numărului de specialiști dedicați protecției minorilor**. Responsabilitățile care anterior reveneau inspectorilor pentru minori (4–5 specialiști la nivel de raion, fiecare gestionând un număr redus de instituții) au fost transferate către sectoriști. Această reorganizare a redus substanțial acoperirea și frecvența activităților preventive în școli. În prezent, în raionul Căușeni există doar **trei persoane responsabile în domeniu**, dintre care una este focalizată pe siguranța copiilor. Din cauza volumului mare de sarcini, **sectoriștii ajung rar în instituțiile de învățământ**, ceea ce limitează intervenția timpurie și legătura directă cu elevii. Totodată, Inspectoratul de Poliție Căușeni organizează lunar seminare tematice pentru preadolescenți și adolescenți, însă **școlile raportează foarte puține cazuri (maxim 10/an)**, de teama consecințelor

administrative — anchete, controale, formulare, presiune instituțională. Această frică întreține o **cultură a tăcerii și prudenței**. Un cadru didactic a declarat: „Am fost amenințată, nu mai doresc să fac sesizări din numele meu”, iar altul a subliniat nevoia de „pedepse mai dure pentru părinții ai căror copii manifestă violență asupra altor copii și profesori”.

Copiii, deși conștienți de drepturile lor, **nu au fost suficient educați în privința obligațiilor și responsabilităților personale**, ceea ce alimentează uneori comportamente sfidătoare sau chiar violente față de colegi și cadrele didactice. Un cadru didactic a menționat în cadrul sondajului: „Este nevoie de protejarea și susținerea profesorilor”. Deși astfel de afirmații apar în discuțiile neoficiale, **niciun caz de violență a elevilor asupra profesorilor nu a fost raportat oficial**. Totuși, majoritatea respondenților au semnalat o problemă tot mai frecventă: adresarea jignitoare, lipsa de respect și agresivitatea verbală a elevilor față de adulți. Din cauza vârstei, copiii nu pot fi trași legal la răspundere pentru astfel de comportamente, ceea ce lasă școlile fără instrumente eficiente de corecție și creează o **senzație de neputință în rândul cadrelor didactice**.

CÂT DE BINE CUNOSC ACTORII COMUNITARI MECANISMELE DE RAPORTARE ȘI CÂT DE DES SUNT ELE UTILIZATE?

În raionul Căușeni, mecanismele de raportare sunt bine fixate în școli, moderate în familii și încă neclare pentru o parte dintre adolescenți. **Părinții declară cunoaștere relativ bună (55,8% știu clar unde se raportează**, încă 18,8% „au o idee”), **dar recurg rar la canalele formale: doar 13,4% au informat școala și 1,7% au sesizat autoritățile**, în timp ce peste jumătate au gestionat situația în familie. „Nu e ușor să raportezi, pentru că după aceea trebuie să mergi la ședințe și să explici de ce”, a menționat o respondentă în cadrul chestionarului. Încrederea „operațională” explică ezitarea: 31,3% au încredere mare/foarte mare, 37,9% moderată, iar 26,2% mică sau deloc; la acestea se adaugă **bariere precum lipsa serviciilor în localitate (26,5%), lipsa informațiilor (15,4%), neîncrederea în instituții (13,7%), costurile (11,7%) și timpul (9,4%)**.

La nivelul școlilor, cunoașterea și infrastructura sunt cele mai solide: **50,7% dintre cadrele didactice spun că știu „foarte bine” procedurile** și 44,9% „parțial”, iar 42,0% le-au aplicat. **Vizibilitatea canalelor este ridicată (81,2% afișe/materiale, 73,9% persoane desemnate, 50,7% cutii/forme anonime)**, iar **colaborarea interinstituțională funcționează în practică (81,2% au primit sprijin**, cel mai des de la Poliție, STAS și servicii medicale/psihologi). Totuși, raportarea consecventă este frânată din afara școlii: reticența sau negarea unor părinți, birocrăția și ritmul inegal al răspunsului între instituții. În școli, unii profesori au menționat că „**nu au auzit de fișa de sesizare**” sau „**nu știu exact cum se completează**”, iar directorii recunosc că „**numărul de raportări este mic**”. Datele oficiale confirmă acest lucru, deși numărul situațiilor reale este, potrivit specialiștilor, mult mai mare.

În rândul adolescenților, aproape două treimi au măcar un reper de raportare (29,4% „știu exact”, 36,3% „cam știu”), dar reflexul rămâne informal: doar circa **un sfert anunță imediat un profesor când văd un coleg agresat**, peste jumătate încearcă să intervină singuri, iar aproximativ un sfert evită sau nu raportează. **Când problema îi privește direct, jumătate se adresează întâi părinților**, foarte puțini profesorilor, iar **16,4% nu spun nimănui** — deși 85,6% cred că, dacă ar povesti, ar primi ajutor („da, sigur” sau „probabil da”). Un profesor rezumă situația: „*Sunt copii care știu că pot merge la psiholog sau diriginte, dar preferă să tacă – pentru că se tem să nu fie judecați*”. Copiii mai mici (până la 11 ani) sunt mai dispuși să ceară ajutor – **70% declară că anunță imediat un adult**.

Poliția rămâne actorul comunitar cel mai activ în raportarea cazurilor. Ea cunoaște și utilizează mecanismul intersectorial prevăzut de HG nr. 270/2014, completând fișa de sesizare și transmitând-o către școală sau primărie. Totuși, din cauza lipsei de personal dedicat (doar trei persoane la nivel de raion se ocupă de siguranța minorilor), **acoperirea preventivă este redusă**, iar vizitele în școli se desfășoară mai rar.

Instituțiile medicale cunosc obligațiile legale, dar raportarea este considerată greoaie. Mulți medici ezită să sesizeze, de teama că vor fi ulterior intervievați de poliție și transformați în martori — o situație semnalată frecvent de personalul sanitar din raion. **„După ce anunți, te cheamă și te poartă la poliție, la instanță... mulți evită”**, a declarat un respondent din sistemul sanitar. Se recomandă reamintirea periodică a obligației de completare a fișei de sesizare și clarificarea statutului juridic al medicului sesizant, pentru a preveni descurajarea raportării.

Asistența socială (ATAS/STAS) funcționează ca nod central al rețelei de protecție: colectează lunar datele despre cazurile de violență, ține registre electronice și lucrează direct cu poliția și medicii în comisiile de caz. În același timp, specialiștii subliniază că **„multe cazuri nu ajung în sistem, pentru că părinții preferă să tacă”**. Această tăcere, alimentată de **teama de stigmatizare**, rămâne una dintre barierele-cheie în activarea mecanismelor de raportare. **„Unii părinți spun: mai bine rezolvăm în familie, decât să se afle în sat”**, a explicat un asistent social.

Per ansamblu, mecanismele de raportare sunt **cunoscute, dar slab utilizate** — în special de școli, părinți și personalul medical. Raportarea constantă rămâne din partea poliției și al asistenței sociale, ceea ce creează o **imagine parțială** asupra fenomenului violenței. Pentru reducerea acestui decalaj, se recomandă: **feedback consecvent către raportori** („ce s-a făcut și în ce termen”), **standardizarea timpilor de reacție în EMD, exerciții practice de alfabetizare** („unde, cum, când raportează”), **canale anonime active și ușor accesibile** în toate instituțiile.

CE PERCEPȚII ȘI ATITUDINI PERPETUEAZĂ TĂCEREA ÎN FAȚA VIOLENȚEI?

În Căușeni, tăcerea în jurul violenței împotriva copiilor este susținută de un amestec de normalizare socială a „corecției” fizice, reflexul de a „rezolva în familie”, ezitarea de a apela la mecanismele formale și o încredere doar moderată în instituții. Datele din chestionare indică o toleranță persistentă față de pedepsele corporale: **25,7% dintre părinți consideră că pedeapsa fizică e „acceptabilă uneori”, iar 18,8% dintre cadrele didactice o justifică în scop disciplinar**. Aceste percepții, moștenite și transmise social, reduc șansele ca un act de abuz să fie recunoscut și raportat. Așa cum menționează un specialist medical din raion: *„Tradițiile stabilite în mentalitatea populației mai mențin uneori violența verbală, chiar și fizică.”* Tăcerea este adesea justificată prin dorința de a evita rușinea, neîncrederea sau stigmatul. Din datele colectate, **peste jumătate dintre părinți (52,1%) preferă să gestioneze conflictele „în familie”, doar 13,4% se adresează școlii, iar 1,7% ajung la autorități. În răspunsurile libere apar explicit formule care închid traseul instituțional — „Am discutat în familie”, „Am rezolvat problema împreună”, „Am zis să nu-i tragă atenția”**. Aceeași dinamică se vede și în atitudinea adolescenților: doar 29,4% știu exact unde să raporteze, iar o parte încă evită acțiunea când sunt martori la agresiuni (≈18,4% „nu fac nimic”, ≈6,0% „plec și evit”). Simetric, sentimentul că vocea lor nu contează îi descurajează: doar 25,9% spun că sunt „mereu” ascultați de adulți, iar 16,4% ar prefera să nu spună nimănui când au o problemă. Mesajele către adulți din răspunsurile deschise sunt recurente și foarte clare: *„Adolescenții au nevoie să fie ascultați și înțeleși, nu doar judecați.”; „Unica este ascultarea, nu critica.”; „Dacă adultul nu ne ascultă... ne retragem.”* Teama de judecata comunității se combină cu scepticismul față de instituții — 26,2% dintre părinți declară că au „mică sau deloc încredere” în autorități. Iar medicii confirmă: *„Teama de stigmatizare este factorul principal în deschiderea atât a copiilor, cât și a părinților.”*

Deși 55,8% dintre părinți declară că știu unde se raportează, 23,1% nu știu dacă școala are proceduri clare, iar 28,2% le cunosc doar parțial. În școli, **50,7% dintre profesori afirmă că „cunosc foarte bine” procedurile, însă 56,5% spun că nu le-au aplicat în ultimul an** — semn al unui decalaj între cunoaștere și utilizare. La aceasta se adaugă stigmatul și presiunea socială din comunitate: cadrele didactice notează „jenă de a raporta pentru a nu ofensa pe nimeni”, „se ascund cazurile”, „am fost amenințată, nu mai doresc să fac sesizări din numele meu”. Alții descriu părinți „indiferenți, ce nu vor să

recunoască vina copilului”. În același timp, doar **17,4% dintre elevi** afirmă că au primit „des” sprijin emoțional de la un profesor, în timp ce jumătate declară că acesta vine „uneori”, iar **7% niciodată** — un semnal clar că relațiile de sprijin nu sunt suficient consolidate. Neîncrederea e exprimată și de părinți: nivelul de încredere în instituțiile responsabile este predominant „moderat” (37,9%), iar aproape o treime cumulează „mică” sau „niciuna” (26,2%); într-un comentariu liber apare limpede sentimentul de ineficacitate: „*Nu am prea mare încredere că îmi vor face dreptate.*” Situația e similară și în sistemul medical, unde unii profesioniști se tem că, după raportare, pot fi citați ca martori în procese: „*Medicul nu ar trebui să fie cercetat sau purtat prin judecăți după ce sesizează cazul.*” Această frică reduce numărul de raportări. O parte dintre răspunsurile deschise cer „disciplină”, „reguli fără telefon”, „pedepse mai dure”, „copiii au prea multe drepturi, prea puține obligații”, în timp ce altele cer protecție reală, sprijin emoțional și comunicare: „*Comunicarea face minuni.*”; „*Profesorii să fie egali cu toți elevii, nu să aibă favoriți.*” Această tensiune și nevoia de relații bazate pe înțelegere și sprijin explică de ce tăcerea persistă: când violența e banalizată, când „se rezolvă între noi”, când procedurile nu sunt clare sau sunt resimțite ca birocratice și când încrederea este doar moderată, semnalarea rămâne excepția, nu regula. **Percepțiile și atitudinile care mențin tăcerea în fața violenței unt consolidate mai jos:**

Tip de percepție	Descriere	Efect asupra intervenției
Normalizarea corecției fizice	25,7% dintre părinți și 18,8% dintre cadre didactice consideră că pedeapsa fizică este „acceptabilă uneori”. Tradițiile comunitare justifică violența ca metodă de educație.	Violența este confundată cu disciplina; cazurile de abuz sunt trecute sub tăcere sau tratate ca probleme de familie.
Reflexul de a rezolva în familie	52,1% dintre părinți aleg să discute doar acasă în cazurile de violență, iar doar 1,7% apelează la autorități.	Se evită traseul instituțional; școlile primesc puține sesizări, iar copiii nu ajung la servicii specializate.
Teama de judecată și stigmatizare	Părinții se tem „să nu fie vorbiți în sat”; profesorii afirmă: „am fost amenințată, nu mai fac sesizări”; medicii se tem să nu fie citați în instanță după raportare.	Descurajează semnalarea cazurilor și închide lanțul de comunicare între familie, școală și autorități.
Neîncrederea în eficiența instituțiilor	26,2% dintre părinți declară „mică sau deloc încredere”; 37,9% au încredere doar „moderată”.	Oamenii renunță să raporteze, crezând că „nu li se va face dreptate” sau că „totul se va termina fără rezultat”.
Disciplină vs protecție	În răspunsurile deschise apar simultan cereri de „pedepse mai dure” și apeluri la „comunicare și ascultare”.	Lipsa unei culturi coerente a nonviolentei menține confuzia între autoritate și agresivitate.
Deficitul de ascultare și sprijin emoțional	Doar 17,4% dintre elevi afirmă că primesc „des” sprijin de la profesori; 30% dintre copiii mici spun că adulții „niciodată nu îi ascultă”.	Copiii își pierd încrederea în adulți și preferă tăcerea sau mediul online ca refugiu.
Frica de consecințe birocratice și profesionale	Cadrele didactice se tem că vor fi trase la răspundere după raportare, iar procedurile sunt percepute ca greoaie.	Mecanismele legale sunt aplicate rar și cu întârziere; sesizările rămân excepții, nu practici constante.

Deși mecanismele de raportare sunt vizibile și recunoscute la nivel declarativ, ele sunt puse în mișcare rar și, de regulă, cu întârziere. Pentru a rupe cercul tăcerii, e nevoie de o dublă acțiune: pe de o parte, schimbarea normelor sociale prin mesaje constante de *toleranță zero* și prin promovarea unor relații bazate pe respect și nonviolență; pe de altă parte, simplificarea procedurilor — reguli clare, termene, răspunsuri oferite celor care raportează și canale de sesizare ușor accesibile tuturor. Așa cum au spus chiar adolescenții participanți la studiu: „*Ne trebuie încredere, siguranță și libertatea de a vorbi.*”

Servicii de protecție a copilului

CÂT DE ACCESIBILE SUNT SERVICIILE DE PROTECȚIE A COPILULUI ÎN RAIONUL CĂUȘENI?

Accesul la serviciile de protecție a copilului în raionul Căușeni se conturează între două realități paralele: una instituțională, în care structurile există, sunt vizibile și relativ bine organizate, și una socială, în care familiile și comunitățile le utilizează rar, târziu sau deloc. Această distanță dintre **accesul formal** și **accesul trăit** devine una dintre cauzele principale ale vulnerabilității persistente a copiilor în fața violenței și neglijenței.

La nivel administrativ, rețeaua de protecție a copilului funcționează prin intermediul **Agenciei Teritoriale de Asistență Socială (ATAS), Serviciul Teritorial de Asistență Socială (STAS)** și al **structurilor educaționale și medicale locale**, în conformitate cu Legea nr. 140/2014 și HG nr. 270/2014. Conform datelor colectate, **89,9% dintre cadrele didactice afirmă existența unor măsuri explicite de prevenire a violenței**, fie elaborate intern (63,8%), fie transmise de autorități (26,1%). În plus, **84% dintre profesori apreciază nivelul de siguranță în școală ca „ridicat” sau „foarte ridicat”**. **Colaborarea interinstituțională este frecventă: 81,2% dintre cadre confirmă sprijin din partea partenerilor**, mai ales Poliția (49 mențiuni), instituțiile medicale și psihologii (35), Serviciul Teritorial de Asistență Socială (24) și Administrațiile Publice Locale (22). Formele de sprijin variază de la intervenții directe și consiliere, până la mediere și ghidare procedurală. Încrederea profesională este, în general, ridicată — **68,1% dintre cadrele didactice au declarat că au încredere mare sau foarte mare în eficiența protecției oferite copiilor în urma raportării**. Totuși, interviurile calitative relevă că eficiența colaborării depinde de gradul de implicare al tuturor actorilor și de resursele umane disponibile: „Serviciile sunt eficiente, dar totul depinde de responsabilitatea părinților și de implicarea profesorilor.” sau „Lipsa de personal specializat și birocrația frânează reacția rapidă.”

Rețeaua de servicii sociale gestionată de **Agencia Teritorială de Asistență Socială (ATAS) Căușeni** constituie infrastructura de bază a protecției copilului împotriva violenței, însă capacitatea operațională este adesea mai redusă decât cererea socială.

- **Serviciul de Asistență Personală (AP)** — esențial pentru protejarea copiilor cu dizabilități, una dintre categoriile cele mai expuse riscului de **abuz, neglijare și izolare socială**. În prezent, cererea depășește oferta — serviciul are liste de așteptare, ceea ce lasă o parte dintre copii fără suport specializat și supraveghere permanentă. Această lipsă de acoperire creează vulnerabilități multiple: mamele care nu sunt angajate oficial ca asistenți personali rămân fără venituri și contribuții sociale, ceea ce le împinge într-un cerc de dependență economică și tăcere — inclusiv în cazurile de violență domestică. Astfel, serviciul, deși funcțional, nu reușește să acționeze pe deplin ca **mecanism preventiv de risc familial și abuz emoțional**.
- **Serviciul de Asistență Parentală Profesională (APP)** — cu 17 asistenți parentali profesioniști care îngrijesc 53 de copii, APP reprezintă principalul instrument de **protecție alternativă pentru copiii separați de familie, inclusiv victime ale violenței domestice**. Modelul este funcțional și stabil, însă insuficient extins pentru nevoile reale ale raionului. Numărul redus de familii de tip APP limitează capacitatea de **plasament rapid și sigur** a copiilor în situații de urgență. În practică, copiii victime ale violenței pot fi nevoiți să rămână temporar în medii nesigure, până la identificarea unui loc disponibil, ceea ce prelungește expunerea la traumă și accentuează riscurile.
- **Centrul Maternal „Pro Familia”** — serviciul cel mai direct corelat cu combaterea violenței, oferind **plasament de urgență și asistență complexă** femeilor și copiilor victime ale abuzului și traficului. Funcționarea „la capacitate maximă” confirmă gravitatea fenomenului, dar și **presiunea constantă asupra sistemului de protecție**. Lipsa locurilor disponibile limitează intervențiile rapide în cazurile grave — în special pentru mamele cu copii mici care necesită adăpost imediat. Capacitatea de reacție depinde de coordonarea cu poliția și ATAS, însă lipsa resurselor logistice (transport, personal) îngreunează accesul la serviciu din localitățile rurale.

- **Psihologul raional** — în cadrul direcției este vitală pentru identificarea timpurie și consilierea copiilor traumatizați. Totuși, **un singur psiholog la nivel raional** nu poate acoperi întreaga rețea de cazuri. Lipsa specialiștilor în școli și comunități face ca **sprijinul psihologic** — un element critic în recuperarea post-violență — să rămână fragmentar. Această insuficiență explică parțial de ce unii copii și adolescenți continuă să manifeste **neîncredere și tăcere**, așa cum arată sondajul (16,4% nu vorbesc cu nimeni despre problemele personale).
- **Centrele de reabilitare și casele comunitare** — Centrele „Cris” și „Casa Comunitară Chirca” oferă servicii de reabilitare și incluziune pentru copii cu dizabilități, contribuind indirect la prevenirea violenței prin **reducerea izolării sociale și creșterea rezilienței familiale**. Totuși, numărul limitat de beneficiari (șase copii la Casa Chirca) arată un impact redus în raport cu nevoile reale ale raionului.

Faptul că un singur asistent social gestionează până la **54 de copii** și că deplasările în sate se fac „cu bicicleta sau trotineta” evidențiază o **vulnerabilitate structurală a sistemului de intervenție**. Această realitate are efecte directe asupra protecției copilului: vizitele de monitorizare sunt modeste, urmărirea cazurilor este superficială, iar reacțiile la sesizări se întârzie. Lipsa dotărilor minime — imprimante, laptopuri, acces la transport — afectează întregul proces de documentare, raportare și comunicare interinstituțională prevăzut de HG nr. 270/2014. „*Ne deplasăm pe bicicletă, dar cazurile nu pot aștepta. E foarte complicat fără resurse.*” sau „*Ne descurcăm cum putem. Fiecare specialist lucrează peste limita normală. Nici măcar tichetele de deplasare nu sunt compensate.*” sunt câteva mențiuni din cadrul cercetării.

În școli, infrastructura de protecție este clară și standardizată: afișe informative (81,2%), persoane desemnate (73,9%), cutii anonime de raportare (50,7%) și activități de prevenire (85,5%). În același timp, 42,0% dintre cadre declară că au aplicat efectiv procedurile de raportare, în timp ce 56,5% nu le-au activat—o rezervă explicată, inclusiv, prin presiuni și reacții comunitare: „Indiferența din partea părinților elevului agresor”, „Nu prea suntem ascultați”, „Am fost amenințată, nu mai doresc să fac sesizări din numele meu”, respectiv așteptarea ca problemele „să fie rezolvate într-un grup restrâns”. Același ambivalență apare și la atitudini: 22,8% dintre părinți și 18,8% dintre cadre admit că „uneori” corecția fizică e justificată—așadar, o parte din violența „minoră” riscă să rămână invizibilă și, implicit, neraportată.

În rândul părinților, accesul este cunoscut, dar folosit rar: 55,8% declară că „știu clar” unde se raportează, însă atunci când copilul a fost victimă (40,7% au raportat astfel de situații), reacția dominantă a fost discuția în familie (52,1%), în vreme ce doar 13,4% au informat școala și 1,7% au apelat autoritățile. Obstacolele sunt în primul rând de proximitate și informare: „lipsa serviciilor în localitate” (26,5%), „lipsa informațiilor unde să merg” (15,4%), urmate de neîncredere (13,7%), costuri percepute (11,7%) și constrângeri de timp (9,4%). Nivelul de încredere în instituțiile responsabile este predominant „moderate” (37,9%), cu doar 31,3% cumulând „mare/foarte mare” și 26,2% declarând „mică” sau „niciuna”. Vocea părinților surprinde concret bariera de utilizare: „Nu am prea mare încredere că îmi vor face dreptate”; „Cel mai bun sprijin pentru copiii noștri sunt părinții...”. Chiar și atunci când școala este percepută ca „foarte deschisă” (51,3%), o parte semnificativă a părinților rămâne în afara circuitului formal, fie pentru că „nu știu” dacă există proceduri clare în școală (23,1%), fie pentru că preferă să evite judecata publică.

Adolescenții din eșantion (n=201) demonstrează o cunoaștere relativ bună a mecanismelor de protecție: 65,7% știu exact sau aproximativ unde să raporteze, iar 85,6% cred că adulții i-ar ajuta „sigur” sau „probabil”. Cu toate acestea, în situații reale, doar 51 ar apela la un profesor, în timp ce 106 ar interveni direct și 37 „nu ar face nimic”. Sprijinul emoțional este intermitent: doar 17,4% primesc „des” suport de la profesori, 50,2% uneori, iar 7% niciodată. Când au o problemă personală, jumătate (50,2%) vorbesc cu familia, iar 16,4% nu spun nimănui. Răspunsurile deschise oferă o perspectivă umană asupra: „*Să fim ascultați, nu judecați.*” „*Profesorii să creadă copiii, indiferent de situație.*”

„Comunicarea face minuni.” La copiii mici (n=20), 70% spun că anunță imediat un adult dacă sunt jigniți sau agresați, iar 90% se simt „mereu” sau „de obicei” în siguranță acasă. Cu toate acestea, doar 45% afirmă că sunt ascultați constant, în timp ce 30% spun că adulții „niciodată” nu îi ascultă.

Accesul administrativ este bun (proceduri, parteneriate, răspuns inter-instituțional), **accesul informațional este mediu** (aproximativ jumătate dintre părinți știu exact unde se raportează, dar aproape un sfert „nu știu” dacă există proceduri în școală), **accesul relațional este fragil** (adolescenții cer consecvent „să fim ascultați”; unii părinți nu au încredere „că li se va face dreptate”), iar **accesul geografic/temporal este inegal** (26,5% indică lipsa serviciilor în localitate; 9,4% invocă timpul de muncă). Trecerea de la acces pe hârtie la acces trăit se face prin proximitate (consiliere psihologică de școală și itinerantă pe sate, cu program previzibil), viteză (contact inițial rapid după sesizare), simplitatea intrării (un canal unic—telefon/linii verzi/raportare digitală—ușor de folosit) și feedback standardizat („ce se întâmplă după ce raportează?”). În plan operațional, monitorizarea accesului ar trebui să urmărească indicatori orientați spre experiența beneficiarului: timpul median de la sesizare la primul contact; ponderea sesizărilor inițiate de părinți și adolescenți (nu doar de școli/poliție); gradul de cunoaștere a rutelor de raportare în rândul părinților (țintă: >70% „da, clar”, de la 55,8% în prezent) și al elevilor (țintă: >75% „știu exact/cam știu”, de la 65,7%); utilizarea consilierii în școli/comunitate; satisfacția imediată după intervenție; acoperirea geografică a serviciilor în raport cu localitățile fără psiholog/consilier. Publicarea semestrială a acestor indicatori, însoțită de un scurt rezumat narativ, poate transforma transparența în capital de încredere și poate muta raportarea din registrul „exceptionalului” în rutina de protecție. Accesul la protecție nu se măsoară doar în proceduri și indicatori, ci în rapiditatea cu care un copil primește ajutorul de care are nevoie — fără teamă, fără rușine, fără a fi nevoit să aștepte.

CUM RĂSPUND ACESTE SERVICII ÎN CAZURI DE VIOLENȚĂ ȘI CÂT DE EFICIENTĂ ESTE COORDONAREA ÎNTRE INSTITUȚII?

În raionul Căușeni, răspunsul instituțional la cazurile de violență asupra copiilor este, în ansamblu, organizat și funcțional în jurul școlii, cu o coordonare interinstituțională frecventă și, de regulă, eficientă. Din perspectiva cadrelor didactice (n=69), infrastructura de intervenție este clară: 89,9% confirmă existența unor măsuri explicite de prevenire și management al cazurilor (63,8% elaborate intern, 26,1% transmise de autorități), iar nivelul de siguranță în instituție este apreciat „ridicat” sau „foarte ridicat” în 84,0% dintre răspunsuri. Încrederea profesională că semnalarea duce la protecția efectivă a copilului este, de asemenea, înaltă: 68,1% indică „mare” sau „foarte mare” încredere. Comentariile calitative susțin această evaluare: „Eficientă, receptivi, pregătiți pentru colaborare”; „Dacă se iau măsuri, problema se rezolvă”; „Conlucrarea tuturor structurilor abilitate este foarte eficientă”.

Cooperarea interinstituțională nu e o excepție, e rutină: 81,2% dintre profesori spun că au primit sprijin extern, cel mai des de la Inspectoratul de Poliție (49 mențiuni) și de la servicii medicale/psihologice (35), urmate de STAS (24) și APL (22). Sprijinul nu e doar formal: include intervenții directe (44 mențiuni), consiliere pentru copil și familie (35), mediere (25), referire către servicii specializate (7) și chiar suport emoțional pentru profesori (13). Totuși, chiar profesorii notează ceea ce vedem și în datele cantitative: „În majoritatea cazurilor sunt eficiente, dar depinde de implicarea actorilor educaționali și responsabilitatea părinților.” Cu alte cuvinte: mecanismul e bun, dar e atât de bun pe cât sunt oamenii care îl pun în mișcare. Aici apare paradoxul: **procedurile sunt cunoscute (50,7% „foarte bine”, 44,9% „parțial”), dar doar 42,0% au fost aplicate efectiv în ultimul an.** De ce? Pentru că în teren intervin bariere care nu sunt juridice, ci sociale: „indiferența părinților elevului agresor”, „nu prea suntem ascultați”, „am fost amenințată, nu mai doresc să fac sesizări din numele meu”, „birocrăția”. De aceea, în rapoarte multe cazuri apar ca „foarte rare”, deși aceiași profesori spun că văd zilnic violență verbală (55

mențiuni), fizică între elevi (42), bullying (11) și cyberbullying (7). Deci nu lipsa fenomenului e problema, ci filtrul de raportare.

Pe partea de familie, modelul e și mai vizibil: dintre părinții care au recunoscut că au avut un caz de victimizare (40,7% din n=351), **52,1% au oprit cazul în familie**, doar 13,4% au informat școala și doar 1,7% au mers la autorități. Asta în timp ce 55,8% spun că știu clar unde se raportează. Explicația e în încredere: 37,9% au încredere moderată, doar 31,3% mare/foarte mare, iar 26,2% spun direct că nu au încredere sau au foarte puțină. Iar în comentarii se spune pe șleau: „Nu am prea mare încredere că îmi vor face dreptate”, „Cel mai bun sprijin pentru copiii noștri sunt părinții...”, „Problemele nu trebuie făcute cunoscute, ci rezolvate într-un grup restrâns.” Asta înseamnă că **sistemul funcționează, dar intră în acțiune prea târziu pentru că familia întârzie sesizarea.**

Copiii și adolescenții confirmă același lucru din alt unghi. 65,7% știu cui pot raporta, 85,6% cred că adulții i-ar ajuta, dar în situații reale 106 intervin singuri pentru coleg, 51 spun imediat profesorului și 37 nu fac nimic. Iar mesajele lor sunt consistente: „Să fim ascultați, nu judecați”, „Profesorii să creadă copiii, indiferent de situație.” La cei mai mici, 70% spun că anunță imediat un adult, dar doar 45% spun că sunt ascultați de fiecare dată. Asta înseamnă că **eficiența coordonării nu depinde doar de traseul instituțional, ci și de calitatea relației adult-copil:** dacă nu sunt crezuți, ei nu mai raportează.

Serviciile sociale și medicale din Căușeni intervin printr-un set de proceduri standard:

- **Intervenția de urgență și medicală:**
 - izolarea copilului de agresor (la o rudă sau prin spitalizare);
 - notificarea poliției și completarea fișei de sesizare;
 - anunțarea APL, asistenței sociale și poliției.

Serviciile de urgență sunt disponibile 24/7 (Spitalul Raional), iar psihologul și ATAS oferă sprijin în zilele de lucru.
- **Plasament și asistență psihologică:**
 - victimele violenței sunt plasate în **Centrul Maternal „Pro Familia”**, care operează la capacitate maximă;
 - copiii în risc pot fi direcționați către **Asistența Parentală Profesională (APP)**;
 - psihologul raional oferă consiliere directă copilului și familiei.
 - unele cazuri — în special de **violență sexuală** — sunt descoperite tardiv, ceea ce arată necesitatea unui sistem de detecție timpurie.

Coordonarea între instituții este formalizată prin **echipele multidisciplinare** și comisiile de protecție a copilului, însă eficiența lor variază local:

- Activitatea echipei este **dependentă de implicarea primarului**: acolo unde primarii sunt activi, ședințele au loc și cazurile se soluționează; în alte localități, întâlnirile sunt rare sau formale. Unul din respondenți a menționat: „Coordonarea există pe hârtie, dar depinde de oamenii din teritoriu.” sau „Dacă primarul nu are interes, copilul rămâne în plan secund.”
- În unele cazuri apar **confuzii de atribuții**: cine transportă minorul, cine anunță familia, cine gestionează post-intervenția.
- **Personalul medical** raportează puține cazuri, invocând riscul de a fi chemat ca martor sau parte în proces.
- **Motivarea scăzută** a membrilor echipei multidisciplinare, neplătiți suplimentar pentru ședințe sau activități suplimentare, afectează consistența colaborării.

CE BARIERE MAJORE EXISTĂ ÎN PRESTAREA SERVICIILOR?

În raionul Căușeni, barierele majore din prestația serviciilor de protecție a copilului apar la intersecția dintre acces, încredere, activarea mecanismelor și capacitatea instituțională — nu din absența cadrului procedural, ci din distanța dintre reguli și experiența trăită a familiilor, elevilor și profesioniștilor.

Pe dimensiunea accesului, părinții semnalează obstacole concrete care „răcesc” contactul cu serviciile. Lipsa serviciilor în localitate este indicată de 26,5% dintre respondenți, 15,4% spun că „nu știu unde să mergă”, 11,7% invocă lipsa banilor, iar 9,4% lipsa timpului. Chiar și când situațiile sunt recunoscute, traseul formal rămâne rar: 52,1% declară că au gestionat problema exclusiv în familie, doar 13,4% au informat școala și 1,7% au apelat autoritățile (poliție/asistență socială). În propriile cuvinte, un părinte rezumă reticența: *„Nu am prea mare încredere că îmi vor face dreptate.”* Această neîncredere traversează întregul eșantion. Doar 31,3% dintre părinți declară „mare/foarte mare” încredere în instituții, 37,9% o evaluează „moderată”, iar 26,2% spun că au „mică” sau „niciuna” încredere. Adulții tind să amâne raportarea sau să o înlocuiască prin soluții informale — fapt vizibil din răspunsurile deschise: *„Am aflat întâmplător”, „A vorbit cu mine mai întâi”, „Am discutat în familie.”* La rândul lor, mulți adolescenți internalizează ambivalența: deși 65,7% afirmă că știu cui pot raporta, doar 36,3% cred cu certitudine că vor primi ajutor; restul preferă gestionarea în cercul apropiat (*„Îl ascult și îl sprijin”*) sau evitarea implicării (*„Nu fac nimic”*). Mesajele lor către adulți surprind bariera emoțională: *„Să ne asculte problemele fără să ne critice.”* *„Adolescenții au nevoie să fie ascultați și înțeleși, nu doar judecați.”*

În școli, infrastructura există, dar este utilizată selectiv. Majoritatea unităților au materiale vizibile (81,2% cadre confirmă afișe), inițiative cu elevii (85,5%) și persoane desemnate (73,9% spun că elevii știu cui să se adreseze). Totuși, doar 42,0% dintre cadre au activat efectiv procedurile, deși 50,7% afirmă că le „cunosc foarte bine”. Mecanismele anonime nu sunt încă universale (50,7% confirmă existența lor). Pe fond, presiunile sociale și costurile percepute ale raportării descurajează escaladarea timpurie: *„Nu prea suntem ascultați.”* *„Am fost amenințată, nu mai doresc să fac sesizări din numele meu.”* *„Preconcepția că problemele nu trebuie făcute cunoscute, ci rezolvate într-un grup restrâns.”*

Normele culturale joacă un rol persistent în privatizarea violenței. Aproximativ un sfert dintre părinți acceptă pedeapsa fizică total sau „uneori” (25,7%), iar 18,8% dintre cadre consideră „uneori justificată” o corecție fizică moderată. În termeni practici, această toleranță coboară pragul perceput al gravității, mută cazurile în „zona gri” și întârzie contactul cu sistemul: *„Lipsa de responsabilitate a unor părinți și minimalizarea importanței combaterii fenomenului fac ca violența să fie percepută ca ceva normal (‘am fost și noi copii și ne băteam...’).”*

Capacitatea și coordonarea interinstituțională sunt descrise în general pozitiv de către profesioniști — 81,2% dintre cadre au primit sprijin (poliție, STAS, instituții medicale/psihologi, APL), intervențiile fiind apreciate drept *„Bune”, „Eficiente”, „Prompt realizate”*. Dar eficiența rămâne dependentă de implicarea simultană a actorilor și de responsabilitatea parentală: *„În majoritatea cazurilor sunt eficiente, dar depinde de implicarea actorilor educaționali și responsabilitatea părinților.”* Lipsa unui ritm predictibil (timp standardizați de răspuns, feedback „post-sesizare” către familie) lasă impresia de utilitate intermitentă. De aici și apelurile cadrelor la claritate operațională: *„Regulile sunt clare și bune, dar trebuie aplicate corect.”* *„Mai puțină birocrație.”* *„Claritatea în responsabilități – îndeplinirea fișei postului de către fiecare angajat.”*

Intervenții și soluții

CUM POT DEVENI SERVICIILE DE PROTECȚIE A COPILULUI MAI APROAPE DE OAMENI ȘI MAI RAPIDE ÎN REACȚIE?

Un prim pilon eficient este prevenția integrată în viața școlii: ateliere scurte și recurente despre drepturile copilului, relații sănătoase și igiena digitală, combinate cu mecanisme simple de semnalare (persoană desemnată, cutie/forme digitale anonime, simulări de raportare). În contexte similare, când elevii „știu exact cui să se adreseze” și văd materiale vizibile în școală, crește raportarea timpurie și scad escaladările. În Căușeni, 73,9% dintre profesori afirmă că elevii cunosc persoanele desemnate, iar 81,2% confirmă existența materialelor, ceea ce oferă o bază imediat scalabilă. O profesoară sintetizează condiția de eficiență: „E eficientă atunci când se realizează rapid, cu implicarea specialiștilor.”

Al doilea pilon privește consilierea psihologică „aproape de copil”: cabinet școlar funcțional și psiholog itinerant pentru sate, cu timpi de răspuns clari. Acceptanța socială este deja ridicată: 53% dintre părinți ar apela „cu siguranță” la psiholog, iar încă 30,5% „probabil da”. Adolescenții cer explicit „profesori care să ne asculte și să ne sprijine” și „grupuri unde putem vorbi deschis”. În școli din regiune, programarea predictibilă a consilierului (ore fixe, zile dedicate per localitate) a crescut solicitările voluntare și a redus „tăcerea” la primele semne de risc.

Al treilea tip de intervenție cu impact constant este co-crearea mesajelor și rolurilor de prevenție cu elevii: cluburi anti-bullying, „ambasadori ai siguranței”, minute săptămânale de siguranță la dirigenție (5–7 minute, scenarii scurte „Ce fac dacă...?”). În datele din Căușeni, 85,5% dintre cadre raportează deja inițiative cu elevii; formalizarea unui micro-ritm (săptămânal) evită dependența de campanii sporadice. Vocea elevilor indică direcția: „Ascultați-ne... nu ne închideți gura”; „Avem nevoie de sprijin, ghidare și încurajare, nu doar de reguli stricte.”

Un al patrulea vector eficace îl reprezintă programele scurte de educație parentală, cu scenarii practice și limbaj accesibil, combinate cu activități părinte-copil (sport, proiecte, seri tematice). În Căușeni, 36,8% dintre părinți cer „implicarea mai activă a părinților”, 25,1% solicită programe parentale, iar răspunsurile deschise revin obsesiv la rolul familiei („Comunicarea face minuni”; „Sprijinul vine din familie”). Module de 60–90 de minute, în cicluri de 4–6 întâlniri, cresc toleranța zero față de „corecția” fizică și mută soluțiile din sfera privată spre traseul formal.

Al cincilea set de soluții vizează timpul de după ore: activități sportive, artistice și cluburi pe interese, organizate predictibil (de două ori pe săptămână), în parteneriat cu APL/ONG-uri. Cererea este clară în Căușeni: 35% dintre părinți priorizează activitățile extracurriculare, 31,6% centre de tineret, iar adolescenții menționează frecvent „mai multe excursii și tabere”, „spații unde să ne întâlnim în siguranță” și „terenuri de sport accesibile”. Ofertele consistente reduc bullying-ul și creează apartenență pozitivă.

Al șaselea element care produce efecte vizibile este prevenția situațională în spațiul public: „rute sigure” spre școală (iluminat, semnalizare, patrulare la ore de vârf), terenuri curate și accesibile, vizibilitate a poliției de proximitate. În răspunsurile adolescenților, „parcuri curate și cu lumină seara” (94 mențiuni) și „străzi bine luminate” (81) apar între primele nevoi. Vizibilitatea infrastructurii transmite copiilor mesajul „spațiul public ține cu voi”.

Al șaptelea tip de intervenție privește igiena digitală și contracararea violenței online: ateliere aplicative (setări de confidențialitate, raportare, probare digitală), linii verzi și puncte de contact rapide. În Căușeni, adulții subvaluează încă riscul online, în timp ce elevii reclamă presiunea digitală și „cuvinte necenzurate”. Integrarea unor micro-module digitale în dirigenție și consiliere reduce latența raportării în cazurile de cyberbullying.

Al optulea pilon este standardizarea răspunsului instituțional: întâlniri EMD cu ritm fix (săptămânal/bilunar), minute și termene, feedback post-sesizare către familie („ce s-a întâmplat după ce am raportat”). În Căușeni, 81,2% dintre cadre confirmă că au primit sprijin interinstituțional, însă eficiența este „parțială” atunci când lipsește sincronizarea: „În majoritatea cazurilor sunt eficiente, dar depinde de implicarea actorilor educaționali și responsabilitatea părinților.” Rutinarea EMD și un registru electronic minimal reduc timpii morți și „oboseala instituțională”.

Un al nouălea câmp cu rezultate stabile în regiune îl reprezintă comunicarea publică scurtă și repetată, cu indicatori de rezultat la vedere (număr de semnale, timp mediu de răspuns, cazuri consiliate/mediate). În Căușeni, 37,9% dintre părinți declară doar „încredere moderată”, iar 26,2% au încredere mică sau nulă; lipsa de feedback menține scepticismul („Nu am prea mare încredere că îmi vor face dreptate”). Un raport semestrial de o pagină și capsule video de 2–3 minute pe canale uzuale (Viber/Telegram) convertește procedura în încredere.

Aceste intervenții funcționează împreună atunci când respectă trei principii: proximitate (servicii aproape, la ore previzibile), predictibilitate (timp și responsabilități clare, feedback către familie) și participare (elevi și părinți co-autori ai soluțiilor). Așa cum a rezumat un cadru didactic din Căușeni, „*Conlucrarea tuturor structurilor abilitate este foarte eficientă*”, iar un părinte a punctat esențialul pentru sustenabilitate: „*Comunicarea face minuni.*”

Vocea respondenților converge pe trei direcții clare: responsabilitate parentală reală, școli sprijinite (nu doar reglementate) și intervenții rapide, predictibile, cu birocrație minimă. Mesajul e limpede în răspunsurile deschise: „Părinții să fie amendați pentru neglijența asupra copiilor lor”, „Politica de protecție a copilului trebuie să fie funcțională”, „Conlucrarea tuturor structurilor abilitate este foarte eficientă”, „Să fie sprijinite și susținute cadrele didactice”, „Regulile sunt clare și bune, dar trebuie aplicate corect”, „Copilul este oglinda părintelui, ceea ce vede și aude acasă, răspândește în societate.” Aceste poziții se potrivesc cu datele cantitative: peste jumătate dintre părinți declară că știu unde pot raporta (55,8%), dar în practică majoritatea „rezolvă în familie”, iar cadrele didactice confirmă că sistemul răspunde eficient când actorii colaborează, însă ritmul este inegal de la caz la caz.

Respondenții cer mecanisme gradate, nu doar sancțiuni: educație parentală aplicată, planuri de suport și, la nevoie, măsuri punitive. Formulările recurente – „Mai multă consiliere cu părinții”, „Aș sugera cursuri pentru părinți privind relația părinte–copil” – indică dorința pentru instrumente concrete care să întărească rolul familiei. Recomandăm un program raional de educație parentală (module scurte, seara/online) axat pe disciplină pozitivă, gestionarea conflictului și siguranță digitală, completat de consiliere familială țintită pentru familiile vulnerabile (monoparentale, migrație, tutelă la bunici). Pentru cazurile cu neglijență repetată: avertisment formal + plan parental obligatoriu, iar în lipsa progresului, sancțiuni proporționale – exact cum cer respondenții care afirmă: „Părinții să fie amendați pentru neglijență.”

Cadrele didactice spun clar: „Regulile sunt clare și bune, dar trebuie aplicate corect.” Sprijinul înseamnă claritate de rol, psihologi accesibili și degrevare birocratică atunci când apar cazuri. Propunem standardizarea în fiecare școală a unui flux de raportare pe o pagină (profesor → instituție → organele competente), afișat vizibil, cu persoane desemnate; prezență constantă a unui psiholog (permanent sau itinerant) și sesiuni de supervizare pentru profesorii implicați în cazuri dificile; degrevarea diriginților de sarcini administrative în perioadele cu cazuri active. Rezonanța cu citatele e directă: „Aș proteja mai întâi cadrul didactic...”, „Să fie sprijinite și susținute cadrele didactice.”

„*Conlucrarea tuturor structurilor abilitate este foarte eficientă*” – ideea revine constant. Pentru a o transforma în rutină, propunem: ședințe EMD bilunare la date fixe, cu procese-verbale standard și registru de „follow-up”; un punct unic de contact (telefon/WhatsApp) cu confirmare în 24 de ore și orientare în 48 de ore; acorduri locale școală–poliție–STAS–medicul de familie pentru rute de referire în

24–72 de ore. Această arhitectură reduce „pierderile pe traseu” și transformă sesizarea într-un proces previzibil, nu într-un act de curaj.

Adolescenții cer „activități utile și recreative, nu doar școală și casă”, iar părinții insistă pe „educarea valorilor și responsabilizarea copiilor și părinților”. Se propun „Minute de siguranță” săptămânale (5–7 minute la dirigenție) cu scenarii „Ce fac dacă...?”, cluburi/centre de tineret și extracurriculare recurente (sport, artă, voluntariat, media digitală responsabilă) și module de educație digitală (reguli privind tehnologia, anti-cyberbullying).

„Pedepse aspre și aplicate egal, indiferent de statut” și „Introducerea unor prevederi mai concrete în fișa postului profesorului” conturează nevoia de consistență. Recomandăm actualizarea anexelor locale la regulamente (inclusiv ROFUIP/Regulamente interne), formare pe documentarea cazurilor și acces la asistență juridică pentru școli în situații sensibile (hărțuire, presiuni, amenințări). O matrice locală de sancțiuni și măsuri reparatorii combină intervențiile disciplinare cu consiliere și reparație pentru victimă și comunitate.

CE TIPURI DE INTERVENȚII PREVENTIVE ȘI DE SPRIJIN AU DAT REZULTATE ÎN CONTEXTE SIMILARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA SAU DIN REGIUNE?

Problema locală: Neglijența parentală rămâne forma dominantă de violență asupra copiilor în Căușeni. Migrația, alcoolismul și lipsa sprijinului emoțional determină părinții să transfere copilului roluri adulte sau să-l lase fără supraveghere. Multe mame tinere, lipsite de modele parentale, recurg la soluții pasive – „telefonul în loc de dialog”.

Ce a funcționat în alte contexte: Programe comunitare de educație parentală implementate în Ungheni și Cahul, precum „Școala părinților activi”, au crescut gradul de conștientizare asupra impactului neglijenței și au redus violența domestică. Activitățile practice, grupurile de discuție și vizitele la domiciliu au generat schimbări de atitudine reale.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În Letonia și Lituania, atelierelor de educație parentală sunt integrate în serviciile de sănătate publică — fiecare familie cu copii sub 6 ani primește sesiuni obligatorii de formare și consiliere parentală.

Efect așteptat: Reducerea numărului de cazuri de neglijență raportate, consolidarea legăturii părinte-copil și crearea unei rețele locale de sprijin parental.

Problema locală: Profesorii semnalează atitudini sfidătoare și cazuri de agresivitate între elevi.

Ce a funcționat în alte contexte: În cadrul atelierelor tematice lunare organizate de poliție și psihologii școlari despre empatie, autocontrol și consecințele legale ale comportamentului violent. Elevii implicați au raportat o scădere a conflictelor și o mai bună relație cu cadrele didactice.

Cum se întâmplă în alte țări:

- În Finlanda, disciplina civică este parte a curriculei obligatorii, fiind predată prin jocuri de rol și proiecte sociale în comunitate. Copiii învață că drepturile lor sunt legate de responsabilități concrete.

Efect așteptat: Reducerea comportamentelor agresive și consolidarea culturii civice la nivel școlar.

Problema locală: În cazuri de violență domestică sau abuz sexual, victimele nu dispun de un serviciu local de criză activ 24/7. Intervențiile depind de poliție și asistența socială, disponibile doar în programul de lucru.

Ce a funcționat în alte contexte: În raionul Cahul, Centrul „Pro-Femina” oferă adăpost temporar și linie telefonică permanentă pentru victimele violenței. În Bălți, Centrul „Casa Mărioarei” colaborează cu poliția și spitalele pentru plasament rapid.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Estonia:** serviciile „Women’s Support and Child Helpline” sunt integrate – un singur număr oferă acces la consiliere psihologică, juridică și plasament.
- **Finlanda:** centrele municipale de criză asigură adăpost temporar și consiliere psihologică imediată pentru copii și mame, cu transport de urgență inclus.

Efect așteptat: Reducerea timpului de reacție în cazurile de violență, creșterea siguranței victimelor și a capacității comunității de a răspunde rapid și empatic la situații critice.

Problema locală: Numărul mare de divorțuri și separări afectează copiii, care rămân fără un cadru de suport emoțional. În prezent, nu există servicii specializate de consiliere pentru aceștia.

Ce a funcționat în alte contexte: crearea de grupuri de suport „Copilul și divorțul”, coordonate de psihologi și asistenți sociali. Participarea copiilor a redus simptomele de anxietate și conflictul loialității față de părinți.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Lituania** – Centrele Barnahus includ spații sigure pentru consilierea copiilor afectați de divorț, abuz sau conflict familial. Copiii sunt ascultați de un psiholog într-un mediu prietenos, iar echipa multidisciplinară (asistent social, avocat, pedagog) urmărește procesul dintr-o altă cameră. Acest model previne retraumatizarea și asigură suport psihologic continuu.
- **Islanda** a introdus un program național destinat copiilor care trec prin divorțul părinților. În școli și centre comunitare, copiii participă la 6–8 sesiuni de grup, unde discută despre schimbările din familie și primesc instrumente pentru exprimarea emoțiilor. Studiile arată o scădere semnificativă a simptomelor depresive și o îmbunătățire a performanțelor școlare.
- **Suedia** – Fiecare municipalitate suedeză este obligată prin lege să ofere servicii de consiliere familială pentru familii în criză sau divorț. Copiii pot beneficia de ședințe individuale cu psihologi specializați în mediere familială. Costurile sunt acoperite de stat, iar serviciul este confidențial.

Efect așteptat: Reducerea impactului emoțional al divorțului asupra copiilor și prevenirea apariției comportamentelor de risc (absenteism, anxietate, agresivitate).

Problema locală: Implicarea echipelor multidisciplinare depinde de disponibilitatea și interesul primarului, iar multe ședințe au loc doar formal, fără urmărirea rezultatelor.

Ce a funcționat în alte contexte: un model de **remunerare per ședință de EMD**, ar stimula participarea constantă și ar crește calitatea documentării cazurilor. În plus, trebuie introduse **fișe standard de evaluare** și un sistem online de urmărire a cazurilor active.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Lituania:** fiecare echipă locală are un buget anual pentru coordonare interinstituțională; membrii primesc compensații pentru timpul dedicat.
- **Estonia:** ședințele EMD sunt considerate timp de lucru și plătite de primărie, iar fiecare caz discutat este înregistrat digital.

Efect așteptat: Creșterea participării reale la ședințele EMD, reducerea formalismului instituțional, clarificarea responsabilităților și o reacție mai rapidă în cazurile de urgență.

Problema locală: Migrația economică lasă numeroși copii din Căușeni în grija bunicilor sau rudelor. Aceștia suferă de lipsa contactului emoțional cu părinții și, adesea, de confuzie afectivă. Părinții nu primesc sprijin în gestionarea relației la distanță, iar copiii interiorizează sentimentul de abandon.

Ce a funcționat în alte contexte: programe pilot de „școli pentru părinți migranți”, organizate în parteneriat cu ONG-uri și diaspora. Activitățile includ consiliere online și ghiduri pentru comunicarea la distanță cu copilul.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Italia:** oferă sprijin psihologic părinților migranți și sesiuni online cu copiii rămași în țară.
- **Polonia:** familiile primesc consiliere psihologică și educațională, iar copiii sunt integrați în grupuri de suport emoțional.
- **Portugalia:** asociațiile municipale organizează „ateliere de familie online” pentru menținerea legăturii afective între părinți migranți și copii.

Efect așteptat: Creșterea coeziunii familiale în familiile transnaționale, reducerea anxietății copiilor și consolidarea abilităților parentale ale adulților aflați peste hotare.

Problema locală: Adolescenții din Căușeni au acces moderat la servicii de consiliere dedicate sau la activități extracurriculare constante. Cluburile de tineret și centrele unde pot vorbi despre problemele lor (relații, violență, anxietate, sexualitate, carieră) sunt prea puține. Mulți își petrec timpul online, fără ghidaj educativ.

Ce a funcționat în alte contexte: ateliere de comunicare non-violentă, orientare profesională și activități sportive.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Letonia:** fiecare municipiu are „Centre de Tineret și Familie” care oferă consiliere psihologică, activități artistice și voluntariat.
- **România:** în județul Brașov, centrele de tineret finanțate de primărie colaborează cu liceele pentru a oferi consiliere vocațională și educație pentru viață.
- **Cehia:** programul „Low-Threshold Youth Centres” oferă tinerilor din medii vulnerabile spații sigure unde pot primi consiliere și sprijin educațional.

Efect așteptat: Creșterea sentimentului de apartenență și siguranță în rândul adolescenților, reducerea violenței între semeni și prevenirea abandonului școlar.

Problema locală: Mulți adulți din Căușeni consideră că violența verbală sau rușinarea copilului „nu sunt grave”. Aproximativ un sfert dintre părinți justifică pedeapsa fizică „uneori”, iar unii profesori o văd ca pe o metodă educativă. Această normalizare împiedică identificarea timpurie a cazurilor de abuz.

Ce a funcționat în alte contexte: Campanii comunitare au crescut gradul de conștientizare asupra efectelor violenței psihologice. Formarea mediatorilor comunitari ar reduce toleranța față de violența.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **România:** campania „Copiii fără etichete” a Ministerului Muncii a vizat școlile și familiile, cu materiale vizuale, spoturi TV și ateliere.
- **Estonia:** autoritățile locale organizează anual „Săptămâna Respectului”, în care toate școlile derulează activități despre empatie și comunicare non-violentă.
- **Finlanda:** violența psihologică este tratată ca formă de abuz, iar fiecare școală are un plan anti-bullying obligatoriu, cu raportare directă la autoritățile locale.

Efect așteptat: Schimbarea atitudinilor comunitare, scăderea toleranței față de violență și creșterea numărului de raportări timpurii ale cazurilor de abuz.

Problema locală: Fumatul (inclusiv țigările electronice), consumul de alcool, bullyingul, cazuri izolate de droguri și dependența de telefon sunt comportamente sunt tot mai răspândite în rândul adolescenților

Ce a funcționat în alte contexte: Programe școlare de educație nonformală privind adicțiile, activități sportive și culturale alternative, colaborarea cu centrele de sănătate prietenoase tinerilor și campanii online cu influenceri locali.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Finlanda** – programe integrate de „Educație pentru viață sănătoasă” încă din clasele primare, unde fumatul, băutul și dependența digitală sunt abordate nu prin interdicții, ci prin dezvoltarea gândirii critice și a autocontrolului. Profesorii sunt formați să recunoască semnele de dependență și să discute deschis cu elevii.
- **Islanda** – modelul Youth in Iceland, bazat pe trei piloni: activități extracurriculare gratuite pentru toți copiii, limitarea marketingului de produse nocive și campanii de responsabilizare parentală. În 20 de ani, fumatul și consumul de alcool în rândul adolescenților au scăzut cu peste 70%.
- **Lituania și Polonia** – programe combinate de educație digitală și prevenție a dependenței de telefon, integrate în orele de TIC și dirigenție, cu implicarea părinților și consilierilor școlari.

Efect așteptat: Scăderea comportamentelor de risc, creșterea conștientizării în rândul tinerilor și implicarea activă a școlii și comunității în promovarea unui stil de viață sănătos.

Problema locală: Specialiștii implicați în protecția copilului gestionează cazuri dificile de abuz, neglijență și violență domestică, fără a beneficia de suport emoțional constant sau de supervizare profesională. Lipsa unui cadru instituțional pentru descărcare emoțională și consiliere a personalului duce la epuizare (burnout), scăderea empatiei și diminuarea calității intervențiilor.

Ce a funcționat în alte contexte: sesiuni de supervizare psihologică lunară pentru echipele teritoriale, facilitate de specialiști externi acreditați. Ateliere de suport emoțional și prevenire a epuizării pentru lucrătorii din domeniul social și educațional.

Cum se întâmplă în alte țări:

- **Lituania:** sistemul de protecție a copilului prevede supervizare obligatorie trimestrială pentru toți specialiștii implicați în cazuri de abuz. Aceasta este considerată parte integrantă a fișei postului.
- **România:** în județul Cluj, Direcțiile de Asistență Socială colaborează cu psihologi independenți pentru supervizarea de grup a echipelor multidisciplinare.
- **Finlanda:** în serviciile sociale, supervizarea este parte din cultura instituțională — fiecare specialist are un plan anual de „reflecție profesională”, iar costurile sunt acoperite de autoritățile municipale.

Efect așteptat: Introducerea unui mecanism de supervizare regulată ar îmbunătăți starea emoțională și motivația specialiștilor, ar reduce riscul de burnout și ar asigura o calitate constantă a intervențiilor în cazurile de violență.

CUM POT FI INTEGRATE RECOMANDĂRILE ÎN POLITICILE PUBLICE ȘI ÎN PLANURILE LOCALE DE ACȚIUNE, PENTRU A ASIGURA SUSTENABILITATEA INTERVENȚIILOR?

La nivel normativ, Consiliul Raional și administrațiile publice locale pot asigura acest lucru printr-o **anexă tehnică la Strategia locală de protecție a copilului și la Planul Local de Acțiune (orizont 2025–2027)**, care să fixeze mecanismul echipei multidisciplinare (EMD) într-un calendar clar și predictibil. Se propune ca ședințele să aibă loc bilunar, secretariatul să fie găzduit de STAS, iar documentarea cazurilor

să fie standardizată prin procese-verbale uniforme și un registru digital de urmărire a planurilor individuale de asistență (PIA). Aceeași anexă ar trebui să stabilească traseul de raportare în școli, simplificat și pe înțelesul tuturor: profesorul sesizează, instituția confirmă și autoritățile competente intervin. Termenele devin obligatorii – confirmarea unei sesizări în cel mult 24 de ore și orientarea către serviciul adecvat în maximum 72 de ore. În școli, aceste atribuții nu mai rămân la nivel de intenție: ele se includ explicit în fișele de post ale directorilor, diriginților și consilierilor școlari, fiind asociate cu indicatori de performanță.

Pentru ca aceste mecanisme să funcționeze, **sustenabilitatea financiară** trebuie asigurată din start. Bugetul raional trebuie să includă o linie multianuală pentru protecția copilului, care să acopere cheltuieli previzibile – serviciul de psiholog itinerant, formarea continuă și supervizarea personalului, programele de educație parentală și micro-granturile pentru activități extracurriculare. Co-finanțarea poate fi asigurată prin parteneriate cu Ministerul Educației și Cercetării, ONG-uri active în domeniu și mediul privat (prin responsabilitate socială corporativă). Standardizarea costurilor (de exemplu, cost-oră pentru psiholog, truse educative „minute de siguranță”, tipărituri pentru fluxurile de raportare) ar permite o proiecție clară și transparentă a bugetului.

La nivel operațional, trei proceduri operaționale standard pot asigura coerența sistemului:

- proceduri operaționale standard pentru funcționarea EMD (convocare, triere, elaborarea PIA, termene, criterii de închidere);
- proceduri operaționale standard pentru raportarea cazurilor în școli (cu posibilitatea sesizării anonime);
- proceduri operaționale standard pentru răspuns rapid (măsurile imediate de siguranță, informare, consiliere și urmărire post-caz).

În cadrul STAS, o persoana ar putea centraliza toate sesizările (prin telefon, e-mail sau WhatsApp), direcționându-le spre serviciul competent și urmărind respectarea termenelor. Această simplificare ar reduce pierderile de informație și ar oferi raportorilor un feedback standard, ceea ce – conform interviurilor – lipsește în prezent și descurajează raportarea. Monitorizarea nu trebuie să se limiteze la activități, ci să urmărească efectiv rezultatele. Se recomandă un set concis de indicatori: timpul mediu de confirmare și orientare a sesizărilor, ponderea cazurilor cu PIA elaborate în termen, acoperirea claselor în care se desfășoară „minutele de siguranță”, creșterea numărului de raportări timpurii și gradul de satisfacție al beneficiarilor. EMD va publica semestrial o fișă sintetică de progres, fără date personale, disponibilă pe site-urile APL, DGE și ale instituțiilor școlare. Această transparență publică este esențială – ea reface încrederea comunității și creează presiunea pozitivă a rezultatelor.

Sustenabilitatea intervențiilor nu se poate obține fără **dezvoltarea capacităților profesionale**. Direcția Generală Educație poate integra anual, în planul de formare, module despre identificarea timpurie a cazurilor, comunicarea empatică cu copilul victimă, documentarea și raportarea corectă. Personalul implicat în cazuri dificile trebuie să beneficieze de supervizare psihologică trimestrială, după modelul deja testat la Cahul și Soroca, iar la nivelul STAS/ATAS să fie creat un serviciu de consiliere și reabilitare psihologică a angajaților, inspirat din modelul Inspectoratului de Poliție. În interviurile realizate, specialiștii au menționat clar nevoia de „consilieri de reabilitare pentru personalul epuizat”, subliniind că volumul mare de muncă și expunerea constantă la situații-limită duc la burnout și scăderea calității intervențiilor.

În același timp, educația parentală trebuie să devină un pilon al prevenției. Numeroși părinți intervievați au afirmat că își doresc „mai multă consiliere cu părinții” și „cursuri pentru relația părinte-copil”. Pornind de la aceste mesaje, programul raional de educație parentală poate fi construit pe module scurte, cu format hibrid (online și față în față), centrate pe disciplină pozitivă, gestionarea conflictelor și siguranța online. Pentru cazurile de neglijență repetată, se poate aplica un mecanism gradat de

responsabilizare: avertisment, plan parental obligatoriu și, în caz de recidivă, sancțiune. Acest sistem echilibrează prevenția cu responsabilitatea.

O altă dimensiune critică o constituie **infrastructura și logistica serviciilor sociale**. ATAS Căușeni a identificat trei nevoi urgente:

- **Reparații capitale și conectivitate:** Azilul Tănătari, nerenovat din anii '70, funcționează fără gaz și canalizare conform standardelor. Incluzând această problemă în planurile anuale și în rapoartele către donatori (de exemplu, People in Need), autoritățile pot atrage resurse pentru renovare.
- **Dotare tehnică:** Este necesară achiziția a aproximativ 73 de imprimante multifuncționale și 10 notebook-uri pentru ATAS, precum și echipamente pentru STAS-uri. Lipsa dotărilor împiedică documentarea și transmiterea operativă a cazurilor.
- **Logistica lucrătorilor sociali:** În prezent, aceștia se deplasează cu bicicleta sau trotineta, fără decontarea transportului. Planurile locale trebuie să prevadă alocarea de fonduri pentru tichete de transport, recunoscând caracterul mobil al acestei profesii.

Tot în planul politicilor publice, se impune **consolidarea resurselor umane**. Deficitul de psihologi școlari și de asistenți sociali este o realitate, unii specialiști gestionând peste 50 de copii simultan. Autoritățile trebuie să susțină suplimentarea funcțiilor și crearea unui post de consilier intern pentru reabilitarea personalului. Totodată, reintroducerea funcției de inspector pentru minori este o necesitate semnalată frecvent: „Când aveam inspectori pentru minori, școlile erau vizitate regulat, se discuta, se prevenea. Acum sectoriștii nu reușesc.” Lipsa acestui verigă de prevenție se resimte în fiecare instituție de învățământ din raion.

Pentru ca echipele multidisciplinare să funcționeze constant, politicile locale trebuie să prevadă **mecanisme de motivare**. Membrii EMD ar trebui remunerați pentru participarea la ședințe, asemenea consilierilor locali, pentru a crește implicarea și responsabilitatea. În paralel, este necesar un regulament care să clarifice atribuțiile instituțiilor, pentru a evita confuzii – de exemplu, în prezent, transportarea minorilor abandonați de la locul depistării este o sarcină neclară între poliție și asistență socială. De asemenea, este importantă **simplificarea raportării**: medicii și profesorii trebuie protejați de presiunile administrative atunci când completează fișa de sesizare (HG 270/2014). În multe cazuri, cadrele didactice evită raportarea din teama de „explicații, comisii și anchete”.

Un alt aspect al sustenabilității îl constituie **integrarea serviciilor noi de prevenire și sprijin**. Pentru Căușeni, prioritare sunt:

- dezvoltarea unui **serviciu de consiliere psihologică pentru copiii afectați de divorț**, o categorie vulnerabilă adesea neglijată;
- instituționalizarea **campaniilor educaționale**, derulate lunar în parteneriat cu Inspectoratul de Poliție.

Parteneriatele comunitare sunt cheia rezilienței sistemului. Acordurile-cadru cu ONG-uri, Baroul și sectorul privat pot oferi asistență juridică pentru cazurile sensibile, consiliere psihologică specializată pentru copii și suport logistic pentru activitățile extracurriculare (sport, artă, voluntariat, educație digitală responsabilă). În școli, introducerea „**minutelor de siguranță**” – sesiuni scurte, săptămânale, la orele de dirigenție – transformă prevenția într-o rutină educațională firească, accesibilă tuturor elevilor. Prin aceste măsuri, raionul Căușeni ar putea trece de la o abordare reactivă, centrată pe criză, la una preventivă și predictibilă. **Sustenabilitatea** nu se va măsura doar în proiecte realizate, ci în stabilitatea mecanismelor instituționale, în claritatea regulilor și în încrederea pe care comunitatea o are în propriile servicii. Într-un sistem care funcționează pe baze clare, fiecare actor – familia, școala, administrația, poliția – știe ce are de făcut, în cât timp și cu ce resurse. Iar copilul, aflat în centrul acestui sistem, devine nu doar beneficiar, ci simbolul unei comunități care a învățat să răspundă și să prevină în mod responsabil.

Analiză SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructură școlară de protecție vizibilă și funcțională: 63,8% măsuri elaborate intern; 26,1% transmise de autorități; 81,2% afișe/materiale; 73,9% persoane desemnate; 50,7% canale anonime. • Colaborare interinstituțională frecventă și apreciată ca eficientă: 81,2% dintre cadre au primit sprijin (Poliție – 49 mențiuni; medical/psihologi – 35; STAS – 24; APL – 22). • Percepție bună a siguranței în școli (84,0% „ridicat/foarte ridicat”) și încredere profesională că semnalarea protejează copilul (68,1% „mare/foarte mare”). • Acceptanță pentru sprijin psihologic: 53,0% părinți „cu siguranță” ar apela la psiholog; încă 30,5% „probabil da”. • Inițiative cu elevii prezente în majoritatea școlilor (85,5%). • Adolescenții cred că adulții ar ajuta (36,3% „sigur”, 49,3% „probabil”). • Poliția e activă în prevenție la școli (lunare). 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizare selectivă a mecanismelor: doar 42,0% dintre cadre au aplicat efectiv procedurile, deși 50,7% le cunosc „foarte bine”. • Sub-raportare cazurilor din cauza fricii și rușinii. Ex. adolescenți: doar 51 ar spune imediat profesorului când văd un coleg agresat; 37 nu fac nimic. • Decalaj între cunoaștere și utilizare în rândul părinților/adolescenților: 55,8% părinți „stiu clar” unde raportează, dar în practică 52,1% „rezolvă în familie”, 13,4% informează școala, 1,7% autoritățile. • Încredere socială moderată: doar 31,3% dintre părinți au „mare/foarte mare” încredere; 26,2% „mică/none”. Feedback-ul post-sesizare este resimțit inegal. • Bariere de acces: lipsa serviciilor în localitate (26,5%), lipsa informațiilor (15,4%), costuri (11,7%), timp (9,4%) • Norme culturale care tolerează violența: 25,7% părinți și 18,8% cadre o consideră uneori justificată.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Cadru legal și procedural este foarte bun. • Cerere explicită pentru educație parentală, consiliere și activități pentru tineri: 36,8% părinți cer implicare parentală, 25,1% programe parentale; 35,0% activități extracurriculare; 31,6% centre de tineret • Posibilitatea de a standardiza fluxul de raportare pe 1 pagină în toate școlile și de a extinde mecanismele anonime la 100%. • Modelul psihologului de la poliție poate fi preluat pentru STAS/ATAS (supervizare anti-burnout). • Punct unic de contact (telefon/WhatsApp) (confirmare <24h, orientare <48-72h), raportări semestriale publice care cresc încrederea. • Parteneriate cu ONG pentru asistență juridică școli, supervizare cadre și micro-granturi pentru cluburi/centre de tineret. • Reintroducerea funcției de inspector pentru minori – cerută de teren, se poate promova la nivel național prin raion. 	<ul style="list-style-type: none"> • Persistența normelor „se rezolvă în familie”, „nu e grav”, care descurajează raportarea timpurie. • Reticență/ostilitate în comunitate față de raportare (amenințări percepute de cadre, jenă de a raporta), risc de descurajare a profesionistilor. • Dispersie rurală și inegalități de proximitate: localități fără servicii, timp de deplasare mare. • Oboseala administrativă pot încetini răspunsul și încrederea. • Riscuri online în creștere (cyberbullying), pe un fond de alfabetizare digitală inegală la părinți și copii. • Migrație și vulnerabilități familiale (copii în grija bunicilor, monoparental) care pot amplifica nevoia și reduce capacitatea de răspuns familial.

Analiză comparativă între raioane

Analiza comparativă a datelor cantitative oficiale pentru anul 2024 evidențiază un tablou complex și diferențiat al raportării și intervenției în cazurile de violență asupra copiilor în raioanele **Florești, Căușeni și Nisporeni**. Toate trei prezintă caracteristici similare în ceea ce privește formele de abuz predominante (neglijare, violență fizică, violență psihologică), dar diferă considerabil în modul de funcționare al sistemelor locale de protecție, nivelul de implicare interinstituțională și capacitatea de reacție a actorilor comunitari. **Nivelul general de raportare și confirmare a cazurilor**

Raion	Sesizări conform HG 270/2014	Cazuri confirmate	Observații
Căușeni	253	145	Date incomplete ale poliției; rol dominant al structurilor de ordine publică și medicale.
Florești	154	87	Nivel mediu de raportare; discrepanță majoră între sursele medicale și cele oficiale.
Nisporeni	373	192	Cel mai mare număr de sesizări; raportare masivă prin poliție, dar implicare redusă a altor sectoare.

Rolul preponderent al instituțiilor de ordine publică este constant în toate raioanele, ceea ce confirmă caracterul reactiv al sistemului:

- **Căușeni:** 125 cazuri raportate de poliție; 79 cazuri identificate medical; 24 de la educație.
- **Florești:** 116 cazuri raportate de poliție; 73 cazuri medicale; doar 3 din educație.
- **Nisporeni:** 365 cazuri raportate de poliție; 4 din sectorul medical; 1 din educație.

În toate raioanele, mediul rural este principalul spațiu al vulnerabilității:

- **Căușeni:** 142 cazuri rurale (56%) și 95 urbane (44%).
- **Florești:** 128 cazuri rurale (83%) și 26 urbane (17%).
- **Nisporeni:** 285 cazuri rurale (76%) și 88 urbane (24%).

Cea mai afectată categorie de vârstă este cea de **7-15 ani**, unde se înregistrează între 55% și 65% din totalul cazurilor, urmată de segmentul **16-17 ani**, ceea ce confirmă vulnerabilitatea accentuată a adolescenților în perioadele de tranziție școlară și socială. Diferențele de gen indică un model clar: **fetele sunt mai frecvent victime ale violenței sexuale și psihologice**, iar **băieții - ai neglijării și violenței fizice. Distribuția pe gen și forme de violență**

Formă de violență	Florești	Căușeni	Nisporeni	Observație generală
Neglijare	45 cazuri (HG 270) / 38 medicale	193 (HG 270) / 44 medicale	290 (HG 270)	Cea mai frecventă formă în toate raioanele; vizibilă, dar rareori investigată în profunzime.
Fizică	53 (HG 270) / 29 medicale	7 (HG 270) / 14 medicale	59 (HG 270)	Persistă în context familial; în majoritate băieți.
Psihologică	31 (HG 270) / 5 medicale	21 (medicale)	16 (HG 270)	Frecvent ignorată în mediul rural, deși medicii și profesorii o sesizează informal.
Sexuală	25 (HG 270) / 13 poliție	13 cazuri (Poliție) / 1 medical	6 (HG 270)	Sub-raportată; majoritar victime fete 12-16 ani.
Economie / exploatare	-	-	2 cazuri (HG 270)	Rare, dar semnificative prin context familial.

Interviurile calitative din toate raioanele confirmă că datele oficiale subestimează amploarea fenomenului.

Concluzii

Studiul realizat în raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni confirmă faptul că **violența asupra copiilor în Republica Moldova rămâne un fenomen complex, adânc înrădăcinat în norme culturale, condiționat de vulnerabilități economice și menținut de lacune instituționale**. Deși cadrul legal este solid, aplicarea sa efectivă diferă semnificativ între teritorii, iar protecția copilului depinde, în mare parte, de implicarea personală a specialiștilor locali și de disponibilitatea instituțiilor de a colabora.

În toate cele trei raioane, mecanismele intersectoriale (Echipele Multidisciplinare Teritoriale – EMD) funcționează, dar fără o periodicitate clară și fără participare constantă a tuturor sectoarelor. Asistența socială și poliția rămân pilonii principali ai intervenției, în timp ce medicina și educația participă sporadic.

În toate raioanele analizate, poliția este sursa principală de sesizare – în medie peste 80% din cazuri. Educația și sănătatea contribuie marginal (sub 5% fiecare). Această realitate arată că **mecanismul de protecție este activ doar după producerea abuzului**, nu în etapa de prevenire timpurie. În lipsa autosesizării din comunitate și a cooperării interdisciplinare sistematice, multe cazuri rămân invizibile. Totodată, **raportarea voluntară de către părinți sau profesori este redusă**: doar 11% dintre părinți declară că au semnalat un caz școlii, iar 2–3% l-au raportat autorităților. Motivele principale sunt neîncrederea în eficiența sistemului, teama de stigmatizare și percepția că „problemele familiei se rezolvă în familie”.

Chiar dacă majoritatea părinților resping explicit violența, **aproape o treime (25–31%)** continuă să o perceapă ca metodă educativă „ocazional acceptabilă”. Expresii precum „o palmă nu strică” sau „la sat se lucrează cu sistemă veche” sunt întâlnite în toate cele trei raioane. Această **normalizare culturală a corecției fizice** perpetuează tăcerea, reduce raportarea și fragilizează intervențiile. În comunități mici, teama de judecată publică („să nu fim vorbiți”, „să nu facem de răs familia”) menține cercul închis al necomunicării. În rândul cadrelor didactice, deși respingerea violenței este majoritară, persistă ambiguități – circa 10–15% consideră că pedeapsa fizică „moderată” poate fi justificată. Această zonă gri afectează mesajul educațional transmis copiilor.

Încrederea părinților în instituțiile de protecție este fragilă: în medie, doar o treime (~30%) declară încredere mare sau foarte mare, în timp ce un sfert afirmă deschis că nu au încredere deloc. În paralel, cadrele didactice arată mai multă încredere în reacția sistemului (~70%), dar semnalează birocrăția excesivă („raportarea se oprește la raportare”) și lipsa de feedback („nu știm ce s-a întâmplat cu cazul”). Această disonanță între percepțiile actorilor indică o **ruptură de comunicare instituțională**: mecanismele funcționează administrativ, dar nu comunică suficient rezultatele sau impactul intervențiilor.

Adolescenții și copiii din toate raioanele arată un grad crescut de conștientizare: peste 70% știu unde pot raporta un caz de violență. Cu toate acestea, **doar 30% dintre adolescenți și 7–8% dintre copiii mici afirmă că adulții îi ascultă „întotdeauna”**. Această discrepanță între cunoaștere și încredere emoțională este esențială: **drepturile sunt cunoscute, dar nu trăite**. Copiii cer, în cuvintele lor, „adulți calmi”, „care nu ceartă”, „care ascultă fără să judece”. Aceasta nu este o simplă cerință afectivă, ci o condiție reală pentru funcționalitatea sistemului de protecție: fără ascultare autentică, raportarea rămâne teoretică.

Toate raioanele dispun formal de servicii de protecție – asistență parentală profesionistă (APP), asistență personală (AP), centre comunitare, echipe mobile. Lipsa serviciilor specializate pentru copiii cu comportament deviant și pentru părinții agresori este comună în toate cele trei teritorii. Această lipsă transformă sistemul într-un mecanism reactiv, concentrat pe cazuri urgente, fără capacitate de

prevenție. În plus, doar o treime dintre cadrele didactice au beneficiat recent de formări în domeniul protecției copilului, ceea ce reduce calitatea intervențiilor de prim contact.

Școala este percepută ca spațiu sigur și deschis: peste 70% dintre părinți o evaluează pozitiv. Totuși, **doar 38% știu că există proceduri clare de raportare a violenței**, iar 27% nu știu dacă acestea există. Astfel, școala funcționează ca spațiu de încredere emoțională, dar nu ca mecanism formal de protecție. Aceasta creează o **zonă de vulnerabilitate tăcută** – copiii au cui să spună, dar adulții nu au întotdeauna ce face mai departe.

Pe baza analizelor și a recomandărilor colectate din toate cele trei raioane, se conturează următoarele direcții strategice:

- **Transformarea ședințelor EMD în activități regulate și obligatorii**, cu procese-verbale standardizate.
- **Introducerea psihologului comunitar**, care să acopere școlile și localitățile mici.
- **Integrarea educației juridice și civice** în curriculumul pentru adolescenți (14–15 ani).
- **Digitalizarea evidenței beneficiarilor** pentru trasabilitate și uniformizare.
- **Condiționarea pozitivă a ajutoarelor sociale** de participarea la cursuri de educație parentală.
- **Crearea de spații sigure și activități pe interesul copiilor** la nivel de comunitate (prin parteneriate APL–școală–ONG).
- **Campanii online co-create cu tinerii** (TikTok, Instagram, YouTube) pentru prevenția violenței și promovarea modelelor pozitive.

Studiul confirmă că protecția copilului nu mai este doar o problemă juridică, ci **una de cultură socială și emoțională**. Rezultatele confirmă logica intervenției proiectului: prevenția, raportarea timpurie, capacitatea profesioniștilor și colaborarea interinstituțională sunt factori-cheie pentru reducerea violenței. Informarea comunitară, formarea cadrelor, consolidarea EMD și crearea de servicii locale sunt rute clare de schimbare. Rezultatele arată că intervențiile propuse sunt necesare, realiste și cu impact direct asupra grupurilor vulnerabile. Studiul contribuie la obiectivele:

- **SDG 3 – Sănătate și bunăstare** (3.4, 3.5): protejarea sănătății mentale și fizice a copiilor, reducerea abuzului și neglijenței;
- **SDG 5 – Egalitate de gen** (5.2): prevenirea violenței împotriva fetelor și combaterii normelor sociale discriminatorii.

Prin promovarea unui mediu sigur și acces echitabil la servicii, concluziile susțin angajamentul Republicii Moldova de a avansa protecția copilului în conformitate cu Agenda 2030. Iar în baza datelor colectate și a discuțiilor cu specialiștii locali, se conturează următoarele direcții strategice majore:

- **Prevenția trebuie să devină nucleul sistemului de protecție**, mutând accentul de la reacția la urgențe la intervenția timpurie și educația parentală preventivă.
 - Intervenție timpurie (0–3 ani): primele 1000 de zile sunt decisive pentru dezvoltarea sănătoasă. Sprijinul pentru mamele tinere și consilierea prenatală/postnatală ar trebui incluse în planurile de acțiune raionale.
 - Prevenirea consumului de alcool și a violenței domestice: abordarea integrată a problemelor sociale care afectează copilul încă dinainte de naștere. Parteneriatele dintre medicii de familie, psihologi și asistenții sociali pot reduce semnificativ riscurile asupra copiilor.
- **Coordonarea între sectoare** este adesea sporadică. Sustenabilitatea depinde de transformarea EMD într-un mecanism permanent, funcțional și documentat.
 - Sistematizarea activității EMD: trecerea de la întâlniri „pe caz” la un proces regulat, cu planificări trimestriale, minute și sarcini clare.
 - Viziune 360°: evaluarea integrală a situației copilului prin implicarea tuturor sectoarelor (educație, sănătate, poliție, APL, STAS, ONG).

- Responsabilizare: includerea participării la EMD în fișele de post și monitorizarea prezenței.
- **Sistemul actual funcționează preponderent post-factum**, intervenind abia după apariția cazurilor, și rămâne insuficient pregătit pentru gestionarea situațiilor complexe de violență și comportament deviant.
 - Servicii pentru agresori domestici: crearea de programe terapeutice pentru schimbarea comportamentului violent, complementare ordinilor de protecție.
 - Servicii pentru copii agresori sau cu comportament deviant: dezvoltarea centrelor specializate și a programelor de reabilitare psiho-socială.
 - Intervenție multidisciplinară integrată: conectarea acestor servicii la școală, STAS și sistemul medical.
- **Lipsa de asumare a responsabilităților** în randul copiilor duce la pierderea autorității educative și la confuzie valorică.
 - Clarificarea rolului copilului în sistem: cultivarea unei culturi a respectului reciproc și a echilibrului între libertate și responsabilitate.
 - Instruiri pentru cadrele didactice: sprijin concret pentru profesori în gestionarea situațiilor de conflict și violență școlară.
 - Educație civică și juridică: introducerea elementelor de drept și comportament responsabil la vârsta 14–16 ani.
- **Părinții trebuie văzuți ca parteneri strategici în protecția copilului**, nu doar ca beneficiari ai intervenției.
 - Respectarea demnității părinților: abordarea colaborativă, bazată pe încredere și respect reciproc, evitând stigmatizarea.
 - Activități comune părinte–copil: extinderea atelierelor și programelor comune, care întăresc legătura emoțională și previn violența domestică.
 - Parteneriat sistemic: includerea părinților în consilii consultative școlare și comunitare privind siguranța copiilor.
 - Condiționarea pozitivă a ajutoarelor sociale de educația parentală
- **Riscurile digitale** și noile forme de manipulare necesită politici locale integrate de protecție cibernetică și educație digitală.
 - Digital Save Card / Siguranță Online: crearea unei platforme simple de prevenire și sesizare a riscurilor online.
 - Combaterea viciilor nesanatoase: campanii locale și activități de conștientizare în școli.
 - Facilități extracurriculare: crearea de alternative sănătoase (sport, artă, dans, teatru, cluburi) – spații de exprimare și comunicare non-violentă.
 - Spații sigure și activități pentru copii în comunități
- **Digitalizare, monitorizare și feedback instituțional**
 - Sistem electronic integrat: evidență unică a beneficiarilor și a cazurilor între școală, STAS, poliție și sănătate.
 - Feedback constant: informarea instituțiilor despre rezultatele intervențiilor („raportare cu rezultat, nu doar cu document”).
 - Reducerea birocrăției: automatizarea raportării și optimizarea timpului specialiștilor pentru lucrul direct cu beneficiarii.

Utilizarea rezultatelor studiului în activitățile proiectului

Rezultatele obținute prin cercetarea calitativă și analiza instituțională constituie o bază solidă pentru activitățile ulterioare prevăzute în proiect. Capitolul de față prezintă modul în care constatările studiului vor fi utilizate pentru campania de sensibilizare, acțiunile de advocacy și dezvoltarea instrumentelor de informare.

1. Fundamente pentru campania de sensibilizare

Rezultatele cercetării arată că în comunitățile din raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni există o toleranță ridicată față de formele invizibile ale violenței, cum ar fi jignirile, umilirea, etichetarea sau ignorarea nevoilor emoționale ale copiilor. O parte dintre adulții intervievați consideră că pedeapsa fizică moderată este o metodă acceptabilă de educație, iar neglijarea – o consecință firească a sărăciei sau migrației.

Aceste percepții, împreună cu frica, rușinea și lipsa de încredere în autorități, contribuie la neraportarea cazurilor de violență. Multe situații sunt ascunse intenționat de familie, școală sau comunitate pentru a proteja reputația. Pe baza acestor constatări, campania publică va avea un rol esențial în **schimbarea mentalităților și mobilizarea comunității** pentru recunoașterea și prevenirea abuzului. Mesajele vor evidenția:

- impactul violenței psihologice și emoționale asupra copiilor;
- efectele pe termen lung ale neglijării și lipsei de atașament;
- responsabilitatea morală și legală a adulților de a reacționa;
- faptul că raportarea nu este o rușine, ci o protecție;
- rolul comunității în sprijinirea copiilor vulnerabili.

Formulări desprinse din atitudinile observate, care pot fi transformate în mesaje publice:

- „Nu doar bătaia doare. Violența emoțională lasă urme adânci.”
- „Neglijarea nu este o scăpare, este abuz.”
- „Un copil tăcut are nevoie de un adult atent.”
- „Dacă un caz nu e raportat, el nu dispăre, doar se agravează.”
- „Protecția copilului începe cu cu fiecare dintre noi.”

Aceste mesaje vor sta la baza materialelor care vor fi utilizate în campaniile online, în activitățile cu comunitățile locale și în acțiunile de informare derulate de partenerii instituționali.

2. Actori relevanți pentru advocacy local și regional

Studiul a arătat că, deși există o rețea instituțională de ansamblu, răspunsul la cazurile de violență variază considerabil de la o localitate la alta. În majoritatea comunităților rurale, prima reacție vine de la asistentul social, primar sau polițistul de sector, iar școala devine uneori singurul actor care observă primele semne, dar nu întotdeauna intervine formal. Intervențiile sunt frecvent fragmentate, ceea ce generează neclarități de responsabilitate. De aceea, grupurile identificate prin studiu pot reprezenta o bază realistă pentru activități de advocacy și cooperare. În toate cele trei raioane analizate, persoanele resursă și instituțiile care pot fi implicate în activități de advocacy sunt:

- **La nivel local:** asistenți sociali, primari, secretari locali, directori de școli, cadre didactice, psihologi școlari (unde există), medici de familie, polițiști de sector.
- **La nivel raional:** STAS, Direcțiile de învățământ, Inspectoratele de poliție, serviciile de protecție a copilului, ONG-urile locale și massmedia locala.
- **La nivel național:** ministerele de resort (MMPS, MSMPS, MAI, MECC), Avocatul Poporului (Copil), rețelele tematice și coalițiile naționale (APSCF), precum și donatori și parteneri internaționali.

Această structură de acțiune în rețea permite implementarea eficientă a activităților 1.3 și 1.4 din proiect, oferind un cadru pentru **advocacy coordonat**, adaptat fiecărui nivel de guvernare.

3. Implicarea mass-media locală

Mass-media locală reprezintă un actor relevant în procesul de conștientizare publică privind violența asupra copiilor. În cadrul studiului, redacțiile locale din raioanele Florești, Căușeni și Nisporeni au exprimat deschidere pentru colaborări în campania de informare și sensibilizare care urmează a fi dezvoltată pe baza rezultatelor cercetării. Potrivit reprezentanților media, tema violenței asupra copilului a mai fost reflectată anterior, însă preponderent prin materiale generale – sfaturi, recomandări ale specialiștilor și abordări educative. Cazurile concrete sunt mediatizate rar, întrucât de regulă sunt ascunse, iar persoanele implicate evită expunerea publică, ceea ce limitează vizibilitatea fenomenului. *“Lumea tace. E greu să scoți la suprafață un caz real”*, a explicat un alt reprezentant media, subliniind una dintre principalele bariere.

În același timp, mass-media recunoaște oportunitatea de a adapta mesajele, inclusiv vizual, pentru publicul tânăr. Solicitățile exprimate de elevi și tineri în activitățile anterioare arată că formatele video scurte, dinamice și accesibile au cel mai mare impact. Aceasta reprezintă o direcție strategică pentru campania care urmează: produse media orientate către copii și adolescenți, construite astfel încât mesajele de prevenire să fie actuale, clare și memorabile.

4. Argumente pentru advocacy național și politici publice

Constatările din raport dezvăluie probleme structurale care afectează sistemic prevenirea și intervenția în cazurile de violență:

- Personal insuficient: un asistent social acoperă adesea 3–4 sate, iar psihologii lipsesc complet din unele raioane.
- Sub-raportare: multe cazuri rămân în afara sistemului din cauza fricii sau lipsei de încredere.
- Coordonare fragila: intervențiile între școală, poliție și asistență socială nu sunt sincronizate.
- Servicii comunitare limitate: centrele de zi, serviciile mobile și consilierea accesibilă.
- Migrația parentală: generează neglijare emoțională și copii lăsați fără supraveghere.
- Lipsa bazelor de date integrate: afectează monitorizarea și identificarea cazurilor.

Aceste constatări oferă suport documentat pentru:

- includerea psihologilor comunitari și a serviciilor pentru agresori și copii cu comportament deviant în strategiile naționale;
- standardizarea protocoalelor interinstituționale și includerea participării la EMD în fișele de post;
- digitalizarea evidențelor beneficiarilor și crearea unei baze de date comune între STAS, educație, poliție și sănătate;
- protocoale interinstituționale standardizate,
- alinierea bugetelor locale la prioritățile de prevenție, prin linii de finanțare recurente;
- condiționarea pozitivă a ajutoarelor sociale de participarea părinților la cursuri de educație parentală.
- monitorizarea copiilor cu părinți plecați peste hotare.

5. Conținut și resurse pentru materiale informative

Raportul oferă o bază factuală valoroasă pentru dezvoltarea de broșuri, spoturi audio/video, articole, afișe și ghiduri comunitare.

Teme principale desprinse din date:

- formele cele mai frecvente de violență (emoțională, verbală, neglijare, online);
- cine sunt agresorii (adulți din familie, colegi, persoane din comunitate);
- cine raportează și cine NU raportează;
- principalele motive ale tăcerii (frică, rușine, lipsă de încredere);

- spațiile în care apar cel mai des cazurile (familie, școală, stradă, online);
- grupurile cele mai vulnerabile.

Din relatările copiilor, părinților și specialiștilor reies teme care pot deveni materiale educative:

- „Cum recunoști un copil victimizat”
- „Ce faci când un copil îți spune că a fost agresat”
- „Ce faci când ești martor la abuz”
- „Cum eviți violența online”
- „Unde se poate raporta un caz și cui”

Aceste teme pot fi adaptate pentru publicul general, copii, cadre didactice, părinți sau profesioniști, în funcție de canalul de comunicare și obiectivele campaniei.

Aceste constatări nu doar descriu realitatea violenței asupra copilului, ci oferă baza practică pentru trecerea la acțiune: campanii de sensibilizare informate, advocacy orientat strategic și instrumente de comunicare adaptate grupurilor-țintă, astfel încât activitățile proiectului să producă schimbări vizibile și sustenabile. În concordanță cu principiile de echitate, egalitate de gen și incluziune socială, proiectul va monitoriza progresul printr-un set de indicatori specifici, măsurabili, aliniați la SDG 3 și SDG 5.

Tabel: Indicatori măsurabili

Nr.	Indicator propus	Tip indicator	Unitate de măsură	Valoare de bază (baseline, 2024)	Țintă estimativă (2028)	Sursă de verificare	Corelare Pilon I	SDG corespunzător
1	Ponderea fetelor victime ale violenței raportate oficial (conform HG 270/2014)	Cantitativ	% din total cazuri	42% (Florești), 41% (Căușeni), 39% (Nisporeni)	<35%	Rapoarte STAS / Poliție / EMD	Outcome 1.1. Măsoară impactul intervențiilor preventive și de sesizare timpurie.	SDG 5.2 – Eliminarea violenței asupra femeilor și fetelor
2	Numărul femeilor/ părinților de sex feminin implicați în activități de educație parentală	Cantitativ	Număr persoane	0 (inițial – lipsă programe locale)	≥ 100 participante	Liste de prezență, rapoarte activități	Output 1.2. Corelat cu dezvoltarea modulelor de educație parentală.	SDG 5.5 – Participarea deplină a femeilor în procesele decizionale
3	Numărul bărbaților/părinților de sex masculin care participă la sesiuni privind violența domestică și educația non-violentă	Cantitativ	Număr persoane	<10% din participanți	≥25% din participanți	Fișe de participare, rapoarte ONG	Outcome 1.3. Urmărește implicarea activă a taților și responsabilizarea comunitară.	SDG 5.4 / 5.6 – Promovarea responsabilității partajate și a egalității în familie
4	Ponderea cadrelor didactice formate care aplică principiile educației incluzive și sensibile la gen	Calitativ / Cantitativ	% din total cadre formate	~35% (doar 1/3 cu formare recentă)	≥65%	Fișe de evaluare post-formare, rapoarte MECC	Outcome 1.4. Corelat cu activitățile de formare prevăzute pentru personalul educațional.	SDG 4.7 – Educație pentru drepturile omului și egalitate de gen
5	Existența unui mecanism de raportare prietenos pentru copii (inclusiv anonim, digital sau fizic) în fiecare școală	Calitativ	Da/Nu	65,6% din școli (cutii anonime)	80% din școli	Rapoarte școlare, monitorizare STAS	Output 1.5. Contribuie la obiectivul general privind crearea unui sistem	SDG 16.2 – Protejarea copiilor împotriva abuzului și violenței

							prietenos copilului.	
6	Proporția copiilor care afirmă că se simt ascultați și respectați indiferent de gen sau statut social	Perceptiv	% din respondenți	30% adolescenți, 7,7% copii mici	≥50%	Sondaje elevi, focus-grupuri	Outcome 1.6. Măsoară progresul în participarea reală a copiilor la viața comunității.	SDG 10.2 – Incluziune socială și participare egală
7	Numărul de activități extracurriculare incluzive (artă, sport mixt, cluburi comunitare)	Cantitativ	Număr activități/an	25–30 activități raportate izolat	≥50 activități/an	Rapoarte APL/școli	Output 1.7. Legat de acțiunile comunitare și spațiile sigure pentru copii.	SDG 3.4 / 4.5 – Promovarea sănătății mentale și acces egal la educație
8	Proporția copiilor din grupuri vulnerabile (cu părinți plecați, dizabilități, minorități) care beneficiază de servicii de sprijin psihologic	Cantitativ	% din total beneficiari	~20%	≥50%	Fișe beneficiar, registre STAS	Outcome 1.8. Reflectă dimensiunea de incluziune din cadrul Pilonului I.	SDG 3.4 / 10.3 – Acces egal la servicii de sănătate și sprijin psihologic
9	Numărul instituțiilor școlare care includ tema egalității de gen și a respectului în curriculum extracurricular	Calitativ / Cantitativ	Număr instituții	<10%	≥40%	Planuri școlare	Output 1.9. Contribuie la consolidarea culturii non-violenței.	SDG 4.7 / 5.1 – Educație pentru egalitate de gen și eliminarea discriminării
10	Frecvența ședințelor EMD desfășurate conform regulamentului local	Cantitativ	Nr. ședințe / lună	Ad-hoc, nesistematizate	Min. 1/lună	Rapoarte EMD, registre de participare	Outcome 1.10. Măsoară eficiența coordonării interinstituționale.	SDG 16.6 / 16.7 – Instituții eficiente și participative

Nevoi prioritare și recomandări etapizate

Rezultatele studiului evidențiază un set de nevoi urgente și persistente care afectează capacitatea comunităților și instituțiilor de a preveni, identifica și gestiona eficient violența asupra copiilor. Analiza comparativă a celor trei raioane arată că, în pofida unor diferențe locale, problemele-cheie se repetă în toate mediile investigate. Acestea pot fi grupate în patru direcții principale: prevenire, intervenție, politici publice și servicii. În același timp, dinamica implementării lor presupune o abordare etapizată – cu acțiuni imediate, măsuri de consolidare pe termen mediu și intervenții structurale pe termen lung.

Nevoi și recomandări la nivel local și comunitar (termen scurt și mediu) – La nivel comunitar, apare nevoia imediată de informare și sensibilizare, atât în rândul adulților (părinți, îngrijitori, profesori), cât și al copiilor. Persistența normalizării violenței emoționale, a pedepsei fizice moderate și a tăcerii impuse arată că mesajele campaniei trebuie să ajungă prioritar în sate și orașe mici, prin canale accesibile și cu implicarea directă a actorilor locali. Tot aici se resimte lipsa unor spații sigure pentru copii și adolescenți – centre comunitare, activități extracurriculare, cluburi de tineret sau servicii de consiliere la nivel local. Pe termen mediu, este necesară activarea și responsabilizarea actorilor deja existenți în teritoriu: asistenți sociali, primari, cadre școlare, medici de familie și polițiști de sector. Lipsa unei coordonări reale duce la reacții tardive sau discreționare. Atelierele locale de advocacy prevăzute în proiect pot funcționa ca platforme de clarificare a rolurilor, de planificare comună a intervențiilor și de prevenție comunitară.

Nevoi și recomandări la nivel raional (termen mediu) – La nivel raional, principalele nevoi țin de organizarea și funcționarea mecanismelor intersectoriale. Studiul arată că, deși formal există structuri și proceduri, colaborarea este adesea sporadică, iar relația dintre medicina, școală, poliție și asistență socială depinde de oameni, nu de reguli. De asemenea, lipsa personalului specializat este acută – un singur asistent social poate acoperi trei sau patru localități, iar psihologii sunt inexistenți în multe școli rurale. Pentru a asigura intervenție reală, direcțiile raionale (educație, medicina, protecție socială, poliție) trebuie implicate în adaptarea protocoalelor, monitorizarea cazurilor și facilitarea accesului la servicii. ONG-urile regionale pot fi parteneri strategici pentru formare, consiliere și sprijin comunitar.

Nevoi și recomandări la nivel național (termen mediu și lung) – Constatările raportului oferă argumente concrete pentru demersuri de advocacy către nivelul central. Se remarcă lipsa unor resurse bugetare dedicate prevenirii în comunitățile mici, absența psihologilor în școli, sub-raportarea cazurilor, lipsa procedurilor standardizate de raportare și imposibilitatea monitorizării copiilor cu părinți plecați peste hotare. De asemenea, instituțiile nu au baze de date compatibile, iar violența psihologică și online este aproape invizibilă în statistici. Pe termen mediu, sunt necesare ajustări normative privind raportarea, responsabilitatea părinților, consilierea obligatorie în cazurile de abuz și includerea prevenției în programele școlare. Pe termen lung, prioritățile vizează finanțarea serviciilor comunitare, standardizarea cooperării intersectoriale, dezvoltarea serviciilor mobile și consolidarea sistemului de protecție prin politici publice previzibile și monitorizabile.

Recomandări transversale pe piloni

- **Pe pilonul prevenirii**, recomandările vizează schimbarea percepțiilor, educația parentală, programele extracurriculare, campanii cu impact emoțional și implicarea copiilor în transmiterea mesajelor.
- **Pe pilonul intervenției**, este esențială formarea personalului care lucrează direct cu copilul, clarificarea responsabilităților, introducerea consilierii psihologice și crearea de trasee de referire rapide și funcționale.
- **Pe pilonul politicilor și cadrului legal**, studiul susține necesitatea adaptării procedurilor la realitățile locale, recunoașterea violenței emoționale și digitale, protecția copiilor cu părinți migranți și raportarea obligatorie în format unificat.
- **Pe pilonul serviciilor**, este prioritară extinderea accesului la sprijin psihologic, servicii mobile comunitare, centre de zi și programe integrate de prevenție și recuperare.

Anexe

Anexa 1. Rezultatele chestionarului – percepția și intervenția părinților privind violența împotriva copiilor (301 respondenți din raionul Nisporeni)

Secțiunea 1: Date generale

Q1: Vârsta dvs:

	N	%
<30 ani	41	13,6
30-40 ani	155	51,5
41-50 ani	87	28,9
>50 ani	18	6,0
Total	301	100

Q2: Sunteți:

	N	%
Mamă	273	90,7
Tată	19	6,3
Tutore/altă rudă	9	3,0
Total	301	100

Q3: Copilul dvs. frecventează:

	N	%
Gimnaziu	289	96,0
Liceu	10	3,3
Școală profesională	2	0,7
Total	301	100

Q4: Câți copii aveți în grijă?

	N	%
1	42	14,0
2	129	42,9
3 sau mai mulți	130	43,2
Total	301	100

Secțiunea 2: Relația copilului cu școala și profesorii

Q5: Cum apreciați siguranța copilului dvs. la școală?

	N	%
Foarte sigur(ă)	161	53,5
Mai degrabă sigur(ă)	74	24,6
Uneori sunt probleme	47	15,6
Puțin nesigur(ă)	9	3,0
Deloc sigur(ă)	2	0,7
Abțineri	8	2,7
Total	301	100

Q6: Cum apreciați relația copilului dvs. cu profesorii?

	N	%
Foarte bună	123	40,9
Bună	135	44,9
Acceptabilă	33	11,0
Tensionată	1	0,3
Foarte dificilă	0	0
Abțineri	9	3,0
Total	301	100

Q7: Cât de des sunteți informat(ă) despre situația copilului dvs. la școală?

	N	%
Zilnic	80	26,6
Săptămânal	49	16,3
Lunar	22	7,3
Doar atunci când apar probleme	133	44,2
Niciodată	8	2,7
Abțineri	9	3,0
Total	301	100

Q8: Știți dacă profesorii oferă sprijin emoțional copiilor atunci când au nevoie?

	N	%
Da, mereu	159	52,8
Uneori	68	22,6
Foarte rar	21	7,0
Niciodată	7	2,3
Nu știu	39	13,0
Abțineri	7	2,3
Total	301	100

Q9: În comunitatea dvs., violența împotriva copiilor este:

	N	%
Foarte frecventă și gravă	2	0,7
Prezentă, dar mai rară	50	16,6
Ocazională, nu foarte gravă	49	16,3
Aproape inexistentă	94	31,2
Nu știu	94	31,2
Abțineri	12	4,0
Total	301	100

Q10: Ați aflat vreodată că copilul dvs. a fost victima violenței (fizică, verbală, emoțională, online)?

	N	%
Da	84	27,9
Nu	166	55,1
Nu știu	0	0
Prefer sa nu raspund	51	16,9
Total	301	100

Dacă da, cine a exercitat violența? (puteți bifa mai multe)

	N
Alt copil	117
Profesor / cadru didactic	19
Adult din familie	1
Alt adult din comunitate	14
Online / necunoscut	37

Q11: Cum a reacționat copilul dvs. în acele situații?

	N	%
A spus imediat unui adult	124	41,2
A vorbit cu un prieten	12	4,0
A ascuns situația	26	8,6
A refuzat să mai meargă la școală	9	3,0
Nu a avut așa situații	130	43,2
Alt răspuns – specificați:	0	0
Total	301	100

Q12: Dumneavoastră cum ați reacționat?

	N	%
Am discutat cu copilul	149	49,5
Am informat școala	33	11,0
Am informat autoritățile (poliție, asistență socială)	7	2,3
Am ignorat situația	4	1,3
Nu a avut așa situații	108	35,9
Total	301	100

Q13: Credeți că în școala copilului dvs. există proceduri clare pentru raportarea violenței?

	N	%
Da, foarte clare	115	38,2
Parțial, dar nu suficient	56	18,6
Nu există / nu sunt cunoscute	36	11,9
Nu știu	81	26,9
Abțineri	13	4,3
Total	301	100

Q14: Cum apreciați deschiderea școlii de a discuta despre situații de violență?

	N	%
Foarte deschisă	163	54,2
Deschisă, doar uneori	68	22,6
Rezervată, evită discuțiile	6	2,0
Neagă sau învinovățește familia	2	0,7
Nu știu	45	15,0
Abțineri	17	5,6
Total	301	100

Q15: În comunitatea dvs., există activități dedicate prevenirii violenței?

	N	%
Da – frecvent	55	18,3
Da – ocazional	79	26,2
Rareori	38	12,6
Niciodată	33	11,0
Nu știu	84	27,9
Abțineri	12	4,0
Total	301	100

Secțiunea 3 – Relația copilului cu familia

Q16: Cât de des comunicați deschis cu copilul dvs. despre problemele lui?

	N	%
Zilnic	234	77,7
De câteva ori pe săptămână	44	14,6
O dată pe săptămână	8	2,7
Foarte rar	6	2,0
Niciodată	0	0
Abțineri	9	3,0
Total	301	100

Q17: În ce măsură credeți că copilul dvs. se simte ascultat în familie?

	N	%
Mereu	218	72,4
De cele mai multe ori	67	22,3
Uneori	7	2,3
Rar	0	0
Niciodată	0	0
Abțineri	9	3,0
Total	301	100

Q18: Cum descrieți atmosfera generală în familie?

	N	%
Foarte pozitivă și de sprijin	186	61,8
Mai mult pozitivă	51	16,9
Echilibrată / cu bune și rele	53	17,6
Adesea tensionată	0	0
Foarte dificilă	0	0
Abțineri	11	3,7
Total	301	100

Q19: Credeți că este acceptabil ca un copil să fie uneori pedepsit fizic pentru disciplinare?

	N	%
Da	24	8,0
Uneori	69	22,9
Nu	172	57,1
Nu știu	9	3,0
Prefer să nu răspund	17	5,6
Abțineri	10	3,3
Total	301	100

Q20: Ați observat alte familii unde copiii sunt certați, loviți sau umiliți?

	N	%
Da – frecvent	21	7,0
Da – ocazional	73	24,3
Rareori	69	22,9
Niciodată	70	23,3
Prefer să nu răspund	58	19,3
Abțineri	10	3,3
Total	301	100

Q21: Dacă ați raporta un caz de violență, câtă încredere aveți în instituțiile responsabile?

	N	%
Foarte mare	33	11,0
Mare	60	19,9
Moderată	106	35,2
Mică	29	9,6
Niciuna	48	15,9
Abțineri	25	8,3
Total	301	100

Secțiunea 4 – Siguranță și violență

Q22: Credeți că violența între adolescenți (fizică, verbală, online) este o problemă în comunitate?

	N	%
Da, foarte des	132	43,9
Da, uneori	99	32,9
Foarte rar	16	5,3
Niciodată	7	2,3
Nu știu	35	11,6
Abțineri	12	4,0
Total	301	100

Q23: Dacă copilul dvs. ar fi victima unei forme de violență, cât de pregătit(ă) vă simțiți să interveniți?

	N	%
Foarte pregătit(ă)	188	62,5
Destul de pregătit(ă)	77	25,6
Mai puțin pregătit(ă)	10	3,3
Nepregătit(ă)	4	1,3
Nu știu	10	3,3
Abțineri	12	4,0
Total	301	100

Q24: Știți unde se poate raporta o situație de violență asupra copiilor?

	N	%
Da, clar	198	65,8
Am o idee, dar nu sunt sigur(ă)	30	10,0
Nu prea știu	40	13,3
Nu știu deloc	20	6,6
Abțineri	13	4,3
Total	301	100

Secțiunea 5 – Sprijin și resurse

Q25: Ați apela la un psiholog/consilier pentru copilul dvs. dacă ar fi nevoie?

	N	%
Da, cu siguranță	188	62,5
Probabil da	67	22,3
Nu sunt sigur(ă)	14	4,6
Probabil nu	12	4,0
Deloc	8	2,7
Abțineri	12	4,0
Total	301	100

Q26: Care sunt principalele obstacole pentru a accesa servicii de sprijin pentru copii?

	N	%
Lipsa banilor	26	8,6
Lipsa serviciilor în localitate	86	28,6
Lipsa informațiilor unde să merg	26	8,6
Lipsa timpului (program de muncă încărcat)	40	13,3
Neîncrederea în instituții	36	12,0
Teama de critică	21	7,0
Nu am obstacole	36	12,0
Abțineri	30	10,0
Total	301	100

Secțiunea 6 – Soluții și idei

Q27: Ce măsuri și servicii considerați cele mai utile pentru reducerea violenței și sprijinirea adolescenților în școală și comunitate?

	N
Mai multă implicare a profesorilor și școlii	95
Campanii de informare/conștientizare pentru elevi și părinți	102
Acces la consiliere psihologică în școli și comunitate	105
Activități extracurriculare (sport, artă, cultură)	98
Centre de tineret și spații sigure pentru adolescenți	85
Implicarea mai activă a părinților	98
Sprijin pentru familiile cu părinți plecați peste hotare	58
Campanii online pentru adolescenți (TikTok, Instagram, YouTube)	17
Poliție și autorități mai implicate în comunitate	43
Pedepse mai stricte pentru agresori	84
Programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii	64
Activități comune părinți-copii pentru consolidarea relațiilor	51
Transport public sigur și accesibil pentru copii și adolescenți	42
Străzi și trotuare reparate, iluminate și fără pericole	64
Colaborare mai bună între școală, poliție, primărie și ONG-uri pentru protecția copiilor	69
Altă idee – specificați:	8
<ul style="list-style-type: none"> • Programe extracurriculare despre inteligența emoțională • Programe de educație socio-emoțională 	
Total	

Q28: Dacă ați putea schimba ceva în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova, ce ați îmbunătăți în primul rând?

- Ajutor financiar de urgență pentru familiile vulnerabile: hrană, îmbrăcăminte, detergenți etc.
- Acces gratuit la servicii medicale și sociale.
- Consiliere și educație parentală.
- Mai mult sprijin guvernamental pentru familiile din mediul rural.
- Echipe mobile de asistenți sociali și psihologi la nivel local.
- Sprijin pentru părinți: salarii decente, drepturi mai clare, implicare reală.
- Responsabilizarea părinților pentru neglijență, inclusiv prin sancțiuni severe.
- Mai mulți psihologi și psihopedagogi în școli și grădinițe.
- Lecții săptămânale despre bullying, respect și violență.
- Activități extracurriculare, în special în școlile din sate.
- Introducerea unor „lecții de viață” în programa școlară.
- Implicarea profesorilor în protecția copilului și eliminarea celor care aplică violență.
- Asistență psihologică competentă în fiecare instituție de învățământ.
- Evitarea favoritismului din partea profesorilor.
- Colaborare mai strânsă între școală, părinți și copii.
- Activități de dezvoltare personală și educație non-formală.
- Legi mai aspre pentru agresori, indiferent de vârstă.
- Amenzi, muncă în folosul comunității, exmatriculare pentru cazuri grave.
- Pedepse pentru părinții agresorilor.
- Responsabilizarea agresorilor minori.
- Mai multă disciplină și respect în rândul elevilor.
- Lecții speciale de prevenire a violenței susținute de profesori, polițiști și asistenți sociali.
- Prevenirea și combaterea bullyingului prin educație și intervenție rapidă.
- Creșterea nivelului cultural și moral.
- Promovarea respectului, empatiei, acceptării și stimei între copii.
- Încurajarea comunicării non-violente.
- Promovarea egalității între copii, fără discriminări.
- Înțelegerea faptului că nu suntem toți egali și acceptarea diferențelor.
- Securizarea școlilor și grădinițelor.
- Prezența polițiștilor de sector în comunități, inclusiv pe jos, pentru o mai bună vizibilitate.
- Crearea unui sistem eficient de intervenție în cazuri de urgență (agresiune, bullying etc.).
- Siguranța copiilor pe drumurile către/de la școală.
- Monitorizarea informațiilor de pe rețelele sociale.
- Reducerea accesului la conținut dăunător de pe internet.
- Campanii de informare pentru copii și părinți despre drepturi și responsabilități.
- Dreptul la replică și implicare activă în cazurile de abuz sau neglijență.
- Cooperare mai eficientă între APL, poliție, centre de protecție, ONG-uri, instituții de învățământ.
- Colaborare între școală, medic și asistent social pentru cazurile vulnerabile.
- Implicarea părinților în procesele educaționale și deciziile legate de protecția copilului.
- Nu aș schimba nimic.
- Nu știu.
- Copiii au de toate.
- Mai multă implicare în protecția copilului.
- Educația e cheia.
- Respectul între copii e esențial.
- Activități în timpul liber.
- Servicii mai eficiente, indiferent de categoria copilului.

Anexa 2. Rezultatele chestionarului – percepția și intervenția cadrelor didactice privind violența împotriva copiilor (61 respondenți din raionul Nisporeni)

Secțiunea 1: Date demografice de bază ale respondentului

Q1: Funcția:

	N	%
Director/directoare	15	24,6
Profesor/profesoară	44	72,1
Educator/educatoare	2	3,3
Total	61	100

Q2: Experiență în învățământ:

	N	%
Sub 5 ani	1	1,6
5-10 ani	6	9,8
11-20 ani	18	29,5
Peste 20 de ani	36	59,0
Total	61	100

Q3: Tipul instituției:

	N	%
Liceu	3	4,9
Gimnaziu	53	86,9
Școală primară	3	4,9
Grădiniță	2	3,3
Total	61	100

Secțiunea 2: Măsuri deja existente în instituție

Q4: Există în instituția dvs. măsuri clare pentru prevenirea violenței asupra copiilor?

	N	%
Da - au fost elaborate intern	40	65,6
Da - au fost transmise de autorități	13	21,3
Parțial / informal	5	8,2
Nu	1	1,6
Nu știu	1	1,6
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Secțiunea 3: Gradul de încredere în sistemul de protecție a copilului

Q5: Câtă încredere aveți că, dacă semnalati un caz de violență, copilul va fi protejat în mod eficient?

	N	%
Foarte mare	13	21,3
Mare	29	47,5
Moderată	12	19,7
Mică	5	8,2
Niciuna	1	1,6
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Secțiunea 4: Reacția comunității la raportarea violenței

Q6: Cum reacționează, de regulă, comunitatea/părinții atunci când este raportat un caz de violență?

	N	%
Sprijină acțiunea școlii	36	59,0
Sunt indiferenți	5	8,2
Devine o problemă publică în mod negativ	6	9,8
Se arată ostili față de cel care raportează	2	3,3
Nu știu / Varietate de reacții	12	19,7
Abțineri	0	0
Total	61	100

Secțiunea 5: Percepție și intervenție

Q7: Evaluați nivelul de siguranță al copiilor în instituția dvs.:

	N	%
Foarte ridicat	14	23,0
Ridicat	33	54,1
Mediu	13	21,3
Scăzut	0	0
Foarte scăzut	0	0
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q8: Considerați că violența împotriva copiilor este, în comunitatea dvs.:

	N	%
O problemă foarte gravă și frecventă	3	4,9
O problemă gravă, dar relativ rară	16	26,2
O problemă moderată, ocazional prezentă	23	37,7
O problemă minoră, rar întâlnită	13	21,3
Nu este o problemă vizibilă în comunitate	5	8,2
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q9: Considerați că uneori violența fizică moderată este justificată pentru disciplinarea copilului?

	N	%
Da	7	11,5
Nu	40	65,6
Nu știu	7	11,5
Prefer să nu răspund	7	11,5
Total	61	100

Q10: Ce forme de violență ați observat în instituția dvs.? (bifați toate care se aplică):

	N
Violență fizică între copii (ex. lovituri, împingeri)	37
Violență fizică exercitată de adult asupra copilului (ex. tras de mână, palmă, smucit)	3

Violență verbală între copii (ex. jigniri, porecle umilitoare, intimidare verbală)	48
Violență verbală din partea adulților (ex. ridicarea vocii, amenințări, etichetări negative)	8
Violență emoțională (ex. umilire publică, ignorare intenționată, excludere)	6
Neglijare educațională (ex. lipsă de sprijin în procesul de învățare, neintervenție în cazuri de risc)	4
Bullying (intimidare repetitivă, izolare, răspândirea de zvonuri, control excesiv)	11
Cyberbullying / hărțuire online între elevi (ex. mesaje umilitoare, distribuirea de imagini fără consimțământ)	4
Violență structurală / instituțională (ex. reguli abuzive, lipsa mecanismelor de raportare funcționale)	0
Alt tip de violență observat – specificați: - Un învățător pișcă de obraz copiii, iar părinții se tem să raporteze - Copiii se ceartă, apar îmbrânceli și etichetări și în afara școlii - Elevii se numesc urât între ei, folosesc cuvinte necenzurate, porecle - Am auzit copii numindu-se jignitor și am intervenit rapid - Exemple punctuale de agresiuni fizice între elevi (lovituri, îmbrânceli)	6

Q11: Ați fost martor(ă) la cazuri de violență în ultimul an?

	N	%
Da	14	23,0
Nu	46	75,4
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q12: Cât de frecvent apar astfel de cazuri?

	N	%
Zilnic	2	3,3
Săptămânal	6	9,8
Lunar	9	14,8
Foarte rar	37	60,7
Niciodată	4	6,6
Abțineri	3	4,9
Total	61	100

Q13: Cunoașteți procedurile de raportare a violenței?

	N	%
Da, foarte bine	42	68,9
Parțial	16	26,2
Nu	2	3,3
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q14: Ați aplicat aceste proceduri?

	N	%
Da	24	39,3
Nu	37	60,7
Abțineri	0	0
Total	61	100

Q15: Sunt disponibile în școala dvs. afișe/materiale informative despre cum poate un copil raporta un caz de violență?

	N	%
Da	51	83,6
Nu	1	1,6
Nu știu	7	11,5
Abțineri	2	3,3
Total	61	100

Q16: Există inițiative în instituția dvs. în care elevii participă activ la prevenirea violenței (ex. consiliul elevilor, cluburi, campanii)?

	N	%
Da	52	85,2
Nu	6	9,8
Nu știu	1	1,6
Abțineri	2	3,3
Total	61	100

Q17: Elevii din instituția dvs. știu cui să se adreseze în caz de violență?

	N	%
Da – există persoane desemnate și cunoscute de copii	49	80,3
Parțial – doar unii știu / nu toți copiii cunosc procedurile	11	18,0
Nu – nu există o procedură clară sau nu este cunoscută	0	0
Nu știu	0	0
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q18: Există o cutie fizică sau digitală unde elevii pot semnala anonim cazuri de violență?

	N	%
Da	40	65,6
Nu	7	11,5
Se planifică implementarea	9	14,8
Nu știu	4	6,6
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q19: Care dintre următoarele activități sunt organizate în instituția dvs. cu implicarea elevilor (bifați toate care se aplică)?

	N	%
Ateliere tematice despre drepturile copilului și non-violență	45	73,8
Concursuri de desen/eseu/afișe pe tema prevenirii violenței	48	78,7
Campanii susținute de elevi („Ziua fără violență”, „Prietenie între colegi” etc.)	34	55,7
Cluburi anti-bullying / ambasadori ai siguranței	3	4,9
Simulări de raportare și soluționare a conflictelor	12	19,7
Nu se organizează astfel de activități	2	3,3
Abțineri	0	0
Total	61	100

Q20: În instituția dvs., vocea elevilor este luată în considerare în deciziile privind siguranța lor?

	N	%
Da, prin mecanisme instituționalizate (ex. consiliu elevi, chestionare periodice)	50	82,0
Uneori, prin discuții informale	10	16,4
Rar sau deloc	0	0
Nu știu	0	0
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Secțiunea 6: Colaborare interinstituțională

Q21: Ați primit sprijin din partea altor instituții (ex: Structura teritorială de asistență socială, poliție, APL, ONG-uri etc.) în gestionarea cazurilor de violență împotriva copiilor?

	N	%
Da	51	83,6
Nu	9	14,8
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Dacă ați bifat „Da”, vă rugăm să completați:

a) Care instituții v-au oferit sprijin? (bifați toate care se aplică):

	N
Structura teritorială de asistență socială (STAS)	29
Inspectoratul de Poliție	47
ONG-uri locale sau naționale	1
Administrația Publică Locală (APL)	32
Instituții medicale / psihologi	21
Alte instituții – specificați:	7

b) Ce tip de sprijin ați primit? (bifați toate care se aplică):

	N
Intervenție directă în caz (vizită, anchetă socială, investigație)	39
Consiliere pentru copil sau familie	32
Mediere între părți	17
Asistență juridică	2
Suport emoțional pentru cadrele didactice	11
Orientare în aplicarea procedurilor	8
Referire către alte servicii specializate	5
Alte forme de sprijin – specificați:	0

c) Cum apreciați eficiența intervenției (scurt comentariu):

- Bună / Bine / Binevenită / Bine venită / Benefică / Pozitiv / Utilă / Imediată
- Reușită / Foarte bine / Foarte bună / Are rezultate pozitive
- Super / Cu bine / Satisfăcător / Moderat / Cu bine, dar s-ar putea mai bine!
- Se observă rezultate, însă la unii nu de durată.
- Conversații cu părinții, cu elevii
- Intervenția tuturor instituțiilor este foarte importantă, școala singură nu poate rezolva situațiile.
- Este un proces îndelungat. Necesită automatisme.

- Intervenind direct în caz, se rupe lanțul violenței, situația se ameliorează. Părțile implicate primesc consiliere.
- Intervențiile presupun aplanarea conflictelor apărute între părțile implicate.
- Intervenție cu succes, elaborarea planului de intervenție a tuturor părților.

Q22: Ce obstacole întâmpinați în raportarea violenței?

- Transmiterea fișelor de sesizare.
- Completarea documentației.
- Multe hârtii (documente) trebuie făcute și puține acțiuni.
- Nu întotdeauna completăm fișa de sesizare pentru a nu face rău copilului sau familiei.
- Nu este păstrat anonimatul.
- Nu întotdeauna completăm fișa de sesizare pentru a nu îi face rău copilului sau familiei.
- Indiferența.
- Nereseriozitate din partea părinților.
- Părinți indiferenți ce nu vor să recunoască vina copilului.
- Neînțelegere.
- Toate problemele se creează din cauza unor obstacole, dar până la urmă se găsește cale de rezolvare.
- Obstacole în raportare nu sunt, doar că la raportare se limitează tot.

Q23: Cât de frecvent colaborați cu părinții în activități legate de siguranța copiilor și prevenirea violenței?

	N	%
Foarte frecvent – colaborare constantă și deschisă	26	42,6
Frecvent – dar mai ales în cazuri punctuale	28	45,9
Ocazional – doar la solicitarea școlii	5	8,2
Rar – implicarea părinților este redusă	1	1,6
Deloc – nu există colaborare pe acest subiect	0	0
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q24: Cum apreciați deschiderea părinților de a discuta despre situațiile de violență (inclusiv conflict între copii)?

	N	%
Foarte deschiși – colaborează activ cu școala	19	31,1
Deschiși – dar uneori defensivi	28	45,9
Rezervați – evită discuțiile sau le minimalizează	7	11,5
Ostili – neagă sau învinovățesc școala	2	3,3
Nu știu / Nu am avut astfel de interacțiuni	4	6,6
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q25: Părinții sunt implicați în campanii sau activități anti-violență organizate de instituție?

	N	%
Da – participă activ și constant	16	26,2
Da – dar doar un grup restrâns de părinți	24	39,3
Ocazional – când sunt invitați	18	29,5
Rar sau deloc	2	3,3
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q26: Ați observat situații în care părinții justifică forme de violență asupra copiilor (fizică, verbală, emoțională)?

	N	%
Da – frecvent	3	4,9
Da – uneori	24	39,3
Rar	26	42,6
Niciodată	7	11,5
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q27: Ce obstacole întâmpinați în colaborarea cu părinții privind prevenirea violenței?

(Bifați toate variantele care se aplică)

	N
Lipsa de interes a părinților față de subiect	15
Negarea sau minimalizarea violenței de către părinți	20
Evitarea responsabilității sau învinovățirea școlii	26
Lipsa de timp pentru a participa la întâlniri sau activități	36
Lipsa de comunicare eficientă între familie și instituție	8
Neîncredere în instituțiile de învățământ sau în personalul didactic	6
Mentalități tradiționale care tolerează pedeapsa fizică/verbală	16
Dificultăți lingvistice sau culturale (în cazul familiilor de altă etnie)	2
Lipsa mecanismelor de implicare activă a părinților în școală	7
Alt obstacol – specificați:	0

Secțiunea 7: Capacitate și nevoi de sprijin

Q28: Cât de pregătit(ă) vă simțiți să interveniți într-un caz de violență asupra copilului?

	N	%
Foarte pregătit(ă) – cunosc procedurile și am încredere să intervin rapid și corect	9	14,8
Pregătit(ă) – am cunoștințe de bază și aș putea gestiona un caz cu sprijin extern	43	70,5
Nesigur(ă) – cunosc unele aspecte, dar aș avea nevoie de ghidare sau sprijin	8	13,1
Nepregătit(ă) – nu știu exact ce trebuie făcut și aș evita să intervin	0	0
Nu este rolul meu – consider că altcineva ar trebui să intervină în astfel de cazuri	0	0
Abțineri	1	1,6
Total	61	100

Q29: Ați participat la cursuri sau instruiți despre prevenirea violenței în ultimii 2 ani?

	N	%
Da	20	32,
Dacă da – organizați de: MEC, ISE, Institutia de invatamant		
Nu	39	63,9
Abțineri	2	3,3
Total	61	100

Q30: De ce tip de suport aveți nevoie pentru a preveni mai eficient violența împotriva copiilor în instituția dvs.? (bifați toate care se aplică și completați unde este cazul):

a) Suport informațional și formare:

	N
Cursuri de formare despre identificarea semnelor de violență	18
Ghiduri și protocoale clare de intervenție și raportare	28
Instruire practică privind comunicarea cu copiii afectați	27
Exemple de bune practici din alte școli/instituții	24

b) Sprijin instituțional:

	N
Implicarea activă a Structurii teritoriale de asistență socială (STAS)	9
Acces rapid la consilieri școlari sau psihologi	19
Clarificarea rolului și responsabilităților între instituții	4
Disponibilitatea unui punct de contact permanent (telefon, platformă)	7

c) Resurse materiale:

	N
Materiale educative pentru copii (postere, pliante, jocuri tematice)	25
Finanțare pentru proiecte de prevenire sau campanii anti-violență	16
Spațiu adecvat pentru consiliere / intervenții de criză	10

d) Sprijin emoțional și comunitar:

	N
Supervizare sau suport emoțional pentru cadrele didactice implicate în cazuri dificile	10
Implicarea părinților în prevenirea violenței	27
Parteneriate cu ONG-uri locale și experți în protecția copilului	7

e) Alte sugestii sau nevoi identificate de dvs.: Deseori cadrele didactice necesită să fie protejate.

Secțiunea 8: Perspective și recomandări

Q31: Dacă ați avea puterea să schimbați un singur lucru în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova, ce ați schimba – și de ce?

Vă rugăm să formulați liber ideea dvs. (poate fi o măsură practică, o politică, o atitudine socială sau o relație interinstituțională).

- Aș mări responsabilitatea părinților.
- Responsabilitatea părinților.
- Responsabilizarea părinților!!!
- Prea multă libertate, mai puțină responsabilitate.
- Politici mai dure privitor la părinții care nu se ocupă de educația copilului în cei șapte ani de-acasă.
- Un act normativ unde părinții să poarte o responsabilitate mai mare față de copiii lor.
- Sunt necesare acțiuni de educație a părinților. Unii părinți își neglijează copiii, îi numesc urât.
- atitudine mai responsabilă, mai sportivă față de familie.
- De adus la cunoștință copiilor că orice drept ține și de o responsabilitate. La fel și pentru părinți.
- Prevenirea abandonului.
- Măsuri de prevenire.
- Discuții cu părinții și elevii împreună.
- Dacă în clasă persistă bullying, cadrul didactic neglijează acest lucru și aplică metode nepedagogice.
- Mai multe ore de cercuri pe interese, organizarea timpului liber al copiilor.

- Cursuri de formare continuă.
- Implicarea rapidă a asistenței sociale.
- responsabilizare mai mare a asistenților sociali, întrucât sunt copii din familii social-vulnerabile care primesc ajutor social dar copiii sunt neglijați.
- Consolidarea serviciilor comunitare de suport familial (asistenți sociali, centre de zi, consiliere parentală).
- Să existe organe speciale care acționează prompt.
- Aș dori să fie protejat și profesorul.
- Aș dori ca să fie în fiecare instituție câte un psiholog.
- Sistemul de protecție a copilului în R. Moldova este destul de bun.
- Respectarea drepturilor fără a minimaliza unele situații.
- Violența provoacă altă violență. Nu e posibil climat favorabil în școală aplicând violența. E necesară relația de prietenie, colaborare, respect, bunăvoință.
- Uneori copilul nu este auzit de adult, nu i se dă dreptul la replică.
- Copiii văd și învață violența de la adulți.
- Atitudinea.
- Birocrația.
- Multe hârtii (documente) trebuie făcute și puține acțiuni.
- Nimic.
- Nu știu / Nu știu încă.
- Consider că copiii sunt destul de protejați.
- Asupra copilului trebuie atrasă atenția tot timpul.

Q32: Alte observații sau recomandări:

- Ar trebui de pus accentul și pe responsabilizarea părinților, de creat pârghii de influență asupra lor.

Anexa 3. Rezultatele chestionarului – percepția adolescenților privind violența împotriva copiilor (153 respondenți din raionul Nisporeni)

Secțiunea 1: Date demografice de bază ale respondentului

Q1: Câți ani ai?

	N	%
13	61	39,9
14	48	31,4
15	32	20,9
16	12	7,8
17	0	0
Total	153	100

Q2: Ești:

	N	%
Fată	84	54,9
Băiat	69	45,1
Total	153	100

Q3: În ce tip de școală înveți?

	N	%
Liceu	7	4,6
Gimnaziu	145	94,8
Școală profesională	1	0,7
Prefer să nu spun	0	0
Total	153	100

Secțiunea 2: Școala și familia

Q4: Cum te simți atunci când ești la școală?

	N	%
Foarte bine, îmi place la școală	29	19,0
Bine, de obicei mă simt ok	62	40,5
Așa și așa, depinde de zi	50	32,7
Nu prea bine, mă simt inconfortabil	8	5,2
Rău, nu îmi place deloc	4	2,6
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q5: Cum te înțelegi cu profesorii?

	N	%
Foarte bine	47	30,7
Mai mult bine	62	40,5
Așa și așa	41	26,8
Destul de greu	0	0
Foarte rău	3	2,0
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q6: Ai primit vreodată sprijin emoțional de la un profesor/cadru didactic?

	N	%
Da, des	30	19,6
Uneori	68	44,4
Rar	35	22,9
Niciodată	9	5,9
Prefer să nu spun	11	7,2
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q7: Dacă vezi un coleg agresat la școală, ce faci de obicei?

	N
Spun imediat unui profesor	66
Încerc să-l ajut	78
Vorbesc cu un prieten	11
Nu fac nimic	7
Plec și evit situația	10

Q8: Cum e atmosfera acasă?

	N	%
Foarte bună și plină de sprijin	100	65,4
Mai mult pozitivă	35	22,9
Așa și așa	9	5,9
Tensionată uneori	6	3,9
Foarte dificilă	0	0
Abțineri	3	2,0
Total	153	100

Q9: Cine ia cel mai des deciziile importante în familia ta?

	N	%
Părinții împreună	97	63,4
Unul dintre părinți	21	13,7
Bunicii sau rudele	0	0
Eu și părinții împreună	35	22,9
Altă persoană	0	0
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q10: Te simți ascultat de părinți?

	N	%
Mereu	69	45,1
De cele mai multe ori	48	31,4
Uneori	27	17,6
Rar	5	3,3
Niciodată	0	0
Abțineri	4	2,6
Total	153	100

Secțiunea 3 – Prieteni și relații

Q11: Cât de mult te simți acceptat în grupul tău de prieteni?

	N	%
Mereu	55	35,9
De cele mai multe ori	46	30,1
Uneori	36	23,5
Rareori	11	7,2
Deloc	1	0,7
Abțineri	4	2,6
Total	153	100

Q12: Ai prieteni apropiați cu care poți vorbi orice?

	N	%
Da, mai mulți	30	19,6
Da, unul sau doi	76	49,7
Am prieteni, dar nu foarte apropiați	31	20,3
Nu prea am prieteni	7	4,6
Nu am deloc	5	3,3
Abțineri	4	2,6
Total	153	100

Q13: Dacă un prieten are probleme, tu...

	N	%
Îl ascuți și îl sprijini	123	80,4
Spui unui adult	15	9,8
Încerci să-l înveselești	8	5,2
Nu știi ce să faci	6	3,9
Te îndepărtezi	1	0,7
Abțineri	0	0
Total	153	100

Secțiunea 4 – Siguranță și violență

Q14: Ți s-a întâmplat ca cineva să te jignească, să te lovească sau să te supere, fie direct, fie online?

	N	%
Da, des	19	12,4
Da, uneori	46	30,1
Foarte rar	51	33,3
Niciodată	29	19,0
Prefer să nu spun	5	3,3
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q15: Ai văzut pe altcineva trecând printr-o situație de violență?

	N	%
Da, des	20	13,1
Da, uneori	41	26,8
Rar	60	39,2
Niciodată	19	12,4
Prefer să nu spun	10	6,5
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q16: Știi unde poți raporta o situație de violență?

	N	%
Da, știu exact	63	41,2
Da, cam știu	45	29,4
Am auzit, dar nu sunt sigur	27	17,6
Nu prea știu	10	6,5
Nu știu deloc	8	5,2
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q17: Dacă ai povesti despre un caz, crezi că adulții responsabili te-ar ajuta?

	N	%
Da, sigur	67	43,8
Probabil da	67	43,8
Nu prea cred	11	7,2
Deloc	2	1,3
Nu știu / nu sunt sigur(ă)	6	3,9
Abțineri	0	0
Total	153	100

Secțiunea 5 - Emoții și sprijin

Q18: Cât de des te simți ascultat de adulți (părinți, profesori, consilieri)?

	N	%
Mereu	46	30,1
De cele mai multe ori	63	41,2
Uneori	30	19,6
Rar	11	7,2
Niciodată	3	2,0
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q19: Cât de fericit te consideri în viața de zi cu zi?

	N	%
Foarte fericit	49	32,0
Mai mult fericit	56	36,6
Așa și așa	38	24,8
Mai mult nefericit	8	5,2
Foarte nefericit	2	1,3
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q20: Dacă ai o problemă, cui îi povestești prima dată?

	N	%
Părinților	83	54,2
Profesorului	3	2,0
Prietenilor	33	21,6
Nimănui	28	18,3
Altcuiva	6	3,9
Abțineri	0	0
Total	153	100

Q21: Când te simți trist sau supărat, ce faci cel mai des?

	N	%
Vorbesc cu cineva apropiat	67	43,8
Mă retrag singur	44	28,8
Mă refugiez în telefon/jocuri	23	15,0
Încerc să uit problema	12	7,8
Altceva (scrie tu)	7	4,6
- Ascult muzică		
- Stau singură și mă gândesc		
- Mă plimb, stau cu mine		
- Dorm		
- Mă retrag și mă închid în mine, nu mi place să aflu cineva de punctele mele slabe		
- Vorbesc cu mama		
- Vorbesc cu părinții		
- Părinții		
- Îl sun pe cel mai bun prieten (pe YouTube)		
- Vorbesc cu cineva apropiat		
- Vorbesc cu sora		
- Eu încerc să-mi rezolv problemele singur		
Abțineri	0	0
Total	153	100

Secțiunea 6 - Soluții și idei

Q22: Ce crezi că i-ar ajuta pe adolescenți să fie mai calmi și să se înțeleagă mai bine între ei?

	N
Mai multe activități sportive împreună	57
Jocuri și competiții amicale	37
Activități artistice (muzică, desen, teatru, dans)	37
Ateliere despre cum să comunicăm mai bine	32
Mai mult timp pentru discuții libere între colegi	57
Profesori care să ne asculte și să ne sprijine	36
Grupuri unde putem vorbi deschis despre problemele noastre	27
Mai multe excursii și tabere școlare	51
Organizarea de cluburi pe interese (IT, lectură, filme, voluntariat etc.)	25
Programe de mentorat cu adolescenți mai mari sau adulți de încredere	8
Activități de voluntariat în comunitate	17
Spații unde putem petrece timp împreună în siguranță	25
Campanii împotriva bullying-ului și a jignirilor	22
Învățarea unor tehnici de calmare (respirație, relaxare)	13
Mai multă educație despre respect și prietenie	35
Posibilitatea de a vorbi cu un psiholog sau consilier școlar	16
Filme sau discuții pe teme de prietenie și colaborare	25
Activități mixte între clase sau școli diferite pentru a cunoaște mai mulți colegi	15
Jocuri de echipă care cer colaborare și încredere	26
Mai multă implicare a părinților în activitățile cu tinerii	11
Zone fără conflicte și fără presiune (pauze mai relaxante la școală)	21

Oameni de sprijin în comunitate care să fie aproape de adolescenți	9
Posibilitatea de a învăța cum să rezolvăm certurile fără ceartă sau violență	13
Mai multe evenimente distractive pentru tineri (petreceri școlare, festivaluri, seri de film)	31
Activități comune în natură (drumeții, picnicuri, sport în aer liber)	35
Pedepse mai stricte pentru comportamente violente	16
Altceva (scrie tu)	2
- Mai mult timp pentru discuții între colegi	
- Sa ne dea mâncare mai buna că ne dă ou cu compot cald si gata. I.P.GIM „Alexandru cel Bun” Varzaresti	

Q23: Ce ar trebui să existe în comunitatea ta ca tu și prietenii tăi să vă simțiți mai protejați și în siguranță?

	N
Locuri de joacă sigure și îngrijite	56
Parcuri curate și cu lumină seara	76
Terenuri de sport gratuite și accesibile	50
Cluburi sau centre pentru tineri unde să mergem după școală	30
Săli pentru activități (muzică, dans, artă, jocuri)	37
Spații unde să ne întâlnim cu prietenii în siguranță	49
Poliție mai vizibilă în sat sau oraș	34
Camere video în locurile aglomerate	45
Străzi și curți bine luminate noaptea	49
Un loc unde să merg imediat dacă am nevoie de ajutor	35
Un număr de telefon/linii verzi unde să pot suna oricând	20
Profesori care să asculte și să ajute elevii	29
Grupuri unde să pot vorbi liber despre problemele mele	18
Activități comune pentru tineri ca să fim mai uniți	22
Programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii	12
Ateliere unde să învăț cum să reacționez în situații grele	15
Lecții la școală despre bullying și respect	16
Campanii despre siguranța pe internet	17
Sprijin pentru copiii cu părinți plecați peste hotare	19
Proiecte care promovează prietenia și toleranța	19
Informații clare unde și la cine să cer ajutor	15
Transport public sigur și curat	33
Străzi și trotuare reparate și fără pericole	33
Reguli locale mai stricte pentru protecția copiilor și adolescenților	19
Colaborare mai bună între școală, poliție și primărie pentru siguranța noastră	22
Altă idee (scrie tu)	3

Q24: Ce mesaj ai transmite adulților (profesori, părinți, autorități) despre nevoile adolescenților?

- Ascultați-ne mai des / Să fim mai mult ascultați / Să ne înțeleagă...
- Ascultați-ne părerile! / Ascultați opiniile / Să ne asculte cu atenție
- Trebuie să încerce să înțeleagă adolescentul când are o problemă
- Să fie copilul ascultat și susținut când apare o problemă
- Să ne audă, să ia în considerare opinia noastră
- Ascultați copiii și oferiți-le sprijin în toate
- Ascultați-mă, doar ajutați-mă
- Adolescenții au nevoie să fie ascultați cu adevărat, nu doar auziți

- Adolescenții au nevoie de încredere, de libertatea de a se exprima și de sprijin emoțional.
- Avem nevoie să fim ascultați, înțeleși și sprijiniți fără a fi judecați.
- Avem nevoie de sprijin emoțional, nu doar de bunuri materiale.
- Mai multă atenție, iubire, siguranță și rezolvarea problemelor familiale.
- Tinerii au nevoie de înțelegere și sprijin, nu doar de reguli.
- Cu ei trebuie să ai răbdare, căci sunt foarte înțelepți dar și emotivi.
- Adolescenții au nevoie să fie ascultați, sprijiniți și înțeleși, nu judecați. Au nevoie de încredere, libertate și ghidare.
- Să-i ajute cu orice situație fără să fie judecați sau certați.
- Să-i ajute și să-i încurajeze.
- Au multă nevoie de sprijin și ajutor, atât cu școala cât și viața personală.
- Ca să fim ascultați și protejați, să fim în siguranță.
- Să ne înțelegem și să fim respectuoși.
- Să nu mai judece / Nu ar trebui judecați.
- Profesorii să nu aibă favoriți, să ne trateze egal.
- Să fie mai atenți la adolescenții care au nevoie de ajutor, dar nu pot comunica.
- Să discute cu copiii politici și să le respecte emoțiile.
- Să nu fie agresivi, să asculte, să protejeze.
- Să fie mai înțelegători / mai buni.
- Să se respecte unul pe altul.
- Mai multă implicare a părinților și profesorilor.
- Dragi profesori, părinți și autorități, încercați să înțelegeți adolescenții și să aveți grijă de ei.
- Părinții să fie mai responsabili față de copii.
- Profesorii, părinții și autoritățile ar trebui să se implice în cazurile aparte ale adolescenților.
- Sa comunice mai des cu copiii lor.
- Să tragă mai des atenția la cerințele noastre.
- Sa fie mai responsabili de copiii lor.
- Lecții despre valorile vieții.
- Aș introduce o oră 'Cum prevenim conflictele'.
- Eu cred că la școală ar trebui să facem mai multe activități în grup.
- Nevoile adolescenților sunt multe, dar una foarte importantă este de a petrece timp împreună prin activități, concursuri, colaborare.
- Organizarea activităților după interes.
- Lecții opționale referitoare la violență.
- În școli, personalul să fie mai implicat – programele anti-bullying sunt făcute doar de imagine.”
- Glumele făcute de profesori în fața clasei sunt bullying.
- Adolescenții trebuie protejați și inspirați de profesori, văzuți pentru potențialul lor, nu doar pentru note.
- Să fie mai serioși și mai receptivi la nevoile elevilor.
- Să se discute mai des cu copiii despre violență și să fie permise pedepse.
- Avem nevoie să fim ascultați și înțeleși, nu doar corectați și judecați.
- Adolescenții au nevoie, înainte de toate, să fie ascultați și înțeleși.
- Suntem generația care va construi viitorul. Dacă ne sprijiniți acum, vom avea puterea să schimbăm lumea în bine.
- Adolescenții au nevoie să fie ascultați, respectați și sprijiniți, nu doar controlați.
- Ascultați-ne mai mult, înțelegeți-ne emoțiile și sprijiniți-ne să ne dezvoltăm fără a fi judecați.

Q25: Care crezi că este cea mai mare problemă cu care se confruntă adolescenții din comunitatea ta?

- Bullying / bullying / bulingul (menționat frecvent).

- Jigniri, porecle, înjosire, violență verbală și discriminare.
- Agresiuni fizice între adolescenți („să se bată până ajung la spital”).
- Invidia și gelozia între adolescenți.
- Conflicte și neînțelegeri între colegi.
- Răspunsul la rău cu rău.
- Lipsa înțelegerii din partea părinților și profesorilor.
- Lipsa sprijinului emoțional.
- Adolescenții nu sunt ascultați atunci când au nevoie.
- Neînțelegerea dintre părinți și copii, lipsa dialogului deschis.
- Prea multă critică și lipsă de respect față de tineri.
- Anxietate, depresie, stres și oboseală.
- Probleme de sănătate mintală.
- Singurătatea și lipsa prietenilor.
- Presiunea școlară, teme și program încărcat.
- Lipsa activităților extracurriculare, culturale și sportive.
- Lipsa spațiilor sigure de socializare și exprimare.
- Lipsa interesului societății pentru tineri.
- Plictiseală și lipsa de alternative sănătoase în comunități mici.
- Droguri, fumat, alcool.
- Dependența de telefoane mobile.
- Sinceritatea falsă, comportamente imorale, educație proastă.
- Probleme în familie și cu profesorii.
- Lipsa de încredere în adulți.
- Sărăcia și dificultățile financiare.
- Mândria, indiferența și neimplicarea părinților.
- Lipsa respectului și responsabilității (prea multe drepturi, prea puține obligații).
- Adolescenții nu au unde să-și exprime emoțiile și gândurile, lipsa spațiilor sigure îi face să se simtă singuri și neînțeleși.
- Cea mai mare problemă este lipsa de înțelegere și comunicare cu adulții, ceea ce duce la singurătate, stres și nesiguranță.
- Mulți adolescenți sunt judecați în loc să fie ascultați.
- Invidia dintre adolescenți strică relațiile și scade încrederea în sine.
- Adulții nu înțeleg că vremea de acum nu e vremea de atunci.

Anexa 4. Rezultatele chestionarului privind percepția copiilor asupra violenței (26 respondenți din raionul Nisporeni)

Q1: La școală mă simt...

	N	%
Foarte bine	9	34.6
Bine	13	50
Așa și așa	4	15.4
Nu prea bine	0	0
Deloc bine	0	0
Total	26	100

Q2: Acasă mă simt...

	N	%
Mereu în siguranță	21	80.8
De obicei în siguranță	5	19.2
Uneori în siguranță	0	0
Rar în siguranță	0	0
Niciodată în siguranță	0	0
Total	26	100

Q3: Când un copil râde de mine sau mă lovește...

	N	%
Spun imediat unui adult	18	69.2
Spun unui prieten	6	23.1
Tac și nu spun nimănui	1	3.8
Plâng și mă retrag	0	0
Cred că e vina mea	0	0
Îi zic înapoi	1	3.8
Total	26	100

Q4: Cât de des vezi copii certați sau loviți de adulți?

	N	%
Niciodată	3	11.5
O dată sau de două ori	9	34.6
Uneori	14	53.8
Destul de des	0	0
Foarte des	0	0
Total	26	100

Q5: Când sunt trist la școală, profesorii...

	N	%
Mă ajută și mă liniștesc	12	46.2
Vorbesc cu mine calm	8	30.8
Uneori ajută, alteori nu	2	7.7
Mă ceartă	2	7.7
Nu fac nimic	1	3.8
Total	26	100

Q6: Când sunt trist sau speriat, eu...

	N	%
Vorbesc cu părinții	19	73.1
Vorbesc cu profesorul	3	11.5
Vorbesc cu un prieten	1	3.8
Țin totul în mine	3	11.5
Plâng singur	0	0
Total	26	100

Q7: Dacă un prieten e lovit sau supărat...

	N	%
Spun imediat unui adult	16	61.5
Încerc să-l ajut singur	6	23.1
Vorbesc doar cu el	3	11.5
Mă sperii și nu fac nimic	1	3.8
Plec și mă îndepărtez	0	0
Total	26	100

Q8: Crezi că adulții ascultă ce spun copiii?

	N	%
Mereu	2	7.7
De obicei	8	30.8
Uneori	11	42.3
Rareori	2	7.7
Niciodată	3	11.5
Total	26	100

Q9: În fiecare zi mă simt cel mai des...

	N	%
Fericit și liniștit	9	34.6
Mai mult fericit decât trist	10	38.5
Așa și așa	7	26.9
Mai mult trist sau supărat	0	0
Foarte trist sau speriat	0	0
Total	26	100

Q10: Dacă ai putea schimba ceva pentru ca viața ta să fie mai bună, ce ai schimba?

- să nu fie bătauși
- să fie cumiți adulții
- să fie împăcați părinții (menționat de mai multe ori)
- să fie copii mai mari mai cumiți
- să fie pace
- nu aș schimba nimic (menționat de mai multe ori)
- să mă asculte cei mai mari și să nu mă bată copii mai mari
- să ne dea mai bună mâncare
- nu aș schimba nimic pentru că sunt veselă și bună
- să facem mai multe activități
- să fac doar lucruri bune
- să acult pe cei mari
- să îmi cumpăr telefon

Anexa 5. Rezultatele chestionarului – percepția și intervenția părinților privind violența împotriva copiilor (623 respondenți din raionul Florești)

Secțiunea 1: Date generale

Q1: Vârsta dvs:

	N	%
<30 ani	55	8,8
30-40 ani	345	55,4
41-50 ani	166	26,6
>50 ani	57	9,1
Total	623	100

Q2: Sunteți:

	N	%
Mamă	556	89,2
Tată	36	5,8
Tutore/altă rudă	31	5,0
Total	623	100

Q3: Copilul dvs. frecventează:

	N	%
Gimnaziu	424	68,1
Liceu	199	31,9
Școală profesională	0	0
Total	623	100

Q4: Câți copii aveți în grijă?

	N	%
1	132	21,2
2	297	47,7
3 sau mai mulți	194	31,1
Total	623	100

Secțiunea 2: Relația copilului cu școala și profesorii

Q5: Cum apreciați siguranța copilului dvs. la școală?

	N	%
Foarte sigur(ă)	306	49,1
Mai degrabă sigur(ă)	177	28,4
Uneori sunt probleme	78	12,5
Puțin nesigur(ă)	34	5,5
Deloc sigur(ă)	5	0,8
Abțineri	23	3,7
Total	623	100

Q6: Cum apreciați relația copilului dvs. cu profesorii?

	N	%
Foarte bună	252	40,4
Bună	287	46,1
Acceptabilă	60	9,6
Tensionată	3	0,5

Foarte dificilă	0	0
Abțineri	21	3,4
Total	623	100

Q7: Cât de des sunteți informat(ă) despre situația copilului dvs. la școală?

	N	%
Zilnic	192	30,8
Săptămânal	109	17,5
Lunar	27	4,3
Doar atunci când apar probleme	258	41,4
Niciodată	12	1,9
Abțineri	25	4,0
Total	623	100

Q8: Știți dacă profesorii oferă sprijin emoțional copiilor atunci când au nevoie?

	N	%
Da, mereu	339	54,4
Uneori	148	23,7
Foarte rar	31	5,0
Niciodată	10	1,6
Nu știu	72	11,6
Abțineri	23	3,7
Total	623	100

Q9: În comunitatea dvs., violența împotriva copiilor este:

	N	%
Foarte frecventă și gravă	16	2,6
Prezentă, dar mai rară	88	14,1
Ocazională, nu foarte gravă	95	15,3
Aproape inexistentă	201	32,3
Nu știu	195	31,3
Abțineri	28	4,5
Total	623	100

Q10: Ați aflat vreodată că copilul dvs. a fost victima violenței (fizică, verbală, emoțională, online)?

	N	%
Da	198	31,8
Nu	340	54,6
Nu știu	36	5,8
Prefer sa nu raspund	26	4,2
Abțineri	23	3,7
Total	623	100

Dacă da, cine a exercitat violența? (puteți bifa mai multe)

	N
Alt copil	248
Profesor / cadru didactic	29
Adult din familie	12
Alt adult din comunitate	30
Online / necunoscut	64

Q11: Cum a reacționat copilul dvs. în acele situații?

	N	%
A spus imediat unui adult	332	53,3
A vorbit cu un prieten	27	4,3
A ascuns situația	105	16,9
A refuzat să mai meargă la școală	21	3,4
Nu a avut așa situații	24	3,9
Alt răspuns - specificați:	35	5,6
Abțineri	79	12,7
Total	623	100

Q12: Dumneavoastră cum ați reacționat?

	N	%
Am discutat cu copilul	290	46,5
Am informat școala	57	9,1
Am informat autoritățile (poliție, asistență socială)	15	2,4
Am ignorat situația	4	0,6
Nu a avut așa situații	145	23,3
Abțineri	112	18,0
Total	623	100

Q13: Credeți că în școala copilului dvs. există proceduri clare pentru raportarea violenței?

	N	%
Da, foarte clare	232	37,2
Parțial, dar nu suficient	118	18,9
Nu există / nu sunt cunoscute	76	12,2
Nu știu	161	25,8
Abțineri	36	5,8
Total	623	100

Q14: Cum apreciați deschiderea școlii de a discuta despre situații de violență?

	N	%
Foarte deschisă	345	55,
Deschisă, doar uneori	118	18,9
Rezervată, evită discuțiile	12	1,9
Neagă sau învinovățește familia	6	1,0
Nu știu	108	17,3
Abțineri	34	5,5
Total	623	100

Q15: În comunitatea dvs., există activități dedicate prevenirii violenței?

	N	%
Da - frecvent	127	20,4
Da - ocazional	132	21,2
Rareori	87	14,0
Niciodată	72	11,6
Nu știu	175	28,1
Abțineri	30	4,8
Total	623	100

Secțiunea 3 - Relația copilului cu familia

Q16: Cât de des comunicați deschis cu copilul dvs. despre problemele lui?

	N	%
Zilnic	495	79,5
De câteva ori pe săptămână	55	8,8
O dată pe săptămână	20	3,2
Foarte rar	19	3,0
Niciodată	3	0,5
Abțineri	31	5,0
Total	623	100

Q17: În ce măsură credeți că copilul dvs. se simte ascultat în familie?

	N	%
Mereu	450	72,2
De cele mai multe ori	125	20,1
Uneori	20	3,2
Rar	2	0,3
Niciodată	0	0
Abțineri	26	4,2
Total	623	100

Q18: Cum descrieți atmosfera generală în familie?

	N	%
Foarte pozitivă și de sprijin	399	64,0
Mai mult pozitivă	92	14,8
Echilibrată / cu bune și rele	108	17,3
Adesea tensionată	2	0,3
Foarte dificilă	0	0
Abțineri	22	3,5
Total	623	100

Q19: Credeți că este acceptabil ca un copil să fie uneori pedepsit fizic pentru disciplinare?

	N	%
Da	49	7,9
Uneori	139	22,3
Nu	367	58,9
Nu știu	20	3,2
Prefer să nu răspund	26	4,2
Abțineri	22	3,5
Total	623	100

Q20: Ați observat alte familii unde copiii sunt certați, loviți sau umiliți?

	N	%
Da - frecvent	38	6,1
Da - ocazional	105	16,9
Rareori	173	27,8
Niciodată	159	25,5
Prefer să nu răspund	122	19,6
Abțineri	26	4,2
Total	623	100

Q21: Dacă ați raporta un caz de violență, câtă încredere aveți în instituțiile responsabile?

	N	%
Foarte mare	84	13,5
Mare	136	21,8
Moderată	192	30,8
Mică	85	13,6
Niciuna	91	14,6
Abțineri	35	5,6
Total	623	100

Secțiunea 4 – Siguranță și violență

Q22: Credeți că violența între adolescenți (fizică, verbală, online) este o problemă în comunitate?

	N	%
Da, foarte des	316	50,7
Da, uneori	186	29,8
Foarte rar	28	4,5
Niciodată	10	1,6
Nu știu	57	9,1
Abțineri	26	4,2
Total	623	100

Q23: Dacă copilul dvs. ar fi victima unei forme de violență, cât de pregătit(ă) vă simțiți să interveniți?

	N	%
Foarte pregătit(ă)	313	50,2
Destul de pregătit(ă)	202	32,4
Mai puțin pregătit(ă)	49	7,9
Nepregătit(ă)	5	0,8
Nu știu	31	5,0
Abțineri	23	3,7
Total	623	100

Q24: Știți unde se poate raporta o situație de violență asupra copiilor?

	N	%
Da, clar	361	58,0
Am o idee, dar nu sunt sigur(ă)	79	12,7
Nu prea știu	120	19,3
Nu știu deloc	35	5,6
Abțineri	28	4,5
Total	623	100

Secțiunea 5 – Sprijin și resurse

Q25: Ați apela la un psiholog/consilier pentru copilul dvs. dacă ar fi nevoie?

	N	%
Da, cu siguranță	332	53,3
Probabil da	185	29,7
Nu sunt sigur(ă)	38	6,1
Probabil nu	20	3,2
Deloc	23	3,7
Abțineri	25	4,0
Total	623	100

Q26: Care sunt principalele obstacole pentru a accesa servicii de sprijin pentru copii?

	N	%
Lipsa banilor	58	9,3
Lipsa serviciilor în localitate	160	25,7
Lipsa informațiilor unde să merg	104	16,7
Lipsa timpului (program de muncă încărcat)	78	12,5
Neîncrederea în instituții	76	12,2
Teama de critică	37	5,9
Nu am obstacole	12	1,9
Altă idee – specificați: <ul style="list-style-type: none"> • Este greu, astăzi, să faci dreptate. Corupția e mare. Sunt copii violenți care fură, iar autoritățile nu fac nimic pentru că „sunt copii”. Nu am încredere în nimeni în afară de copilul meu. • Nu toți specialiștii își fac conștiincios și bine datoria. • Un salariu decent ar elimina multe dificultăți în a oferi copilului cele necesare. • Ar trebui publicate mai multe informații pentru părinți și copii. • Informat la timp copilul ce este bine și ce este rău – și cred că astfel vom trece ușor peste orice obstacol. 	44	7,1
Abțineri	54	8,7
Total	623	100

Secțiunea 6 – Soluții și idei

Q27: Ce măsuri și servicii considerați cele mai utile pentru reducerea violenței și sprijinirea adolescenților în școală și comunitate?

	N
Mai multă implicare a profesorilor și școlii	243
Campanii de informare/conștientizare pentru elevi și părinți	170
Acces la consiliere psihologică în școli și comunitate	168
Activități extracurriculare (sport, artă, cultură)	173
Centre de tineret și spații sigure pentru adolescenți	143
Implicarea mai activă a părinților	198
Sprijin pentru familiile cu părinți plecați peste hotare	113
Campanii online pentru adolescenți (TikTok, Instagram, YouTube)	34
Poliție și autorități mai implicate în comunitate	121
Pedepse mai stricte pentru agresori	178
Programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii	119
Activități comune părinți-copii pentru consolidarea relațiilor	104
Transport public sigur și accesibil pentru copii și adolescenți	74
Străzi și trotuare reparate, iluminate și fără pericole	114
Colaborare mai bună între școală, poliție, primărie și ONG-uri pentru protecția copiilor	143
Altă idee – specificați: <ul style="list-style-type: none"> • Să fie ascultate ambele părți ale conflictului, nu doar cei care „știu să înflorească” lucrurile sau care sunt vocali. • Deciziile să fie luate obiectiv, pe baza adevărului, nu a manipulării. • Conlucrare între profesori, părinți și copii pentru soluționarea problemelor și prevenirea violenței. • Ar fi minunat dacă toți ar fi implicați – ar fi mai sigur pentru copii și adolescenți. 	9

<ul style="list-style-type: none"> • Educația copilului să se bazeze pe încredere, dragoste și stimă, nu pe frică sau constrângere. • Copiii trebuie informați mai des despre formele de violență din societate. • Este important să li se ofere sfaturi clare și concrete pentru a preveni implicarea lor în astfel de situații. • Se propune restricționarea platformelor sociale care promovează sau permit conținut violent. 	
Total	

Q28: Dacă ați putea schimba ceva în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova, ce ați îmbunătăți în primul rând?

- Posturi de muncă, acasă lângă copii!
- Aș încadra ore de psihologie pentru copiii care agresează alți copii. Aș include sesiuni de psihologie copil-părinte. În mare parte, copiii nu sunt auziți de părinți.
- Și părinții nu sunt responsabili în educație.
- Dacă a fost încălcat regulamentul instituției de învățământ, copiii să fie pedepsiți.
- Conlucrarea părinților cu copiii și profesorii.
- Străzi iluminate și fără pericole.
- În instituțiile publice, copiii să fie egali, fără diferențe de statut sau favoritism.
- Organizarea de întâlniri între părinți, copii și organele de protecție.
- Nu aș schimba nimic.
- Consiliere psihologică accesibilă.
- Respectarea drepturilor copilului, dar și asumarea obligațiilor.
- Profesorii să nu-și descarce nervii pe elevi.
- Sprijin direct pentru familii ca prevenție împotriva separării.
- Agresorii să fie sancționați, iar adulții care nu intervin să fie trași la răspundere.
- Lipsa ocupațiilor pentru copiii din sate.
- Activități practice și educative: lemnărit, sport, bucătărie, etc.
- Pace și liniște între copii.
- Siguranța copiilor.
- Reducerea informațiilor nocive de pe rețelele sociale.
- Copiii sunt deja foarte informați.
- Eliminarea mitei.
- Educație. Protecție.
- Neglijența părinților.
- Exmatricularea agresorilor, exemplu nominal din Florești.
- Copiii au prea multe drepturi, prea puține obligații.
- Mai mulți supraveghetori pe coridoarele școlilor.
- Polițiști sau semafoare la intersecții.
- Educație parentală și programe locale de sprijin.
- Pază obligatorie în școli. Lecții de etică.
- Lecții tematice despre violență.
- Respect și cei 7 ani de acasă.
- Profesioniști dedicați în sistem.
- Activități extracurriculare variate.
- Conlucrarea cu părinții.
- Revenirea la stilul de notare vechi.
- Protecție împotriva abuzurilor.
- Sprijin financiar pentru copii.

- Disciplină. Săli de sport în sate.
- Pedepsă reală pentru agresori.
- Educația părinților.
- Prevenție și sprijin familial ca soluție principală.
- Implicarea APL.
- Psiholog calificat în școli.
- Eliminarea "cumătrismului".
- Consiliere psihologică gratuită.
- Atenție la starea financiară a familiei.
- Relație părinte-copil.
- Aplicarea efectivă a legii.
- Locuri de joacă și terenuri pentru copii.
- Problemele vin din neajunsuri.
- Prezența unor persoane responsabile în spațiile publice.
- Totul e bine.
- Să fie pace pe pământ.
- Activități extrașcolare: sport, artă, dans etc.
- Responsabilizarea părinților.
- Sprijin psihologic.
- Drepturi și obligații pentru copii.
- Implicarea părinților.
- Activități de comunicare în școli.
- Limitarea jocurilor pe telefon.
- Specialiști bine pregătiți.
- Instruirea continuă a asistenților sociali.
- Ascultarea copilului în luarea deciziilor.
- Promovarea prieteniei între copii.
- Educație și respect reciproc.
- Protecția copiilor vulnerabili și sancționarea agresorilor.
- Sprijin pentru familie, servicii sociale locale.
- Ghidare clară pentru copii.
- Cultivarea respectului și bunului simț.
- Monitorizarea bullying-ului în școli.
- Cercuri și activități gratuite în școli.
- Introducerea mai multor obligații pentru copii.
- Locuri de muncă pentru părinți.
- Mai multă atenție pentru copii.
- Implicarea polițiștilor în școală.
- Implicare reală a profesorilor în educația copiilor.
- Cabinete de consiliere psihologică în școli.
- Prezența specialiștilor în toate instituțiile.
- Copiii cunosc drepturile, nu și obligațiile.
- Confidențialitate în consilierea psihologică.
- O lecție despre comportamentul social al copiilor.
- Colaborare interinstituțională reală.
- Dialog constant între profesori și elevi.
- Buget mai mare pentru protecția copilului.
- Izolarea câinilor vagabonzi.
- Schimbarea începe cu fiecare dintre noi.

- Susținerea copiilor vulnerabili.
- Colaborare între școală, poliție, asistență socială.
- Implicarea instituțiilor locale specializate.
- Control strict în școli și grădinițe.
- Pedepsirea părinților agresorilor.
- Adunări școlare mai dese.
- Copilul să fie protejat și exemplul să fie clar pentru ceilalți.
- Discuții regulate despre violență.
- Psiholog obligatoriu în fiecare instituție.
- Explicații mai clare la teme.
- Pedepsirea părinților neglijenți, în special consumatori de alcool.
- Implicarea părinților proprii.
- Să fie auzit copilul.
- Fiecare părinte să aibă grijă de copil.
- Comunicarea cu copiii.
- Uniforme de calitate mai bună.
- Cât mai multe activități distractive și utile.
- Servicii de informare și psihologi bine pregătiți.
- Disciplină și limitarea gadgeturilor.
- Profesori abuzivi să fie sancționați.
- Atitudine serioasă a profesorilor față de supravegherea elevilor.
- Control al accesului la alcool și țigări pentru minori.
- Copilul meu este agresat pentru că este diferit.
- Educația deficitară acasă duce la violență la școală.
- Părinții să comunice mai des cu copiii.
- Părinții abuzivi să fie trași la răspundere.
- Activități educative în școli.
- Agresorii să aibă consecințe clare și consemnate.
- Educația în familie e cheia.
- Prevenția > Intervenția.
- Profesori tineri și bine pregătiți.
- Timp real petrecut de părinți cu copiii.
- Activități extracurriculare în școli.
- Înlocuirea profesorilor cu probleme de comportament.
- Centre de sprijin pentru copii.
- Copiii au prea multe drepturi, părinții prea puține.
- Fiecare familie să educe și să susțină copiii.
- Mai puțini părinți plecați peste hotare.
- Cazurile de violență par în scădere.
- Vocea copilului să conteze în decizii.
- Mai multă informare în școli.
- Dialog constant despre violență.
- Implicarea adolescenților din sate.
- Resurse financiare și prevenție.
- Responsabilitate parentală crescută.
- Centre educaționale pentru ocupația copiilor.
- Monitorizare zilnică de către părinți.
- Susținerea dezvoltă încrederea copilului.
- Investiții în educație și formarea specialiștilor.

Anexa 6. Rezultatele chestionarului – percepția și intervenția cadrelor didactice privind violența împotriva copiilor (106 respondenți din raionul Florești)

Secțiunea 1: Date demografice de bază ale respondentului

Q1: Funcția:

	N	%
Director/directoare	16	15,1
Profesor/profesoară	90	84,9
Educator/educatoare	0	0
Total	106	100

Q2: Experiență în învățământ:

	N	%
Sub 5 ani	8	7,5
5-10 ani	12	11,3
11-20 ani	25	23,6
Peste 20 de ani	61	57,5
Total	106	100

Q3: Tipul instituției:

	N	%
Liceu	45	42,5
Gimnaziu	58	54,7
Școală primară	3	2,8
Grădiniță	0	0
Total	106	100

Secțiunea 2: Măsuri deja existente în instituție

Q4: Există în instituția dvs. măsuri clare pentru prevenirea violenței asupra copiilor?

	N	%
Da – au fost elaborate intern	69	65,1
Da – au fost transmise de autorități	24	22,6
Parțial / informal	9	8,5
Nu	4	3,8
Nu știu	0	0
Abțineri	0	0
Total	106	100

Secțiunea 3: Gradul de încredere în sistemul de protecție a copilului

Q5: Câtă încredere aveți că, dacă semnalati un caz de violență, copilul va fi protejat în mod eficient?

	N	%
Foarte mare	31	29,2
Mare	51	48,1
Moderată	22	20,8
Mică	2	1,9
Niciuna	0	0
Abțineri	0	0
Total	106	100

Secțiunea 4: Reacția comunității la raportarea violenței

Q6: Cum reacționează, de regulă, comunitatea/părinții atunci când este raportat un caz de violență?

	N	%
Sprijină acțiunea școlii	68	64,2
Sunt indiferenți	11	10,4
Devine o problemă publică în mod negativ	13	12,3
Se arată ostili față de cel care raportează	4	3,8
Nu știu / Varietate de reacții	12	11,3
Abțineri	0	0
Total	106	100

Secțiunea 5: Percepție și intervenție

Q7: Evaluați nivelul de siguranță al copiilor în instituția dvs.:

	N	%
Foarte ridicat	28	26,4
Ridicat	59	55,7
Mediu	17	16,0
Scăzut	1	0,9
Foarte scăzut	0	0
Abțineri	1	0,9
Total	106	100

Q8: Considerați că violența împotriva copiilor este, în comunitatea dvs.:

	N	%
O problemă foarte gravă și frecventă	10	9,4
O problemă gravă, dar relativ rară	24	22,6
O problemă moderată, ocazional prezentă	43	40,6
O problemă minoră, rar întâlnită	22	20,8
Nu este o problemă vizibilă în comunitate	7	6,6
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q9: Considerați că uneori violența fizică moderată este justificată pentru disciplinarea copilului?

	N	%
Da	15	14,2
Nu	64	60,4
Nu știu	14	13,2
Prefer să nu răspund	13	12,3
Total	106	100

Q10: Ce forme de violență ați observat în instituția dvs.? (bifați toate care se aplică):

	N
Violență fizică între copii (ex. lovituri, împingeri)	63
Violență fizică exercitată de adult asupra copilului (ex. tras de mână, palmă, smucit)	4
Violență verbală între copii (ex. jigniri, porecle umilitoare, intimidare verbală)	84
Violență verbală din partea adulților (ex. ridicarea vocii, amenințări, etichetări negative)	15
Violență emoțională (ex. umilire publică, ignorare intenționată, excludere)	8
Neglijare educațională (ex. lipsă de sprijin în procesul de învățare, neintervenție în cazuri de risc)	5
Bullying (intimidare repetitivă, izolare, răspândirea de zvonuri, control excesiv)	20
Cyberbullying / hărțuire online între elevi (ex. mesaje umilitoare, distribuirea de imagini fără consimțământ)	11
Violență structurală / instituțională (ex. reguli abuzive, lipsa mecanismelor de raportare funcționale)	1
Alt tip de violență observat – specificați: - Amenințări din partea profesoarei de limbă engleză - În instituția în care activez cazurile de violență se rezumă doar la raporturile elev-elev și sunt rar întâlnite. Acestea se datorează faptului că suntem o instituție mică și copiii sunt mereu în vizorul cadrelor didactice, iar diriginții fac un lucru enorm de a menține starea de bine la clasă.	3

Q11: Ați fost martor(ă) la cazuri de violență în ultimul an?

	N	%
Da	18	17,0
Nu	87	82,1
Abțineri	1	0,9
Total	106	100

Q12: Cât de frecvent apar astfel de cazuri?

	N	%
Zilnic	3	2,8
Săptămânal	10	9,4
Lunar	7	6,6
Foarte rar	81	76,4
Niciodată	4	3,8
Abțineri	1	0,9
Total	106	100

Q13: Cunoașteți procedurile de raportare a violenței?

	N	%
Da, foarte bine	77	72,6
Parțial	22	20,8
Nu	6	5,7
Abțineri	1	0,9
Total	106	100

Q14: Ați aplicat aceste proceduri?

	N	%
Da	32	30,2
Nu	74	69,8
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q15: Sunt disponibile în școala dvs. afișe/materiale informative despre cum poate un copil raporta un caz de violență?

	N	%
Da	94	88,7
Nu	7	6,6
Nu știu	5	4,7
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q16: Există inițiative în instituția dvs. în care elevii participă activ la prevenirea violenței (ex. consiliul elevilor, cluburi, campanii)?

	N	%
Da	96	90,6
Nu	4	3,8
Nu știu	6	5,7
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q17: Elevii din instituția dvs. știu cui să se adreseze în caz de violență?

	N	%
Da – există persoane desemnate și cunoscute de copii	90	84,9
Parțial – doar unii știu / nu toți copiii cunosc procedurile	14	13,2
Nu – nu există o procedură clară sau nu este cunoscută	0	0
Nu știu	1	0,9
Abțineri	1	0,9
Total	106	100

Q18: Există o cutie fizică sau digitală unde elevii pot semnala anonim cazuri de violență?

	N	%
Da	78	73,6
Nu	14	13,2
Se planifică implementarea	8	7,5
Nu știu	6	5,7
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q19: Care dintre următoarele activități sunt organizate în instituția dvs. cu implicarea elevilor (bifați toate care se aplică)?

	N
Ateliere tematice despre drepturile copilului și non-violență	93
Concursuri de desen/eseu/afișe pe tema prevenirii violenței	80
Campanii susținute de elevi („Ziua fără violență”, „Prietenie între colegi” etc.)	68
Cluburi anti-bullying / ambasadori ai siguranței	11
Simulări de raportare și soluționare a conflictelor	19
Nu se organizează astfel de activități	0
Abțineri	0

Q20: În instituția dvs., vocea elevilor este luată în considerare în deciziile privind siguranța lor?

	N	%
Da, prin mecanisme instituționalizate (ex. consiliu elevi, chestionare periodice)	87	82,1
Uneori, prin discuții informale	17	16,0
Rar sau deloc	2	1,9
Nu știu	0	0
Abțineri	0	0
Total	106	100

Secțiunea 6: Colaborare interinstituțională

Q21: Ați primit sprijin din partea altor instituții (ex: Structura teritorială de asistență socială, poliție, APL, ONG-uri etc.) în gestionarea cazurilor de violență împotriva copiilor?

	N	%
Da	84	79,2
Nu	17	16,0
Abțineri	5	4,7
Total	106	100

Dacă ați bifat „Da”, vă rugăm să completați:

a) Care instituții v-au oferit sprijin? (bifați toate care se aplică):

	N
Structura teritorială de asistență socială (STAS)	42
Inspectoratul de Poliție	82
ONG-uri locale sau naționale	11
Administrația Publică Locală (APL)	49
Instituții medicale / psihologi	37
Alte instituții – specificați:	5

b) Ce tip de sprijin ați primit? (bifați toate care se aplică):

	N
Intervenție directă în caz (vizită, anchetă socială, investigație)	54
Consiliere pentru copil sau familie	75
Mediere între părți	41
Asistență juridică	7
Suport emoțional pentru cadrele didactice	16
Orientare în aplicarea procedurilor	17
Referire către alte servicii specializate	7
Alte forme de sprijin – specificați:	4

c) Cum apreciați eficiența intervenției (scurt comentariu):

- Pozitiv / Pozitivă / Bună
- Bine / Foarte bine / Foarte utilă
- Benefică / Una pozitivă
- Eficientă / Eficiență maximă / Foarte eficientă
- Destul de eficientă / Suficientă
- Satisfăcător / Satisfăcătoare
- Mare (percepută ca impact)
- A fost eficientă intervenția, părțile au hotărât problemele la nivel instituțional.
- Intervenția a rezolvat cazul de violență, au fost identificați inițiatorii și s-a stabilit pedeapsa administrativă.
- Nu se mai repetă violența.
- Scăderea cazurilor de comportamente agresive atât verbale cât și fizice, gestionarea incidentelor izolate, crește gradul de conștientizare a părinților în soluționarea conflictelor.
- Este benefic pentru a putea rezolva problema apărută și atenuarea ei de părți.
- Este destul de efectiv: responsabilizează atât copiii cât și părinții, oferă atât ghidare cât și siguranță.
- Intervenția a oferit copiilor suport și sprijin.
- S-au ameliorat situații emoționale.
- Mă bucură faptul că i se oferă ajutor practic copilului supus unui anumit gen de violență.
- Sunt benefice ședințele cu psihologul.
- Astfel de intervenții sunt eficiente dacă sunt făcute la timp, cu instrumente care dau rezultate.
- Imediată (timing-ul contează).
- Este o colaborare eficientă, cu implicarea părinților sau reprezentanților legali ai copiilor.
- Eficientă în momentul când elevul are frica de administrație, dar acest fapt nu garantează siguranța împotriva violenței și în afara orelor de studiu la școală.
- S-a precăutat metodologia, procedurile de aplicare în caz de violență.
- Comunicarea și dialogul cu părinții sunt importante, dar aceștia sunt uneori iresponsabili.
- Negativ – învinovățesc școala și profesorii.
- Pasiv / Foarte rece.

Q22: Ce obstacole întâmpinați în raportarea violenței?

- Părinții uneori sunt prea exigenți și nu vin la discuții pentru a evita cazul.
- Indiferența părinților.
- Părinți iresponsabili.
- Părinții plătesc amendă iar elevii continuă agresiunile; uneori părinții sunt indiferenți.
- Ostilitate, nemulțumire, reproșuri, uneori vulgaritate din partea părinților copiilor abuzatori.
- Sprijin mai mare din partea părinților (necesar).
- Consider că cazurile de violență minoră între elevi nu trebuie raportate, dacă se rezolvă situația pe loc și nu are continuare.
- Intimidare.
- Frică, rușine („Da’ tu nu ai cu ce te ocupa?”).
- Diverse reacții neprevăzute.
- Profesorul nu este ascultat, se socoate vinovat.
- Uneori rezistența cadrelor didactice și părinților, lipsă de obiectivitate.
- Lipsa psihologului școlar.
- Lipsa dovezilor.
- Lipsa informațiilor concrete.
- Cunoștințe parțiale în domeniul raportării și rezolvării situațiilor de violență.
- Un impediment ar fi stabilirea corectă a gravității cazului.
- Identificarea clară și corectă a vinovatului.

Q23: Cât de frecvent colaborați cu părinții în activități legate de siguranța copiilor și prevenirea violenței?

	N	%
Foarte frecvent – colaborare constantă și deschisă	47	44,3
Frecvent – dar mai ales în cazuri punctuale	41	38,7
Ocazional – doar la solicitarea școlii	12	11,3
Rar – implicarea părinților este redusă	5	4,7
Deloc – nu există colaborare pe acest subiect	1	0,9
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q24: Cum apreciați deschiderea părinților de a discuta despre situațiile de violență (inclusiv conflict între copii)?

	N	%
Foarte deschiși – colaborează activ cu școala	32	30,2
Deschiși – dar uneori defensivi	47	44,3
Rezervați – evită discuțiile sau le minimalizează	19	17,9
Ostili – neagă sau învinovățesc școala	5	4,7
Nu știu / Nu am avut astfel de interacțiuni	3	2,8
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q25: Părinții sunt implicați în campanii sau activități anti-violență organizate de instituție?

	N	%
Da – participă activ și constant	30	28,3
Da – dar doar un grup restrâns de părinți	36	34,0
Ocazional – când sunt invitați	33	31,1
Rar sau deloc	5	4,7
Abțineri	2	1,9
Total	106	100

Q26: Ați observat situații în care părinții justifică forme de violență asupra copiilor (fizică, verbală, emoțională)?

	N	%
Da – frecvent	17	16,0
Da – uneori	45	42,5
Rar	33	31,1
Niciodată	11	10,4
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q27: Ce obstacole întâmpinați în colaborarea cu părinții privind prevenirea violenței?

(Bifați toate variantele care se aplică)

	N
Lipsa de interes a părinților față de subiect	35
Negarea sau minimalizarea violenței de către părinți	30
Evitarea responsabilității sau învinovățirea școlii	46
Lipsa de timp pentru a participa la întâlniri sau activități	69
Lipsa de comunicare eficientă între familie și instituție	21
Neîncredere în instituțiile de învățământ sau în personalul didactic	7

Mentalități tradiționale care tolerează pedeapsa fizică/verbală	25
Dificultăți lingvistice sau culturale (în cazul familiilor de altă etnie)	2
Lipsa mecanismelor de implicare activă a părinților în școală	8
Alt obstacol – specificați:	0

Secțiunea 7: Capacitate și nevoi de sprijin

Q28: Cât de pregătit(ă) vă simțiți să interveniți într-un caz de violență asupra copilului?

	N	%
Foarte pregătit(ă) – cunosc procedurile și am încredere să intervin rapid și corect	24	22,6
Pregătit(ă) – am cunoștințe de bază și aș putea gestiona un caz cu sprijin extern	64	60,4
Nesigur(ă) – cunosc unele aspecte, dar aș avea nevoie de ghidare sau sprijin	15	14,2
Nepregătit(ă) – nu știu exact ce trebuie făcut și aș evita să intervin	1	0,9
Nu este rolul meu – consider că altcineva ar trebui să intervină în astfel de cazuri	0	0
Abțineri	2	1,9
Total	106	100

Q29: Ați participat la cursuri sau instruiți despre prevenirea violenței în ultimii 2 ani?

	N	%
Da	48	45,3
Dacă da – organizați de: MEC, SAP Florești, DGECTS Florești, Institutia de învățământ		
Nu	58	54,7
Abțineri	0	0
Total	106	100

Q30: De ce tip de suport aveți nevoie pentru a preveni mai eficient violența împotriva copiilor în instituția dvs.? (bifați toate care se aplică și completați unde este cazul):

a) Suport informațional și formare:

	N
Cursuri de formare despre identificarea semnelor de violență	34
Ghiduri și protocoale clare de intervenție și raportare	53
Instruire practică privind comunicarea cu copiii afectați	35
Exemple de bune practici din alte școli/instituții	59

b) Sprijin instituțional:

	N
Implicarea activă a Structurii teritoriale de asistență socială (STAS)	16
Acces rapid la consilieri școlari sau psihologi	20
Clarificarea rolului și responsabilităților între instituții	17
Disponibilitatea unui punct de contact permanent (telefon, platformă)	11

c) Resurse materiale:

	N
Materiale educative pentru copii (postere, pliante, jocuri tematice)	47
Finanțare pentru proiecte de prevenire sau campanii anti-violență	23
Spațiu adecvat pentru consiliere / intervenții de criză	11

d) Sprijin emoțional și comunitar:

	N
Supervizare sau suport emoțional pentru cadrele didactice implicate în cazuri dificile	15
Implicarea părinților în prevenirea violenței	38
Parteneriate cu ONG-uri locale și experți în protecția copilului	12

e) Alte sugestii sau nevoi identificate de dvs.:

- Camere de supraveghere pentru că ar reprezenta un real factor care ar genera o deprindere (stop violența) și evident va fi și o dovadă în cazul când elevul neagă acțiunile violente provocate altui elev.

Secțiunea 8: Perspective și recomandări

Q31: Dacă ați avea puterea să schimbați un singur lucru în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova, ce ați schimba – și de ce?

Vă rugăm să formulați liber ideea dvs. (poate fi o măsură practică, o politică, o atitudine socială sau o relație interinstituțională).

- Responsabilizarea părinților / părinți mai responsabili.
- Școlarizarea/instruirea părinților privind violența și consecințele ei.
- Pedagogizarea părinților: mulți nu știu cum să facă față problemelor și pasează responsabilitatea școlii.
- Educația din partea părinților – să fie responsabili, cu „șapte ani de acasă”.
- Implicarea părinților în activitățile copilului și comunicarea prietenoasă.
- Responsabilizarea părinților și copiilor, nu doar acordarea de drepturi.
- Penalizări/amenzi pentru părinții iresponsabili sau violenți.
- Marea libertate a părinților de a exagera pentru copilul lor, necesită necesară limitarea.
- Responsabilizarea părinților de către guvernare – multe probleme pornesc din familie.
- În multe familii copilul devine „idol/rege” → prea multe libertăți îi duc la comportamente violente.
- Protejați profesorii, inclusiv prin legi mai stricte.
- Profesorii trebuie să aibă instrumente clare de acțiune în cazurile de violență.
- Sprijin mai mare pentru cadrele didactice, nu doar sancționarea lor.
- Cod de conduită clar pentru toți actorii implicați.
- Profesorii au nevoie de protecție reală, pentru că uneori sunt învinovați pe nedrept.
- Lucru constant cu psihologii școlari (nu doar lăsat pe umerii diriginților).
- Suport psihologic permanent pentru copii și familii.
- Angajarea de psihologi suplimentari.
- Dezvoltarea serviciilor comunitare: centre multifuncționale, echipe mobile intersectoriale, consiliere parentală.
- Introducerea unei ore speciale „Cum prevenim conflictele”.
- Lecții/ore opționale despre violență, drepturi și obligații.
- Elevii să cunoască limitele în care își pot folosi drepturile (drepturi + responsabilități).
- Organizarea de activități după interes / broșuri cu studii de caz.
- Interzicerea telefoanelor și implicarea copiilor în activități practice.
- Organizarea timpului liber al copiilor (cercuri, activități extracurriculare).
- Numărul de elevi într-o clasă să fie mai mic (max. 15) pentru a preveni conflictele.
- Schimbarea mecanismului de intervenție timpurie și coordonare interinstituțională.
- Crearea unei platforme digitale integrate naționale pentru educație-sănătate-protecție.
- Echipe mobile de intervenție rapidă.
- Consolidarea și extinderea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie.
- Raportarea cazurilor de violență – fișa de sesizare să fie mai clară.
- Verificări inopinate ale administrației școlare privind modul de gestionare a cazurilor.

Q32: Alte observații sau recomandări:

- Nu avem un psiholog în instituție – este foarte necesar acest fapt.
- Este necesitatea de a lucra mai mult cu părinți.
- Mai multă implicare a poliției.
- implicare mai mare a tuturor instituțiilor responsabile pentru creșterea unei generații protejate, sănătoase și sigure.
- Educație bună din partea părinților.
- Părinții să fie mai responsabili față de copii.
- De accentuat că elevii au nu numai drepturi, dar și obligațiuni.
- Să se pună mai mare accent pe îndatoririle copiilor/elevilor decât pe drepturi.
- Ar fi bine de menținut legătura de încredere între copii-profesori, copii-copii, ca într-o familie unde părintele este mereu alături de copil.
- Rămâne de ținut sub control protecția copiilor în familie.
- Mult succes în proiecte realizabile!
- Succes / Succese tuturor!
- Mulțumesc frumos pentru chestionar.

Anexa 7. Rezultatele chestionarului – percepția adolescenților privind violența împotriva copiilor (218 respondenți din raionul Florești)

Secțiunea 1: Date demografice de bază ale respondentului

Q1: Câți ani ai?

	N	%
13	75	34,4
14	64	29,4
15	57	26,1
16	18	8,3
17	4	1,8
Total	218	100

Q2: Ești:

	N	%
Fată	134	61,5
Băiat	84	38,5
Total	218	100

Q3: În ce tip de școală înveți?

	N	%
Liceu	78	35,8
Gimnaziu	127	58,3
Școală profesională	7	3,2
Prefer să nu spun	6	2,8
Total	218	100

Secțiunea 2: Școala și familia

Q4: Cum te simți atunci când ești la școală?

	N	%
Foarte bine, îmi place la școală	31	14,2
Bine, de obicei mă simt ok	80	36,7
Așa și așa, depinde de zi	97	44,5
Nu prea bine, mă simt inconfortabil	3	1,4
Rău, nu îmi place deloc	7	3,2
Abțineri	0	0
Total	218	100

Q5: Cum te înțelegi cu profesorii?

	N	%
Foarte bine	65	29,8
Mai mult bine	98	45,0
Așa și așa	49	22,5
Destul de greu	5	2,3
Foarte rău	1	0,5
Abțineri	0	0
Total	218	100

Q6: Ai primit vreodată sprijin emoțional de la un profesor/cadru didactic?

	N	%
Da, des	49	22,5
Uneori	86	39,4
Rar	41	18,8
Niciodată	22	10,1
Prefer să nu spun	18	8,3
Abțineri	2	0,9
Total	218	100

Q7: Dacă vezi un coleg agresat la școală, ce faci de obicei?

	N
Spun imediat unui profesor	63
Încerc să-l ajut	95
Vorbesc cu un prieten	27
Nu fac nimic	37
Plec și evit situația	16

Q8: Cum e atmosfera acasă?

	N	%
Foarte bună și plină de sprijin	133	61,0
Mai mult pozitivă	57	26,1
Așa și așa	19	8,7
Tensionată uneori	3	1,4
Foarte dificilă	2	0,9
Abțineri	4	1,8
Total	218	100

Q9: Cine ia cel mai des deciziile importante în familia ta?

	N	%
Părinții împreună	118	54,1
Unul dintre părinți	39	17,9
Bunicii sau rudele	1	0,5
Eu și părinții împreună	60	27,5
Altă persoană	0	0
Abțineri	0	0
Total	218	100

Q10: Te simți ascultat de părinți?

	N	%
Mereu	93	42,7
De cele mai multe ori	73	33,5
Uneori	37	17,0
Rar	13	6,0
Niciodată	2	0,9
Abțineri	0	0
Total	218	100

Secțiunea 3 – Prieteni și relații

Q11: Cât de mult te simți acceptat în grupul tău de prieteni?

	N	%
Mereu	74	33,9
De cele mai multe ori	76	34,9
Uneori	49	22,5
Rareori	15	6,9
Deloc	2	0,9
Abțineri	2	0,9
Total	218	100

Q12: Ai prieteni apropiați cu care poți vorbi orice?

	N	%
Da, mai mulți	50	22,9
Da, unul sau doi	109	50,0
Am prieteni, dar nu foarte apropiați	34	15,6
Nu prea am prieteni	17	7,8
Nu am deloc	5	2,3
Abțineri	3	1,4
Total	218	100

Q13: Dacă un prieten are probleme, tu...

	N	%
Îl ascuți și îl sprijini	179	82,1
Spui unui adult	8	3,7
Încerci să-l înveselești	22	10,1
Nu știi ce să faci	6	2,8
Te îndepărtezi	3	1,4
Abțineri	0	0
Total	218	100

Secțiunea 4 – Siguranță și violență

Q14: Ți s-a întâmplat ca cineva să te jignească, să te lovească sau să te supere, fie direct, fie online?

	N	%
Da, des	18	8,3
Da, uneori	61	28,0
Foarte rar	84	38,5
Niciodată	42	19,3
Prefer să nu spun	13	6,0
Abțineri	0	0
Total	218	100

Q15: Ai văzut pe altcineva trecând printr-o situație de violență?

	N	%
Da, des	22	10,1
Da, uneori	63	28,9
Rar	79	36,2
Niciodată	42	19,3
Prefer să nu spun	12	5,5
Abțineri	0	0
Total	218	100

Q16: Știi unde poți raporta o situație de violență?

	N	%
Da, știu exact	69	31,7
Da, cam știu	76	34,9
Am auzit, dar nu sunt sigur	40	18,3
Nu prea știu	18	8,3
Nu știu deloc	15	6,9
Abțineri	0	0
Total	218	100

Q17: Dacă ai povesti despre un caz, crezi că adulții responsabili te-ar ajuta?

	N	%
Da, sigur	76	34,9
Probabil da	108	49,5
Nu prea cred	13	6,0
Deloc	7	3,2
Nu știu / nu sunt sigur(ă)	14	6,4
Abțineri	0	0
Total	218	100

Secțiunea 5 - Emoții și sprijin

Q18: Cât de des te simți ascultat de adulți (părinți, profesori, consilieri)?

	N	%
Mereu	66	30,3
De cele mai multe ori	95	43,6
Uneori	39	17,9
Rar	11	5,0
Niciodată	5	2,3
Abțineri	2	0,9
Total	218	100

Q19: Cât de fericit te consideri în viața de zi cu zi?

	N	%
Foarte fericit	56	25,7
Mai mult fericit	83	38,1
Așa și așa	66	30,3
Mai mult nefericit	8	3,7
Foarte nefericit	3	1,4
Abțineri	2	0,9
Total	218	100

Q20: Dacă ai o problemă, cui îi povestești prima dată?

	N	%
Părinților	105	48,2
Profesorului	3	1,4
Prietenilor	62	28,4
Nimănui	34	15,6
Altcuiva	11	5,0
Abțineri	3	1,4
Total	218	100

Q21: Când te simți trist sau supărat, ce faci cel mai des?

	N	%
Vorbesc cu cineva apropiat	88	40,4
Mă retrag singur	49	22,5
Mă refugiez în telefon/jocuri	47	21,6
Încerc să uit problema	22	10,1
Altceva (scrie tu)	11	5,0
- Ascult muzică (menționat de mai multe ori)		
- Mă concentrez în joaca de pe PC		
- Cânt la chitară		
- Plâng (menționat de mai multe ori)		
- Tac și țin în mine		
- Mă plimb singur		
- Încerc să mă gândesc la lucrurile pozitive și să rezolv problema		
- Citesc cărți		
- Mă pun să dorm ca să uit		
- Vorbesc cu cea mai bună prietenă și mama		
Abțineri	1	0,5
Total	218	100

Secțiunea 6 – Soluții și idei

Q22: Ce crezi că i-ar ajuta pe adolescenți să fie mai calmi și să se înțeleagă mai bine între ei?

	N
Mai multe activități sportive împreună	60
Jocuri și competiții amicale	47
Activități artistice (muzică, desen, teatru, dans)	35
Ateliere despre cum să comunicăm mai bine	34
Mai mult timp pentru discuții libere între colegi	72
Profesori care să ne asculte și să ne sprijine	45
Grupuri unde putem vorbi deschis despre problemele noastre	46
Mai multe excursii și tabere școlare	62
Organizarea de cluburi pe interese (IT, lectură, filme, voluntariat etc.)	32
Programe de mentorat cu adolescenți mai mari sau adulți de încredere	9
Activități de voluntariat în comunitate	22
Spații unde putem petrece timp împreună în siguranță	39
Campanii împotriva bullying-ului și a jignirilor	21
Învățarea unor tehnici de calmare (respirație, relaxare)	23
Mai multă educație despre respect și prietenie	32
Posibilitatea de a vorbi cu un psiholog sau consilier școlar	28
Filme sau discuții pe teme de prietenie și colaborare	18
Activități mixte între clase sau școli diferite pentru a cunoaște mai mulți colegi	20
Jocuri de echipă care cer colaborare și încredere	35
Mai multă implicare a părinților în activitățile cu tinerii	16
Zone fără conflicte și fără presiune (pauze mai relaxante la școală)	26
Oameni de sprijin în comunitate care să fie aproape de adolescenți	19
Posibilitatea de a învăța cum să rezolvăm certurile fără ceartă sau violență	21

Mai multe evenimente distractive pentru tineri (petreceri școlare, festivaluri, seri de film)	48
Activități comune în natură (drumeții, picnicuri, sport în aer liber)	48
Pedepse mai stricte pentru comportamente violente	19
Altceva (scrie tu)	6
- Să se impună mai multe reguli și mai stricte în școli; când cineva face bullying să se ia măsuri mai stricte și pedepse.	
- Mult sport în aer liber (volei, fotbal)	
- Prieteni care să îi ajute	
- Discotecă	
- Jocuri online unde poți vorbi și să te ajuți reciproc cu prietenii	

Q23: Ce ar trebui să existe în comunitatea ta ca tu și prietenii tăi să vă simțiți mai protejați și în siguranță?

	N
Locuri de joacă sigure și îngrijite	71
Parcuri curate și cu lumină seara	104
Terenuri de sport gratuite și accesibile	62
Cluburi sau centre pentru tineri unde să mergem după școală	53
Săli pentru activități (muzică, dans, artă, jocuri)	50
Spații unde să ne întâlnim cu prietenii în siguranță	63
Poliție mai vizibilă în sat sau oraș	25
Camere video în locurile aglomerate	38
Străzi și curți bine luminate noaptea	58
Un loc unde să merg imediat dacă am nevoie de ajutor	35
Un număr de telefon/linii verzi unde să pot suna oricând	23
Profesori care să asculte și să ajute elevii	34
Grupuri unde să pot vorbi liber despre problemele mele	25
Activități comune pentru tineri ca să fim mai uniți	26
Programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii	28
Ateliere unde să învăț cum să reacționez în situații grele	19
Lecții la școală despre bullying și respect	19
Campanii despre siguranța pe internet	13
Sprijin pentru copiii cu părinți plecați peste hotare	23
Proiecte care promovează prietenia și toleranța	15
Informații clare unde și la cine să cer ajutor	21
Transport public sigur și curat	31
Străzi și trotuare reparate și fără pericole	40
Reguli locale mai stricte pentru protecția copiilor și adolescenților	25
Colaborare mai bună între școală, poliție și primărie pentru siguranța noastră	23
Altă idee (scrie tu)	6
- Transport școlar cu condiții pentru fiecare elev	
- Benzi pentru biciclete	
- Sală de volei	

Q24: Ce mesaj ai transmite adulților (profesori, părinți, autorități) despre nevoile adolescenților?

- Adolescenții au nevoie să fie **ascultați, sprijiniți și înțeleși**, nu doar judecați.
- „Ascultați-ne părerea, Ascultați dacă vă spunem ceva – înseamnă că avem încredere.
- Să le fie respectate emoțiile, să primească încredere și răbdare.
- Adolescenții au nevoie de **iubire, sprijin și atenție**.
- Nu criticați deodată, „Nu ne comparați între noi, fiecare copil e diferit.
- Adulții trebuie să observe schimbările emoționale la copii și să intervină prin dialog.
- **Sprijin psihologic și comunicare sinceră**, mai ales în situațiile grele.
- Părinții să fie **mai responsabili și implicați**.
- Dragi părinți, ascultați pe copii și ajutați-i, nu strigați la ei.
- Să se discute mai des în familie inclusiv despre subiecte sensibile (dezvoltarea pubertară, sănătatea).
- Sprijin și înțelegere în loc de presiune sau critici.
- Fiți mai calmi și răbdători cu adolescenții.
- Profesorii să încurajeze greșelile ca parte din învățare.
- Mai multă **atenție și implicare în clase**, să nu lase elevii să se jignească unii pe alții.
- Evitarea favoritismului și comparării elevilor.
- Cabinete de timp liber și consiliere pentru adolescenți.
- Mai multe ore și activități dedicate **bullying-ului și respectului**.
- Adolescenții cer **locuri de sport, parcuri curate, terenuri sigure**.
- Activități comune: petreceri, excursii, cluburi, întâlniri mai dese.
- Mai mult timp liber, plimbări în aer liber, spații unde să putem fi noi înșine.
- Activități extracurriculare (lecții suplimentare, ateliere, voluntariat).
- Reguli mai stricte pentru comportamente violente.
- Să fie controlate mai des familiile vulnerabile.
- Mai puțină presiune pe note, mai mult sprijin real.
- Să fie luate în serios **nevoile fizice, emoționale și educaționale** ale adolescenților.
- Cred că adulții trebuie să fie mai atenți la adolescenți, astfel încât orice schimbare la un copil să fie observată înainte de a se întâmpla ceva mai puțin pozitiv, mai multe discuții sincere și mai multă atenție educației copiilor, este important ca adulții să-i învețe pe copii ce este bine și ce este rău de la o vârstă fragedă. De asemenea, mai mult interes din partea adulților pentru hobby-urile și problemele copilului, majoritatea adolescenților au nevoie de acest lucru. Mai puțină presiune asupra copiilor, mai multă înțelegere și armonie între relațiile dintre adulți și adolescenți, luarea măsurilor imediat în caz când copilul fumează, consumă alcool și droguri.
- Acceptați faptul că adolescenții pot greși.

Q25: Care crezi că este cea mai mare problemă cu care se confruntă adolescenții din comunitatea ta?

- Bullyngul / bullying-ul / bulingul (menționat frecvent)
- Violența
- Agresiunea fizică
- Bullying, jignirea și umilința
- Înjosirea, excluziunea socială
- Nerespectarea dreptului de a trăi fără violență, înjosirea permanentă a adolescenților din familii sărace
- Bullying și necomunicarea
- Bullying între adolescenți, profesori calificativi dar care nu pot colabora cu copiii
- Lipsa de înțelegere și comunicare dintre adolescenți și adulți
- Nu știu cum să-și gestioneze sentimentele, emoții prea puternice
- Lipsa comunicării, frica de a-și expune părerea
- Nu sunt ascultați

- Neînțelegerea părinților în diferite situații
- Neînțelegerea cu cei mai în vârstă
- Lipsa de comunicare reală cu adulții
- Prieteni falși și lipsa sprijinului autentic
- Neînțelegeri între colegi / între prieteni
- Presiunea de la școală și din partea celor din jur
- Catalogul electronic
- Probleme școlare sau familiale
- Învățătura / notele
- Puține lecții suplimentare (ex. la alte materii decât matematica)
- Mulți elevi nu pot învăța din cauza a 3-4 colegi care se distrează în timpul lecției
- Frica de examene și emoțiile puternice
- Lipsa sălilor sportive și distractive
- Lipsa sălilor de jocuri sau antrenamente
- Lipsa locurilor de recreere
- Lipsa oportunităților reale de exprimare și afirmare pozitivă
- Nu prea este cu ce să se ocupe tineretul în comunitate – stăm la opriri pe scaune și pe telefon
- Lipsa implicării în voluntariat sau proiecte
- Lipsa unui spațiu sigur unde să se exprime liber și să fie ascultați
- Lipsa atenției din partea părinților plecați peste hotare
- Lipsa de control parental
- Lipsa sprijinului emoțional autentic
- Probleme familiale
- Neîncrederea de sine / lipsa iubirii de sine / complexuri
- Neînțelegerea ideilor și preferințelor lor
- Fumatul, băutura și în cazuri excepționale drogurile
- Consumul de alcool în comunitate
- Multă libertate de acțiune – efecte nocive (droguri, substanțe psihotrope)
- Prietenii răi – duc la scădere în învățatură, vorbesc urât, fumează și beau → risc de „copii ai străzii”
- Telefonul și dependența digitală (lipiți de telefon, lipsa interacțiunii față în față)
- Lipsa banilor
- Lucrul / munca prea devreme
- Discriminarea
- Indiferența și mândria
- Organizarea timpului liber
- Nu cred că se confruntă cu nicio problemă

Anexa 8. Rezultatele chestionarului privind percepția copiilor asupra violenței (20 respondenți din raionul Florești)

Q1: La școală mă simt...

	N	%
Foarte bine	9	45
Bine	3	15
Așa și așa	6	30
Nu prea bine	2	10
Deloc bine	0	0
Total	20	100

Q2: Acasă mă simt...

	N	%
Mereu în siguranță	14	70
De obicei în siguranță	4	20
Uneori în siguranță	1	5
Rareori în siguranță	1	5
Niciodată în siguranță	0	0
Total	20	100

Q3: Când un copil râde de mine sau mă lovește...

	N	%
Spun imediat unui adult	13	65
Spun unui prieten	2	10
Tac și nu spun nimănui	2	10
Plâng și mă retrag	3	15
Cred că e vina mea	0	0
Total	20	100

Q4: Cât de des vezi copii certați sau loviți de adulți?

	N	%
Niciodată	6	30
O dată sau de două ori	3	15
Uneori	3	15
Destul de des	2	10
Foarte des	6	30
Total	20	100

Q5: Când sunt trist la școală, profesorii...

	N	%
Mă ajută și mă liniștesc	10	50
Vorbesc cu mine calm	8	40
Uneori ajută, alteori nu	2	10
Mă ceartă	0	0
Nu fac nimic	0	0
Total	20	100

Q6: Când sunt trist sau speriat, eu...

	N	%
Vorbesc cu părinții	10	50
Vorbesc cu profesorul	1	5
Vorbesc cu un prieten	6	30
Țin totul în mine	2	10
Plâng singur	1	5
Total	20	100

Q7: Dacă un prieten e lovit sau supărat...

	N	%
Spun imediat unui adult	6	30
Încerc să-l ajut singur	8	40
Vorbesc doar cu el	5	25
Mă sperii și nu fac nimic	1	5
Plec și mă îndepărtez	0	0
Total	20	100

Q8: Crezi că adulții ascultă ce spun copiii?

	N	%
Mereu	12	60
De obicei	3	15
Uneori	4	20
Rareori	1	5
Niciodată	0	0
Total	20	100

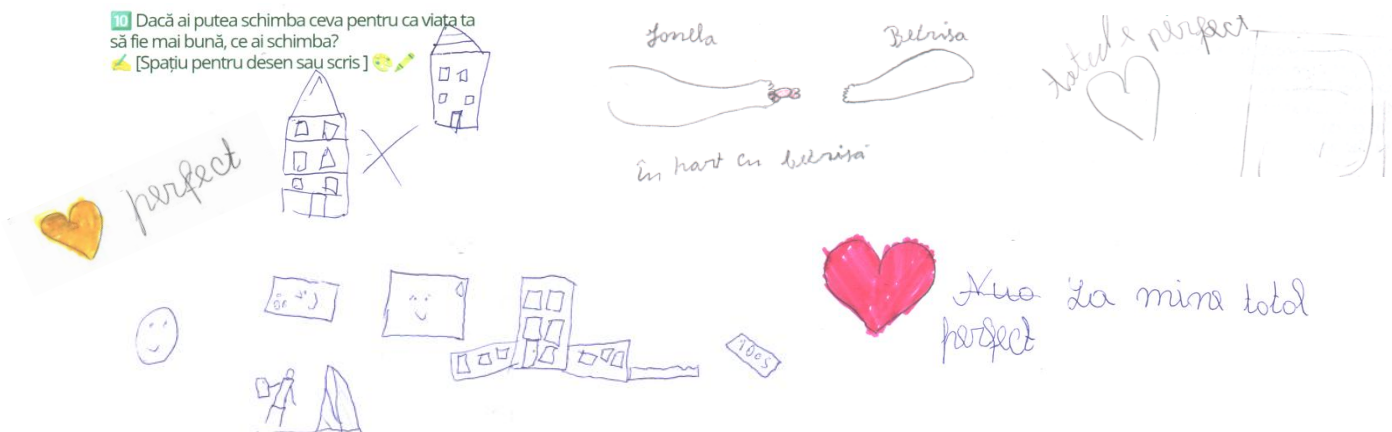
Q9: În fiecare zi mă simt cel mai des...

	N	%
Fericit și liniștit	6	30
Mai mult fericit decât trist	5	25
Așa și așa	8	40
Mai mult trist sau supărat	1	5
Foarte trist sau speriat	0	0
Total	20	100

Q10: Dacă ai putea schimba ceva pentru ca viața ta să fie mai bună, ce ai schimba?

10 Dacă ai putea schimba ceva pentru ca viața ta să fie mai bună, ce ai schimba?

[Spațiu pentru desen sau scris]

Anexa 9. Rezultatele chestionarului – percepția și intervenția părinților privind violența împotriva copiilor (351 respondenți din raionul Căușeni)

Secțiunea 1: Date generale

Q1: Vârsta dvs:

	N	%
<30 ani	19	5,4
30-40 ani	205	58,4
41-50 ani	103	29,3
>50 ani	24	6,8
Total	351	100

Q2: Sunteți:

	N	%
Mamă	324	92,3
Tată	18	5,1
Tutore/altă rudă	9	2,6
Total	351	100

Q3: Copilul dvs. frecventează:

	N	%
Gimnaziu	139	39,6
Liceu	212	60,4
Școală profesională	0	0
Total	351	100

Q4: Câți copii aveți în grijă?

	N	%
1	58	16,5
2	172	49,0
3 sau mai mulți	121	34,5
Total	351	100

Secțiunea 2: Relația copilului cu școala și profesorii

Q5: Cum apreciați siguranța copilului dvs. la școală?

	N	%
Foarte sigur(ă)	116	33,0
Mai degrabă sigur(ă)	144	41,0
Uneori sunt probleme	54	15,4
Puțin nesigur(ă)	24	6,8
Deloc sigur(ă)	0	0
Abțineri	13	3,7
Total	351	100

Q6: Cum apreciați relația copilului dvs. cu profesorii?

	N	%
Foarte bună	99	28,2
Bună	199	56,7
Acceptabilă	41	11,7
Tensionată	3	0,9

Foarte dificilă	0	0
Abțineri	9	2,6
Total	351	100

Q7: Cât de des sunteți informat(ă) despre situația copilului dvs. la școală?

	N	%
Zilnic	103	29,3
Săptămânal	52	14,8
Lunar	21	6,0
Doar atunci când apar probleme	159	45,3
Niciodată	7	2,0
Abțineri	9	2,6
Total	351	100

Q8: Știți dacă profesorii oferă sprijin emoțional copiilor atunci când au nevoie?

	N	%
Da, mereu	147	41,9
Uneori	121	34,5
Foarte rar	27	7,7
Niciodată	4	1,1
Nu știu	43	12,3
Abțineri	9	2,6
Total	351	100

Q9: În comunitatea dvs., violența împotriva copiilor este:

	N	%
Foarte frecventă și gravă	4	1,1
Prezentă, dar mai rară	64	18,2
Ocazională, nu foarte gravă	63	17,9
Aproape inexistentă	114	32,5
Nu știu	92	26,2
Abțineri	14	4,0
Total	351	100

Q10: Ați aflat vreodată că copilul dvs. a fost victima violenței (fizică, verbală, emoțională, online)?

	N	%
Da	143	40,7
Nu	159	45,3
Nu știu	21	6,0
Prefer sa nu raspund	19	5,4
Abțineri	9	2,6
Total	351	100

Dacă da, cine a exercitat violența? (puteți bifa mai multe)

	N
Alt copil	173
Profesor / cadru didactic	33
Adult din familie	3
Alt adult din comunitate	19
Online / necunoscut	29

Q11: Cum a reacționat copilul dvs. în acele situații?

	N	%
A spus imediat unui adult	150	42,7
A vorbit cu un prieten	26	7,4
A ascuns situația	69	19,7
A refuzat să mai meargă la școală	22	6,3
Nu a avut așa situații	20	5,7
Alt răspuns – specificați:	10	2,8
<ul style="list-style-type: none"> • Mi-a spus mie • Mia spus mie • A vorbit acasă părinților • Am aflat întâmplător • La grădiniță refuza să meargă din cauza asistentei de educator • A plâns și nu dorea să meargă la școală • S-a comportat urât în clasă • Am văzut că a devenit mai retras și l-am luat cu vorba până am aflat • A comunicat cu familia • Am zis să nu-i tragă atenția • Eu cred că copilul mi-ar fi spus mai întâi mie... • A comunicat mie • S-a „autoapărat” singurel • O vorbit cu mine, mama • Discută cu părinții/profesoara despre situația creată • A vorbit cu mine mai întâi • Îmi spune mie • A plâns • Не среагировала на неправдивые слова в её адрес (Nu a reacționat la cuvintele neadevărate) • Am rezolvat problema împreună • Am fost anunțată de mama colegului său • A trecut printr-o stare emoțională • A spus, dar mai târziu • Am discutat în familie • Având emoții, am aflat de la alte persoane • A preferat să nu spună • Să comunice unui adult sau părinților în cazul unui act de violență • Am discutat cu părintele copilului agresiv • Iar eu am discutat cu părinții copilului • A vorbit cu mine personal • Să fie pace în țară 		
Abțineri	54	15,4
Total	351	100

Q12: Dumneavoastră cum ați reacționat?

	N	%
Am discutat cu copilul	183	52,1
Am informat școala	47	13,4
Am informat autoritățile (poliție, asistență socială)	6	1,7
Am ignorat situația	2	0,6
Nu a avut așa situații	110	31,3
Abțineri	9	0,9
Total	351	100

Q13: Credeți că în școala copilului dvs. există proceduri clare pentru raportarea violenței?

	N	%
Da, foarte clare	113	32,2
Parțial, dar nu suficient	99	28,2
Nu există / nu sunt cunoscute	41	11,7
Nu știu	81	23,1
Abțineri	17	4,8
Total	351	100

Q14: Cum apreciați deschiderea școlii de a discuta despre situații de violență?

	N	%
Foarte deschisă	180	51,3
Deschisă, doar uneori	101	28,8
Rezervată, evită discuțiile	14	4,0
Neagă sau învinovățește familia	2	0,6
Nu știu	32	9,1
Abțineri	22	6,3
Total	351	100

Q15: În comunitatea dvs., există activități dedicate prevenirii violenței?

	N	%
Da - frecvent	71	20,2
Da - ocazional	115	32,8
Rareori	50	14,2
Niciodată	32	9,1
Nu știu	68	19,4
Abțineri	15	4,3
Total	351	100

Secțiunea 3 - Relația copilului cu familia

Q16: Cât de des comunicați deschis cu copilul dvs. despre problemele lui?

	N	%
Zilnic	269	76,6
De câteva ori pe săptămână	50	14,2
O dată pe săptămână	9	2,6
Foarte rar	13	3,7
Niciodată	0	0
Abțineri	10	2,8
Total	351	100

Q17: În ce măsură credeți că copilul dvs. se simte ascultat în familie?

	N	%
Mereu	230	65,5
De cele mai multe ori	98	27,9
Uneori	11	3,1
Rar	0	0
Niciodată	0	0
Abțineri	12	3,4
Total	351	100

Q18: Cum descrieți atmosfera generală în familie?

	N	%
Foarte pozitivă și de sprijin	210	59,8
Mai mult pozitivă	62	17,7
Echilibrată / cu bune și rele	65	18,5
Adesea tensionată	3	0,9
Foarte dificilă	0	0
Abțineri	11	3,1
Total	351	100

Q19: Credeți că este acceptabil ca un copil să fie uneori pedepsit fizic pentru disciplinare?

	N	%
Da	9	2,9
Uneori	80	22,8
Nu	227	64,7
Nu știu	5	1,4
Prefer să nu răspund	19	5,4
Abțineri	11	3,1
Total	351	100

Q20: Ați observat alte familii unde copiii sunt certați, loviți sau umiliți?

	N	%
Da - frecvent	25	7,1
Da - ocazional	99	28,2
Rareori	92	26,2
Niciodată	81	23,1
Prefer să nu răspund	42	12,0
Abțineri	12	3,4
Total	351	100

Q21: Dacă ați raporta un caz de violență, câtă încredere aveți în instituțiile responsabile?

	N	%
Foarte mare	31	8,8
Mare	79	22,5
Moderată	133	37,9
Mică	66	18,8
Niciuna	26	7,4
Abțineri	16	4,6
Total	351	100

Secțiunea 4 – Siguranță și violență

Q22: Credeți că violența între adolescenți (fizică, verbală, online) este o problemă în comunitate?

	N	%
Da, foarte des	202	57,5
Da, uneori	104	29,6
Foarte rar	11	3,1
Niciodată	1	0,3
Nu știu	19	5,4
Abțineri	14	4,0
Total	351	100

Q23: Dacă copilul dvs. ar fi victima unei forme de violență, cât de pregătit(ă) vă simțiți să interveniți?

	N	%
Foarte pregătit(ă)	181	51,6
Destul de pregătit(ă)	119	33,9
Mai puțin pregătit(ă)	24	6,8
Nepregătit(ă)	6	1,7
Nu știu	9	2,6
Abțineri	12	3,4
Total	100	100

Q24: Știți unde se poate raporta o situație de violență asupra copiilor?

	N	%
Da, clar	196	55,8
Am o idee, dar nu sunt sigur(ă)	66	18,8
Nu prea știu	62	17,7
Nu știu deloc	15	4,3
Abțineri	12	3,4
Total	351	100

Secțiunea 5 – Sprijin și resurse

Q25: Ați apela la un psiholog/consilier pentru copilul dvs. dacă ar fi nevoie?

	N	%
Da, cu siguranță	186	53,0
Probabil da	107	30,5
Nu sunt sigur(ă)	23	6,6
Probabil nu	9	2,6
Deloc	13	3,7
Abțineri	13	3,7
Total	351	100

Q26: Care sunt principalele obstacole pentru a accesa servicii de sprijin pentru copii?

	N	%
Lipsa banilor	41	11,7
Lipsa serviciilor în localitate	93	26,5
Lipsa informațiilor unde să merg	54	15,4
Lipsa timpului (program de muncă încărcat)	33	9,4
Neîncrederea în instituții	48	13,7
Teama de critică	24	6,8
Nu am obstacole	39	11,1

Altă idee – specificați: <ul style="list-style-type: none"> • Cel mai bun sprijin pentru copiii noștri sunt părinții, ceilalți nu au nevoie de ei • Copiii mei au mereu sprijin din partea familiei • Nu are nevoie – eu sunt ca psiholog • Am studiat psihologie și psihopedagogie • Nu am prea mare încredere că îmi vor face dreptate 	5	1,4
Abțineri	14	4,0
Total	351	100

Secțiunea 6 – Soluții și idei

Q27: Ce măsuri și servicii considerați cele mai utile pentru reducerea violenței și sprijinirea adolescenților în școală și comunitate?

	N	%
Mai multă implicare a profesorilor și școlii	132	37,6
Campanii de informare/conștientizare pentru elevi și părinți	132	37,6
Acces la consiliere psihologică în școli și comunitate	139	39,6
Activități extracurriculare (sport, artă, cultură)	123	35,0
Centre de tineret și spații sigure pentru adolescenți	111	31,6
Implicarea mai activă a părinților	129	36,8
Sprijin pentru familiile cu părinți plecați peste hotare	76	21,7
Campanii online pentru adolescenți (TikTok, Instagram, YouTube)	17	4,8
Poliție și autorități mai implicate în comunitate	71	20,2
Pedepse mai stricte pentru agresori	111	31,6
Programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii	88	25,1
Activități comune părinți-copii pentru consolidarea relațiilor	75	21,4
Transport public sigur și accesibil pentru copii și adolescenți	53	15,1
Străzi și trotuare reparate, iluminate și fără pericole	86	24,5
Colaborare mai bună între școală, poliție, primărie și ONG-uri pentru protecția copiilor	98	27,9
Altă idee – specificați: <ul style="list-style-type: none"> • Investiții mai mari în servicii de sprijin pentru părinți. • Centre pentru tineret, ca spații de suport și dezvoltare. • Psiholog obligatoriu în toate școlile, nu doar ocazional. • Redirecționarea fondurilor din proiecte către motivarea specialiștilor. • Degrevarea profesorilor de birocrație („să se ocupe de copii, nu de hârtii”). • <i>Să fie degrevați pedagogii de munca birocratică, e timpul să se ocupe de copii. Psihologul trebuie să fie prezent permanent în școală, nu doar la nevoie. Fondurile din proiecte ar trebui folosite pentru a motiva specialiștii. Pe entuziasm gol, niciun psiholog nu va veni să lucreze în școală.</i> • Comunicarea face minuni. • Comunicare liberă între părinți, copii și profesori. • Mai multe discuții și exemple aplicate, în special la orele de dirigenție. • Ore de dirigenție săptămânale. • Copiii să aibă mai multe activități (extracurriculare, practice, creative). 	2	0,6
Total	351	100

Q28: Dacă ați putea schimba ceva în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova, ce ați îmbunătăți în primul rând?

- Siguranță și educația
- Disciplina
- Relația dintre profesor și elev
- Profesorul trebuie să fie în primul rând psiholog
- Educație de calitate, în special pentru părinți
- Lecții de psihologie pentru elevi
- Să fie toate curiculele în incinta școlii
- Aș începe cu profesorii din generația veche
- Școala
- Educația părinților
- Reguli școlare fără telefon
- Toți trebuie să respecte drepturile omului
- Fiecare angajat să cunoască psihologia vârstelor
- Sa fie luat în seamă copiii mai slabi la învățătură
- Bunăstarea familiilor
- Sprijinul vine din familie
- Servicii de suport obligatorii
- Asistență socială implicată și bine pregătită
- Sprijin parental, condiții bune acasă
- Asistenți sociali mai implicați
- Centre pentru familii / psihologi în sate
- Suport pentru părinți vulnerabili
- Ocrotirea copiilor = familia
- Părinții plecați peste hotare – cauză majoră
- Locul de muncă stabil pentru părinți
- Accesibilitate la instituțiile abilitate
- Implicarea mai calitativă a asistenților sociali
- Bullyingul
- Să nu fie bullying
- Aș înceta bullyingul și înjosirea
- Să se simtă liberi fără frică
- Pedepse mai dure pentru agresori
- Pedepsirea părinților agresorilor
- Pedepse aspre și aplicate egal, indiferent de statut
- Aplicarea corectă a legii
- Poliția mai strictă să intervină
- Aș aplica pedepse concrete pentru agresori
- Copiii violenți nu trebuie protejați excesiv
- Servicii de intervenție obligatorie pentru abuzatori
- Videovigilență în școli
- Siguranța copiilor
- Protecția copilului la școală și pe drum
- Comunicarea face minuni
- Comunicarea și implicarea profesorilor
- Lipsa de comunicare între copii
- Convorbirea cu copiii
- Dezvoltarea comunicării

- Sprijinul – să se respecte, fără bullying
- Să comunice profesorii cu elevii mai des
- Copiii să fie ascultați și înțeleși
- Mai multă implicare emoțională din partea profesorilor
- Conștientizarea faptului că toți suntem diferiți
- Centre de distracții pentru adolescenți
- Mai multe activități în liceu
- Activitățile copiilor
- Cercuri pentru copii
- Implicarea în activități educative
- Copiii să aibă cu ce se ocupa
- Să se deschidă mai multe centre pentru copii
- Mai multe cercuri de interes
- Activități fizice și intelectuale fără internet
- Centre informaționale pentru copii
- Implicare în comunitate
- Centre after-school și mentorat
- Aș include mai multe activități
- Copiii au talente, dar nu au unde le folosi (în sate)
- Mai multe activități pentru dezvoltarea copiilor
- Pregătirea specialiștilor – psihologi, asistenți
- Traininguri pentru psihologia copilului
- Sistem digital pentru reducerea birocrăției
- Psihologi competenți în toate școlile
- Profesorii să fie prietenoși
- Testare corectă a competențelor personalului
- Degrevarea cadrelor de hârțogăraie
- Salarii mai bune pentru personal
- Profesori tineri, empatici, pregătiți
- Lecții lunare cu psihologul
- Sistem digital integrat
- Colaborarea eficientă între instituții
- Cooperare între echipa multidisciplinară
- Implicarea autorităților locale
- ONG-urile să fie implicate
- Cooperare între poliție, școală, medic, asistent social
- Politici reale, nu doar pe hârtie
- Transparență în centrele de plasament
- De exclus accesul la telefoane în școală
- Mai puțin acces la rețele sociale
- Reguli școlare clare privind tehnologia
- Copiii au prea multe drepturi, prea puține obligații
- Deschiderea de spații pentru copii în sate
- Videovigilență și pază în școli
- Centre moderne pentru copii
- Siguranță fizică în școală și pe drum

Anexa 10. Rezultatele chestionarului – percepția și intervenția cadrelor didactice privind violența împotriva copiilor (69 respondenți din raionul Căușeni)

Secțiunea 1: Date demografice de bază ale respondentului

Q1: Funcția:

	N	%
Director/directoare	3	4,3
Profesor/profesoară	66	95,7
Educator/educatoare	0	0
Total	69	100

Q2: Experiență în învățământ:

	N	%
Sub 5 ani	2	2,9
5-10 ani	10	14,5
11-20 ani	15	21,7
Peste 20 de ani	42	60,9
Total	69	100

Q3: Tipul instituției:

	N	%
Liceu	45	65,2
Gimnaziu	21	30,4
Școală primară	3	4,3
Grădiniță	0	0
Total	69	100

Secțiunea 2: Măsuri deja existente în instituție

Q4: Există în instituția dvs. măsuri clare pentru prevenirea violenței asupra copiilor?

	N	%
Da – au fost elaborate intern	44	63,8
Da – au fost transmise de autorități	18	26,1
Parțial / informal	4	5,8
Nu	1	1,5
Nu știu	2	2,8
Abțineri	0	0
Total	69	100

Secțiunea 3: Gradul de încredere în sistemul de protecție a copilului

Q5: Câtă încredere aveți că, dacă semnalati un caz de violență, copilul va fi protejat în mod eficient?

	N	%
Foarte mare	21	30,4
Mare	26	37,7
Moderată	19	27,5
Mică	3	4,4
Niciuna	0	0
Abțineri	0	0
Total	69	100

Secțiunea 4: Reacția comunității la raportarea violenței

Q6: Cum reacționează, de regulă, comunitatea/părinții atunci când este raportat un caz de violență?

	N	%
Sprijină acțiunea școlii	46	66,7
Sunt indiferenți	5	7,2
Devine o problemă publică în mod negativ	6	8,7
Se arată ostili față de cel care raportează	5	7,2
Nu știu / Varietate de reacții	11	15,9
Abțineri	0	0
Total	69	100

Secțiunea 5: Percepție și intervenție

Q7: Evaluați nivelul de siguranță al copiilor în instituția dvs.:

	N	%
Foarte ridicat	17	24,6
Ridicat	41	59,4
Mediu	9	13,0
Scăzut	1	1,4
Foarte scăzut	0	0
Abțineri	1	1,4
Total	69	100

Q8: Considerați că violența împotriva copiilor este, în comunitatea dvs.:

	N	%
O problemă foarte gravă și frecventă	4	5,8
O problemă gravă, dar relativ rară	16	23,2
O problemă moderată, ocazional prezentă	31	44,9
O problemă minoră, rar întâlnită	11	15,9
Nu este o problemă vizibilă în comunitate	5	7,2
Abțineri	2	2,9
Total	69	100

Q9: Considerați că uneori violența fizică moderată este justificată pentru disciplinarea copilului?

	N	%
Da	13	18,8
Nu	40	58,0
Nu știu	9	13,0
Prefer să nu răspund	7	10,1
Total	69	100

Q10: Ce forme de violență ați observat în instituția dvs.? (bifați toate care se aplică):

	N
Violență fizică între copii (ex. lovituri, împingeri)	42
Violență fizică exercitată de adult asupra copilului (ex. tras de mână, palmă, smucit)	2

Violență verbală între copii (ex. jigniri, porecle umilitoare, intimidare verbală)	55
Violență verbală din partea adulților (ex. ridicarea vocii, amenințări, etichetări negative)	7
Violență emoțională (ex. umilire publică, ignorare intenționată, excludere)	4
Neglijare educațională (ex. lipsă de sprijin în procesul de învățare, neintervenție în cazuri de risc)	1
Bullying (intimidare repetitivă, izolare, răspândirea de zvonuri, control excesiv)	11
Cyberbullying / hărțuire online între elevi (ex. mesaje umilitoare, distribuirea de imagini fără consimțământ)	7
Violență structurală / instituțională (ex. reguli abuzive, lipsa mecanismelor de raportare funcționale)	2
Alt tip de violență observat – specificați: - Nu am observat	2

Q11: Ați fost martor(ă) la cazuri de violență în ultimul an?

	N	%
Da	10	14,5
Nu	57	82,6
Abțineri	2	2,9
Total	69	100

Q12: Cât de frecvent apar astfel de cazuri?

	N	%
Zilnic	1	1,4
Săptămânal	7	10,1
Lunar	8	11,6
Foarte rar	46	66,7
Niciodată	6	8,7
Abțineri	1	1,4
Total	69	100

Q13: Cunoașteți procedurile de raportare a violenței?

	N	%
Da, foarte bine	35	50,7
Parțial	31	44,9
Nu	2	2,9
Abțineri	1	1,4
Total	69	100

Q14: Ați aplicat aceste proceduri?

	N	%
Da	29	42,0
Nu	39	56,5
Abțineri	1	1,4
Total	69	100

Q15: Sunt disponibile în școala dvs. afișe/materiale informative despre cum poate un copil raporta un caz de violență?

	N	%
Da	56	81,2
Nu	2	2,9
Nu știu	9	13,0
Abțineri	2	2,9
Total	69	100

Q16: Există inițiative în instituția dvs. în care elevii participă activ la prevenirea violenței (ex. consiliul elevilor, cluburi, campanii)?

	N	%
Da	59	85,5
Nu	2	2,9
Nu știu	8	11,5
Abțineri	0	0
Total	69	100

Q17: Elevii din instituția dvs. știu cui să se adreseze în caz de violență?

	N	%
Da – există persoane desemnate și cunoscute de copii	51	73,9
Parțial – doar unii știu / nu toți copiii cunosc procedurile	17	24,6
Nu – nu există o procedură clară sau nu este cunoscută	0	0
Nu știu	0	0
Abțineri	1	1,4
Total	69	100

Q18: Există o cutie fizică sau digitală unde elevii pot semnala anonim cazuri de violență?

	N	%
Da	35	50,7
Nu	15	21,7
Se planifică implementarea	8	11,6
Nu știu	10	14,5
Abțineri	1	1,4
Total	69	100

Q19: Care dintre următoarele activități sunt organizate în instituția dvs. cu implicarea elevilor (bifați toate care se aplică)?

	N
Ateliere tematice despre drepturile copilului și non-violență	50
Concursuri de desen/eseu/afișe pe tema prevenirii violenței	46
Campanii susținute de elevi („Ziua fără violență”, „Prietenie între colegi” etc.)	48
Cluburi anti-bullying / ambasadori ai siguranței	11
Simulări de raportare și soluționare a conflictelor	12
Nu se organizează astfel de activități	2

Q20: În instituția dvs., vocea elevilor este luată în considerare în deciziile privind siguranța lor?

	N	%
Da, prin mecanisme instituționalizate (ex. consiliu elevi, chestionare periodice)	51	73,9
Uneori, prin discuții informale	13	18,8
Rar sau deloc	0	0
Nu știu	2	2,9
Abțineri	3	4,3
Total	69	100

Secțiunea 6: Colaborare interinstituțională

Q21: Ați primit sprijin din partea altor instituții (ex: Structura teritorială de asistență socială, poliție, APL, ONG-uri etc.) în gestionarea cazurilor de violență împotriva copiilor?

	N	%
Da	56	81,2
Nu	9	13,0
Abțineri	4	5,8
Total	69	100

Dacă ați bifat „Da”, vă rugăm să completați:

a) Care instituții v-au oferit sprijin? (bifați toate care se aplică):

	N
Structura teritorială de asistență socială (STAS)	24
Inspectoratul de Poliție	49
ONG-uri locale sau naționale	10
Administrația Publică Locală (APL)	22
Instituții medicale / psihologi	35
Alte instituții – specificați:	2

b) Ce tip de sprijin ați primit? (bifați toate care se aplică):

	N
Intervenție directă în caz (vizită, anchetă socială, investigație)	44
Consiliere pentru copil sau familie	35
Mediere între părți	25
Asistență juridică	2
Suport emoțional pentru cadrele didactice	13
Orientare în aplicarea procedurilor	6
Referire către alte servicii specializate	7
Alte forme de sprijin – specificați:	2

c) Cum apreciați eficiența intervenției (scurt comentariu):

- Bună / Bună / Bine / Foarte bună / Pozitiv / Suficientă / Promptă
- Eficientă / Receptivi, pregătiți pentru colaborare
- Normal / Satisfăcător / Destul de binevenit / Moderată / Moderat eficientă
- Intervenția este parțial eficientă
- În majoritatea cazurilor sunt eficiente, dar depinde de implicarea actorilor educaționali și responsabilitatea părinților
- Cel mai des este eficientă, dar depinde și de caz
- Trebuie regulat întâlniri cu poliția / psihologul / asistența socială

- Implicare în termeni reali din partea poliției
- Dacă se iau măsuri, problema se rezolvă
- E eficientă atunci când se realizează rapid, cu implicarea specialiștilor
- Conlucrarea tuturor structurilor abilitate este foarte eficientă
- O explicație clară a unor situații concrete
- Colaborare constructivă

Q22: Ce obstacole întâmpinați în raportarea violenței?

- Indiferența din partea părinților elevului agresor.
- Nu se implică suficient părinții.
- Neimplicarea părinților și pasarea responsabilității.
- Lipsa responsabilității părinților.
- Sunt momente când părinții nu sunt de acord cu deciziile specialiștilor din școală.
- Lipsa încrederii în autorități.
- Diferență, birocrăția.
- Nu prea suntem ascultați.
- Am fost amenințată, nu mai doresc să fac sesizări din numele meu.
- Jenă de a raporta pentru a nu ofensa pe nimeni.
- Preconcepția că problemele nu trebuie făcute cunoscute, ci rezolvate într-un grup restrâns.
- Se ascund cazurile.

Q23: Cât de frecvent colaborați cu părinții în activități legate de siguranța copiilor și prevenirea violenței?

	N	%
Foarte frecvent – colaborare constantă și deschisă	22	31,9
Frecvent – dar mai ales în cazuri punctuale	35	50,7
Ocazional – doar la solicitarea școlii	8	11,6
Rar – implicarea părinților este redusă	4	5,7
Deloc – nu există colaborare pe acest subiect	0	0
Abțineri	0	0
Total	69	100

Q24: Cum apreciați deschiderea părinților de a discuta despre situațiile de violență (inclusiv conflict între copii)?

	N	%
Foarte deschiși – colaborează activ cu școala	21	30,4
Deschiși – dar uneori defensivi	29	42,0
Rezervați – evită discuțiile sau le minimalizează	12	17,4
Ostili – neagă sau învinovățesc școala	4	5,8
Nu știu / Nu am avut astfel de interacțiuni	1	1,4
Abțineri	2	2,9
Total	69	100

Q25: Părinții sunt implicați în campanii sau activități anti-violență organizate de instituție?

	N	%
Da – participă activ și constant	15	21,7
Da – dar doar un grup restrâns de părinți	26	37,7
Ocazional – când sunt invitați	22	31,9
Rar sau deloc	3	4,3
Abțineri	3	4,3
Total	69	100

Q26: Ați observat situații în care părinții justifică forme de violență asupra copiilor (fizică, verbală, emoțională)?

	N	%
Da – frecvent	7	10,1
Da – uneori	27	39,1
Rar	24	34,8
Niciodată	8	11,6
Abțineri	3	4,3
Total	69	100

Q27: Ce obstacole întâmpinați în colaborarea cu părinții privind prevenirea violenței?
(Bifați toate variantele care se aplică)

	N
Lipsa de interes a părinților față de subiect	11
Negarea sau minimalizarea violenței de către părinți	28
Evitarea responsabilității sau învinovățirea școlii	30
Lipsa de timp pentru a participa la întâlniri sau activități	37
Lipsa de comunicare eficientă între familie și instituție	13
Neîncredere în instituțiile de învățământ sau în personalul didactic	3
Mentalități tradiționale care tolerează pedeapsa fizică/verbală	8
Dificultăți lingvistice sau culturale (în cazul familiilor de altă etnie)	1
Lipsa mecanismelor de implicare activă a părinților în școală	8
Alt obstacol – specificați:	1

Secțiunea 7: Capacitate și nevoi de sprijin

Q28: Cât de pregătit(ă) vă simțiți să interveniți într-un caz de violență asupra copilului?

	N	%
Foarte pregătit(ă) – cunosc procedurile și am încredere să intervin rapid și corect	10	14,5
Pregătit(ă) – am cunoștințe de bază și aș putea gestiona un caz cu sprijin extern	46	66,7
Nesigur(ă) – cunosc unele aspecte, dar aș avea nevoie de ghidare sau sprijin	9	13,0
Nepregătit(ă) – nu știu exact ce trebuie făcut și aș evita să intervin	0	0
Nu este rolul meu – consider că altcineva ar trebui să intervină în astfel de cazuri	0	0
Abțineri	4	5,8
Total	69	100

Q29: Ați participat la cursuri sau instruiți despre prevenirea violenței în ultimii 2 ani?

	N	%
Da	45	65,2
Dacă da – organizați de: MEC, CIDDC, INEL, Institutia de învățământ		
Nu	21	30,4
Abțineri	3	4,3
Total	69	100

Q30: De ce tip de suport aveți nevoie pentru a preveni mai eficient violența împotriva copiilor în instituția dvs.? (bifați toate care se aplică și completați unde este cazul):

a) *Sprijin informațional și formare:*

	N
Cursuri de formare despre identificarea semnelor de violență	22
Ghiduri și protocoale clare de intervenție și raportare	40
Instruire practică privind comunicarea cu copiii afectați	23
Exemple de bune practici din alte școli/instituții	28

b) *Sprijin instituțional:*

	N
Implicarea activă a Structurii teritoriale de asistență socială (STAS)	11
Acces rapid la consilieri școlari sau psihologi	14
Clarificarea rolului și responsabilităților între instituții	9
Disponibilitatea unui punct de contact permanent (telefon, platformă)	7

c) *Resurse materiale:*

	N
Materiale educative pentru copii (postere, pliante, jocuri tematice)	22
Finanțare pentru proiecte de prevenire sau campanii anti-violență	10
Spațiu adecvat pentru consiliere / intervenții de criză	7

d) *Sprijin emoțional și comunitar:*

	N
Supervizare sau suport emoțional pentru cadrele didactice implicate în cazuri dificile	10
Implicarea părinților în prevenirea violenței	23
Parteneriate cu ONG-uri locale și experți în protecția copilului	11

e) *Alte sugestii sau nevoi identificate de dvs.:*

- Exemple clare

Secțiunea 8: Perspective și recomandări

Q31: Dacă ați avea puterea să schimbați un singur lucru în sistemul de protecție a copilului din Republica Moldova, ce ați schimba – și de ce?

Vă rugăm să formulați liber ideea dvs. (poate fi o măsură practică, o politică, o atitudine socială sau o relație interinstituțională).

- Părinții să fie amendați pentru neglijența asupra copiilor lor.
- Penalizarea părinților iresponsabili de educația copiilor violenți.
- Să fie penalizați părinții care nu își onorează obligațiile față de copil.
- Pedepse mai dure pentru părinții ai căror copii manifestă violență asupra altor copii și profesori.
- Elevii ar fi mai responsabili dacă părinții/reprezentanții legali ar fi pedepsiți prin lege și amenzi drastice pentru contravenții la școală (bullying, abuz).
- Nu aș permite părinților să-și abandoneze copiii.
- responsabilitate mai mare a părinților.
- Responsabilitatea părinților și relațiile părinte-copil.
- Părinți înțelegători – educația părinților și a copilului lasă de dorit.
- Mai multă consiliere cu părinții.
- As sugera cursuri pentru părinți privind relația părinte-copil.

- Aș ține o strânsă legătură cu părinții.
- Colaborarea dintre părinți-școală-elev.
- Colaborare între părinți-școală-elevi.
- Conlucrarea cu părinții – ei trebuie să accepte ce li se propune.
- Informarea părinților despre metode și atitudini în caz de violență.
- Politica de protecție a copilului trebuie să fie funcțională.
- Regulile sunt clare și bune, dar trebuie aplicate corect.
- Introducerea unor prevederi mai concrete în fișa postului profesorului privind gestionarea cazurilor de violență.
- Legile să fie reformate și să existe pedepse concrete pentru agresori și părinții acestora.
- Claritatea în responsabilități – îndeplinirea fișei postului de către fiecare angajat.
- De exemplu: profesorul sesizează cazul în instituție, apoi instituția către organele competente (nu direct din numele profesorului).
- Mai puțină birocrație.
- Aș proteja mai întâi cadrul didactic, apoi aș schimba sistemul educațional.
- Protejarea și susținerea profesorilor.
- Consolidarea serviciilor de consiliere psihologică și sprijin pentru copii și familii.
- Investiții masive în servicii de prevenire și sprijin pentru familie înainte ca un copil să ajungă în situația de violență.
- analiză mai amănunțită a stării emoționale a copiilor din familii vulnerabile (familii monoparentale, copii lăsați în grija bunicilor).
- Crearea unui centru unde copiii supuși violenței să poată fi plasați temporar, pentru a nu se întoarce seara într-un mediu toxic.
- De pus accent pe educarea valorilor și responsabilizarea copiilor și părinților.
- Interzicerea jocurilor pe telefon.
- Copiii agresivi să fie pedepsiți prin lege.
- Intervenția imediată a tuturor structurilor și penalizarea părinților iresponsabili.
- Conlucrarea tuturor structurilor abilitate în prevenirea și combaterea violenței este foarte eficientă.
- Implicarea directă a tuturor actorilor educaționali.
- atitudine socială și o relație interinstituțională clară.
- Aș schimba în general sistemul educațional, este pierdut. În privința educației în RM este mult de lucrat.
- Atitudinea.

Q32: Alte observații sau recomandări:

- Copilul este oglinda părintelui, ceea ce vede și aude acasă, răspândește în societate.
- În multe situații se face tot posibilul ca profesorul să rămână vinovat, pe când părinții nu sunt afectați și nici nu sunt trași la răspundere.
- Lipsa de responsabilitate a unor părinți și minimalizarea importanței combaterii fenomenului fac ca violența să fie percepută ca ceva normal ('am fost și noi copii și ne băteam și nu s-a întâmplat nimic').
- Aș dori câteva filmulețe cu caracter educațional pe care le-am putea include în activitățile la această temă.
- Implicare activă.
- Să existe notă la purtare echivalentă cu celelalte note, astfel copiii agresivi ar fi motivați să se abțină de la violență.
- Practica amenzilor pentru părinți.
- Să fie sprijinite și susținute cadrele didactice în diverse situații-problemă.

Anexa 11. Rezultatele chestionarului - percepția adolescenților privind violența împotriva copiilor (201 respondenți din raionul Căușeni)

Secțiunea 1: Date demografice de bază ale respondentului

Q1: Câți ani ai?

	N	%
13	59	29,4
14	27	13,4
15	38	18,9
16	29	14,4
17	48	23,9
Total	201	100

Q2: Ești:

	N	%
Fată	140	69,7
Băiat	61	30,3
Total	201	100

Q3: În ce tip de școală înveți?

	N	%
Liceu	143	71,1
Gimnaziu	52	25,9
Școală profesională	2	1,0
Prefer să nu spun	4	2,0
Total	201	100

Secțiunea 2: Școala și familia

Q4: Cum te simți atunci când ești la școală?

	N	%
Foarte bine, îmi place la școală	25	12,4
Bine, de obicei mă simt ok	87	43,3
Așa și așa, depinde de zi	77	38,3
Nu prea bine, mă simt inconfortabil	8	4,0
Rău, nu îmi place deloc	4	2,0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q5: Cum te înțelegi cu profesorii?

	N	%
Foarte bine	49	24,4
Mai mult bine	107	53,2
Așa și așa	44	21,9
Destul de greu	1	0,5
Foarte rău	0	0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q6: Ai primit vreodată sprijin emoțional de la un profesor/cadru didactic?

	N	%
Da, des	35	17,4
Uneori	101	50,2
Rar	34	16,9
Niciodată	14	7,0
Prefer să nu spun	17	8,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q7: Dacă vezi un coleg agresat la școală, ce faci de obicei?

	N
Spun imediat unui profesor	51
Încerc să-l ajut	106
Vorbesc cu un prieten	30
Nu fac nimic	37
Plec și evit situația	12

Q8: Cum e atmosfera acasă?

	N	%
Foarte bună și plină de sprijin	111	55,2
Mai mult pozitivă	64	31,8
Așa și așa	16	8,0
Tensionată uneori	7	3,5
Foarte dificilă	3	1,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q9: Cine ia cel mai des deciziile importante în familia ta?

	N	%
Părinții împreună	96	47,8
Unul dintre părinți	31	15,4
Bunicii sau rudele	4	2,0
Eu și părinții împreună	68	33,8
Altă persoană	2	1,0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q10: Te simți ascultat de părinți?

	N	%
Mereu	71	35,3
De cele mai multe ori	72	35,8
Uneori	43	21,4
Rar	5	2,5
Niciodată	3	1,5
Abțineri	7	3,5
Total	201	100

Secțiunea 3 – Prieteni și relații

Q11: Cât de mult te simți acceptat în grupul tău de prieteni?

	N	%
Mereu	82	40,8
De cele mai multe ori	64	31,8
Uneori	41	20,4
Rareori	8	4,0
Deloc	5	2,5
Abțineri	1	0,5
Total	201	100

Q12: Ai prieteni apropiați cu care poți vorbi orice?

	N	%
Da, mai mulți	35	17,4
Da, unul sau doi	117	58,2
Am prieteni, dar nu foarte apropiați	36	17,9
Nu prea am prieteni	7	3,5
Nu am deloc	6	3,0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q13: Dacă un prieten are probleme, tu...

	N	%
Îl ascuți și îl sprijini	167	83,1
Spui unui adult	7	3,5
Încerci să-l înveselești	25	12,4
Nu știi ce să faci	2	1,0
Te îndepărtezi	0	0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Secțiunea 4 – Siguranță și violență

Q14: Ți s-a întâmplat ca cineva să te jignească, să te lovească sau să te supere, fie direct, fie online?

	N	%
Da, des	11	5,5
Da, uneori	50	24,9
Foarte rar	82	40,8
Niciodată	47	23,4
Prefer să nu spun	11	5,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q15: Ai văzut pe altcineva trecând printr-o situație de violență?

	N	%
Da, des	12	6,0
Da, uneori	60	29,9
Rar	78	38,8
Niciodată	40	19,9
Prefer să nu spun	11	5,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q16: Știi unde poți raporta o situație de violență?

	N	%
Da, știu exact	59	29,4
Da, cam știu	73	36,3
Am auzit, dar nu sunt sigur	37	18,4
Nu prea știu	19	9,5
Nu știu deloc	13	6,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q17: Dacă ai povesti despre un caz, crezi că adulții responsabili te-ar ajuta?

	N	%
Da, sigur	73	36,3
Probabil da	99	49,3
Nu prea cred	18	9,0
Deloc	2	1,0
Nu știu / nu sunt sigur(ă)	9	4,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Secțiunea 5 - Emoții și sprijin

Q18: Cât de des te simți ascultat de adulți (părinți, profesori, consilieri)?

	N	%
Mereu	52	25,9
De cele mai multe ori	88	43,8
Uneori	54	26,9
Rar	4	2,0
Niciodată	3	1,5
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q19: Cât de fericit te consideri în viața de zi cu zi?

	N	%
Foarte fericit	47	23,
Mai mult fericit	85	42,3
Așa și așa	59	29,4
Mai mult nefericit	6	3,0
Foarte nefericit	4	2,0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q20: Dacă ai o problemă, cui îi povestești prima dată?

	N	%
Părinților	101	50,2
Profesorului	1	0,5
Prietenilor	54	26,9
Nimănui	33	16,4
Altcuiva	12	6,0
Abțineri	0	0
Total	201	100

Q21: Când te simți trist sau supărat, ce faci cel mai des?

	N	%
Vorbesc cu cineva apropiat	83	41,3
Mă retrag singur	47	23,4
Mă refugiez în telefon/jocuri	34	16,9
Încerc să uit problema	20	10,0
Altceva (scrie tu)	8	4,0
- De obicei dorm (menționat de mai multe ori)		
- Ascult muzică (menționat de mai multe ori)		
- Ascult cărți sau podcasturi		
- Încerc să fiu pozitivă		
- Încerc să petrec mai mult timp liber, ca să îmi curăț toate gândurile negative din minte și să mă pot concentra pe lucrurile pozitive		
- Îmi găsesc o ocupație		
- Desen		
- Plâng într-un colț să nu mă vadă nimeni		
- Plang		
- Vorbesc cu prietenul meu		
- Mă sfătuiesc cu părinții, ei sunt sprijinul meu		
- Lovesc lucruri și țip		
Abțineri	0	0
Total	201	100

Secțiunea 6 - Soluții și idei

Q22: Ce crezi că i-ar ajuta pe adolescenți să fie mai calmi și să se înțeleagă mai bine între ei?

	N
Mai multe activități sportive împreună	50
Jocuri și competiții amicale	37
Activități artistice (muzică, desen, teatru, dans)	31
Ateliere despre cum să comunicăm mai bine	39
Mai mult timp pentru discuții libere între colegi	73
Profesori care să ne asculte și să ne sprijine	50
Grupuri unde putem vorbi deschis despre problemele noastre	47
Mai multe excursii și tabere școlare	67
Organizarea de cluburi pe interese (IT, lectură, filme, voluntariat etc.)	38
Programe de mentorat cu adolescenți mai mari sau adulți de încredere	9
Activități de voluntariat în comunitate	23
Spații unde putem petrece timp împreună în siguranță	46
Campanii împotriva bullying-ului și a jignirilor	20
Învățarea unor tehnici de calmare (respirație, relaxare)	30
Mai multă educație despre respect și prietenie	36
Posibilitatea de a vorbi cu un psiholog sau consilier școlar	19
Filme sau discuții pe teme de prietenie și colaborare	37

Activități mixte între clase sau școli diferite pentru a cunoaște mai mulți colegi	15
Jocuri de echipă care cer colaborare și încredere	34
Mai multă implicare a părinților în activitățile cu tinerii	13
Zone fără conflicte și fără presiune (pauze mai relaxante la școală)	28
Oameni de sprijin în comunitate care să fie aproape de adolescenți	19
Posibilitatea de a învăța cum să rezolvăm certurile fără ceartă sau violență	28
Mai multe evenimente distractive pentru tineri (petreceri școlare, festivaluri, seri de film)	47
Activități comune în natură (drumeții, picnicuri, sport în aer liber)	42
Pedepse mai stricte pentru comportamente violente	26
Altceva (scrie tu)	6
- Petrecerea timpului în aer liber (menționat de mai multe ori)	
- Cititul	
- Stat acasă	
- Să fie respect față de altul, fără agresivitate, înțelegere, maturitate, discuții sincere	

Q23: Ce ar trebui să existe în comunitatea ta ca tu și prietenii tăi să vă simțiți mai protejați și în siguranță?

	N
Locuri de joacă sigure și îngrijite	66
Parcuri curate și cu lumină seara	94
Terenuri de sport gratuite și accesibile	69
Cluburi sau centre pentru tineri unde să mergem după școală	58
Săli pentru activități (muzică, dans, artă, jocuri)	58
Spații unde să ne întâlnim cu prietenii în siguranță	73
Poliție mai vizibilă în sat sau oraș	43
Camere video în locurile aglomerate	37
Străzi și curți bine luminate noaptea	81
Un loc unde să merg imediat dacă am nevoie de ajutor	48
Un număr de telefon/linii verzi unde să pot suna oricând	29
Profesori care să asculte și să ajute elevii	30
Grupuri unde să pot vorbi liber despre problemele mele	27
Activități comune pentru tineri ca să fim mai uniți	27
Programe pentru părinți ca să știe cum să-și sprijine copiii	17
Ateliere unde să învăț cum să reacționez în situații grele	20
Lecții la școală despre bullying și respect	21
Campanii despre siguranța pe internet	20
Sprijin pentru copiii cu părinți plecați peste hotare	23
Proiecte care promovează prietenia și toleranța	22
Informații clare unde și la cine să cer ajutor	25
Transport public sigur și curat	43
Străzi și trotuare reparate și fără pericole	52
Reguli locale mai stricte pentru protecția copiilor și adolescenților	24
Colaborare mai bună între școală, poliție și primărie pentru siguranța noastră	40
Altă idee (scrie tu)	9
- Sporturi pentru copii	
- Săli de sport, box, fotbal, lupte libere	
- Protecție	
- Comunicare liberă	

Q24: Ce mesaj ai transmite adulților (profesori, părinți, autorități) despre nevoile adolescenților?

- Adolescenții au nevoie să fie ascultați și înțeleși, nu doar judecați.
- Mereu, să-i asculte pe copii când vorbesc cu ei și să-i creadă indiferent de situație.
- Să ne asculte mai des și să acționeze cu sinceritate.
- Să asculte de cuvintele sau dorințele adolescenților.
- Să asculte elevul atunci când își expune părerea, chiar dacă răspunsul e greșit.
- Să fie ascultați fiecare în parte, fiecare copil are ceva de spus.
- Ascultați copii la timp și nu-i lăsați deoparte.
- Ascultați părerile tuturor copiilor.
- Să ne asculte problemele fără să ne critice.
- Ascultați de copii și voi.
- Să fie ascultați și să li se ofere sprijin.
- Să fie ascultați și să nu se facă mișto de ei.
- Să asculte ce spun adolescenții și să nu le închidă gura.
- Avem nevoie de sprijin, ghidare și încurajare, nu doar de reguli stricte.
- Nu cereți perfecțiune – fiți prezenți, asta contează cel mai mult.
- Dacă îi respectați și le arătați că sunt valoroși, vor deveni adulți echilibrați.
- Avem nevoie de încredere, siguranță și libertatea de a ne exprima.
- Adolescenții au nevoie de înțelegere și acceptare – chiar și atunci când greșesc.
- Adolescenții au nevoie de încredere și sprijin, ca să poată vorbi deschis despre ceea ce simt.
- Unica este ascultarea, nu critica.
- Avem nevoie de mai mult timp și înțelegere. Dacă adultul nu ne ascultă și ne evocă indiferență, ne retragem.
- Adolescenții au nevoie să fie respectați și înțeleși, nu doar corectați.
- Profesorii să fie egali cu toți elevii, nu să aibă favoriți.
- Să explice clar și cu răbdare, nu doar să ceară rezultate.
- Câteodată să fim ascultați la școală, nu doar criticați.
- Să fie mai implicați și să ofere atenția potrivită.
- Mai puține lecții, pauze mai mari.
- Să fie mai stricți cu cei care încalcă regulile.
- Părinții să intre în situația copiilor.
- Părinții să își educe mai bine copiii.
- Să aibă grijă de copiii lor și să îi ducă la activități.
- Să fie mai responsabili față de problemele copiilor.
- Părinții să nu strige, ci să asculte.
- Să acorde mai multă grijă și atenție copiilor cu părinți plecați peste hotare.
- Avem nevoie de timp liber, liniște, aer curat și plimbări.
- Avem nevoie de iubire și înțelegere.
- Avem nevoie de mai multă autonomie și libertate de alegere.
- Vrem activități utile și recreative, nu doar școală și casă.
- Este nevoie de mai multe activități pentru adolescenți.
- Tinerii au nevoie de locuri de sport, parcuri curate, spații sigure.
- Hrana din școală – ne spun să nu mergem la magazin, dar ce să facem, să stăm flămânzi?.
- Profesorii să nu fie aroganți, să coboare pe pământ.
- Lipsa sălilor sportive.
- Mulți elevi nu pot învăța din cauza la 3-4 care se distrează la lecții.

Q25: Care crezi că este cea mai mare problemă cu care se confruntă adolescenții din comunitatea ta?

- Bullyngul (menționat de mai multe ori)

- Agresia / Ceartă / Vorbele pe la spate / Limbajul / Cuvinte necenzurate.
- Violenta / Agresiunea fizică / Abuzul (sexual, fizic, etc.).
- Discriminare, manipulare, complexuri, presiune.
- Adulții nu ne înțeleg până la urmă / Neînțelegerea cu părinții, școala, colegii.
- Lipsa de înțelegere și comunicare cu adulții / Nu suntem ascultați.
- Lipsa de respect / Nu sunt respectați / Lipsa atenției din partea părinților plecați peste hotare.
- Lipsa de sprijin emoțional / Părinții nu ne ascultă părerea și nu ne susțin în momente grele.
- Adolescenții sunt ascultați, dar nu auziți.
- Neînțelegere în jur → retragere emoțională.
- Neînțelegeri în familie, lipsă de iubire și căldură părintească / Lipsa iubirii de sine.
- Nu înțelegând că nimeni nu-i înțelege.
- Anxietatea, frica de a fi înțeles și acceptat de ceilalți.
- Dorința de a fi acceptați, comparația constantă.
- Presiunea temelor și testelor prea numeroase.
- Stau mai mult singuri, triști și fără dispoziție, părinții nu observă.
- Stresul (menționat de mai multe ori) / Depresia / Social phobia, necontrolarea emoțiilor.
- Neîncredere.
- Temele grele la școală.
- Atmosfera creată de unii profesori (critică, strigăte, jigniri).
- Profesorii judecă elevii pentru religie sau folosesc expresii jignitoare.
- Mulți elevi nu pot învăța din cauza la 3-4 care se distrează în timpul lecției.
- Prezența la școală / Notele de la școală și orele prea lungi / Catalogul electronic.
- Fumatul sau bullyingul / Mulți fumători de electronice / Fumatul, băutul și în unele cazuri drogurile / Adicțiile rele / Dependenta de telefon (menționat de mai multe ori)
- Lipsa oportunităților reale de exprimare și afirmare pozitivă.
- Lipsa sălilor sportive și distractive.
- Lipsa de spații sigure pentru timp liber (menționat de mai multe ori)
- Lipsa consilierii psihologice.
- Lipsa activităților pentru tineri.
- Nu avem unde să facem sport (box, etc.).
- Locuri unde să jucăm jocuri sportive.
- Abuz, neglijență / Excluziunea socială / Prieteni falși / Trădarea.
- Lipsa banilor / lipsa financiară / Escrocherie.
- Invidia / Bârfele / Needucația și teama de a discuta problemele.
- Societatea indiferentă / Lipsa motivației / Complexuri / Comportamentul.

Anexa 12. Rezultatele chestionarului privind percepția copiilor asupra violenței (20 respondenți din raionul Căușeni)

Q1: La școală mă simt...

	N	%
Foarte bine	5	25
Bine	5	25
Așa și așa	6	30
Nu prea bine	3	15
Deloc bine	1	5
Total	20	100

Q2: Acasă mă simt...

	N	%
Mereu în siguranță	16	80
De obicei în siguranță	2	10
Uneori în siguranță	2	10
Rar în siguranță	0	0
Niciodată în siguranță	0	0
Total	20	100

Q3: Când un copil râde de mine sau mă lovește...

	N	%
Spun imediat unui adult	14	70
Spun unui prieten	3	15
Tac și nu spun nimănui	1	5
Plâng și mă retrag	2	10
Cred că e vina mea	0	0
Total	20	100

Q4: Cât de des vezi copii certați sau loviți de adulți?

	N	%
Niciodată	7	35
O dată sau de două ori	3	15
Uneori	5	25
Destul de des	2	10
Foarte des	3	15
Total	20	100

Q5: Când sunt trist la școală, profesorii...

	N	%
Mă ajută și mă liniștesc	10	50
Vorbesc cu mine calm	7	35
Uneori ajută, alteori nu	1	5
Mă ceartă	2	10
Nu fac nimic	0	0
Total	20	100

Q6: Când sunt trist sau speriat, eu...

	N	%
Vorbesc cu părinții	13	65
Vorbesc cu profesorul	3	15
Vorbesc cu un prieten	2	10
Țin totul în mine	1	5
Plâng singur	1	5
Total	20	100

Q7: Dacă un prieten e lovit sau supărat...

	N	%
Spun imediat unui adult	8	40
Încerc să-l ajut singur	11	55
Vorbesc doar cu el	0	0
Mă sperii și nu fac nimic	0	0
Plec și mă îndepărtez	1	5
Total	20	100

Q8: Crezi că adulții ascultă ce spun copiii?

	N	%
Mereu	5	25
De obicei	4	20
Uneori	4	20
Rareori	1	5
Niciodată	6	30
Total	20	100

Q9: În fiecare zi mă simt cel mai des...

	N	%
Fericit și liniștit	5	25
Mai mult fericit decât trist	8	40
Așa și așa	6	30
Mai mult trist sau supărat	1	5
Foarte trist sau speriat	0	0
Total	20	100

Q10: Dacă ai putea schimba ceva pentru ca viața ta să fie mai bună, ce ai schimba?

- mama sa fie bucuroasa
- nu as schimba nimic (menționat de mai multe ori)
- as vrea mai multi bani (menționat de mai multe ori)
- as vrea sa avem mai multi bani ca sa putem cumpara mancare si haine
- as vrea sa avem mai multi bani. Mamei sa-i fie mai usor
- ca sa nu facem in fiecare zi ordine in casa si afara. sa ma duc la centru cand vreau eu
- as vrea sa nu am atatea teme pentru acasa
- as vrea sa am camera mea (menționat de mai multe ori)
- as vrea ca oamenii sa fie mai buni
- as vrea sa vina tata acasa

Aș vrea să vină tata acasă.